Alexandru V. Alexandru

# Casa fără adresă

**Tehnoredactare:** ing. Tiberiu GRIGORIU

**Alex Alexandru**

# Casa fără adresă

*Universul iubirii, deși cunoscut și analizat de toată lumea, este necuprins ca dimensiune, niciodată descoperit în profunzime, nu are în cuprindere metodologii istorice, geografice, științifice sau factografice. Între viață și moarte, singura constantă a omului este iubirea.*

***Autorul***

– Domnule comandant, am depus spre analiză un caz de dispariție. Sunt 30 de zile de atunci. Măcar legal aveam dreptul la un răspuns.

– Mai întâi, spuneți-mi cine sunteți și ce anume reclamați.

– Nu reclam nimic. Mama mea, Ina Mănescu, a dispărut de acasă în urmă cu aproape 4 ani.

– De ce veniți abia acum?

– Este ultima sesizare din cele câteva de până acum. Dispariția de care vorbesc a fost sesizată Inspectoratului de poliție la 1 aprilie anul curent, ultima dată.

– Este o păcăleală cu acest 1 aprilie?

– Nu, domnule comandant, nu este, nu îmi arde de așa ceva.

– Înțelegând că situația impune rigurozitate și trebuie tratată cu destulă responsabilitate, vă rog, luați loc și începeți cu începutul, ca la poliție. Cine sunteți, câți ani aveți, pe cine căutați etc., etc., etc.

– Tot ce îmi solicitați sunt scrise amănunțit în sesizarea adresată instituției pe care o conduceți.

– Până mi se aduce sesizarea în cauză, nu strică să repetați cele scrise acolo.

– Domnule comandant, sunt Alexandra Mănescu, am 20 de ani, sunt studentă în anul doi la drept și o caut pe mama, adică pe Ina Mănescu, în vârstă de 44 de ani, dispărută de acasă la 30 martie…

– Vă mai rog încă o dată, luați loc. Îi voi anunța pe cei de la investigații și ne vor lămuri în ce stadiu se găsește cercetarea în cazul dispărutei, în speță – mama dumitale…

*

Cu lacrimile picurându-i din ochi, Alexandra se lăsă moale într-un fotoliu învelit în catifea roșie. Ofițerul care o primise își ceru scuze și părăsi încăperea. Fata își simți tot corpul tremurând și se roagă în gând să-și găsească mama, „vie sau moartă”, cum zice bunica sa, pironită într-un scaun cu rotile în urma unei boli necruțătoare, dar gata să jure că nu își va da obștescul sfârșit până nu-și va vedea fiica acasă.

Controlă din priviri întreaga încăpere. Nu pare prea primitor biroul comandantului poliției locale și nu seamănă deloc cu misterioasele locuri descrise în romanele polițiste unde se dezleagă mistere și enigme și unde oamenii legii trăiesc sub presiunea impusă de fărădelegea din stradă, din gări ori din hotelurile pline de personaje dubioase, Alexandra a pierdut noțiunea timpului. În fața sa se lăfăie o bibliotecă înțesată de cărți, o masă scrijelită pe margini și un coș de gunoi doldora de ghemotoace de hârtie. Se gândește la mama ei, despre care multă lume vorbea că și-ar fi pierdut mințile și că ar fi murit tâlhărită pe un maidan de la marginea orașului.

„Mama nu avea niciodată bani asupra sa. Nici bijuterii nu purta și nici alte lucruri de valoare”, își zise ea în gând.

„De ce să fi fost tâlhărită? Și de ce să fi fost ucisă?”, se mai întrebă ea.

Într-un târziu, gândurile sale se întrerupseră. Comandantul poliției pătrunse în încăpere agitat și gesticulând din mâini. În urma lui, cu brațele pline de dosare, un căpitan deșirat la trup, închise ușa cu piciorul și se eliberă de hârțoagele din brațe trântindu-le cu năduf pe masa din fața sa.

– Dă-mi dosarul cu dispariția Inei Mănescu și poți pleca. Nu mi se pare că ai fi într-o zi prea bună de lucru. Cât despre dialog, mă tem că nu poți schimba două vorbe cu fiica dispărutei, zise comandantul poliției, privind jenat spre Alexandra.

Ca un pui zgribulit, fata ridică din umeri. Nu putu zice nimic. Căpitanul nu scoase nici el vreo vorbă, puse dosarul cu dispariția în cauză în fața comandantului și ieși trăgând ușa după el.

Alexandra tace. Pare împăcată cu soarta. Nu mai crede nici în instituția poliției și nici în vreun miracol care să-i aducă mama acasă. N-a renunțat însă la luptă. Voi căuta. Lumea este mare. Poate n-am întrebat și n-am căutat pe unde trebuia. Ca dintr-o lume de departe se auzi vocea comisarului de lângă ea:

– Să trecem la treabă, domnișoară. Așadar, vă căutați mama…

– Da, domnule comandant.

– Oamenii noștri s-au documentat. Drumul lor spre dispărută n-a fost încă de găsit. S-au făcut toți pașii importanți în aflarea adevărului. Din jurnalul mamei tale rezultă că a plecat de acasă la câtva timp după o aventură de 4 ani cu un scriitor de provincie.

– Nu știu despre ce jurnal vorbiți.

– Despre jurnalul intim al Inei Mănescu, femeia dispărută și căutată de noi.

– De unde și până unde un astfel de jurnal, cine vi l-a pus la dispoziție?

– Bunica dumneavoastră, mama Inei! Doamna Matilda Mănescu.

– Nu poate fi adevărat!

– Ba da, uitați-vă, priviți, acesta este jurnalul mamei dumneavoastră.

– Să cred că acel „scriitor de provincie”, cum îl descrieți, este tatăl meu?

– Nu reiese că el ar fi tatăl.

– Oricum voi afla din jurnal mai multe, sper că mi-l veți da, măcar pentru studiu.

– Nici vorbă! Jurnalul va fi înmânat bunicii, de la ea l-au luat oamenii mei.

– Și când se va întâmpla asta?

– Nu știu, la sfârșitul căutărilor.

– Ce puteți să-mi spuneți până atunci? Cum îl cheamă pe omul respectiv? De unde este? Ce relație a avut cu mama?

– Îl chema Sașa…

– A murit, de vorbiți la timpul trecut?

– Nu știu. Vorbesc din datele jurnalului.

– Vârsta lui? Viața lui? Familia sa?

– Bunica dumneavoastră, domnișoară, vă va spune totul. Noi, poliția, nu avem dreptul să ne introducem în viața oamenilor.

– Domnule comandant, credeți că mama va fi găsită?

– Cu siguranță!

– Ce spune omul, „scriitorul de provincie”, despre mama?

– Nimic. Nu vrea să spună nimic. Declarația lui dată la poliție este o coală de hârtie aproape albă. „Am cunoscut-o pe Ina, a stat cu mine patru ani, de la data până la data.

Ne-am despărțit amiabil. Nu știu unde s-a dus, cu cine și când. Nu am cunoștință despre preocupările ei”. Astea au fost spusele omului așternute pe hârtie. Îl poți căuta însă.

– Unde să-l caut?

– La domiciliul său ori aiurea, prin lume! Noi vă punem la dispoziție toate datele sale personale privind adresa de pe cartea de identitate, ocupația, starea civilă, de restul vă ocupați dumneavoastră, dacă vreți să vă găsiți mama înainte de a o găsi noi.

– Vă mulțumesc, domnule comandant!

– La revedere, domnișoară! Aveți încredere în noi, cândva o vom găsi… Mama dumneavoastră nu poate fi departe de aici!

Alexandra ieși. Gândurile sale par mult mai răvășite ca înainte. „Doamne”, își zise ea, „bunica a știut de jurnalul mamei, a știut de un anume Sașa care a fost prietenul mamei… O fi vorba de tatăl meu? De ce nu mi-a vorbit niciodată de el? Pe el trebuie să-l caut, pe Sașa! Mai întâi însă se impune o discuție mai altfel cu bunica”…

*

– Dacă încerc să te măgulesc, ai să-mi spui că iar vreau să-mi raportez cheltuielile la pensia ta. Cum pensia nu vine decât spre sfârșitul lunii și precedenta s-a cam cheltuit, am să te-ntreb direct, bunico: cine este Sașa? Unde ai ținut ascuns jurnalul mamei? Ce știi despre conținutul jurnalului? Povestește-mi, bunico, te ascult! Vreau totul cu lux de amănunte!

– Tonul tău imperativ îmi închide lacătul gurii. Tu, Alexandra, mai ai puțin și împlinești douăzeci de ani. Ai trăit aici, ca și mine. Ai cunoscut lumea ca și pe mine.

– Bunico, mă iei prin învăluire… Nu vreau introduceri la text! Nu facem compuneri literare! Spune-mi ce știi, direct, fără menajamente! Cunoști povestea cu Sașa? Cine este el? Ce legătură a fost între el și mama? Nu uita să-mi spui cum l-a cunoscut mama și, mai ales, dacă el este tatăl meu!

– Stai jos, dacă vrei să afli mai multe! Povestea e complicată și nu știu de unde să încep…

– Cu începutul, bunico!

Bătrâna Matilda, bunica Alexandrei, se foi neliniștită în scaunul său cu rotile. Își șterse sudoarea de pe frunte. Sorbi câteva înghițituri de apă dintr-un pahar aflat pe colțul mesei. Roși toată, simțindu-se înghesuită de întrebările nepoatei sale.

– Mama ta, zise bătrâna, avea aproape douăzeci de ani când l-a cunoscut pe Sașa. Avea vârsta pe care o ai tu acum. Trecuse în anul al doilea de facultate când deja se afișa cu el pe la diferite întruniri ale scriitorilor. Cu un an înainte, Sașa predase dreptul roman la clasa Inei. Mama ta vorbea atunci despre el ca despre a opta minune a lumii! N-am luat-o în seamă nici eu, nici bunicul tău. O știam flușturatică și prea copilăroasă pentru a fi luată în seamă de un om aproape bătrân cum era Sașa.

– Așa de bătrân era Sașa acela?

– Avea 63 de ani, copila mea, iar ea nu împlinise 20! Când am aflat eu și răposatul, bunicul tău, am crezut că o să intrăm în pământ de vii! Era mare rușine ca fata noastră să umble cu un bătrân care era mai în vârstă și decât era mama mea pe atunci! Mama ta avea vârsta nepoților lui!

– Ești rea, bunico…

– Nu, nu sunt rea, Sașa avea 63 de ani, eu și bunicul tău ne apropiam de 40 de ani, iar ea, Ina, mama ta, nu

împlinise încă douăzeci de ani!

– Înseamnă că Sașa are acum peste 80 de ani?

– Da, iubito! Sașa avea pe atunci vârsta pe care o am eu astăzi! Ești mulțumită?

– Să lăsăm vârstele, bunico…

– De ce să le lăsăm, Alexandra? Bunicii Inei, adică părinții mei și ai bunicului tău, erau de-o generație cu Sașa! Să-ți mai spun ceva? Sașa nici măcar nu era un bărbat frumos! Nici nu putea fi, la cei 63 de ani ai lui!

– Faci ce faci, bunico, și te raportezi la ani. Poate că nici nu era îndrăgostită de el? Cine știe?

– Îndrăgostită zici că era? Nu. Era de-a dreptul nebună după el! Îl adula, îi scria scrisori de dragoste, ținea un jurnal intim în care își nota toate nebuniile și toate ieșirile. Nebunia ei a făcut-o să se mute la el. Am găsit-o cu el…

– Unde, bunico? Ce făceau?

– Se plimbau de braț prin grădina publică, mergeau împreună la restaurant…

– Care a fost atitudinea ta și a bunicului?

– Bunicul tău s-a jurat că o dezmoștenește , iar eu am bătut-o. Poți să crezi? Am bătut-o crâncen.

– Și ea, mama, ce-a zis?

– A tăcut, după ce mi-a spus sfidător, drept în față, că poate muri tot neamul meu împreună cu mine, dar de el nu se lasă. Am înțeles că o pierdusem și că am pierdut-o pentru totdeauna…

– Sașa ce zicea?

– A încercat să-mi explice și s-o apere de furia mea. N-a fost chip. Pentru Ina eram în stare să mă lupt și cu zece ca Sașa!

– Ce a mai urmat?

– A plecat cu Sașa. S-a mutat la el. a terminat facultatea, s-au despărțit și a venit acasă.

– Acasă la voi, la părinți?

– Da. A venit ca și când nimic nu se întâmplase.

– Se mai vedea cu Sașa?

– Ea spunea că nu, însă eram încredințați că îl vizitează. Ea pleca și venea. Nu știu pe unde umbla.

– El era singur? N-avea pe nimeni?

– Trăia departe de copii, iar nevasta îi murise cu câțiva ani înainte de aventura cu mama ta.

– De ce îi spui aventură? Erau ca și căsătoriți, dacă au stat atâția ani împreună!

– Spune-i cum vrei tu, Alexandra…

– Nu v-a spus niciodată cine este tatăl meu?

– Niciodată! Oricât am insistat, n-am aflat cine este tatăl tău.

– E posibil ca Sașa să fie tatăl meu?

– Nu. Erau despărțiți când ai venit tu pe lume. Nici de semănat nu semeni cu el.

– Ciudate întâmplări, bunico.

– Așa numea și ea relația cu Sașa. Îi spunea „relație ciudată”. Este exprimarea ei din jurnal.

– L-ai ținut bine ascuns.

– Ce anume?

– Jurnalul despre care vorbești.

– Doar nu voiai să-l las pe mâna oricui?!

– Eu nu eram „oricui” și oricine, bunico!

– Erai prea mică pentru a înțelege o „relație ciudată” dintre doi oameni lipsiți de judecată.

– Mama era, cum spui tu, prea mică. Nu înțelegea. Bănuiesc însă că Sașa era un om în toate mințile.

– Avea prestanță. Impunea prin ținută și sobrietate. Era un jurnalist despre care se vorbea, apărea la televiziune, făcea editorialele unor ziare de politică. Nu era prost! Nu asta vreau să spun: nu trebuia să-i ia mințile

mamei tale! Era doar o copilă!…

– Consideri că era incapabilă să-și poarte de grijă la aproape douăzeci de ani ai săi?

– Da, așa am crezut atunci, așa cred și astăzi.

– Ești prea caustică, bunico!

– Ne-a făcut neamul de râs!

– Neamul acesta, al vostru, era unul de rang mare?

– Nu mă lua peste picior, altfel n-o să mai scoți o vorbă de la mine! Era un neam de oameni în toată firea. Ea a luat-o razna! Mai întâi cu Sașa, care putea să-i fie bunic, mai apoi te-a născut pe tine cu un tată necunoscut și… a urmat dispariția. S-a rupt de noi și de lume, de parcă a înghițit-o pământul!

– Se vede că n-ai iertat-o încă…

– Nu este adevărat! Am iertat-o, este fiica mea, mă rod însă faptele sale…

– Dacă ai afla că e moartă pe undeva, ai merge la mormântul ei?

– Ești nedreaptă, Alexandra! Sigur că aș merge, Ina a fost și este copilul meu! Vie sau moartă! Nu se poate trece peste faptul că i-am dat viață, am crescut-o, am învățat-o doar de bine, am ferit-o de necazuri…

– Numai de Sașa n-ai putut s-o aperi.

– Nu e vina mea. A fost alegerea ei. N-am avut forța să-i stăm în cale. Era ca o leoaică. Îl apăra pe Sașa cu tot sufletul ei. Când vei citi jurnalul Inei vei vedea că unei asemenea femei bărbatul îi poate înălța câte o statuie la fiecare colț de drum. Ina iubea. Își iubea bărbatul de lângă ea și s-ar fi luat de piept chiar și cu Dumnezeu pentru Sașa al ei. Deși, în ce mă privește, cât sunt eu de bătrână, nu l-aș fi vrut nici măcar în preajma mea!

– Mama îl alesese pentru ea, bunico, nu pentru tine! Era bărbatul ei, iubitul ei, alesul ei.

– Proastă alegere! Catastrofală, la urma-urmelor! Nu înțelegi că Ina era un pic mai mare decât nepoții lui Sașa? Îmi spuneau vecinii lor că Ina se juca pe lângă casă și pe lunca Jiului cu ei, cu nepoții lui Sașa. Erau elevi, cu 4-5 ani mai mici ca ea. Intram în pământ când auzeam! Bunicul tău aproape își pierduse mințile! Îi ruga moartea, o blestema…

– Este cumplit ce aud, bunico! Pe la ea ați fost vreodată? L-ați vizitat pe Sașa?

– Nu, niciodată! Ce să căutăm noi acolo?

– Era un om de societate, bunico. Scria cărți, era jurnalist, nu era un fitecine!

– Un bătrân iresponsabil, asta era! Ar fi putut să o lase în pace, să nu-i sucească mințile! Vei înțelege mai bine după cei vei citi jurnalul ei.

– Cum ați răbdat să trăiți fără ea?

– Era proscrisă! Ce ai fi vrut? Să mă duc la bătrânul ăla acasă și să-i spun că sunt mama Inei și vreau să o văd? Ori ai fi dorit să intru în bucătăria lor și să-i pregătesc cina sau prânzul celui ce-mi rupsese sufletul și-mi răpise tot ce aveam mai drag și mai sfânt pe lume? Ina era icoana noastră, a familiei, era sufletul nostru!

– Mai aveați o fată, nu erați singuri. Ea, mătușa Ana, ce zicea?

– Ce știa ea pe vremea aia? Era o copilă de liceu. Abia înțelegea durerea noastră.

– Înțeleg că pentru voi era o dramă plecarea mamei de acasă.

– Nu neapărat plecarea ei, ci faptul de a locui sub același acoperiș cu un bătrân.

– În societate, bătrânului acela, tu spuneai, nu i se putea reproșa nimic.

– Social, nu. Moralmente însă, pentru noi nu însemna nimic. Nu-l voiam în viața fiicei noastre. Cu niciun chip

nu-l voiam. Pentru noi ar fi fost bine dacă nu exista sau dacă murea. Chiar ne rugam pentru moartea lui!

– Doamne, bunico! Am aproape douăzeci de ani de când locuiesc într-o casă cu tine, dar abia acum încep să te cunosc! E mare păcat, bunico!

– Mi-a ucis sufletul, Alexandra! Nu există îndurare pentru oameni ca Sașa. Ne-a luat-o pe Ina, i-a stricat viața, ne-a nenorocit pe toți din familia ei! Pentru noi n-a mai existat viață după „relația ciudată" dintre Sașa și Ina. Relația lor n-a fost doar ciudată, a fost ieșită din comun, blamată, înfierată de toți. În alte părți ale lumii, pentru fapta lor ar fi fost omorâți cu pietre!

– Glumești, bunico! Ei se iubeau, nu omorau oameni! Nu schingiuiau pe nimeni. Cei care îi înfierau erau sălbatici, primitivi, ce fel de ființe erau? Dragostea, iubirea se manifestă la toate viețuitoarele. Scrie în vreo carte vârsta la care să iubești, când să-ți alegi iubitul, sau e doar în gândirea unora?

– Când vei avea copii, ai să înțelegi mai bine!

– Am de gând să-l caut pe Sașa, bunico. Vreau să stau neapărat de vorbă cu el. Aș vrea, mai întâi, să recuperezi jurnalul mamei de la poliție. Încerc să mă edific puțin. După cum îl descrii tu, bunico, Sașa ăsta e un monstru de care trebuie să am mare grijă. Să mă pui în temă cu tot ce știi despre el, bunico! Apropo, ce mai știi despre Sașa?

– Mai nimic! Umblă prin lumea largă. Scrie cărți și, probabil, își strânge bani pentru cele de dincolo, mai ales că nu prea are cine să plângă în urma lui.

– Ai mare necaz pe el!…

– L-aș strânge de gât cu mâinile mele!

– E un biet bătrân, bunico, inofensiv…

– Glumești! Nu poate fi pașnic unul ca el!

– Mă înspăimânți, bunico, nu-l cred chiar așa de periculos pe un bătrân care a iubit o femeie foarte tânără față de el! N-a siluit-o, bunico, n-a răpit-o. Era majoră și a văzut în el o lume către care dorea să se îndrepte.

– Prostii de-ale tale! Citești romane de-alea proaste, cu vapoare transatlantice și cu vaporeni urcați pe catargele cerului… Lumea noastră, pământeană, are legile ei, se conduce după anumite cutume. Morala creștină nu permite coruperea de minori și faptele antisociale.

– Vorbești prostii, bunico, ai adunat atâta ură în tine încât păcătuiești tu însăți când vorbești de morală și de creștinism.

– Să nu uităm, Alexandra, de momentul în care Ina s-a mutat la Sașa. La vremea aceea, avea douăzeci de ani neîmpliniți încă, eu, mama Inei, aveam 40 de ani, iar el, Sașa, avea 63 de ani. Ai tu idee cum ne privea lumea? Realizezi situația penibilă a familiei noastre? Aveam neamuri, rude, prieteni. I-am pierdut pe toți. Ne ocoleau și ne vorbeau pe la colțuri. Nu s-a întâmplat niciodată în neamul nostru o asemenea infamie!

– De ce infamie, bunico, ce fapte infame săvârșiseră doi oameni în iubirea lor așa de nebunească și ciudată cum era ea? Erați în era inchiziției, a evului mediu, oamenii din jurul vostru erau niște sfinți? Faptele lor erau sfinte, coborau din lumea cerească, a duhurilor, a celor fără de prihană? Doamne, bunico, este înspăimântător ce aud! A avut multe de tras, biata mama!

– Nu era o biată femeie, a fost crescută în puf, nu i-a lipsit nimic. Avea posibilitatea unui mariaj de bună factură. Ina s-a rătăcit de noi, ajungând în ograda unui bătrân. Ce dacă era o personalitate în lumea lui, a literelor cum zici tu? I-a sucit mințile! A făcut din ea o ființă fără orizont!

– Mama s-a reîntors acasă la voi. De ce n-a rămas aici? Spui că trăia în puf. Nu înțeleg de ce a plecat în lumea largă, știut fiind că trăia ca o odraslă boierească? Ce o chema pe ea spre lume, spre rătăcire, spre necunoscut? Nu vă spunea?

– Nu ne puteam înțelege cu ea. După ce plecase de la Sașa era confuză. Nu vorbea decât despre el, despre noblețea lui sufletească, despre caracterul lui de om și despre demnitatea acestuia. Îl diviniza. Sașa era Dumnezeul ei. De aceea îți spuneam de infamia pe care ei o numeau situație de cuplu, iubire și uitare de sine. Cum să uiți de tine în brațele unui ins atât de bătrân?

– Vârsta lui ți-a creat insomnii, bănuiesc. Au trecut anii și nu te gândești decât la bătrânețea unui om. Impresia ta, bunico, este că Sașa n-o iubea pe mama.

– Nu cred în astfel de iubiri! Îi plăcea de ea. Se mândrea cu ea în societate. Ina era frumoasă, tânără, inteligentă, studentă la Drept, o partidă pentru oricare tânăr școlit din înalta societate. El a fost cândva. Atunci când era tânăr. Dar acum, pentru mine, nu mai însemna decât cel mult un bătrân la casa lui, trăind decent și bucurându-se de copiii și nepoții săi. Ce-i putea dărui bătrânul Sașa unei fete de douăzeci de ani ce nu cunoștea aria bărbătească decât din ce auzise sau citise?

– El îi era destinat, bunico! Ce, nu crezi în destin?

– Destinul îl invoci ca și fatalitate. Zici „așa a fost să fie” și îți aștepți liniștea. Realitatea respinge astfel de lamentări. Viața are reguli simple. De la facerea lumii și până azi, oamenii au trăit după regulile societății, nu după patimile inimilor unor oameni rătăciți la minte. Sașa avea mintea rătăcită.

– Ai stat vreodată de vorbă cu el, v-ați privit în ochi? Ați discutat despre relația lor?

– Niciodată! Ce aveam de vorbit cu un asemenea ins? El era cel care ne-a distrus viața ! Până la el, eram liniștiți, aveam idealurile noastre și planurile noastre pentru viitorul Inei.

– Îi pregăteați un soț anume mamei???

– Nu, nu glumi cu astfel de lucruri! O pregăteam pentru viață. Era deja studentă, viitoare absolventă de facultate, avocată în devenire…

– Mă îngrozești, bunico! Atâta rigoare doar inginerii constructori o au, când înalță poduri peste ape sau turnuri amețitoare! Mama ce părere avea despre planurile voastre?

– Prin răspunsul ei de a se cupla cu Sașa și-a spus părerile, și-a arătat planurile, ne-a demonstrat de ce este în stare!

– Nu ați reușit o reconciliere nici de ochii lumii?

– N-a fost posibil! Ina era disperată. Pentru ea nu exista nimic. Sașa era totul!

– Îl iubea, bunico! Era omul ei, era iubitul ei!

– Bătrânii sunt hidoși, Alexandra! Nu găsesc nimic seducător la un bărbat de 60 de ani. Pentru vârsta ei, trebuia să fie respingător.

– Și totuși nu era așa: mama îl iubea…

– Citise prea multă carte de aventură. Își pierduse gingășia. Probabil nu mai credea în intimitate, își tocise simțurile.

– Concluzia ta, bunico, este că doar cei tineri au dreptul să iubească, să aibă intimitate, să fie fericiți prin ei înșiși.

– Nu asta am spus eu până acum. Încerc să-ți deslușesc unele aspecte ale vieții de cuplu în sensul acceptabil al părților. Nu se acceptă în societate nepotriviri flagrante. O femeie, oricât ar fi ea de focoasă, la 60 de ani nu își aduce în budoar un flăcău de 20 de primăveri, dacă femeia este în toată firea. Niciun bărbat sănătos la

cap nu își vâră sub plapumă o puștoaică de 20 de ani, după ce și-a serbat demult ieșirea la pensie. Sașa nu are acoperire pentru faptele sale. Ina poate fi absolvită de vina sa primară, ținând cont de vârstă.

– De ce n-ai iertat-o? Aveai timp destul!

– Mama ta a persistat în greșeală. Ne-a sfidat pe toți. Dragostea ei pentru Sașa o transformase într-o hienă. Nu mai știa de nimeni. Trecea țanțoșă pe sub ferestrele noastre, își arunca pletele-n vânt și nu-l slăbea din priviri pe Sașa. Îl mânca din priviri! Nici el n-avea ochi pentru nimeni. Doar Ina era în toate și pretutindeni. De ochii lumii însă. Sașa avea sufletul uscat.

– Bunico, exagerezi! De unde și până unde expresia asta, de „suflet uscat”?

– Nu mai avea pe nimeni. Soția sa murise. Copiii erau departe de el. Nepoții nu-l înțelegeau, el fiind un literat, iar ei încă necopți pentru literatura și poezia lui. Cultura lui îi îndepărta pe cei mici, ei fiind cu gândul la internet, calculator, fotbal și chiar la grijile lor de zi cu zi?

– Dacă ai da timpul înapoi, ar mai avea Sașa vreo șansă la iertarea ta?

– Nu, copila mea! Niciodată! Sașa mi-a zdrobit inima. Ina și-a luat lumea în cap din cauza lui. Sașa nu poate fi iertat. Niciodată! Nu va avea liniște nici dincolo de mormânt! Numai și blestemele mamei și îi sunt suficiente pentru a putrezi în iad! În anul acela tata a murit, răpus fiind de inimă rea, eu puteam sfârși la orice oră, bunicul tău nu mai vorbea cu nimeni de rușine. Ne era rușine la toți de relația Inei cu Sașa.

– Omorâseră oameni, bunico? Tâlhăriseră la drumul mare? Ce făcuseră oamenii ăștia?

– Să citești jurnalul mamei tale! Ai să vezi acolo ce înseamnă patima iubirii. Ei nu se iubeau, ei erau înrobiți

de dragoste, și ce mai pereche făceau, de se minunau oamenii văzându-i! Ina îl ducea de braț prin oraș. Îl sorbea din ochi. Era sclava lui.

– O iubea sincer, cred.

– Aș, iubire! Erau niște răzvrătiți împotriva bunelor moravuri! Iubirea lor n-avea logică…

– Nicio iubire n-are logică, bunico! Iubirea este ca negarea negației.

– Prostii de-ale tale! Și maică-ta îmi vorbea despre pragmatica semioticii care anulează logica. Probabil că semiotica ei era lipsită de rațiune.

– Dar dacă Sașa ar fi tatăl meu, bunico, nu ar fi rațional din partea ta să-i întinzi mâna întru concordia de după o îndelungată stare de beligeranță? Nu crezi că s-ar cuveni, după atâta amar de vreme, să tragi cu buretele peste tot răul trecutului?

– Ar însemna sfârșitul! Nu mă văd în stare să mai primesc încă o măciucă în moalele capului.

– Sărmanul Sașa, mă gândesc că, dacă ai avea un pistol, l-ai ciurui rău de tot!

– Nu-mi bag sufletul în păcat pentru un nebun!

– Nebunul acela era iubitul mamei, bunico. Mama era fiica ta, sânge din sângele neamului tău.

– Ina s-a născut să strice rostul unui neam de oameni. Niciodată în neamul nostru nu s-a întâmplat o rușine mai mare. Bine că măcar a avut bunul simț să-și ia lumea-n cap. Măcar nu o mai văd la braț cu moșuletele acela de Sașa!

– Așa o fi vrut Dumnezeu, bunico, iubirea de la Dumnezeu vine. Și dragostea lor tot de la El o fi venit…

– Filozofie de trei parale! Dumnezeu nu îngăduie asemenea blasfemii. Ina și Sașa păcătuiau în fața lui Dumnezeu. Doar iadul putea binecuvânta o comuniune

între o copilă și un bătrân uitat de timp.

– La 20 de ani, nici mama nu mai era o copilă neștiutoare. Era majoră, cunoștea lumea și viața.

– Nu știa nimic. N-avea 20 de ani nici când s-au împreunat, ca și cuplu. Ei se cunoșteau cu mult înainte. Hălăduiau prin baruri și pe lunca Jiului. Participau la colocvii literare. Se cunoșteau cu comisarii europeni veniți cu probleme sociale sau financiare în România.

– Ce era rău în astea?

– De acolo au plecat toate. Ina nu cunoscuse dragostea. Nu știa rostul casei și nici ce-i ăla bărbat în adevăratul sens al cuvântului. Era o copilă ingenuă, neatinsă de păcat. Sașa i-a ruinat tinerețea.

– Ascensiunea profesională a mamei n-a depins și de Sașa? Doar era cu el când urma facultatea…

– Cu mintea ei a reușit, nu cu a lui!

– Stăteau împreună, ea nu avea nicio sursă financiară, nu Sașa era acela în grija căruia se afla?

– A fost o perioadă scurtă când depindea financiar de el. ea a avut și serviciu pe timpul studiilor, programul de lucru îl corela în raport cu orele de cursuri.

– Abia aștept să iei jurnalul acela de la poliție. Mă gândesc că acolo voi găsi mai multe lămuriri. Oricum, în vacanța asta nu o să am liniște și nici adidașii nu îi voi atârna în cui. Mă duc, bunico, până la capătul lumii, dacă va fi nevoie. Trebuie să-i dau de urmă. Mama nu poate fi prea departe de aici. În toată Oltenia asta a noastră se va găsi cineva să știe, să mă îndrume, să-mi dea vreun indiciu. Și în primul rând îl voi căuta pe Sașa. Cu el voi începe și de la el. sper să ajung la mama. E greu, dar nu imposibil.

*

Pironită în scaunul său cu rotile, Matilda Mănescu se întoarse cu spatele spre Alexandra. Nu observă când aceasta ieși din încăpere. O mistuie durerea sufletească. A avut două fete, venite pe lume una după alta. Ina și-a luat lumea în cap, dispărând de acasă și din urbea natală, cealaltă, Ana, s-a prins și ea într-un mariaj nereușit. Ina i-a lăsat o nepoată prea puțin îngăduitoare cu educația spartană pe care ea, Matilda, a încercat să o impună în familie. Alexandra nu se lasă modelată, are principiile ei, viziunile ei, vede altfel lumea față de cum o vede bătrâna Matilda din balconul ei de la etajul doi și din căruciorul ei blestemat în care își târăște zilele. Răpus de boală și de inimă rea, Gică al ei s-a dus la cele de dincolo prea de timpuriu ca să își mai vadă soția în cărucior și cu părul alb ca neaua, tânjind încă după fiica lor rătăcită prin lume, plecată ca o moartă fără întoarcere.

Își mână căruciorul până lângă masă și ridică receptorul telefonului. Stătu câteva clipe pe gânduri, apoi formă numărul comandantului de poliție. Tonul veni repede, luând-o prin surprindere. De la capătul firului auzi vocea comisarului: dură, rece, necruțătoare, tăioasă ca ascuțișul unei lame:

– Alo, da, poliția la dispoziția dumneavoastră!

Cu mâna tremurândă, Matilda apăsă receptorul de ureche și îngăimă abia auzit:

– Bună ziua, domnule comisar, sunt eu…

– V-am recunoscut, doamnă, spuneți, vă ascult.

– Aș dori să-mi trimiteți jurnalul acela, al fetei, știți… cel atașat la dosarul de dispariție… Nu mă pot deplasa până la sediul poliției, boala mea, artrita asta care mă

ucide în fiecare zi câte puțin, nu mă lasă să-mi fac de cap și să umblu și eu așa, ca toată lumea.

– Veți fi pusă în posesia jurnalului în cel mult două ore, doamnă. Noi ne vom continua căutările. Stați liniștită, într-o zi o vom găsi pe fiica dumneavoastră, nu ne-am mira să fie cu vreun bărbat pe undeva, este încă tânără, așa că…

– Domnule comisar, mă tem de ce este mai rău!

– N-aveți niciun motiv. Am văzut multe la viața mea.

– Mă rog, cum credeți, Dumnezeu să ne ajute pe toți!

– Vă sugerez să nu lăsați acel jurnal la îndemâna nepoatei. Tinerii de azi nu știu prea multe. Jurnalul Inei are prea multe intimități. Nu este obscen, este însă cam prea instructiv. Ina dumneavoastră a lăsat o lecție in extenso de pedagogie și mai ales una de dragoste. Ori poate eu sunt prea bătrân și nu mi se mai potrivesc „instrucțiunile" ei…

– L-am citit și eu. Așa-i, cum ziceți. I-am promis însă Alexandrei…

– Este doar o părere a unui om, tată de copii și de… fete!

– Vă mulțumesc, domnule comisar. Cu Alexandra nu este de glumit. Va pleca pe urmele Inei. Este hotărâtă să o găsească.

– Se grăbește, o găsim noi cât de curând.

– Este hotărârea ei. A strâns ceva bani și va porni oricum. Ar vrea să ajungă mai întâi la Sașa, fostul prieten al Inei. Cine mai știe însă dacă bătrânul mai trăiește și pe unde anume…

– Trăiește, doamnă, este, într-adevăr, bătrân, dar se ține bine. Scrie pe la niște reviste, publică prin ziare, cu pseudonim uneori, are câteva cărți publicate recent, unele în curs de apariție…

– Sunteți bine informat!

– Este meseria polițistului să afle câte ceva despre oameni, mai ales când la aceștia se fac anumite trimiteri, cum este cazul și celor ale dumneavoastră.

– Vă mulțumesc, domnule comisar, aștept vești despre Ina, mi se frânge sufletul de mila ei!

– Ina nu este o femeie de plâns.

– Nici fericită nu este. Mă tem că și-a pierdut mințile.

– Mergeți prea departe cu gândurile negre! Contați pe noi, pe instituția poliției, că o vom găsi cât de curând, vie și nevătămată.

– Mulțumesc, domnule comisar.

– Dumnezeu să vă ajute, doamnă!

Matilda Mănescu închise telefonul. Se îndreptă spre fereastră. Privi afară. Gândurile îi sunt răvășite.

De ce o fi zis comisarul să nu dau jurnalul pe mâna Alexandrei? Ce-o fi descoperit el acolo și mi-a scăpat mie? L-am citit de cel puțin zece ori. Am reluat fiecare pasaj, fiecare frază, am analizat totul în amănunt. Oricum, din jurnal lipsesc vulgul, obscenitatea, trimiterile la relații intime. Are, într-adevăr, strigătul de nebunie al îndrăgostitului pierdut în deșertul iubirii. I-am promis însă Alexandrei că i-l voi da. La urma-urmei, ea este moștenitoarea de drept a mamei sale.

Mă îngrozesc, totuși, că va pleca să-l caute pe acel biet bătrân ce a pus jar sub tălpile noastre, ale tuturor. Cine știe ce-i mai bagă în cap și el. Săracul de el, n-avea multă minte nici când avea 60 de ani, probabil acum s-o fi sclerozat de tot la minte.

Comisarul vorbea în termeni elogioși despre el. îmi spunea că scrie, lansează cărți… Prostii! Cine nu scrie azi? Toată lumea scrie, numai cine nu vrea nu publică o carte! Bani să ai, tipografiile te primesc cu brațele

deschise și sunt dispuse să-ți publice toate aberațiile. De ce nu și-ar publica și Sașa năzbâtiile lui?

Mă tem pentru Ina. Mă tem pentru Alexandra. Mă tem pentru mine. Sunt o biată schiloadă într-un cărucior cu rotile, nu prea mai am pe nimeni. Din femeia căreia Sașa îi spunea «Faraoana», am ajuns o fărâmă de om ce-și roagă moartea și la culcare, și la trezirea din somn. În jurnalul Inei am găsit cuvântul «Faraoană». Am deslușit câtă mândrie simțea ea când idolul său, scriitorul, îmi declara război, se declara învingător și se lăuda cu victoria lui și a Inei în lupta lor repurtată împotriva «Faraoanei». Nu m-au înfrânt. M-a răpus boala, m-au măcinat necazurile. Moartea tatei, mai apoi a lui Gică, a mamei, nesăbuințele Inei mi-au zdruncinat serios sănătatea. Nici doctorii nu și-au arătat prea mult iscusința în lupta cu bolile mele.

Una peste alta, toate acestea m-au îngenuncheat. Nu sunt încă învinsă, nu sunt moartă. Nici măcar nu mă consider bătută. Mă rog Domnului să-mi dea puterea să îndur. Mai am multe de dus. Alexandra este încă mică. Până termină facultatea are de tras multe. Nici după aceea nu va fi liniștită. Un loc de muncă se obține greu.

Vor fi probleme și cu Ina. Mă tem că e bolnavă. Mă cutremur la gândul că ar putea fi internată într-un spital de nebuni. Nu mai cred în mintea ei. Nu mai sunt sigură de ea. Nu știu cum se va comporta în viitor, ce reacție va avea când s-o trezi pe cap cu fiică-sa și cu moșul acela pe care spune că l-a iubit.

Nu mă văd în stare să rezist la toate. S-au adunat multe și toate tind să mă răpună. E posibil să-l fac fericit pe Sașa cu moartea mea. Nu zicea el că a învins-o pe Faraoană? Puțină minte avea sărăcuțul de el…

Nimeni și nicicând nu m-a învins. Am trecut cu vederea

multe în speranța unui mai bine iluzoriu. Învinsă n-am fost. Nici boala nu m-a răpus până acum. Sunt, totuși, prea bătrână, bolnavă și singură.

Sper ca Alexandra să se reîntoarcă. Nădăjduiesc să-și găsească mama și s-o aducă acasă. Mai sper, de asemenea, ca și Sașa să fie chemat la Judecata de Apoi. Numai Dumnezeu știe și poate să le cântărească pe toate! Sașa are multe păcate. Nu cred că Dumnezeu nu le are înregistrate pe toate. Cred în judecata Lui și în dreptatea Lui.

*

Matilda Mănescu adormi repede în „patul ei mobil", cum își numește ea, cu drăgălășenie, fotoliul cu rotile. Tresare uneori. Ascultă liniștea din jur, adoarme și iar tresare.

Boala ei, o artrită reumatoidă agresivă, îi macină bruma de sănătate, o ține imobilizată ca pe un balot de marfă aruncat într-un colț de tarabă cu pretenții de prăvălie.

În viața ei și-a urmat bărbatul la muncă în agricultură, în afaceri de comerț, în călătoriile sale încolo și încoace.

Și-au crescut amândoi fetele, le-au dat la școală încercând să le țină pe lângă ei și pe lângă casă.

Cea mare dintre fete, Ina, și-a legat tinerețea de un bărbat mult prea în vârstă față de ea.

Cealaltă, mai mică decât Ina cu câțiva ani, a terminat liceul, măritându-se imediat cu un tânăr considerat de perspectivă, dar dovedit doar un bun muncitor la locul său de muncă, într-o întreprindere industrială.

Matilda a trecut ușor peste situația celei mici. Nici Gică al ei nu s-a plâns. De la Ina aveau pretenții mari. Reușise la facultate, terminase anul întâi și, pe nepusă masă, și-

a găsit culcuș în brațele unui bărbat, respins cu vehemență de cei doi. Pe motiv de vârstă înaintată, zicea Gică Mănescu, din cauză că e prea bătrân, zicea Matilda…

Anii au trecut. Ina i-a pricopsit cu o fetiță și a plecat în lumea largă. Ana s-a măritat, fără acte, cum zice Matilda, și nu le-a dăruit nimic la rubrica urmași, cum zicea bietul Gică, răposat prea devreme.

Fetița Inei a crescut. Are 20 de ani, este studentă la Drept și așteaptă „viza” de plecare în căutarea mamei, dispărută în urmă cu patru ani. Alexandra a trăit lângă bunicii din partea mamei. Matilda și Gică au crescut-o ca pe propria fiică.

Ina n-a prea dat pe acasă nici înainte de a dispărea definitiv din viața alor săi. Și-a dus viața cum a știut ea, n-a dat socoteală nimănui, a fost rebela familiei, cum zicea Matilda.

Într-un târziu, bătrâna se trezi. Cineva bătea în ușa de la intrare.

Matilda își trase căruciorul în hol. Deschise ușa. De afară pătrunse aerul fierbinte al începutului de vară.

Un agent de poliție, postat în dreptul ușii, salută militărește, apoi zise un „sărut mâna” abia auzit. Întinse mâna stângă spre Matilda:

– Este manuscrisul fiicei dumneavoastră, m-a trimis comisarul șef ca să vi-l aduc. Trebuie doar să semnați de primire…

Matilda Mănescu se înfioră. Auzi, „manuscrisul”. Ce dracu’ îi trece ăstuia prin cap? E doar un caiet, o agendă cu mâzgălelile unei fete în călduri, zise bătrâna, semnând de primire, cum i se ceruse.

Îi tremură mâinile. Agentul se întoarse în grabă. Coborî scările. Nu-i plăcuse tonul Matildei, când îi șuierase în

nas un „Dă-l încoace!” și „Poți pleca!”…

Bătrâna se întoarse în casă. Privi câteva clipe caietul cu însemnări, aducându-și aminte de febra care a cuprins-o când l-a citit prima oară. A crezut atunci că zilele i se vor sfârși! N-a putut decât să se roage Cerului pentru Ina și să arunce în eter câteva blesteme capitale cu destinația Sașa, cel ce îi răpise fata, liniștea și pacea sufletească de până atunci.

Zări pe masa ei de cafegioaică țigările și bricheta. De la dispariția Inei își găsise refugiul în țigările și cafeaua de care nu se mai putea dezlipi.

Gândul ce-i fulgeră prin cap fu acela de a face scrum jurnalul Inei. „S-ar sfârși cu toate amintirile astea nenorocite! Alexandra n-ar mai fi pusă în fața unor însemnări dureroase, poate ar renunța să-l mai caute pe monstrul acela ce ar putea să-i fie tată. Cui îi folosește un astfel de jurnal? N-am găsit în acesta decât nebuniile Inei și câteva trimiteri la «omu’ ei drag». Restul însemnărilor sunt catalogate ca scrisori către el. Le-a trimis vreodată, ori își îmbăta creierii cu fumul unor vorbe? Nu știe nimeni. Și nici n-ar mai trebui citite de cineva”, își zise bătrâna Matilda, întinzând mâna după bricheta aflată pe masă.

Nu apucă să ajungă la brichetă. În clipa următoare, Alexandra descuiase ușa și intrase în cameră.

– L-am întâlnit la scară pe agentul de poliție. La tine a fost? A adus jurnalul, așa-i?

– Da, Alexandra, zise aproape sfârșită bătrâna. L-a adus. Uite-l aici. Intenționam să mă mai uit și eu pe el câteva clipe. Dar, dacă tot ai venit și ești nerăbdătoare să-l citești, nu te opresc. Poate înveți să nu faci ca mama ta, dragostea și lumea nu stau în cârjele moșnegilor.

Alexandra luă jurnalul din mâinile bunicii sale. Emoțiile o fac să tremure. „Doamne, zise ea, e jurnalul mamei, îi

cunosc scrisul. Sunt însemnările ei de viață".

Deși vorbea în șoaptă, bătrâna auzea fiecare silabă.

– Sunt însemnările ei, zise, revoltată, Matilda. E „manuscrisul" ei, cum zicea adineaori polițistul ăla nătâng. E jurnalul mamei tale! Citește-l, ia aminte, bagă în cap, dacă ai un cap și nu o tigvă de dovleac, așa cum avea Ina și cum avea bătrânul ăla de care zice că s-a îndrăgostit! Omul ei, cum îl numește ea. Auzi, „omul", păi bruta aia era un om?!

– Era, bunico, era un om, crezi că mama ar fi trăit alături de vreun balaur? Mă înspăimânți, bunico! Prea multă ură ai adunat în tine. Sașa era un om. Era omul ei, bunico! Era iubitul ei, prietenul ei, bărbatul ei!

– Era pe dracu'! Un moșneag hodorogit de vreme!

– Asta crezi tu, bunico. Eu cred în cuvintele mamei.

– N-ai decât! Poți crede și în cuvintele lui Sașa! Cine te împiedică? Așa a crezut și mama ta și uite unde a ajuns din cauza lui! Uită-te unde am ajuns noi, ceilalți! Sașa este un monstru! Să te ferești de el ca de foc!

– Mie ce-mi poate face? În ce constă răul de care să mă feresc?

– De la unul ca el te poți aștepta la orice!

– Mai concret?

– Este imprevizibil, are inteligență, are destulă experiență, le pune, când nu te aștepți, în slujba răului.

– Mai degrabă îl cred inofensiv. Mamei nu i-a făcut vreun rău anume. Nu îl putem judeca numai pentru că a fost iubitul ei. E ca și când ai spune că a fost călăul mamei! Dar pe ea a iubit-o, a respectat-o, a ieșit cu ea în lume.

– După mintea ta, Sașa a fost un înger…

– Nu, bunico, n-am spus asta, îngerii nu se ating de femei, după câte știu eu. Mama nu era sfânta care își căuta îngerul.

– Știi prea multe, Alexandra. Nu e bine să știi atâtea…

– Mă tem că într-o bună zi o să înceapă veninul să curgă din tine. Ești ca o viperă, bunico! Sunt convinsă că nu crezi nici tu ce spui. Altfel n-aș mai vorbi cu tine decât despre mersul trenurilor și probabil al norilor de pe cer.

– Cu capul în nori umbla și maică-ta și a cam pierdut trenul vieții. Ori poate nu știa mersul trenurilor cum îl știi tu?

– Ții cu tot dinadinsul să mă superi, bunico… Eu nu vreau să mă cert cu tine. Bună sau rea, rămâi tot bunica mea!

– Probabil că te gândești că nu-ți mai finanțez excursia la „casa scriitorului", ha, ha…, râse sarcastic Matilda.

– Râzi, bunico, râzi! Să vezi ce o să plângi după ce plec! Așa cum plângi și de dorul mamei…

– Am plâns pentru tot neamul Măneștilor. A fost blestemul meu să plâng pentru zece vieți.

– Hai să schimbăm subiectul, bunico, nu-mi place să te văd plângând. Și mai las-o încolo de țigară, că ai făcut pereții negri!

– Nu te pun să-i văruiești tu! Mă voi ocupa tot eu cu văruitul casei, ca și până acum…

– Bine, bunico, am înțeles. Ies să iau o gură de aer. Vin la masă. Să nu uiți că mi-ai promis o pizza pentru astăzi! Apucă-te de ea, că vine prânzul…

– La toți v-am promis câte ceva! Numai mie nu-mi promite nimeni, nimic…

Alexandra nu mai răspunse. Ajunsese deja pe casa scării și nu mai auzea nimic din cele zise de Matilda.

Bătrâna își aprinse o altă țigară. Sorbi lacomă cafeaua din ceașcă. Se grăbi apoi spre bucătărie.

„Pe ea o mai am", zise în gândul său. „N-ar trebui să mă supăr. Mă sâcâie însă cu Sașa acesta. Nu prea vreau

să aud de el. Cred și eu că n-a vrut să-i facă rău Inei! Avea însă destulă minte să o evite. Fetele tinere se-ndrăgostesc repede, mai ales de dascălii lor. Ina era prea fragedă, prea crudă pentru duritatea vieții de cuplu. Nu s-a îndrăgostit niciodată de vreun coleg de liceu sau de facultate. L-a găsit pe Sașa! Ce Doamne-ferește a găsit la el? Dumnezeu știe, eu n-am priceput niciodată cum de a fost posibilă o astfel de relație între ei”.

Matilda Mănescu se măritase de mică. Gică al ei era cu câteva luni mai în vârstă decât ea. Oameni de la munte, obișnuiți cu greutățile vieții, puseseră ban pe ban și își cumpăraseră la oraș un apartament în chiar buricul târgului. Îl mobilaseră decent și își crescuseră fetele „ca la pension”, cum zicea Matilda.

Erau tineri, frumoși, se luaseră din dragoste, trăiau în liniște, agoniseau bani din comerț, n-aveau a se plânge de nimic.

Viața le-a pus multe piedici în cale. Au trecut peste ele, au învins necazurile așteptându-și bătrânețile, cum ziceau ei, pentru a se mai odihni puțin după atâta alergătură.

Gică a murit repede: azi un junghi, mâine un reumatism, și tot așa, până într-o zi când ajunsese la spital. Era prea târziu pentru el. Doctorii se declaraseră neputincioși, trimițându-l acasă. Câteva luni de zile s-a luptat Matilda cu el, mutându-l de la soare la umbră și de afară în casă și înapoi, până ce și-a dat duhul într-o noapte de toamnă, după ce se ridicase singur din pat, a făcut câțiva pași prin casă, apoi s-a așezat pe un scaun, zicându-i: „Nevastă, aprinde-mi lumânarea că eu mă duc”. Matilda a-ncremenit cu zâmbetul pe buze văzându-l cum se apleacă de pe scaun și se lasă moale pe podea. „Muiere, sunt gata”, a mai zis Gică și dus a fost.

Matilda zâmbise, inițial, când Gică îi spunea că se simte bine. „O da Dumnezeu ca omul meu să se facă bine”, și-a zis ea în gând. Zâmbetul i-a-ncremenit însă la colțul gurii. Abia a apucat să aprindă lumânarea că Gică s-a stins, luându-și adio de la tot și de la toate, alegând drumul fără de întoarcere.

Matilda nu s-a pierdut cu firea. Femeie aprigă și vânjoasă, l-a ridicat pe pat, a chemat preotul, i-a făcut cele de cuviință și și-a văzut de treabă ca și când viața abia începea pentru ea.

Aventura Inei, dispariția acesteia de acasă au doborât-o pe Matilda. S-a îmbolnăvit, a umblat cât a umblat prin spitale, ajungând până la urmă într-un scaun cu rotile, refuzând totuși cu îndârjire amputarea picioarelor, cum i se propusese la o clinică de ortopedie din București.

Acum așteaptă plecarea Alexandrei. Grijile ei sporesc cu fiecare oră care trece. Se teme și de răzbunarea lui Sașa. E conștientă că relația Inei cu acesta s-a destrămat și din cauza ei. „Dar ce puteam să fac?”, se întreba, deseori, Matilda. „Să-i fi lăsat la nesfârșit într-o relație de râsul lumii? Nici Ina nu m-a iertat pentru disprețul meu față de Sașa. N-am să le cer iertare, aventura lor dizgrațioasă a dus la sfărâmarea familiei mele. Dumnezeu ne va judeca pe toți! N-am găsit o definiție aventurii dintre Sașa și Ina și n-am putut să dau dimensiunea exactă dezastrului ce a urmat relației lor în familia noastră. N-a fost păcat mai mare ca al lui Sașa și sper ca osânda să-i fie pe măsură”.

Matilda Mănescu zăbovi multă vreme în bucătărie. Mirosul de pizza umplu repede încăperea. Pe un platou alăturat se lăfăiau câteva bucăți de tort. „Pentru Alexandra, vreau să o mai îndulcesc puțin, prea s-a acrit fata asta. Se vede că duce dorul mă-sii”, zise bătrâna.

Sunt ore-ntregi în care vorbește singură prin casă. De câte ori este surprinsă bolborosind de către Alexandra, pune telefonul la ureche, vrând să lase impresia că dialoga cu cineva. Uneori chiar pronunța numele unor cunoscuți sau prieteni de familie

Alexandra înțelegea, se făcea a nu pricepe șiretlicurile bătrânei, intra în jocul ei continuând convorbirea în locul interlocutorului închipuit de Matilda.

De data aceasta se lasă așteptată. De câteva săptămâni strânge în bagaje o sumedenie de lucruri necesare călătoriei. Este convinsă de drumul lung ce o așteaptă, dar are convingerea că o va găsi pe Ina și că aceasta este sănătoasă și la fel de dornică de viață, așa cum era în zilele ei bune.

Bătrâna Matilda o așteaptă cu masa. Își mai aprinse o țigară, după ce răsturnă ceașca de cafea să mai citească o dată zațul atoateștiutor. Măcar să știe ea cu câteva zile sau ore înainte ce se întâmplă în viața alor săi. Acum ar vrea să afle ce-i va fi hărăzit Alexandrei pe drumul său în căutarea Inei. „Numai în pielea ei să nu fie cineva”, zise Matilda suflând fumul de țigară spre fereastra larg deschisă…

*

Alexandra intră în fugă în casă. Își aruncă încălțările transpirate într-o cutie de carton aflată sub cuierul din hol. Din străfundurile rărunchilor ei o strigă pe Matilda.

Aceasta nu răspunse. Se făcu a nu auzi strigătul Alexandrei.

Fata bătu cu pumnul într-un dulap, pornită pe harță.

Matilda înțelese mesajul nepoatei sale, tăindu-i calea cu „automobilul” ei de interior.

Alexandra o strânse cu putere de gât.

– Bunico, mă faci să te strig ca-n crângul din luncă! Nu auzi, ori te faci că nu auzi?

– Și una, și alta. La vârsta mea, e de înțeles…

– Am frunzărit un pic jurnalul mamei. M-am edificat!

– Ce spui?

– Am înțeles, bunico. Mama și Sașa se iubeau cu adevărat! Iubirea lor este una de poveste!

– Prostii! Nu țin de foame bazaconiile astea…

– N-ai înțeles strigătul lor de iubire?

– Către cine?

– Către toți oamenii din lume asta!

– Glasul iubirii s-a lovit întotdeauna de timpanele surzilor, Alexandra! Cine să te audă că tu iubești pe cineva? Iubirea nu se anunță la megafoane, o trăiești. Povestea lor n-a fost de iubire, a fost o relație de conveniență, o ciudățenie de prost-gust. A fost, dacă vrei, o insultă la adresa adevăraților îndrăgostiți.

– Ești veninoasă, bunico… Inima ta n-a tresărit niciodată asediată de dragoste? Tu și bunicu' nu v-ați iubit ca doi nebuni? Nu ați ars la focul de dinlăuntrul vostru?

– Prostii de-ale tale! Vrei tu să afli cum ne iubeam noi acum patruzeci și ceva de ani. Dragostea nu e ca la televizor. Ce vezi tu pe la filmele alea de după miezul nopții e ficțiune, și patimă este. Ai să vezi când ai să mai crești!

– Am crescut destul, bunico. Sunt o femeie în toată firea. La vârsta mea, altele au câte doi-trei copii!

– S-au pricopsit! Nu le vezi pe stradă, cu ei agățați de fuste și cu degetele murdare în nas?

– N-o scot la capăt cu tine…

– Nu vrei. Altfel ai înțelege că viața are alte coordonate. Are sensurile ei, uneori cotite, alteori drepte ca niște

cărări. Depinde pe care alegi să-ți urmezi drumul.

– Mă rog la Dumnezeu să trăiești, poate îmi alegi tu drumul spre fericirea deplină…

– N-am învățat pe nimeni de rău!

– Vreau neapărat să dau de Sașa!

– Caută-l. Nu trăiește ascuns.

– Crezi că mă va primi?

– De unde să știu eu? Îi spui că o cauți pe Ina.

– Se va înduioșa auzindu-i numele?

– Cu siguranță! Era doar poezia lui. N-ai citit în jurnal?

– Ești ca o babă colțuroasă! Dai cu bâta-n baltă, eu te-ntreb la modul serios.

– Îți răspund la fel. Ina era poezia lui Sașa, era cerul lui albastru, lumea lui și cosmogonia lui. Era dimensiunea știută doar de Creatorul Suprem!

– Nu te prind argumentele, bunico! Ești deosebit de rea!

– Ba din contră, vorbesc la modul cel mai sincer…

– Printre lucrurile mamei n-ai dat și peste vreo fotografie de-a lui Sașa?

– Am dat peste multe. Le-am pus pe foc. Pe toate le-am ars! Nu puteam suferi o asemenea ofensă în casa mea!

– Avea poze cu mama, bănuiesc…

– În majoritate erau cu Ina.

– Le stătea bine…

– Se potriveau de minune: moșul cu nepoata!

– Mi-ar fi plăcut și mie un moș ca Sașa…

– Du-te după el! Caută-l! Intră în viața lui… mai are timp să te iubească și pe tine!…

– Roagă-te să-l găsesc!

– Mă rog să-ți vină mintea la cap…

– Bunico, tu ești răutatea mea, pe care o iubesc. Am să plec în căutarea mamei și a lui Sașa. Sper ca bunul

Dumnezeu să te țină sănătoasă. Și mai sper, bunico, să ți-i aduc pe-amândoi acasă. N-ar fi frumoasă o reîntregire a familiei după aproape douăzeci de ani?

– Du-te… Caută-i… Găsește-i, dar dă-mi pace, mai zise bătrâna Matilda, întorcându-și scaunul rulant spre cealaltă parte a camerei.

Alexandra reuși cu greu să-și stăpânească lacrimile. Dorul de mama sa o sugruma. Răutățile Matildei o descumpănesc.

„Mă tem că nu voi avea puterea să ajung să-mi găsesc mama”, își zise ea, „nici bunica nu este de partea mea. Fie ce-o fi, o să merg până unde va fi nevoie. Pentru mama merită orice sacrificiu. Și bătrânul Sașa merită o șansă. Ce frumos ar fi să-i așez, într-o bună zi, unul în fața celuilalt și să-i privesc îndelung și să-i întreb despre dragostea lor și să le ascult poveștile lor din tinerețe”.

Alexandra își puse câteva cărți într-o geantă, o sticlă cu apă proaspătă și o căută, din priviri, pe Matilda.

Bătrâna ședea tristă în fotoliul său, cu capul plecat. Părea un copil vinovat ce-și aștepta urecheala cuvenită ca răsplată a necuviinței.

Alexandra se așeză lângă ea și îi cuprinse capul între palmele sale mici și albe.

Bătrâna Matilda suspină adânc.

– Iartă-mă, Alexandra! Boala mea, necazurile multe, bătrânețea, mă fac să fiu rea ca aspida și veninoasă, cum zici tu… Nu am vrut răul nimănui! Nu doresc nimănui să sufere! Ai grijă de tine! Caută-l pe Sașa. Dacă dai de el, pe undeva, spune-i că l-am iertat. Încredințează-l că Faraoana nu mai vrea război cu el și că se declară învinsă… M-a învins viața, copila mea! Mă declar în relații de pace cu toată lumea. Găsește-i pe Ina și pe Sașa. E

dezlegarea mea și o dată cu aceasta este iertarea mea pentru ei și iertarea neamului nostru în numele căruia mi-am îngăduit să-i blamez pentru iubirea lor.

Matilda își șterse lacrimile. Bărbia îi tremura. O cuprinse cu brațele de mijloc pe nepoata sa și mai zise, abia auzit:

– Du-te cu bine, Alexandra, și du tuturor iertarea mea.

Alexandra nu mai zise nimic. Ieși. Abia când închise ușa, zise peste umăr:

– Rămâi cu bine, bunico!

*

În ultimele două luni, Alexandra Mănescu întocmise amănunțit planul căutării mamei sale. Plecase de la o fotografie găsită într-un sertar. Pe spatele acesteia era o adresă scrisă de mâna mamei sale. Fotografia înfățișa o secvență de la o nuntă ce avusese loc cu ani în urmă într-o localitate dunăreană. Ina scrisese, ca amintire, adresa mirilor. Alexandra mai știa că de pe-acolo se trăgea, după neam, bătrânul Sașa. Cum mama ei nu avea pe nimeni acolo, bănuia că la neamurile lui Sașa merseseră la nuntă. În localitatea sa de domiciliu, bătrânul Sașa era binecunoscut, dar nimeni nu știa pe unde umbla aproape tot timpul.

Alexandra întrebase în stânga și în dreapta, însă degeaba. Matilda o mai luase și în râs, spunându-i tot felul de năzbâtii, cum că își tratează reumele pe la Ibiza sau ar călători în jurul lumii să vadă el dacă pământul este rotund sau nu. Alexandra n-o luase în seamă și își văzuse de treburile ei.

De la poliție primise asigurări privind domiciliul lui Sașa, existența și preocupările de zi cu zi ale acestuia. Sașa

trăiește. „Asta este ideea de la care trebuie să pornesc”, își zisese Alexandra, plecând la drum. La Ina se gândea mai puțin. Era convinsă că doar Sașa cunoștea ceva despre ea. Altfel, nici măcar poliția nu-i adusese vreo lămurire.

Unii o mai și luau în râs. Alții păreau preocupați de găsirea femeii, dar la modul concret nimeni nu făcea nimic. De aici a pornit hotărârea Alexandrei de a-și încerca norocul. Știa cât de mare e lumea, cunoștea câte ceva din tainele Inei, avea indicii clare despre îndeletnicirile lui Sașa. Găsise câteva articole de specialitate într-o revistă literară, mai știa câte ceva și despre nepoții bătrânului, din referirile Inei la viața ei cu Sașa. Nimeni n-a reușit să-i dea un număr de telefon al acestuia, sau n-a vrut să-și găsească beleaua cu o fată venită de niciunde, cum zicea o bătrână locatară în același bloc cu domiciliul stabil al lui Sașa. Lumea e ca lumea, „necuprinsă și vrăjmașă”, cum zicea, deseori, Matilda, citând un titlu de roman al unui autor căruia îi uitase numele, numindu-l ca și pe Sașa „scriitorul acela uitat de lume”.

Drumul spre localitatea de la Dunăre nu era lung, nici primejdios. Era totuși unul necunoscut. Alexandra își luase măsuri de a ajunge la o oră din zi când mai toată lumea lâncezește pe la umbră, ferită de razele soarelui de vară. Căldura nemiloasă o făcu să se așeze pentru câteva clipe la umbra unui dud stufos de pe marginea drumului. Undeva în apropiere se auzeau voci. Alexandra observă, nu departe de unde se afla, o mică dugheană unde se vindea bere. Mai văzu și cum unii intrau și ieșeau grăbiți, mânați de căldura toridă de afară. Se-ndreptă-ntr-acolo în ideea găsirii vreunui indiciu care să o conducă spre adresa pe care și-o notase pe o bucată de hârtie.

Inițial se gândise să arate oamenilor fotografia cu mirii din localitatea lor, se răzgândise însă nevrând să dea prilej de interpretări. Intră în dugheana afumată și se îndreptă spre barul slinos unde un ins masiv trăgea voluptuos dintr-o țigară fără filtru. „Ăsta nu cred să fie beat, el e vânzătorul aici", își zise Alexandra, apropiindu-se cam la un metru de acesta. Nu mică îi fu mirarea să constate că omul îi răspunse amabil, indicându-i o adresă nu departe de locul unde se afla.

Alexandra rămase mută, abia reuși să zică un „Mulțumesc" șoptit printre buze. Realiză mai târziu că insul putea fi oricine, de la unul ce-și lăsase sapa acasă, la altul care fusese alungat de la catedră, disponibilizat prin ordonanță de guvern, așa cum se întâmplă în țara asta a noastră, cum zicea adesea Matilda, când i se punea pata pe autoritățile statului, nemulțumită de una sau de alta.

Alexandra se îndreptă spre casa indicată de insul din cârciumă. Se opri la poartă. O curte bine gospodărită se zărea prin zăbrelele porților închise. Câțiva pomi pe lângă casă își arătau frunzele prăfuite și pălite de soare, parcă plângeau cerând apă. Alexandra se apropie de poartă. Privi în stânga și-n dreapta. Bătu cu putere în tăblia porții. Un câine mârâi iritat, de la umbra unui prun. Cineva din casă auzi câinele și se îndreptă spre poartă.

În fața unei bătrâne cu părul alb ca neaua, Alexandra îngână un „Bună ziua" doar de ea auzit. Bătrâna își aplecă urechea spre ea, deslușind că fata căuta pe cineva.

– Îl caut pe Sașa, strigă Alexandra.

– Sașa, da, Sașa, îngână bătrâna. Nu locuiește aici! Sașa este fratele meu mai mic. A plecat de aici de când era copil și a mai dat pe-acasă doar când și-a mai făcut timp. A venit când ne-am îngropat părinții și la nunta copiilor

mei. Nu l-am mai văzut de multă vreme. Vorbesc cu el la telefon. Este bine. E sănătos. E singur… Copiii lui sunt pe la casele lor și au și ei copii. Nevasta i-a murit. Avea o prietenă. Scriau amândoi, trăiau împreună. S-au despărțit, apoi s-au împrietenit din nou. În final, și-a urmat fiecare calea lui. Ea era tânără, maică, ultima dată când au venit la noi ea era așa, ca tine, la vreo 18 sau 20 de ani… Era frumoasă și foarte inteligentă. Era o aristocrată pursânge. Aveam nuntă cu fiul meu, botezam atunci și pe unul din nepoții mei. E vreme multă de-atunci… Vii de departe?

– Din nordul Olteniei.

– Haide în casă, mai stăm de vorbă, te odihnești, poate vrei să mănânci ceva… Pe căldura asta nici nu știi ce să faci mai întâi: să mănânci, ori să bei apă!

Bătrâna închise poarta și o conduse pe Alexandra în casă.

– Nu prea am înțeles de ce-l cauți pe Sașa, nu-i cunosc prietenii și nici neamurile lui de pe-acolo. Îi știu doar pe copiii lui și pe nepoți. Ești rudă cu el?

– Nu prea știu cu ce să-ncep. Sașa a fost bărbatul mamei. Pe mama o chema Ina și au fost împreună vreo patru ani de zile.

– Nu cumva ești fiica lui Sașa?

– Nu știu dacă sunt fiica lui, sunt însă fiica Inei. Mama nu mi-a spus cine este tatăl meu.

– Nici Sașa nu ți-a spus?

– Pe el nu l-am întâlnit niciodată, nu-l cunosc.

– Ina este femeia care a venit cu Sașa la nunta copiilor mei? Parc-așa o chema și pe-aceea…

– Ea a fost cu Sașa aici, la dumneavoastră. De pe una din fotografiile de la nunta copiilor am luat adresa, încercând să dau de Sașa.

– Ai mare nevoie de el, bănuiesc.

– El este singurul în stare să mă-ndrume spre aflarea mamei, dispărută cu multă vreme-n urmă.

– Crezi că Sașa știe de ea sau sunt împreună pe undeva?

– Sașa n-a pierdut niciodată legătura cu mama. Ei s-au văzut de multe ori după ce-au pus capăt relației de cuplu. Din însemnările mamei știu că ea îl vizita deseori la domiciliul lui. Nu mai erau văzuți împreună. Se fereau de lume și în special de părinții mamei. Bunicii mei nu l-au iertat niciodată pe Sașa pentru faptul că o luase pe mama la el, considerând că i-a stricat viitorul.

– Sașa este un om bun. A luat-o din dragoste. El nu a fost niciodată un afemeiat. Cred sincer că o iubea, era mândru de ea. Îmi aduc bine aminte de venirea lor aici, la noi. e drept că Sașa nu-ntreba pe nimeni de nimic. Nu se sfătuia cu cineva când lua o hotărâre. Până și tata l-a ascultat și i-a dat voie să plece la școală. A zis că pleacă, și plecat a fost! Tata și-a-ncrucișat brațele la piept și i-a urat drum bun. Știi câți ani avea Sașa atunci? Avea 15 ani. terminase clasa a șaptea și pleca la liceu la Giurgiu. Visul lui era să se-mbarce pe-un vapor, să plece-n lumea largă, „să lase-n urmă, cum zicea el, pământul, boii, căruța și perceptorul satului!”. Sașa s-a dus. A venit pe-acasă când a putut și când a vrut. N-a dat socoteală nimănui. Nici noi nu ne-am străduit să mergem după el. A trăit cum a putut, a terminat o facultate. S-a-nsurat pe acolo pe unde a fost. Și-a dat copiii la școală și pe la casele lor. După ce i-a murit soția, a călătorit mult. Scria la câteva reviste, mi-a trimis câteva cărți scrise de el. Era cunoscut în lumea jurnalisticii. În perioada când era cu mama ta i-am telefonat. A venit la nunta fiului și botezul nepotului meu. Cu ea a venit, cu mama ta. El a stat mai tot timpul la masă, s-a întreținut cu fratele nostru mai mic. Ea a jucat

în horă, s-a distrat, se simțea bine. Erau fericiți amândoi. Ea se arăta tare îndrăgostită de Sașa.

– El nu era prea bătrân pentru ea?

– Față de ea, putea să-i fie bunic.

– Credeți că se iubeau cu adevărat?

– Doar dragostea-i putea ține împreună. Alte interese nu erau la mijloc. Sașa nu era un om bogat. N-a fost nicicând. Ea nu putea fi o femeie materialistă. Scria, avea banii ei, era studentă pe atunci și conducea un ziar, întocmea monografii pentru unele instituții de stat și primării. Trăia din munca ei. Sașa împărțise cam tot ce avea copiilor săi. Păstrase o locuință și cam atât. Avea totuși o pensie și scria. Mi-a vorbit mult despre ea.

– Ce vă mai aduceți aminte despre mama?

– Nu prea multe. Luați cu nunta, n-am prea avut timp de vorbă atunci. Ei au plecat imediat după terminarea petrecerii.

– Când ați vorbit ultima dată cu Sașa?

– În urmă cu două zile.

– Unde se afla?

– La București, „cu treburi de-ale mele”, mi-a zis el.

– S-a mai însurat după despărțirea de mama?

– Nu s-a căsătorit, el avea însă câte o femeie după el. Sașa n-a fost niciodată singur. Dacă e să mă refer la femei. „Nu-mi place singurătatea”, zicea el. În general, nu-i plăcea să discute despre relațiile lui. „Sunt bătrân”, zicea de multe ori, „să aibă cineva și grija mea, femeile astea nu mă vor îngropa ele, dar măcar vor da de știre că am murit”. Cam atât lăsa să se-nțeleagă despre prietenele sale. Lua altă vorbă și se îndepărta de subiectul ce-l privea direct.

– Vreau să dau de urma mamei. V-am mai spus, pentru asta-l caut pe Sașa.

– Îți dau numărul lui de telefon. Am și mobilul lui, și fixul de-acasă. Dacă vrei, vorbesc cu el și-l anunț că-l cauți. Ar fi bine să stabiliți o-ntâlnire, ori vrei să-l iei prin surprindere?

– Nu. nu m-am gândit în ce fel să-l abordez.

– Mie-mi răspunde ori de câte ori îl sun. E un pic și cusurgiu. Nu răspunde la apelurile necunoscuților.

– Cum credeți, doamnă… nu știu cum vă cheamă…

– Ica, spune-mi Ica. Toată lumea mă strigă pe nume.

Alexandra își aruncă ochii pe o ramă în care se aflau câteva fotografii îngălbenite de vreme.

– E și Sașa pe acolo, dacă vrei să-l vezi. Mai am fotografii cu el. Am un sertar plin cu poze de la toate evenimentele. Uită-te prin ele. uite, vezi? Ăsta e Sașa! Aici era pionier! Aici era la liceu, la Giurgiu… Uite-l aici, cu mama ta, la nunta lui Lionel al meu!

Alexandra privi fotografiile lui Sașa. Gândurile o duc spre mama ei. O vede alături de „omul ei”, cum îl numea Ina pe cel din fotografiile de pe masă. „Se poate să-l cunosc pe Sașa. Este posibil să-l fi văzut pe la universitatea noastră. Îmi pare cunoscut… Oricum, sunt pe urmele lui, iar de la el până la mama nu cred că mai e multă cale de parcurs”, își zise în gând Alexandra.

Ica trecu în bucătărie – „pentru o cafea”, îi zise Alexandrei. Își aduse aminte de Ina și de Sașa la nunta lui Lionel. „Sașa a venit cu mai multe pe-aici, mă tem să nu le-ncurc… Am cam lăudat-o pe Ina în fața fiică-sii, în fapt, nu știu prea multe despre ea, doar din spusele lui Sașa. Rețin că pe vremea aia scria la ziar și făcea monografiile unor primării. Și mai știu că-l mânca din ochi pe Sașa. El era un bărbat impunător. Nici urât nu era, chiar dacă ajunsese la vârsta pensionării, care femeie nu s-ar fi îndrăgostit de Sașa?”, își zise doamna Ica.

Alexandra se simți părăsită. Plecă în bucătărie pe ușa pe care Ica o lăsase deschisă.

– Spuneți-mi, doamnă, ce mai zicea Sașa despre mama, din câte vă mai aduceți aminte?

– Limbajul lui Sașa vine parcă dintr-o altă lume, când vorbește despre iubirea lui. „A fost doar una în viața mea. Tu, Ica, să ții minte că eu, Sașa, am iubit-o dumnezeiește”. Nu pronunța un nume. Nu făcea vreo trimitere din care să înțelegi despre cine e vorba. „Doar ea știe cum ne-am iubit noi și ce vremuri am trăit noi”, zicea uneori, ofta și mai trăgea câte-un fum din luleaua lui. „Mai pun de-o pipă, să-mi mai treacă supărările. Păcătoasa asta de inimă le-a prins pe toate și nu de puține ori a fost pe punctul de a plesni definitiv”, zicea cu năduf Sașa, pe urmă schimba discuția și vorbea despre cărțile lui.

– Mă gândesc că ar fi bine dacă l-ați apela dumneavoastră și să-i spuneți despre mine. O cât de mică introducere mi se pare mai indicată decât o intrare intempestivă în viața lui a unei intruse de care n-a auzit niciodată.

– Stai să termin cafeaua și îl sun pe Sașa.

– Vă mulțumesc! Sper ca, într-o zi, să mă revanșez. Măcar cu o cafeluță făcută de bunica Matilda…

– Ești o drăguță, mai zise Ica.

Așeză două cești pline pe o tavă și îi zise Alexandrei:

– Hai să mergem dincolo, cât ne bem cafeaua vorbim și cu Sașa. Îl sun întotdeauna de pe telefonul fix. Celelalte nu prea au semnal aici, la noi…

*

– Uite, acesta este numărul lui Sașa, zise bătrâna Ica, apoi ridică receptorul telefonului.

Nu trecură mai mult de două-trei secunde și de la

capătul celălalt al firului se auzi o voce de bărbat:

– Da, Ica, bună ziua, tu îți amintești mereu să îl mai suni și pe bătrânul tău frate. Ceilalți m-au uitat de multă vreme. Ce faci, ce mai este pe la voi?

– Noi suntem bine, Sașa. Te-am sunat să te-ntreb ce mai faci, ce mai e pe la tine și pe unde te afli…

– Sunt în drum spre casă. Am fost pe la guvern cu niște probleme, fac o anchetă jurnalistică, și cam atât. Bătrânețile mele nu prea mă îndeamnă la mai mult.

– Te caută o fată, o cheamă Alexandra, este fiica Inei…

– Și de ce mă caută la tine și nu vine la mine acasă?

– Te-a căutat. Nu te-a găsit și… dar, mai bine vorbește cu ea!

– Este la tine?

– Da, este aici, cu mine.

– Dă-mi-o la telefon.

– Alo, bună ziua, sunt fiica Inei și aș vrea să vorbesc cu dumneavoastră, zise Alexandra cu glasul sugrumat.

– Da, pui, eu sunt Sașa și te ascult.

– Încerc să dau de mama și n-o găsesc nicăieri, putem vorbi despre ea?

– Notează-ți adresa și numărul meu de telefon. Eu voi fi acasă pentru cel puțin două săptămâni. Ne întâlnim și discutăm toate aspectele. Sprijinul meu este necondiționat și oricând. Vino la orice oră, ca la tine acasă. Toți cei care vin în numele Inei sau în legătură cu ea sunt prietenii mei și mai mult decât atât.

– Vă mulțumesc mult, domnule Sașa.

– Să-mi spui Sașa! Pentru tine și pentru mama ta voi rămâne întotdeauna Sașa Brătășanu.

– Vă mulțumesc! Voi veni cât se poate de repede!

– Te aștept, copila mea. Vom avea multe de discutat. Până atunci, îți spun la revedere.

– La revedere, domnule Sașa! La revedere… Sașa, repetă Alexandra, închizând telefonul.

După câteva clipe se întoarse spre bătrâna Ica:

– Doamnă, am vorbit cu Sașa. De necrezut, Sașa, iubitul mamei, a stat de vorbă cu mine! E nemaipomenit!

– Parcă ai fi stat la taifas cu Dumnezeu! Sașa este și el un om, nu se deosebește cu nimic de alții.

– Este, într-adevăr, un om, dar un om deosebit pentru mine. Nu vi se pare că suntem ca într-o poveste de demult?

– Privind lucrurile așa, mai scriitoricește, ca Sașa, se poate spune că sunteți cu toții niște eroi de poveste.

– Nu v-am văzut fiul, nepotul, pe ceilalți ai dumneavoastră.

– Lionel, nevasta lui și cu acela mai mic, nepotu-meu, sunt la muncă, în Spania. S-au dus mulți de pe la noi. Nepotu-meu are 21 de ani. Se sfătuise cu ai lui să plece în armată. Să se înroleze. Doamne, ce m-am mai certat cu ei! „Păi bine, mă – le-am zis –, voi nu vedeți că ăia din armată sunt trimiși pe front, în Afganistan, în Pakistan și vin de acolo în sicrie?”… Știi ce mi-a zis nepotul? „Ce nu-ți convine, mamaie, că ăia vin în coșciug, dar au grad de sublocotenenți și sunt declarați eroi ai neamului!”… Auzi la el! Păi, de-aia l-am crescut eu, ca să-l facă patria erou?! Mai bine la muncă, le-am zis eu, și s-au dus…

– Doamnă Ica, nu știu cum să vă mulțumesc pentru ospitalitate! Sunteți o femeie formidabilă. Plec acasă și mă voi gândi mereu la întâlnirea noastră. Am să vă sun și vă voi spune pe unde sunt și dacă am găsit-o pe mama. Sunt hotărâtă să nu renunț. O voi căuta peste tot. Sașa știe ceva despre ea. Ei au fost doi nebuni care s-au iubit. Taina iubirii lor n-a știut-o nimeni. Ce am aflat eu sau ce a știut bunica despre ei sunt doar mici crâmpeie dintr-un

întreg pe care sper să-l deslușesc într-o zi. Din jurnalul mamei și din spusele bunicii voi face întregul pe care eu, fiica mamei și poate și a lui Sașa, am dreptul și datoria să-l fac cunoscut măcar copiilor și nepoților pe care sper să mi-i dăruiască Dumnezeu. Sașa are și el datoria să mă ajute să aflu totul despre ei și să o găsesc pe mama.

– Dumnezeu să-ți ajute, fetițo, zise bătrâna Ica.

– Rămâneți cu bine, doamnă! Dumnezeu să vă dea sănătate și viață lungă! Încă o dată vă mulțumesc!

*

„N-am bătut drumul degeaba”, își zise Alexandra, grăbindu-se spre gară. Îi stăruia în gând conversația cu Sașa. hotărâtă să-l găsească la locuința lui, acolo unde o invitase, tânăra își propusese să prindă primul tren ce ducea într-acolo. Privi în urmă spre bătrâna Ica, vrând să o mai salute măcar cu un gest al mâinii, observă din nou pustiul acela al străzilor, cu valurile de căldură ce țâșneau spre văzduh din asfaltul încins. Bătrâna intrase în curte, închisese poarta și își vedea de ale ei. Pe o asemenea zăpușeală, nimeni nu mai îndrăznea să stea pe la porțile dinspre stradă. Alexandra își văzu de drum. „Doamne, își zise ea, am vorbit cu Sașa! Ce fel de om o fi de nu-l suferă bunica nici după atâta amar de vreme de la aventura sa cu mama? Să fi fost între ei doar o simplă aventură, cum spune bunica? Legătura dintre mama și Sașa a durat patru ani. Se cunoșteau cu mult înainte de a fi împreună și s-au întâlnit de foarte multe ori după despărțirea propriu-zisă. De la mama știu foarte puține lucruri. Bunica e întotdeauna cu sabia scoasă când întreb de mama și de Sașa. Din jurnalul mamei am priceput câte ceva. Dar sunt însemnările ei de luat în

seamă atâta timp cât bunica îmi spune că «e o femeie cu mințile rătăcite»? Cu siguranță Sașa îmi va povesti totul”.

Alexandra vorbise prea puțin cu mama sa. Ina era mai mereu plecată. Nimeni nu știa de ea. Doar bătrânul Sașa se pomenea când și când cu ea la ușa casei sale. Vecinii bătrânului vorbeau despre ea la modul decent. Știau ei, din auzite, că Ina lucra ca director la o editură și că Sașa își tipărea cărțile cu ajutorul ei și al instituției pe care aceasta o patrona.

Numai Sașa știa adevărul despre Ina. De la despărțirea lor, el călătorea mult. Ina venea acasă la el și în lipsa lui, condiția impusă de bătrân era aceea ca femeia să nu-i aducă în casă pe nimeni.

El își cam pierduse prietenii. Rude nu avea prin partea locului, iar copiii săi nu se oboseau să-l viziteze prea des. Sașa rupsese legătura cu lumea locală. Călătorea, scria, nu prea avea timp de bârfele străzii sau de scandalurile televizate.

Bătrânul era o somitate în lumea lui literară. Tăcut și sobru, nu era văzut niciodată de vorbă cu oamenii locului. Își vedea de scrisul său și de bătrânețile care îi cam tăiaseră elanul. În urmă cu mulți ani, trăise împreună cu Ina o frumoasă poveste de dragoste . După cum spun vecinii, ea îl părăsise. Plecase la părinții ei, iar de acolo își găsise pe cineva să-i țină de urât. „Era prea tânără, domnule, pentru el”, ziceau vecinii săi.

Sașa își pierduse liniștea și cu ai lui. Copiii săi, oameni în toată firea, pe la casele lor și, la rândul lor, părinți de copii, se cam răciseră de Sașa, considerând aventura amoroasă a acestuia ca având darul să le deterioreze imaginea.

Sora lui Sașa nu mai venise nici ea pe la bătrân. Ica

zicea că fratele ei trebuia să-și ia de nevastă pe una de vârsta lui, „dacă avea nevoie de muiere”.

În fața bătrânului, fiecare tăcea. Cârcoteau însă cu toții și numeau relația asta a fi una de proastă factură. Sașa nu-i lua în seamă. Era însă mâhnit. El îi iubea pe toți și și-ar fi dat și sufletul pentru ei.

Iubirea lui cu Ina era de notorietate. Umblau împreună, ieșeau la întâlnirile cu scriitorii, participau la „cafeneaua literară”, unde își sorbeau cafeaua cu oamenii de litere ai Gorjului. Amândoi erau în relații bune cu politicienii locali, dar și cu unii de la Centru. Se cunoșteau cu trimișii europeni care aveau calitatea de comisari. Sașa îi cunoscuse bine pe președinții ce se perindaseră în ultimii ani la conducerea țării, era văzut alături de deputații și senatorii din colegiile locale.

Alexandra știa foarte puțin despre Sașa. se temea ca nu cumva acesta să-i închidă ușa-n nas ori să-i spună că nu știe nimic despre mama sa. Era mulțumită însă de convorbirea telefonică avută cu el. avea adresa lui și numărul de telefon și, cel mi important lucru pentru ea, era acceptul lui Sașa de a o primi în casa lui.

Pentru Alexandra, începutul se dovedea de bun augur. „Mă aflu pe drumul cel bun”, își zise ea. „Nu prea știu cum o să încep, sper ca Sașa să-mi spună câte ceva înainte de a fi nevoită să îl întreb eu. Mă gândesc că din jurnalul mamei să mă edific puțin, altfel o să cad ca proasta în lac”.

Alexandra scotoci în geanta încărcată de Ica – „Să ai și tu ce mânca pe drum…”, cum îi zisese sora lui Sașa, după ce îi îndesase în geantă câteva sandvișuri, batoane de ciocolată și câte și mai câte „de-ale gurii”, vorba bătrânei. Reuși să dea de jurnal, îl scoase afară închizând geanta. „Înainte de a mă apuca de citit ar fi bine să-i dau

un telefon bunicii, o fi îngrijorată de faptul că nu știe pe unde sunt și ce fac”, își zise ea, deschizând telefonul.

*

Bătrâna Matilda tresări. Telefonul ei suna, dar nu reușea să-și dea seama unde îl lăsase. După câteva momente de uluială, ajunse la fereastră. Acolo își lăsase telefonul, uitând de el ca de o jucărie veche ieșită din uz.

Auzi vocea Alexandrei. Tăcu, îngână ceva nedeslușit, apoi zise cu vocea ei aspră:

– Da, Alexandra, te ascult, mai era puțin și mă găseai moartă, bine că sunași și tu la trei zile, după Scripturi…

– Sărut mâna, bunico, zise fata, cu vocea ei blândă. Să știi că pe-aici, pe unde mă aflu acum, scripturile nici nu au început. Mă mir că pe la tine, bunico, au și trecut trei zile de când figurau în calendar.

– Lasă tu vorbăria! Spune-mi unde ești, ce faci pe acolo, care sunt noutățile și când sosești acasă.

– Bunico, nu prea am multe de spus, primul drum l-am făcut la sora lui Sașa.

– N-aveai în itinerar meleagurile lui Sașa și al neamurilor sale. Am înțeles că mergi direct la el acasă.

– Câine surd la vânătoare, asta voiai să fiu eu. Am luat-o cu logică. Ica, sora lui Sașa, este femeia care ține legătura cu frații ei. Bătrâna o cunoaște foarte bine pe mama. A găzduit-o, se pare, de mai multe ori, pe vremea când era împreună cu Sașa. În călătoriile lor spre București, treceau și pe la Ica. Sașa își vizita și casa părintească, unde copilărise până la plecarea lui „în lume”, cum zice sora lui. Ultima dată i-a găzduit pe amândoi la nunta fiului ei. Sașa împreună cu mama au onorat invitația la nuntă rămânând în casa surorii lui câteva zile. Tot la

nunta aceea, mama l-a cunoscut și pe Nene, fratele lui Sașa. N-am întrebat-o pe Ica dacă așa îl chema ori așa îi zicea, nenea, ca unui frate mai în vârstă. În casa părinților lui Sașa locuiește o familie străină de neamul lui, dar gata să-ți dea relații despre tot neamul Brătășanilor. Pricepi, bunico, de ce am început cu Ica?

– Cunoști bine arta îmbrobodirii, zi-mi ce-ai făcut pe-acolo…

– În primul rând, am stat de vorbă cu bătrâna Ica, mi-a povestit câte ceva despre mama. L-a criticat pe Sașa, zicându-i afemeiat și că i-au plăcut femeile tinere. A lăudat-o pe mama. Mi-a spus că era foarte frumoasă și deșteaptă.

– Dacă și soru-sa îl critică, îți dai seama ce poamă e Sașa ăsta! Săreai la mine să-mi scoți ochii când îți ziceam că nu era serios.

– Nu contează ce zic oamenii, bunico. Mama l-a plăcut, s-a măritat cu el, au stat împreună câțiva ani, s-au iubit.

– Păcatele ei, iubire ca a ei să n-aibă nicio femeie din lumea asta! S-a dus după el fiindcă i-a sucit mințile.

– Bine, bunico, așa o fi, cum spui tu…

– Alte noutăți? Zi-mi repede, măcar să știu dacă a meritat să arzi gazul pe-acolo.

– Era lumină electrică peste tot, bunico, și pe strada lui Sașa erau becuri. N-am văzut pe nimeni arzând gazul…

– Nu te-ai uitat bine la tine. Cu siguranță că n-ai făcut nimic p-acolo, altfel n-ai lungi vorba…

– Te înșeli. Am vorbit cu Ica.

– Mare lucru. Babe mai aveai și pe acasă.

– Am stat de vorbă cu Sașa…

– Te-ai întâlnit cu el?

– Nu, bunico, am vorbit la telefon.

– Cum așa?

– Simplu. Bătrâna Ica l-a sunat de pe telefonul ei, iar eu am vorbit cu Sașa, cum vorbesc acum cu tine. Diferența a fost că el, un om formidabil, nu m-a luat deloc peste picior așa cum faci tu de câte ori deschizi gura.

– Hai, lasă prostiile astea, spune mai departe.

– Mi-a dat adresa și m-a invitat la el acasă.

– Nu pot să cred! Astea sunt fanteziile tale.

– Nu, bunico, vorbesc foarte serios.

– Și te duci la el? Pe unde ești acum? Să nu îmi spui că ai acceptat invitația lui!

– Ba bine că nu! Sașa este singura persoană care știe unde e mama. Sunt convinsă că îmi va spune și chiar mă va ajuta să o găsesc.

– Unde ești acum, Alexandra?

– Sunt în tren. Merg spre orașul de pe malul anticului Rhabon. Vin spre casă…

– Aha, deci nu te duci la Sașa!

– Merg direct la el, bunico, nu vin la tine acasă. Pentru tine am eu timp după ce aflu ce se întâmplă cu mama. Ai uitat că Sașa are o casă în orașul nostru?

– Știam că e plecat de pe aici. Se stabilise pe undeva pe la Craiova, sau pe la Severin, nu știu exact.

– El poate să aibă o sută de adrese, bunico. Eu merg la casa unde a stat mama. Acolo mă voi întâlni cu Sașa.

– Du-te sănătoasă, Alexandra. Ești majoră, faci cum îți dictează mintea ta! Oricum nu asculți tu de mine…

– Bunico, nu fi rea! Am plecat în căutarea mamei. Am dat de un fir: Sașa. ca să ajung la el, am mers la sora lui. N-am pierdut timpul degeaba.

– De ce nu treci mai întâi pe acasă?

– Nu, bunico, nu mai are rost să mai pierd vremea.

– Așa este, cum zici tu, cu bunica ta îți pierzi timpul…

– Avem posibilitatea să stăm de vorbă după ce trec pe la Sașa. vreau să aflu cât mai multe despre mama. Mi-e dor de mama, bunico! Vrei să urlu ca să mă înțelegi? Să scot un răget ca de leoaică?

– Nu! Stai liniștită, se sperie lumea din jurul tău! Sau, dacă o faci, să nu spui la nimeni că ești rudă cu Matilda Mănescu. Din neamul nostru nu s-a ridicat nimeni până la rangul leilor. Noi am trăit pe altă latură a lanțului trofic.

– Ești deșteaptă rău, bunico.

– Semăn cu mă-ta!

– Oh, ce urât vorbești, dar eu te iubesc așa cum ești.

– Mulțumesc de înțelegere. Să nu uiți să treci pe acasă după ce vorbești cu Sașa. Cu mine ești foarte curajoasă. Să te aduni pe tine, și curajul să ți-l aduni, și să-l întrebi de tatăl tău. Știe cine este? Ori poate că e vorba chiar de el? Curaj, fetițo! Curaj!

– Multă răutate ai adunat în tine!

– Nu sunt rea cu tine. Pe Sașa l-aș zgâria un pic pe față…

– Știu că ai fi în stare. Știi ceva, bunico? În cazul în care Sașa este tatăl meu, nu crezi că m-aș alia cu el și te-am zgâria noi pe tine?

– Nu cred. Nu poți face tu asta. Ești cea mai bună nepoată din lume.

– Ce ai zice să afli că Sașa este tatăl meu?

– Aș intra în pământ de vie. Câte blesteme i-am tras eu lui, ar fi mare păcat ca acestea să fi căzut pe capul tatălui tău.

– Tu ești convinsă de efectul sudalmelor tale?

– Cum să nu fiu?

– Și ce-ai zice, totuși, dacă Sașa e tatăl meu?

– Nu mă mai băga încă o dată în păcat. Doar nu cumva vrei să mă faci să-i mai zic vreo câteva.

– Nu, bunico, sper să-i ajungă cele de până acum. Și totuși Sașa avea o vorbă ca de părinte. Cuvintele lui mă dureau.

– Nu-ți face iluzii. Sașa nu este tatăl tău.

– Nu se știe. Până la adevăr, calea nu este întotdeauna lungă.

– Ai găsit tu scurtătura spre un tată de vreo opt decenii și ceva.

– Ce știi tu, bunico? Parcă ai trăit în altă lume. N-ai văzut pe la televizor? Se regăsesc oamenii după zeci de ani. Își descoperă copiii părinții când și unii, și alții sunt deja bătrâni.

– Viața e altceva, Alexandra…

– Știu, de multe ori bate filmul și televiziunea.

– La mintea ta e de înțeles.

– Bunico, una peste alta, sunt în drum spre Sașa și evident în drum spre mama. Ce momente ar fi mai frumoase pentru mine?

– Bucură-te, Alexandra! Trăiește momentul! Rătăciții ăia pe care îi cauți n-au avut nici în clin, nici în mânecă și nici în altceva cu tine. Îi vrei de părinți, uitând că de crescut te-am crescut eu. Sașa n-a știut niciodată de tine, iar maică-ta a bătut câmpii Europei în căutarea timpului pierdut. Venea pe acasă când n-avea bani, era dată afară de la serviciu sau să se odihnească. N-a știut cum se crește un copil. Nu și-a adus aminte niciodată de tine. Te-am crescut așa cum am putut. De nu eram eu, viața te lua târâș spre vreun orfelinat sau și mai rău.

– Bine, bunico. Am înțeles. Te voi suna imediat ce voi avea noutăți. Sper ca lucrurile să meargă bine, zise Alexandra grăbindu-se să închidă telefonul.

– Să mă suni, zise Matilda. Să mă suni și să-mi

povestești totul. De la Sașa să-ți faci timp să treci și pe la mine, și după aceea să pleci spre maică-ta, dacă, bineînțeles, Sașa îți va indica vreo adresă.

– Am emoții mari, bunico.

– Fii tare. Viața îți dă în fiecare zi câte o lecție.

– Ciudate lecții, bunico.

– Să nu te temi niciodată. Și să nu uiți că aici te așteaptă bătrâna Matilda, cu cărțile pe masă, cafeaua caldă și cu pensia aproape întreagă.

– Sărut mâna, bunico!

– Mergi cu bine, Alexandra. Și să te întorci cu bine, mai zise bătrâna Matilda și închise telefonul.

Alexandra rămase câteva clipe cu telefonul la ureche. Nu mai auzi nimic. Doar zgomotul trenului îi pătrundea în auz ca de undeva din măruntaiele pământului.

Își așeză telefonul pe canapea. „S-a înmuiat puțin bunica atunci când i-am zis de Sașa că ar putea să fie tata. Și ce dacă l-a blestemat? Era dreptul ei să fie necăjită. N-o putea învinovăți pe fiica sa. Mama era prea tânără, în opinia ei, pentru a realiza greșeala de a se mărita cu un om foarte bătrân. În ce mă privește, n-am gândirea bunicii. Bărbatul de care mă voi îndrăgosti poate avea orice vârstă. Îl voi iubi pe el, nu anii lui mulți sau puțini. Pentru bunica, o aventură a mamei cu un bărbat în vârstă ar însemna sfârșitul, Apocalipsa, cum zice ea uneori când aduce vorba de mariajul mamei cu Sașa. Păcat că ea vede lucrurile așa cum le vrea ea. Viața are și alte înțelesuri”, gândi Alexandra, aducându-și aminte de jurnalul pe care îl așezase pe bancheta din compartimentul vagonului. Întinse mâna către acesta și îl deschise. În acel moment, conductorul ceru biletele la control. Alexandra întinse legitimația de călătorie celui cu chipiul de ceferist. Nu zise nimic. Își primi actul de călătorie înapoi. Se lăsă plictisită

în voia gândurilor, după care deschise jurnalul de însemnări al mamei sale.

*

Cu mâinile tremurânde, Alexandra deschise jurnalul mamei sale. Două rânduri de început sunau a filosofie. „De ce ai venit așa devreme, de ce-am venit așa târziu?”. Sub acest motto trona un titlu ceva mai pământesc: „Pentru cei ce vor citi mai târziu”.

Alexandra închise agenda aceea masivă în cuprinsul căreia mama sa își începea destăinuirile. „Ce a vrut mama să spună prin întrebarea din motto-ul jurnalului? Era părerea de rău că Sașa venise prea din timp, îmbătrânind așteptând-o, sau reproșul ei de mea culpa că se lăsase așteptată venind pe lume foarte târziu după el? Era disperarea ei de femeie că, venind din vremuri diferite, le rămăseseră prea puține clipe de fericire? Era cumva un reproș la adresa lui, mai ales că s-a grăbit venind pentru altcineva dinaintea ei?”. Alexandra se întreabă însă nu reușește să-și formuleze un răspuns. Deschise din nou jurnalul și începu să citească…

„Pot să spun lumii întregi că, într-adevăr, mă simt cea mai fericită și cea mai bogată fată de pe pământ. Într-un timp foarte scurt, într-o clipă dumnezeiască de sfântă, am avut parte de cele mai sincere și cele mai frumoase clipe din viața mea. Să ne iertați, voi, oameni, voi cei ce ne veți judeca, să ne iertați dacă v-am greșit cu ceva, dar cred că dacă noi doi ne iubim, e dreptul nostru și numai al nostru. Suntem doi oameni cu capul pe umeri, suntem majori, așa că vă rog, în numele amândurora, să nu ne mai judecați. nu facem rău nimănui. Puteți lua ca exemplu ceea ce este mai frumos din această relație, este o lecție de viață. Se poate! Este o relație ciudată, cum zic mulți. Ne-am întrebat și noi – eu și Sașa – dacă

este adevărat ceea ce ni se întâmplă. Iubesc, Doamne! Iubesc cu toată ființa mea! Iubesc cel mai dulce și sincer bărbat din lume: îmi iubesc iubitul, îmi iubesc puiul, îmi iubesc soțul și nu are nimeni ce să-mi facă. Iubesc și îmi voi apăra iubirea cu viața mea toată. Cum a început povestea noastră? Simplu. Îl cunoșteam pe Sașa. Venea cu asistenta la clasă. Tăifăsuiau amândoi. Îmi doream să aflu mai multe despre el. Îl urmăream cum pășea pe holurile universității și nu vedea pe nimeni de pe lângă el. Nu îndrăzneam să-mi ridic privirea spre el. era un domn elevat, sobru, prea serios să se bage în seamă cu o fetiță ca mine, o copilă care nu știa încotro o duce inima și încotro o duce mintea. Și toate acestea până într-o zi când Sașa m-a-ntrebat ce fac. Asistenta care-l însoțea la tot pasul s-a dat într-o parte, făcându-mi loc mai aproape de el. «Ce faci?», m-a mai întrebat încă o dată Sașa. Am ridicat din umeri reușind să îngân un «Bine», probabil doar de mine auzit.

– Unul dintre noi este dator să dea un suc, ne-am întâlnit de cel puțin cinci ori azi, a zis Sașa, uitându-se spre asistenta lui. Nu așa se spune?, m-a întrebat el.

– Da… da, am bâiguit eu.

Era o zi de început de iunie. Sașa, distinsul Sașa mă invita la un suc. asta era impresia mea și așa a fost.

– Vin să te iau la ora la care dorești, mi-a mai zis Sașa, îndreptându-se spre ieșire urmat de cerbera sa de toate zilele, asistenta lui.

Am tăcut. Am amețit puțin și, cu un curaj nebun, i-am zis ca unui vechi prieten:

– Mâine sunt liberă. Mâine, la ora 14:00, după ce ies de la cursuri, am mai zis eu, urmându-l câțiva pași.

– Bine, a zis Sașa, mâine, când termini, programul. Și dus a fost, evident, cu cealaltă, nu cu mine.

Trebuie să spun că, în tot acest timp, am trăit cu teama în suflet că Sașa va uita să vină la întâlnire. Nu visasem niciodată să fiu atât de importantă pentru Sașa.

Și a venit ziua revederii. Ne-am cunoscut unul pe celălalt încă din prima clipă. Poate că și zodia noastră comună a făcut să ne simțim unul pe celălalt, să ne cunoaștem dorințele, să ne unim destinele. Din ziua aceea, totul a fost superb, nemaivăzut și, bineînțeles, netrăit de mine, o fetișcană de 19 ani, studentă în primul an de facultate.

Prin Sașa am cunoscut bărbatul, iubirea, dragostea, conviețuirea în cuplu. Sașa era Dumnezeul meu, șansa mea, iubirea mea, viața mea toată. Ne-am iubit ca doi nebuni. Sașa m-a învățat să fiu femeie.

Ne privea lumea. Știau despre noi studenții ce-mi erau colegi, știau prietenii și colegii lui Sașa. prietenele mele se simțeau în al nouălea cer când le invitam la un suc.

Acasă la mine, Ana, sora mea mai mică – Ani, cum îi ziceam toți ai casei –, a început să mă șantajeze. «Știu cu cine te întâlnești, cunosc locul vostru de întâlnire, îl știu și pe iubitul tău, care e de vârsta lui tata-mare». «Îi voi spune mamei, va afla și tata, iar mai apoi să te ții scandal», mă amenința Ani.

M-a spus ori nu m-a spus, n-am aflat. A aflat mama. Mă urmărea. Erau nopți multe în care mă furișam de acasă și dormeam la Sașa. Ieșeam împreună în parc, la restaurant, cofetărie, bibliotecă, la conferințele de presă ale unor partide politice. Ne întâlneam cu personalități ale culturii. Nu ne feream de nimeni. Nu îmi era teamă nici de mama și nici de tatăl meu.

Eram majoră și îndrăgostită. Aveam tot ce-mi doream. Aveam iubirea lui Sașa. Fericirea mea era deplină. Sașa m-a învățat să iubesc. În viața mea nu existaseră bărbați și

nici prieteni de parte bărbătească. Văzusem scene de amor prin filme și la televizor. Sașa trecuse prin toate procesele vieții. Era un om în vârstă. Trecuse de 60 de ani. Prin decesul soției sale rămăsese singur. Fiii săi și nepoții îl cam uitaseră. Trăia singur printre miile sale de cărți.

Scria. Era redactorul șef al unei publicații, colaborator la alte câteva ziare și reviste. Sașa scria cărți. Mândria mea, când ieșeam cu el în lume, nu cunoștea limite.

Eram iubita lui Sașa, nevasta lui, prietena lui, amanta lui, eram tot ce poate fi o femeie pentru bărbatul ei. Am trăit împreună cu Sașa cele mai frumoase clipe din viața mea. Numai în cărțile citite de mine mai aflasem de bărbatul ideal, de iubirea fără dimensiuni și limite, de omul dedicat trup și suflet ție, femeii plăpânde râvnită la tot pasul de amorezi de ocazie.

Dormeam cu Sașa acasă la el, mâncam împreună, ieșeam amândoi pe stradă, ne privea lumea. Unii ne admirau, alții ne bârfeau pe la colțuri. Ce ne păsa nouă de lume? Lumea întreagă eram noi. Ne făuream vise, ne iubeam. Scriam împreună. Nu ne săturam niciodată unul de celălalt.

Uneori nu credeam ce ni se întâmplă, puneam totul pe seama imaginației mele copilărești. Adevărul, însă, era doar unul: iubeam și eram iubită. Sașa era zeul de lângă mine. El pătrunsese în inima mea și în sufetul meu și în toată ființa mea. Devenisem femeia lui. Mă făcuse femeie. Începusem să-l rog să mă ia de nevastă. Pentru mine nu exista nimic pe lume. Nu mai aveam tată, nici mamă, nici prieteni, nici neamuri. Îl aveam pe Sașa. El întruchipa universul meu, viața mea, fericirea mea de toate zilele…

Timpul se comprimase. Devenise mai scurt. Trăiam fiecare secundă la intensitatea maximă. Trec zilele

noastre fără să observăm. Iubirea lui Sașa îmi ține de foame și de cald, îmi dă curaj să-i înfrunt pe toți cei ce clevetesc la adresa noastră. Viața noastră e frumoasă. Doresc tuturor oamenilor de pe acest pământ să aibă măcar o jumătate din frumosul acesta. Doresc fiecărui om să cunoască pe cineva cum este Sașa al meu și să trăiască povestea noastră. Îți mulțumesc, Dumnezeule, pentru că mi l-ai adus pe Sașa și, Te rog, ajută-ne să ne trăim viața și povestea așa cum vrem noi".

„O poveste într-adevăr ciudată, dar frumoasă, cum o intitulează mama", zise în sinea sa Alexandra. Se șterse la ochi, apoi așeză jurnalul pe banchetă. Din lectura celor câteva pasaje, ajunsese la concluzia pe care deja și-o formase din spusele bunicii: „Mama și Sașa se iubeau. Iubirea lor a fost sinceră, curată, necondiționată". La acest capitol, tânăra studentă era pregătită să-l examineze pe Sașa cu zeci și sute de întrebări. Modul cum era perceput bătrânul scriitor de către Ina era clar. Nu exista nicio fisură în relația lor. Se iubeau. Divagațiile unora cum că diferența mare de vârstă între parteneri nu operează la standarde normale sunt simple vorbe. Cine n-a trăit o asemenea poveste nu poate înțelege trăirea îndrăgostiților în cauză.

Alexandra n-a pus niciun moment la îndoială iubirea dintre cei doi. Răutățile Matildei o încredințau și mai mult de frumosul relației lor. Nu avea nevoie de vreo confirmare în plus. Sașa era cel mai în măsură să-i spună câte ceva.

Bătrânul nu ascunsese niciodată legătura sa cu Ina. O iubise. Nu se ferise de nimeni, se afirma cu ea peste tot. Sașa nu admitea glume pe seama sa. În toată viața lui nu se înjurase cu nimeni de mamă sau de nevastă, cum fac șantieriștii, și nu își permisese glume proaste la adresa nimănui. Orice încercare din partea cuiva de a i se adresa la modul de glumă, ironie ori bârfă era sortită

eșecului. Sașa nu glumea când venea vorba de copiii, nepoții sau nevasta lui. Ina însemna o parte din viața domniei sale și oricare altă discuție l-ar fi revoltat. În mediul în care își desfășura activitatea devenea aproape imposibil ca vreun grobian să pătrundă și să se afirme ca atare. Lumea lui Sașa se încadra la înalta societate și nu își permitea să-și scadă standardul valoric.

Cu gândul undeva spre necunoscutul ce se întindea în fața ei, Alexandra avu câteva momente de spaimă. Deschise din nou jurnalul la o dată marcată cu creionul roșu. „8 iulie – Ziua cea mai grea din viața mea. Ziua aceasta, scria Ina, a fost pentru mine una dintre cele mai nefaste. După o discuție în contradictoriu cu Sașa, la prima oră de program, m-am certat cu mama. Găsise ea, cică, niște scrisorele de la Sașa. Nimic adevărat. Sașa nu-mi trimitea «scrisorele», mă chema la el sau mă duceam nechemată. Sașa era bărbatul meu. Trecuse mai bine de o lună de zile de când eram împreună. Nu puteam trăi fără el. L-am sunat pe Sașa, iar acesta m-a invitat la «un suc», rugându-mă să o iert pe mama. Bunătatea din el mă revolta uneori. Ne-am întâlnit la locul stabilit și am mers în grădina publică, unde funcționa o terasă de vară cu toate răcoritoarele din lume.

Abia ne-am așezat la masă, că mama a năvălit peste noi precum furtuna iscată din senin. S-a repezit la mine și mi-a strigat: «Pleacă imediat de lângă bătrânul ăsta! N-ai mai găsit nici un bărbat decât pe el? Rușine și ție, și lui!». M-a luat de piept și m-a tras înspre ea într-o direcție inversă față de cea din care apăruse. «Mergi imediat cu mine acasă», urla ea. Sașa s-a ridicat în picioare, încercând să se poziționeze între noi două, motiv ca mama să-i adreseze și lui câteva cuvinte urâte și să-mi întindă tricoul de pe mine până la rupere. Am strigat la

ea, spunându-i că nu merg nicăieri, ci rămân cu Sașa. M-a pălmuit. L-am luat pe Sașa de mână și am încercat să plecăm împreună. S-a pus între noi, hotărâtă să nu mă scape din mână. Din jenă față de Sașa și de cei din jurul nostru, i-am dat drumul bărbatului meu și i-am strigat mamei: «Este al meu și nu ai ce să-mi faci, omoară-mă, bate-mă, dar de el nu mă voi lăsa niciodată». M-am lăsat târâtă prin grădina publică. Sașa a rămas țintuit locului. N-am observat dacă a mai zis ceva și nici când a plecat de la locul dezastrului. După câțiva metri, am reușit să mă smulg din mâinile mamei, fugind.

Ziua mea neagră nu se sfârșise însă. Am alergat la o prietenă și de acolo l-am sunat pe Sașa. Îmi pierdusem telefonul, geanta cu toate mărunțișurile mele de cosmetică. Rămăsesem cu un tricou rupt pe mine și cu părul vraiște, bașca zgârieturile de pe mâini și față. Sașa plecase spre locuința lui. Mi-a zis să mă duc la el și să așteptăm împreună deznodământul. Cu siguranță apocalipsa nu se sfârșise. Au fost alarmați toți; tata, bunica, unchii mei, sora mea Ani și probabil toate rudele până la gradul al patrulea. Am ajuns la Sașa acasă. «Gata, liniștește-te, a zis el, victoria faraoanei asupra noastră a fost de scurtă durată. Ne pregătim de un război lung. De vor veni pașnici îi vom primi pe toți ai tăi ca pe niște neamuri, de vor veni înarmați le vom închide ușa».

Atât a zis Sașa. M-am liniștit. Sașa nu era un oarecine. Mama n-ar fi îndrăznit să-l atace, ori să-i arunce cu pietre în geam. Sașa era Dumnezeul meu și știam că dacă el mă apără nici fulgerului nu-i va fi ușor să mă nimerească. Până la urmă n-a mai venit niciun războinic peste noi, pe mine nu m-a mai căutat nimeni în afară de câteva rude mai îndepărtate. M-au sfătuit să plec de la Sașa că, ziceau toți «este bătrân, sărac și

nu are ce să-mi rămână de pe urma lui». I-am poftit cu delicatețea viperei, să mai vină pe la mine, știind că nu va mai călca niciunul pragul casei celui pe care eu îl alesesem din dragoste să-mi fie bărbat.

Mama și bunica l-au căutat pe Sașa la serviciu. Nu l-au găsit ori s-au făcut a nu-l găsi. Personal, pe mine, nu m-a căutat nimeni. Am primit câteva amenințări pe telefon și atât. Nici măcar sora mea, Ani, nu m-a căutat și nici la telefon nu m-a sunat. Aveam telefon acasă la Sașa și la serviciu. Toate au tăcut când a fost vorba de neamurile mele. Un unchi din partea mamei, la prima lui vizită acasă la Sașa mi-a zis: «bătrânul ăsta, pe care l-ai luat tu de bărbat, n-are nici vilă, nici piscină. Ți-a făcut măcar acte pe ceva?». «Da, unchiule, i-am răspuns, mi-a făcut acte pe iubirea lui». «Nu ține de foame», a răspuns el, făcând aluzie la termenul de iubire. Nevasta lui i-a șoptit ceva la ureche și l-a tras spre ieșire. La scara blocului, ca la o comandă, m-au îndemnat amândoi odată. «Lasă-l». Adică, mă îndemnau ei să plec de la Sașa, să-l las și să nu mă mai văd cu el. Oficial, de la data de 8 iulie am devenit femeia lui Sașa. Am rămas la el, ieșeam împreună ca soț și soție, eram a lui și era al meu. Doar Dumnezeu mai putea să ne despartă, pentru mine nu mai conta nimeni și nimic. Aveam un bărbat, mă mândream cu el, îl iubeam și mă simțeam iubită. Nu îmi mai trebuia nimic. Plecam de la o ținută ușoară de vară care mă acoperea doar de la brâu în jos. De partea superioară a trupului meu se ocupase mama rupându-mi totul. De la această zestre de la ai mei am pășit într-o nouă viață alături de Sașa. În toamna acelui an intram în anul al doilea de facultate. Tot de atunci aveam să duc cu mine vârsta de 20 de ani. Eram într-o casă cu Sașa, într-o zodie cu el, într-un pat cu el. Ne aveam unul pe altul și nu ne lipsea

nimic. Libertatea mea era totală. Un singur om mă întreba ce fac, cum mă simt, dacă îmi este foame sau sete, ori dacă îmi doresc ceva anume. Acela era și a rămas Sașa. Găteam, spălam, dam cu mătura, ștergeam praful. Sașa mă răsfăța cum știa el mai bine. Trăiam momente divine când îi duceam cafeaua la pat, când îi îndesam tutunul în pipă și îi dădeam foc și mai ales când mă lăsa să trag câte un fum din pipa lui. Mă simțeam mândră când îi duceam pe neașteptate câte o pizza fierbinte la masa lui de lucru și îl simțeam pe Dumnezeu aproape când Sașa mă primea în brațele lui viguroase și mă strângea de-mi trosneau oasele. Știam întotdeauna că atunci când ridică mâna dreaptă îmi făcea onoarea să mă ghemuiesc lângă el, să mă fac mică la pieptul lui. Începusem să fiu geloasă pe asistenta lui. Se băga prea mult în sufletul lui Sașa când ne întâlneam cu ea. Își plimba de multe ori cățelușa în lesă pe aleile din centrul orașului și-l sorbea din ochi pe Sașa. O poreclisem într-un fel anume. Îi spuneam ei cum ea își chema cățelușa. Sașa era îngăduitor și nu mă certa. El mă împăca întotdeauna asigurându-mă de iubirea lui. Mă linișteam și continuam să trăiesc la umbra lui Sașa ca o prințesă răsfățată”.

*

„Nu știu ce ar trebui să fac” își zise Alexandra, să-mi continui drumul până la Sașa ori să trec mai întâi pe acasă. Bunica e tare îngrijorată din cauza mea. Boala ei mă face deseori să mă gândesc la ce e mai rău. Până la întâlnirea cu Sașa aș mai avea câteva ore bune. E posibil să nu fi sosit încă din deplasările lui. M-am cam grăbit. Trec totuși pe la bunica, își zise tânăra Alexandra privindu-și ceasul. Trenul se afla deja la peron. Călătorii coborau ca

la o stație terminus, adică fără nici o grabă. Alexandra forță puțin rândul din fața sa împingându-și bagajul peste picioarele unui ins rotofei, ce nu părea să se bucure de ajungerea la destinație. Acesta își ridică bagajul și se îndreptă spre scara vagonului cu mai multă voioșie ca până atunci.

– Vă grăbiți, domnișoară, tare vă grăbiți, se adresă el Alexandrei.

– Am întârziat un pic, zise ea.

– De la școală? S-a terminat școala, e vacanță pentru toată lumea, nu vedeți ce vreme caniculară și bună de scăldat avem aici la noi?

– Vreau să ajung acasă, răspunse ușor iritată fata. „Mastodontul ăsta are poftă de vorbă, își zise ea în gând. E mai bine să tac”.

De pe peron mulțimea se împrăștie repede. Alexandra se urcă în primul autobuz ce se afla în spatele gării, gata de plecare. „Trec întâi pe la bunica”, se gândi ea. Măcar să-i strig o dată „faraoana”. Așa îi zicea Sașa în jurnalul mamei! Ce frumos! Nu sunt deloc de acord cu bunica atunci când îl vorbește de rău. Sașa împreună cu mama făceau o pereche extraordinară. Mama îl trata ca pe un rege, pentru el, mama era o prințesă. Nemaipomenit de frumos. Pe bunica au deranjat-o anii lui Sașa. „Erau prea mulți” striga ea prin dormitor împingându-și căruciorul încolo și încoace, suferind de lipsa unui spațiu mai mare.

Cu gândul la bătrâna Matilda nu observă că se apropiase de capătul liniei. Cineva o salută ștrengărește cu două degete duse la frunte. Nu-i răspunse la salut, se făcu a nu-l vedea. Ăștia au poftă de vorbă, își zise ea, mă grăbesc, n-am timp de prieteni și de colegi. Dau o fugă pe la bunica, apoi mă duc la Sașa. Spre norocul „faraoanei”, Sașa își are una din locuințe în capătul celălalt

al orașului. Tare aș vrea să văd unde a trăit mama patru ani de zile. „Era raiul meu acolo, eu prințesa lui Sașa, aveam tot ce îmi trebuia. Făceam singură tot ce-mi trecea prin cap”, scrie mama în jurnalele ei. Nu știu cum le orânduiește Dumnezeu, ar fi fost frumos să fiu alături de mama și de Sașa. Să stau cu ei, să călătoresc împreună cu ei, să-i caut pe la serviciu, să ne scăldăm la râu sau la ștrand. N-am avut parte de un tată. La drept vorbind nici de mamă n-am prea fost aglomerată, mama a venit de două-trei ori pe acasă în ultimii ani. Ne mai da câte un telefon când și când. De foarte multă vreme însă n-a mai dat pe acasă. Nici de telefonat n-a mai telefonat. Am ajuns s-o dăm dispărută. Măcar de-ar trăi, oriunde ar fi și orice ar face, mă rog Domnului să trăiască, să fie sănătoasă. Am să o caut până la toamnă. Sașa s-a arătat dispus să mă ajute. El știe câte ceva despre mama, au mai ținut legătura, nu l-am simțit îngrijorat de dispariția ei. Bine, că nici de vorbit nu prea am vorbit. Mi s-a părut că m-a expediat repede la telefon. Mă bucur de invitația lui, orice s-ar spune este ceva să-l cunosc pe Sașa, să stau de vorbă cu el. Ce m-aș bucura să-i îndes tutunul în pipă și să i-o aprind, cum zice mama că făcea pe vremea când trăia cu Sașa. Doar atât să fie și mi-ar fi de-ajuns. N-o să întârzii deloc la bunica. Mă gândesc că și Sașa este nerăbdător să mă cunoască”.

*

– Bunico, mi-am făcut timp să trec pe la tine. Nu te superi?

– Cât de prostuță ești! Auzi la ea, să mă supăr. Nu ești tu scumpetea mea? Dar, ia spune-mi, n-ai ajuns la Sașa? Parcă pe el îl căutai.

– Am dat o fugă pe acasă. Vreau să văd cum se simte „faraoana” și să văd și eu ce mai faci.

– Nu cred că îți era dor de mine.

– Mi-e dor, bunico. Chiar și până la colțul străzii dacă mă duc, tot mi se face dor de tine. Nu ești tu faraoana noastră?

– Sașa m-a botezat așa.

– Te botezase frumos.

– Ei, aș, se preamărea pe el. Avea expresia aceea, a învingătorului. N-ai văzut în jurnalul Inei? „Doar atât a ținut victoria faraoanei”. Adică el m-a învins. Ce dacă eram ditai faraoana, el era și mai puternic!

– Crezi că asta voia să zică?

– Evident. Nu te face a nu înțelege. Spune-mi ce ai vorbit cu Sașa, dacă ai ajuns la el. Zi-mi totul.

– Bunico, prin bunăvoința surorii sale, am reușit să vorbesc cu Sașa două-trei minute. I-am spus cine sunt și ce vreau. Mi-a dat o întâlnire aici, în oraș, la el acasă. Locuiește, mi-a zis el, în casa în care a locuit mama pe vremea când erau împreună .

– El șade peste tot, probabil te-a chemat aici pentru a constata că n-a dus-o rău din punctul de vedere al confortului. La anii lui, bănuiesc starea lui materială, deși mamă-ta nu lăuda averea lui Sașa. La fel se pronunțau și cei care s-au dus s-o vadă pe Ina, „nu este un om bogat, mai degrabă Ina a fost cu mintea aiurea încurcându-se cu el”, ziceau ei. Nici de vreo primire regească nu s-au bucurat.

– Am citit în jurnalul mamei. Într-adevăr, frații dumitale, nevestele lor s-au dus la Sașa acasă, au vorbit cu mama, îndemnând-o să plece, tocmai din cauză că nu erau mulțumiți de starea lor materială, mama se măritase cu Sașa pentru el, nu pentru vreo avere, de care n-avea nevoie. Mama îl iubea…

– Mă omori cu termenul ăsta de dicționar.

– Vai, bunico, parcă ți-aș vorbi de gnostică și agnosticism.

– Ce-s alea? Tot de la mumă-ta le-ai învățat?

– Nu. Le știu de la școală. Gnosticii erau niște oameni așa ca tine, se autointitulau adamiți, umblau goi pușcă și strigau prin piețe că și-au regăsit puritatea originară!

– Și agnosticismul, ce vrea să fie? Spune-mi tu, să nu mor proastă. Eu am citit de filosofia care neagă cunoașterea obiectivă a lumii, asta insinuezi, deci, că eu chiar și când văd ceva, neg evidența. În linii mari, după tine, eu, Matilda Mănescu, bunica ta, umblu ca neroada goală prin târg și amețesc oamenii cu dogme, iar unde nu-mi convine zic și eu ca tontul ăla, știi tu care, că nu există! Vino-ți în fire, Alexandra. Eu te-am crescut, mumă. Eu te-am învățat să citești, să mănânci, să dormi și să privești lumea cu ochii, nu cu spatele.

– Am înțeles, bunico, suntem la ora de filosofie, mergem mai departe?

– Te-ai întâlnit cu Sașa?

– Nu. Astăzi am o programare la el.

– Parcă te-ai duce la dentist. Ești programată!

– Am o întâlnire cu Sașa!

– Măi, măi, vezi să nu calci pe urmele mă-tii!

– Ce grosolană ești, bunico. De la filosofie sari la grobianism. Nu cumva ai crescut în mahalaua orașului?

– Așa crezi tu. Am locuit chiar în buricul orașului.

– Nu se vede! Dar să-ți spun mai departe. Nu mă mai întrerupe. Îți cunosc adresa, știu unde stai. Știu tot.

– Urmează să te întâlnești cu Sașa…

– Da, bunico. Astăzi mă duc la el acasă. La ora când am vorbit cu el la telefon era în drum spre casă, venea de la București. Ne-am înțeles să trec pe la el.

– Și dacă nu te primește?

– Mă îndoiesc. Sașa e un om civilizat.

– Îl cunosc, foarte bine îl cunosc pe Sașa! Mie îmi spui? N-ai motive de îndoială! Sunt eu așa o proastă bătrână, rea, intrigantă și năzuroasă.

– Nu, bunico, ești cea mai nobilă femeie! Iți place?

– Lasă prostiile. Spune mai departe.

– Nu prea am ce să zic. Sașa m-a lăsat să înțeleg că fiind vorba de mama nu va precupeți niciun efort. Mă va ajuta necondiționat. El oricum cunoaște destule despre mama. Ea l-a vizitat de multe ori după ce s-au despărțit. A mai fost mult timp cu el.

– Treci peste astea. Cunoșteam și eu, și Gică. Ne mințea. Spunea vrute și nevrute. Ba era la serviciu, ba era detașată pe nu știu unde. Umbla de colo până colo. N-aveam ce-i face. Sașa îi stricase rostul. Norocul nostru a fost că n-a abandonat facultatea. Cel puțin are o licență. Și-a dat masteratul. S-a stricat mai pe urmă. Bătrânul ăla a plimbat-o prin toată Europa.

– Cred că nu cu forța a dus-o pe unde spui tu.

– Cine știe? Era doar o copilă.

– Terminase o facultate, era o femeie în toată firea, bunico, o dai pe negarea negației. Comuniștii te-au învățat asta.

– Tâmpenii de ale tale. Ce o să faci la Sașa? Cât vei rămâne la el?

– Cât o fi nevoie, bunico. Intenția mea este de a afla tot ce ține de mama. Nu mă interesează timpul.

– De mine uiți, ingrato…

– N-am să uit niciodată de tine. Tu ești cerberul meu, dascălul meu, patroana mea și sponsorul meu. Apropos, câți ani ai cotizat, bunico, pentru pensia ta?

– Mulți. Am plătit toată viața la asigurări. Uite că avem din ce trăi azi. Altfel…

– Așa este, bunico.

Matilda nu mai răspunse. Își îndreptă fotoliul ei cu rotile spre bucătărie. După câtva timp zise:

– Trag un fum de țigară și vin. Tutunul ăsta de n-ar fi, aș muri repede, el mă mai ține în viață.

– Eu știam altceva. Tutunul ucide!

– Așa scrie peste tot. Nu s-a speriat nimeni până acum de poze aiurite și îndemnuri la abținere.

– Tu știi mai bine, bunico.

– Iar îmi ceri ceva. Ce să-ți mai dau? Tu ești de acord cu mine când îți mai pică ceva din portofelul meu.

– Nu vreau nimic financiar, bunico. Pupă-mă și urează-mi succes. Mă duc acasă la Sașa. Sper să aflu tot ce știe el despre mama. Mă rog la Dumnezeu să mă ajute.

– Du-te sănătoasă, Alexandra și să o aduci pe nebuna aia de mamă-ta acasă, zise suspinând Matilda. O sărută pe amândoi obrajii și tăcu.

*

Alexandra Mănescu închise cu grijă ușa în urma ei. Câteva clipe fu urmărită de plânsul bătrânei sale bunici. După o discuție lungă, Matilda tăcuse ca un aparat de sonorizare închis cu repeziciune. Viața o călise, nu însă de ajuns. Familia sa trecuse în faza amintirilor. Matilda numea toate întâmplările de familie „istorie de neam". Alexandra o ruga deseori să trăiască în realitate, să lase amintirile. Alteori glumea răspunzându-i sarcastic. La auzul sintagmei de istorie, nepoata îi zicea bunicii că trăiește în antichitate, ori cel mult în evul mediu. În apărarea familiei, Matilda accepta orice insultă sau malițiozitate. „Viața este ingrată, Alexandra. Nu vezi că la casa noastră nu mai avem nicio sământă de bărbat?".

Alexandra râdea răspunzând lamentărilor bătrânei: „să nu mă superi, bunico, dacă faci asta îți aduc eu o ceată întreagă de bărbați, doi-trei pentru tine, trei-patru pentru mine și vreo patru-cinci de rezervă pentru mama”. „Nu joci cinstit, glumea bătrâna, pentru tine și maică-ta ai repartizat câte 3-4 și 4-5, iar pe mine mă lași doar cu 2-3”. Alexandra o prindea de după gât, o ajuta să coboare din fotoliul cu rotile, așezând-o pe pat. Bătrâna suspina adânc, lăsându-se purtată ca un bagaj oarecare. Acum este singură. Alexandra va lipsi cu siguranță multă vreme. „Nebuna aia de Ina putea să se apuce de ceva serios și nu să umble prin lume ca o descreierată”.

Alexandra coborî scările. Nu se mai uită în urmă. Îi păru rău că o lasă singură. Neputincioasă cum era, îi trebuia multă răbdare să se descurce cu propria-i persoană. Alexandra știa. Trăise în casă cu Matilda atâția ani. Discutaseră în contradictoriu deseori, nu se certaseră niciodată. Matilda ceda ori de câte ori discuțiile se aprindeau. Acum, fiecare încerca să o înțeleagă pe cealaltă. Alexandra era hotărâtă să-și găsească mama, Matilda se angajase să le aștepte docilă acasă și să nu reproșeze nimic nimănui.

Alexandra păși pe trotuar, având grijă să calce pe petele de umbră ale arborilor stradali. Căldura este toridă. „Cu Dumnezeu înainte, își zise ea, rămâne să văd cum mă voi descurca cu Sașa. Mă va primi sau nu?” Alexandra grăbii pașii. Urcă în primul autobuz ce traversa orașul de la nord la sud. Câteva prietene o salutară din mers. Urcă în mașină trântindu-se extenuată pe un scaun. Curajul a părăsit-o. Îi bate inima. Știe că un singur cuvânt al omului căutat poate însemna pentru ea liniștea sau dezamăgirea totală. Singura speranță de a da de urmele mamei sale rămâne Sașa. Poliția s-a dovedit neputincioasă în

căutarea ei, iar toți ceilalți pe care îi cunoscuse Ina, parcă intraseră în pământ. Personajele din jurnalul său veneau parcă din timpuri imemoriale, doar numele lor figura printre rânduri de pagini și jurnal. Este adevărat, timpul trecuse. Anii se duseseră unul după altul, adresele lor nu figurau pe nicăieri. Orașul se transformase. Criza economică din anii 2009-2011 produsese mutații spectaculoase în plan social. Sute de familii părăsiseră domiciliile migrând prin Europa. Deschiderea frontierelor pe bătrânul continent declanșase marea evadare din țările sărace și roase de corupție spre marile puteri economice. Din toată țara, milioane de oameni își luaseră lumea în cap găsindu-și scăparea de foamete și sărăcie în lumea occidentală a Europei. Nordul Olteniei fusese și el pustiit de zeci de mii de oameni. Pe cine să mai întrebi de o femeie dispărută. „Dar era ea dispărută, ori se afla bine mersi pe undeva prin lumea largă" se întreba de multe ori fiica ei, lăsată încă de mică în voia sorții și a bunicilor materni. „E posibil ca mama să nu vrea să mai știe de noi? Măcar să ne fi spus că e bine sănătoasă și să nu o mai căutăm plângând. Bunica e în pragul „colapsului" cum zice ea, eu n-am pe nimeni, Doamne ferește dacă moare, pun în cui și facultate și tot. Încotro o apuc atunci?"

Alexandra se ridică de pe scaun făcând loc unui bătrânel cu părul alb ca neaua. „Așa o fi de bătrân și Sașa", gândi ea apropiindu-se de ușă. Nu mai era mult până la capătul de linie al autobuzului. Se simte din ce în ce mai neajutorată. Îi tremură picioarele. Coborî din mașină, privind în dreapta și în stânga. „Pe aici pe undeva ar trebui să locuiască Sașa, după adresa pe care mi-am notat-o eu", își zise Alexandra. Se îndreptă spre un bloc vopsit proaspăt pe exterior. „Aici ar trebui să-l găsesc pe Sașa. Aici locuiește omul care ar putea

să-mi redea speranța. Dacă nu el, atunci cine?” se mai întrebă Alexandra intrând în imobilul din fața sa. „Curaj, Alexandra, curaj” își zise ea.

*

Cu inima gata să-i țâșnească afară din piept, Alexandra bătu în ușa apartamentului lui Sașa.

– Intră, se auzi glasul de bariton al celui ce trona la o masă masivă de stejar. Intră, repetă el invitația, e deschis, te-am văzut din stradă.

Alexandra deschise ușa. În holul de la intrare trona un cuier mare. Vru să-și lase pantofii acolo, dar auzi imediat vocea dinăuntrul casei.

– Nu te descălța. Încălțările de acolo sunt rezervele mele, pe unele nu le mai încalț de multă vreme. Nu mă îndur să le arunc, ce vrei, fac parte din viața mea.

– Bună ziua, zise Alexandra pășind timid în locuința lui Sașa.

– Bine ai venit, răspunse bătrânul. Ia loc!

– O caut pe mama, zise fata tremurând din toate oasele.

– Și eu o caut. De douăzeci de ani o caut.

Alexandra lăsă capul în jos. „M-am cam pripit, își zise ea, trebuia să-l abordez în alt mod pe bătrân”.

– Nu mi-ai spus cine ești, pe cine anume cauți. La vârsta mea nu prea mai cunosc oamenii. Ei îmi mai dau câte un bună ziua, cum faci și tu acum. Bănuiesc cine ești, prea semeni cu ea. Ina a fost pe aici, dar cu mulți ani în urmă. Am primit scrisori și mesaje de la ea. În ultima vreme nu mi-a mai scris. Când a venit la mine era cum ești tu. Te-am văzut pe fereastră. Pentru câteva clipe am crezut că e ea. Ești fiica ei, așa-i?

– Da, domnule Sașa. Sunt fiica Inei Mănescu, mă

numesc Alexandra și îmi caut mama. A dispărut de foarte mult timp. Am întrebat de ea, am căutat-o peste tot și la poliție este înregistrată ca dispărută.

– Alexandra ai zis că te cheamă…

– Da, domnule, Alexandra mă cheamă.

– Convenisem ca Alexandra să dăm numele fetiței noastre sau a ei, pe vremea când eram împreună. Realizez că și-a respectat partea ei de convenție.

– După câte știu, nu ați avut copii împreună.

– Nu. N-am avut copii cu ea.

– Înainte de ea ați avut o familie, copii.

– Da, soția mi-a murit, iar copiii sunt pe la casele lor, au și ei copii, ba chiar și nepoți.

– Prin preajmă nu prea aveți pe cineva, se citește singurătatea din glasul dumneavoastră.

– Vezi ce actor prost sunt? M-ai și citit.

– Nu mi-o luați în nume de rău.

– Nici vorbă, stai liniștită.

– Suportați o întrebare directă?

– Ziceam că m-ai citit. Văd că nu. Întreabă-mă orice.

– Sunt fiica Inei, ea a conviețuit cu dumneavoastră circa patru ani, iar eu am venit pe lume la sfârșitul acelei perioade de timp. Este posibil să fiți tatăl meu?

– Posibil ar fi fost. Știu însă sigur că nu ești fiica mea. Ina a plecat de la mine fără să fie însărcinată. După ce te-a născut pe tine a plecat la Londra. Doar mie mi-a spus unde se duce și de ce. Mult mai târziu s-a destăinuit. A trecut pe la mine într-o vară. Spunea că are o fetiță. M-a lăsat să înțeleg că o cheamă Alexandra, așa cum își dorise întotdeauna. Despre tatăl fetiței n-am aflat mare lucru. Ina ducea cu ea problemele personale. Cât am stat împreună ne-am dorit un copil, probabil că vârsta mea înaintată a refuzat să mai dea în mintea copiilor. Nici ea nu era o

femeie prea maternală. Înțelegi ce vreau să-ți spun?

– Da, da, îngână Alexandra, fără să-i dea de înțeles bătrânului că habar n-avea despre ce vorbea acesta.

Parcă ghicindu-i gândurile, Sașa continuă întru deslușirea ei.

– Ina nu era o femeie de maternitate, nu era făcută pentru a umple casa de copii. N-avea acele șolduri bogate ca muierile de la țară, care stăteau doar de făcut copii pe pragul casei sau pe răzorul ogorului. Ina era o femeie fină, cu pretenții de prințesă aristocrată, avea planificarea în sânge. Îi trebuia timp de gândire și de luat hotărâri. Lumea de pe lângă noi ne privea ca pe anticriștii veacului XXI. Până și țăranii îl parafrazau pe Malraux, la vestita lui prezicere că veacul respectiv va fi unul religios sau dimpotrivă, nu va fi deloc. A doua parte a sintagmei era mai lesne de luat în seamă de cei mai puțin duși la școală. Ina avea probabil în vedere și lucrurile acestea. Ori poate că tocmai aceste rețineri lucrau împotriva actului ei procreativ. Cert este că n-a rămas niciodată însărcinată.

– E posibil să se fi ferit de dumneavoastră?

– Da, însă, după cât o știam și după cum conviețuiam noi și după viața noastră intimă, Ina mi-ar fi spus. Nu aveam ascunzișuri unul față de altul. Cei patru ani petrecuți împreună au fost pentru noi anii concordiei depline. Ne doream un copil. Noi reprezentam un cuplu familial în adevăratul sens al cuvântului.

– Era frumoasă mama?

– Privește-te în oglindă. Am să-ți dau câteva fotografii de ale ei. Ai să observi că între ea și tine nu există nicio diferență de fizionomie. Fotografiile ei din anii aceia sunt toate aici, la mine. N-a luat nici o fotografie cu ea. Mai are și alte lucruri la mine. Le-a lăsat pur și simplu. A renunțat la ele. Le-am păstrat în nădejdea reîntoarcerii

sale. Ți-am zis, a venit de multe ori. O perioadă de timp a fost ca la început, mai pe urmă, după ce am aflat că are un copil, n-am mai insistat și nici vreo relație de cuplu n-am avut. Venea la mine când voia, pleca tot așa, până ce răceala dintre noi s-a transformat într-un îngheț total.

– Domnule Sașa, spuneți-mi câte ceva despre mama, cum ați cunoscut-o, ce s-a întâmplat de fapt. Bunica nu vrea să vorbească despre relația de cuplu dintre dumneavoastră și mama, atunci când o face, doar răul îl evidențiază. Ce a fost rău în relația pe care ea o numește „o aventură de prost gust”?

– Mama dumitale era o studentă eminentă, deși era doar în anul I de facultate. Studia Dreptul Juridic. Ne cunoșteam. Asistenta mea era secretara lor la universitate. Treceam uneori și-i lăsam diferite materiale jurnalistice, în special în perioadele când urma să plec undeva în afara județului. Colaboram la câteva reviste literare și aveam în planul de perspectivă o istorie a țiganilor de la începuturi și până în prezent, știindu-se faptul că etnia respectivă nu avea și încă nu are o istorie proprie. Legătura mea cu lumea literară era asistenta respectivă. Pe la ea treceau materialele ce trebuiau expediate în lumea largă. Acolo, la universitate, am cunoscut-o pe Ina. Într-o zi mi-am îngăduit să-i dau câteva frunzulițe rupte de mine dintr-un gard viu. Se afla în cercul de studenți cu care stăteam de vorbă. S-a uitat la mine și atât. Altă dată ne-am întâlnit pe hol, ne-am dat o întâlnire și cam atât. Am ieșit împreună la cofetărie, la întâlniri literare. Mai apoi mă vizita acasă. Istoria nu e lungă, amănuntele totuși, e lesne de înțeles, nu pot face obiectul destăinuirilor ori al conferințelor de presă. De aceea, te rog să mă ierți că n-am a spune mai multe la acest capitol. Îmi închipui plăcerea unei tinere de a afla cât mai multe lucruri picante din viața

intimă a unor îndrăgostiți. Ina era îndrăgostită până peste cap de mine. Mai reținut, însă, nici eu nu puteam să spun că îmi era indiferentă. În linii mari, ne-am iubit. S-a mutat la mine. A rămas cu mine până și-a terminat studiile. Apoi s-a dus în lumea ei, a libertății depline, a carierei, a familiei.

– Se simțea încorsetată de ceva anume? N-avea libertatea de care avea nevoie?

– Avea totul. Părinții ei declanșaseră în acea perioadă războiul împotriva mea. Era un fel de Jihad, ca la musulmani. „Fiica noastră, ziceau ei, avocată, tânără, frumoasă, nu are ce căuta în viața unui bătrân, fie el scriitor, jurnalist, ori ce-o fi". La drept vorbind aveau dreptate doar când spuneau că Ina era singura femeie din neamul lor cu studii superioare. Nici vreun bărbat nu avusese privilegiul acesta. Toți ai lor erau de condiție modestă privind pregătirea intelectuală.

– Mama era de acord cu ei? N-avea putere să lupte împotriva presiunilor lor?

– Nu era de acord cu ei, presiunile însă erau însoțite de promisiuni tentante.

– Cum ar fi?

– Apartament, mașină, bani pentru studii postuniversitare la Londra, toată averea lor…

– Și mama a cedat!

– Până în final, da…

– Și dragostea voastră?

– A căzut la învoială.

– Adică?

– Simplu. Ea mă întreba mai des: „Ce zici tu, Sașa?", la care eu răspundeam: „faci cum crezi tu că îți este mai bine. Să nu te gândești niciodată la altceva, decât la tine. Ești tânără, ai viitorul înainte. Viața îți poate aduce un bărbat tânăr , copii, împlinire. În ce mă privește, viața

mea e pe sfârșite. Orice decizie a ta va avea susținerea mea”.

– Și până la urmă?

– A venit ziua. Ultima zi. A plecat. Despărțirea noastră a fost una amabilă. Și-a făcut bagajul cu o seară înainte și în dimineața următoare am chemat un taxi în care și-a pus lucrurile personale și a plecat. Nu avea mobilier și nici alte lucruri de uz casnic. Și-a luat cărțile, îmbrăcămintea, bibelourile și tot ce-i aparținea.

– De atunci?

– Mă vizita când și când, bineînțeles pe ascuns. De la o zi la alta mai rar, până în ziua când a pus capăt vizitelor ei la domiciliul meu.

– Cum ați trecut peste acest eveniment?

– Cu îngăduință, răbdare, resemnare.

– Să înțeleg că v-ați resemnat.

– La modul general, da. A rămas însă etalonul împlinirilor mele. Orice situație o trec prin comparația cu ea, cu timpul în care era cu mine, cu problemele de orice fel cărora le găsea rezolvarea.

– Era, înțeleg, un factotum.

– Într-adevăr. Ina se ocupa de multe. Era o bucătăreasă excelentă, o interlocutoare de marcă, o parteneră de viață care n-a pierdut niciun examen. Într-un cuvânt, era nevasta ideală.

– Am citit în jurnalul ei, vorbește acolo de îndeletnicirile ei casnice. Se simțea mândră de tot ce făcea.

– Cu ea alături viața avea un sens anume. Și noi aveam un rost. Era mulțumită de tot și de toate. Niciodată nu s-a plâns de ceva. Chiar dacă am trecut și prin momente mai dificile.

– Cât și ce îi ofereați mamei de vă numea „templul” ei?

– Nimic material. Sau doar ce ne ofereau amândurora posibilitățile noastre. Lucram amândoi, eram remunerați.

– Citez din jurnalul mamei: „Sașa este templul meu de închinăciune, dimineața sunt cu el, seara sunt cu el, la prânz îl caut pe el”. Nu era prea mult pentru o femeie?

– Cu siguranță că dragostea noastră era o povară pentru ea, dar una pe care și-ar dori-o orice femeie din lume.

– Frumos spus. Nu mă îndoiesc de spusele dumneavoastră, nici de ale ei. Bunica o ține, totuși, pe a ei: „mama ta era o nebună, Sașa un bătrân descreierat”.

– Fiecare ins are dreptatea lui. Din punctul de vedere al Matildei, lucrurile aveau adevărul lor. Ina n-avea douăzeci de ani împliniți când s-a mutat la mine. Eu aveam șaizeci și trei de ani! Diferența de vârstă se constituia într-un handicap enorm. Oricare părinte ar fi gândit la fel în cazul că situația l-ar fi privit personal.

– Să înțeleg că și dumneavoastră ați fi procedat tot așa în cazul unei fiice, să-i zicem „rătăcită”, cum îi zicea bunica fiicei sale, în speță mama mea?

– În niciun caz de felul cum s-au purtat părinții și bunicii Inei. Ei au recurs la injurii, amenințări de tot felul, scandaluri, acte reprobabile.

– Ce ar fi fost de făcut în situația dată?

– Să fi venit la noi acasă. Aveau posibilitatea să vorbească cu ea. Să o cheme acasă. Să-i arate greșeala acolo unde aceasta exista, să o convingă că a greșit. Să-i fi arătat existența și a altor posibilități conjugale. Indignarea lor se rezuma doar la vorbe de genul „e prea bătrân pentru tine”. Nu era îndeajuns să spulbere iubirea unei femei de nici douăzeci de ani. Ina era îndrăgostită. Bătrânul care îți vorbește era și el la fel de îndrăgostit la vremea aceea

de copila ce se numea Ina și era studentă în anul întâi de facultate. Iubirea lor nu putea fi demolată cu pickhammerul verbal al Matildei.

– „Sașa este templul la care mă închin, este zeul meu”, scrie mama, aproape la fiecare pagină de jurnal.

– Ina era poezia mea. Poezia într-adevăr are locul său într-un templu. Poezia este artă și arta își are locul în templu. Și știi ceva, draga mea Alexandra, psihologia mea analitică de atunci nu putea fi decât într-o strânsă relație cu poezia, cu arta. Și la urma urmai, arta nu este ea însăși cea mai prestigioasă activitate psihologică? Iată cercul în care gravitau doi oameni cu mintea și cu trupurile lor. Unde era, mă rog, păcatul capital? Matilda îl putea stopa. Nu prin forță, ci cu tact, răbdare, iscusință. Noi doi, păcătoșii de atunci, nu am avut niciodată gândul unei relații de cuplu conjugal. Ne voiam liberi, ne întâlneam, ne iubeam și atât. Dimensiunea de mai târziu a relației noastre a fost dată de Matilda, de ieșirile ei publice, de scandalul avut cu Ina. Lăsați în pace, noi doi nu aveam planuri de viitor și nici de ceva care să ne lege și să ne mute sub același acoperiș.

– Mama se temea să se mai ducă acasă și de aceea ziceți că s-a mutat la dumneavoastră?

– În linii mari, da. Chiar faptul că nimeni n-a venit după ea și nimeni nu s-a interesat de viața ei a îndârjit-o în intenția de a sta departe de ai săi. Ina iubea. Și atât. Întâmplarea a făcut ca iubirea ei de atunci să fie dăruită unui bătrân. Oricine putea pune întâmplarea pe seama tinereții Inei și, de ce nu, pe o greșeală trecătoare. S-au văzut peste tot astfel de lucruri. Nu era ea prima și, sigur, nici ultima.

– Până la urmă, bunica a avut câștig de cauză. V-a despărțit, a rupt veriga ce vă lega.

– Într-adevăr. O parte din verigă am rupt-o și noi. Ne-am dat acordul. În special Ina, era măgulită de propunerile Faraoanei. O simțeam că se dorea acasă, lângă ai ei. Nu mă puteam împotrivi. Nici nu cred că ar fi contat prea mult împotrivirea mea. Cine eram eu să mă opun?

– Erați iubitul ei, bărbatul ei, templul de care îmi vorbeați mai adineauri.

– Toate templele se dărâmă la un moment anume.

– Să înțeleg că templul dumneavoastră nu era clădit pe o iubire puternică, altfel…

– Niciun „altfel”, templul s-a dărâmat ca un pod luat de ape. N-ai auzit de poduri luate de ape? Unele erau chiar trainice și s-au lăsat duse.

– Aici, la acest capitol, o să mă mai opresc. Să nu mi-o luați în nume de rău. Nu prea știu eu ce este o iubire adevărată, dar inima și mintea îmi spun că iubirea nu lasă loc nici unei interpretări. Și nu pot înțelege cum se poate destrăma un templu de iubire după ce te-ai închinat la el ca la Dumnezeu.

– Și totuși, este posibil, orice e posibil.

– Nu domnule Sașa. Aici nu mai suntem de acord. În ce mă privește nu mi-aș demola Dumnezeul la care mă închin. Orice s-ar întâmpla, răspunsul meu ar fi nu.

– O acuzi pe Ina. Așa reiese din spusele tale.

– Acuz pe oricine ar profana templul dumnezeului lui, ce dacă este vorba și de mama?

– Nu e drept. Ina coabita cu un bătrân. Ieșirea de sub aripa lui nu însemna impietate, ci doar o eliberare. Tăiase rana în speranța vindecării.

– Rana putea fi oblojită, nu tăiată, domnule Sașa. Existau sigur și alte variante.

– Pe aceea am găsit-o noi atunci. Ina, da, într-adevăr era principala vizată în a da o soluție, a găsi o variantă

mai puțin dureroasă. Nu numai ea se face vinovată de ruptura survenită între noi. Așa am crezut toți a fi mai bine. Fiind la mine acasă, cea care trebuia să plece era Ina, și vina cea mai mare cădea astfel pe ea. La fel ca și la începutul relației noastre eram majori, am considerat să ne despărțim și asta am făcut.

– Nu v-a fost ușor, cred, la niciunul.

– Mie, desigur, nu mi-a fost ușor. Și nici Inei. Răul însă, ori binele ei, s-a produs. Acesta s-a dovedit ireversibil. Întoarcerea la trecut n-a mai fost posibilă. Pentru Ina a fost, cu siguranță, mai bine, și-a trăit tinerețea la alți parametri. În ce o privește pe Matilda, ea a fost marea perdantă. Pentru ea ar fi fost cu mult mai bine ca Ina să fi rămas cu mine decât să o știe pribeagă prin lume. Ori poate mă înșel. Câteodată se exprima de felul: „mai bine moartă decât cu Sașa”. Avea oroare de ființa mea. În ce mă privește, pierzând-o pe Ina, am pierdut totul. Ea era ființa care mă însuflețea. Spiritul meu rămânea treaz pe lângă ea. Trupul meu era îngrijit de ea. Gospodăria mea era în seama ei. Și erau multe de făcut pe lângă casă și pe lângă un bătrân pe care îl suporta cu stoicism. Ina era o femeie de casă: puternică, grijulie, devotată, dispusă să suporte orice pentru bărbatul ei. Ina era puterea și vigoarea. Era înțelegerea și conștiința de sine. Pentru mine era ea, în toată puterea cuvântului: cuviincioasă, iubitoare și bună ca pâinea caldă. Toate acestea s-au dus. Tu ai venit la mine nu să-mi asculți lamentările, ci în încercarea de a-i da de urmă mamei tale. Te voi ajuta cu tot ce este posibil. Voi scoate din arhiva mea personală toate bilețelele ei, scrisorile pe care mi le-a trimis în ultimii ani și toate adresele de pe unde mă suna. Am trei telefoane mobile și unul fix. Vom apela pe toată lumea,

toate consulatele și ambasadele României din străinătate și, nu în ultimul rând, Inspectoratul General al Poliției Române. În virtutea unor cunoștințe, amiciții sau prevederi legale, am certitudinea că, în curând, vom afla vești de la Ina sau despre ea, în cazul cel mai pesimist. Până atunci, pune-ți ordine în gânduri, mănâncă ceva și poți pregăti o cafea, dacă vrei să-ți arăți harul de gospodină. În bucătăria mea găsești tot ce vrei și ce nu vrei. Simte-te ca acasă la tine. Nu da socoteală nimănui, nu întreba pe nimeni ce vrei să faci, tot astfel îi spuneam mamei tale pe la începutul începuturilor noastre. Și apropos, dacă vrei să rămâi peste noapte aici, ai unde să dormi și cu ce te înveli, nopțile sunt răcoroase, totuși.

– N-am ținută de noapte, domnule Sașa.

– Găsești aici pijamalele mamei tale, halatele ei și multe altele. Lucrurile ei, rămase aici, sunt intacte, n-a umblat nimeni cu ele, nu le-a mutat nimeni din locul lor. Așa că, te poți decide. Mai întâi însă mănânci ceva, bei o cafea, te odihnești. Până acasă nu faci mai mult de o oră cu troleul sau autobuzul, ambele au capăt de linie aici, la doi pași. La fel se întâmplă și la capătul celălalt unde stați voi.

– Știți unde stăm?

– Cum să nu. Mi-a arătat Ina. Treceam prin dreptul vostru cu mașina. Știam și vechea locuință a lor, tu, probabil nu știi unde locuiau ei înainte, în centrul orașului. S-au mutat aici unde stai tu cu bunică-ta, au vândut acolo și s-au mutat. Nu știu de ce le-a convenit schimbul, Ina era oripilată de schimbare, ea crescuse în centrul orașului, într-un bloc cochet și bine îngrijit.

– Știu de schimbarea locuinței. Mi-a povestit bunica. Eu mă simt bine acasă la noi, aici am crescut, am copilărit

cu copiii din preajmă, n-am dus dorul centrului sau al blocului de acolo.

– Fiecare se obișnuiește cu locuința lui.

– Da, așa-i, mai zise Alexandra intrând în bucătărie.

Luat pe nepusă masă, bătrânul Sașa pare puțin dezorientat. „Fata asta o caută pe Ina, frumos din partea ei. Unde însă s-o cauți pe amazoana aceea? A cutreierat lumea, în ultimii ani am primit scrisori de pe unde nu te aștepți. Alexandra pare convinsă de sprijinul meu. Și nu numai atât, este sigură de posibilitățile mele de a-i da de urmă. Fata nu o cunoaște bine. Ina este o femeie deosebită. Ce zace în capul său, numai ea știe. Mă voi interesa pe la cei de la externe, voi vedea eu ce se poate face. Biata fată crede că urmele maică-sii se găsesc peste tot. Se vor găsi urmele, dar fugara?". Bătrânul își întrerupse gândurile. Alexandra intră în cameră ducând pe o tavă două cești mari de cafea. Aburii îmbietori îl făcură să-și ridice capul din podea. Se înviora și întinse mâna spre una din ceștile de pe tavă. Sorbi de câteva ori din cafeaua fierbinte și se ridică de la masă.

– La bunătatea asta de fiertură, zise el, parcă ar merge și câteva fumuri de pipă.

Alexandra sări de pe scaun. Își aduse aminte de o frază citită în jurnalul mamei sale. „Eram fericită când îi îndesam tutunul în pipă și îi dădeam foc. Apoi trăgeam și eu două-trei fumuri". Ca o clipă în derularea timpului, Alexandra își imagină scena, trecând cu un pas înaintea bătrânului.

– Vă aduc eu pipa, domnule Sașa.

– Frumos, oceni harașo, cum zice celovecul rus, rosti bătrânul întorcându-se la masă.

Alexandra aduse pipa și tutunul. Nu le puse în fața lui Sașa, ci le așeză în dreptul ei. Sașa tăcu. Pentru câteva

secunde o văzu în fața sa pe Ina. Numai ea îi aducea tutunul și pipa și doar ea cunoștea ritualul după-amiezelor lui. Alexandra deschise pachetul de tutun și, cu două degete scoase câteva fire din iarba aceea tocată mărunt, introducându-le în luleaua neagră, căreia Sașa îi zicea pipă. Repetă operațiunea de câteva ori, apoi îndesă cu degetul încărcătura cu miros înecăcios. Bătrânul Sașa o privește. Din ochii săi se preling lacrimi. Nu le șterse. Alexandra aprinse tutunul din pipă și trase de câteva ori fumul acela albastru. Îl suflă repede spre interiorul camerei. Tuși întinzând pipa lui Sașa. Ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat, bătrânul trase cu sete fumul în piept. De două ori, de trei ori, pipa bătrânului lăsă impresia că se aprinde și se stinge.

– Pentru o clipă mi-am amintit-o pe mama ta. Ea îmi aprindea pipa. Tare se amuza de obiceiul ăsta prost al meu de a fuma. Otrava aceasta blestemată nu o alunga de lângă mine. Se obișnuise cu ea. De câte ori încărca pipa își rezerva dreptul să tragă două-trei fumuri. „De probă” zicea ea. Nu trăgea fumul în piept. Era un fel de joacă a ei. Zburda tinerețea în ea. Ce vremuri!

– Am citit în jurnalul ei. Am intrat în rolul ei pentru câteva momente. Nu v-ați simțit bine văzându-mă.

– Emoțiile. Atâta tot. Inima mea a văzut multe, le-a trăit, a sărit de la locul ei și și-a văzut mai departe de mersul său. Mi-au rămas amintirile, trăiesc din ele.

– Ce ziceți, o vom găsi pe mama?

– Cu siguranță. Deja mi-am pregătit agenda. Din câteva mii de telefoane de pretutindeni se va găsi vreunul să ne aducă vestea cea bună. Ina nu este bolnavă, nu este închisă în vreo pușcărie și nici sechestrată nu este. Ea a fost întotdeauna și a rămas o femeie liberă. Independența ei n-a putut nimeni să i-o îngrădească. Ina

n-a dat niciodată ocazia să fie urmărită de autorități. Nici în tagma pegrei n-a coborât vreodată. A trăit în lumea bună, alături de oameni cunoscuți și apreciați prin moralitatea lor. Învingătoare cum se simțea ea, mi-e greu să cred că a ajuns vreodată să-și zică sau să i se spună vae victis. Era o sintagmă latinească pe care mi-o adresa câteodată când inima mea o lua razna. „Vai de cei învinși, Sașa, îmi striga ea, tu nu ești unul dintre aceia, așa-i?”. Mi se adresa în latină. Știa că iubesc limba anticilor noștri înaintași. Ina iubea. Își iubea omul de lângă ea, se bucura de viață, de tinerețe, iubea lumea și, în special, copiii. Se înțelegea cu toți. Nu i se reproșa nimic. La serviciu era tăcută, se comporta ca o aristocrată. Primea respectul cuvenit, impunea celor din jur.

– Bunica nu o vedea așa.

– Bunica ta? Nu vedea pe nimeni. Ea era închisă în țarcul său unde nu mai intra nici cultura, nici dragostea de oameni, nici iubirea. Matilda, faraoana, cum îi ziceam noi, încremenise în evul mediu. Concepțiile ei despre lume erau primitive.

– Vă referiți la modul ei de comportare față de dumneavoastră?

– Nu numai. Mi-e greu, totuși să vorbesc despre ea. Mama ta o să-ți povestească mai multe.

– Sunteți sigur că o vom găsi pe mama?

– Da. O vom găsi. Deja m-am gândit să trimit câteva fax-uri în țară.

– Ziceați despre bunica…

– La vremea relației mele cu mama ta, Matilda era venită parcă din lumea aalenienilor.

– N-am învățat de așa ceva.

– Ființele ultimului etaj al Jurasicului inferior și primul al celui mediu. Nu mă provoca să vorbesc rău despre

ea. Este bunica ta, mama celei care ți-a dat viață. Iartă-mă pe mine și răutățile mele ce mă caracterizează.

– Vorbim doar, nu dăm cu parul în capul bunicii. Eu mă ciondănesc zilnic cu ea. Are aerul ei de supremație. Și pe vremea bunicului era șefă în toate. Era un fel de autocrație matriarhală la noi acasă.

– Știu că bunicul tău a murit. N-am schimbat niciodată vreo vorbă cu el. Mă amenințase, atunci, la început, și îmi adresase prin interpuși, câteva vorbe mai dure. Nu le-am luat în seamă. Probabil că la îndemnul Matildei își arătase mușchii. N-a fost un om rău. Faraoana, însă, s-a ținut tare. Nu m-a iertat.

– E tare bolnavă acum. Stă toată ziua în scaunul ei cu rotile. Vorbește tot timpul. Umblă agitată prin casă. Nu v-a uitat. Mai are și pentru dumneavoastră destule insulte și vorbe amare, cum le zice ea.

– Îmi pare rău de ea. Eu n-am urât-o niciodată. Am criticat-o în fața Inei, doar în fața ei, pentru modul său de comportare. Este aberant să strigi peste tot că îți iubești fiica și să nu întrebi de ea și nici să treci pe la ea în patru ani de zile. Era sănătoasă, alerga de colo până colo cu camioanele de marfă, câștiga bani grei, Matilda nu și-a găsit însă nici măcar o oră liberă să treacă pe la fiica ei. N-a căutat-o nici la serviciu, nici acasă și nici la facultate, pentru asta am criticat-o ori de câte ori simțeam durerile sufletești ale Inei.

– Domnule Sașa, se înserează. Plec acasă. Voi veni mâine. Vă las timp să vă gândiți la mama și la găsirea ei. Mă voi gândi și eu ce trebuie să întreprind. Împreună, sper să reușim să-i dăm de urmă.

– O vom găsi, răspunse bătrânul, doar n-a intrat în pământ.

*

– Bunico, am sosit. Nu te speria, eu sunt, zise Alexandra intrând în holul apartamentului lor, după ce alergase într-un suflet de la stația de autobuz până la ușa de la intrare. Matilda moțăia în fotoliul său, ridică din sprâncene și se făcu a nu auzi vocea nepoatei sale.

– Am venit acasă, bunico, nu te bucuri?

– Cum să nu, mă bucur nespus. Cine știe ce ți-a mai băgat în cap Sașa. Pe mamă-ta a pricopsit-o cu învățăturile lui.

– Doar cornul ăla de rinocer ți-a mai rămas, bunico, în rest ești numai venin. Bunicul n-a reușit să-ți rupă cornul din frunte, era așa de slab?

– Care corn, prostuțo?

– Ăla, pe care îl porți în frunte și împungi lumea cu el.

– Te simțiși împunsă? Ei bine, stai jos, spune-mi ce face Sașa, îmi era tare dor de el. Mă prăpădeam de dorul lui!

– Bunico, indiferent de dorurile tale, Sașa este un om deosebit.

– Deosebit de ce?

– Deosebit de tine, bunico, deosebit în adevăratul sens al cuvântului. Sașa merită respectul nostru.

– Te-a corupt și pe tine. La mintea ta, nu era prea greu.

– Bunico, am stat de vorbă cu Sașa.

– Cu patriarhul n-ai vorbit? Numai cu Sașa?

– Mă lași să vorbesc, ori îmi văd de treburile mele…

– Hai, nu te supăra, spune ce ai auzit și ce ai văzut pe la Sașa. Te ascult. Să nu mă minți însă.

– N-am de ce să te mint, bunico. L-am întâlnit pe Sașa, am stat de vorbă cu el, mi-a promis tot sprijinul său.

– Cu ce te poate ajuta un bătrânel ca el?

– Cu multe. Cunoaște multă lume în Inspectoratul de poliție, are prieteni și cunoștințe prin mai toate ministerele. Are adresele tuturor ambasadelor și consulatelor din Europa, pe mulți consuli și ambasadori îi cunoaște personal. În lumea academică are prieteni. Apoi, prestanța lui, cuvântul lui și, să nu uităm, dorința lui de a-și găsi partenera.

– Asta da…

– Și, dacă îmi dai voie, bunico, Sașa are acasă la el telefon, fax, calculator și internet.

– Vreo femeie n-ai găsit acasă la el, măcar să te întrebe când ți-ai ondulat părul ca să ți-l îndrepte?

– Vai, bunico, până unde te cobori. Numai tu poți crede că Sașa ține în casă astfel de creaturi.

– Să fie așa cum zici tu. Concret, cu ce începeți…

– Sașa zice să încerce cu telefonul, poliția română, Ministerul de Interne și ambasadele din țările în care sunt comunități mari de români. Vom continua cu spitalele, mănăstirile, Consiliul Europei. Într-o agendă a mamei, lăsată la Sașa, figurează foarte multe persoane care au colaborat cu ea, au fost în relații de amiciție. Dincolo de toate acestea, Sașa îi știe pe aproape toți directorii de la marile cotidiane. Aceștia vor fi rugați să însereze în paginile ziarelor lor anunțuri, articole și fotografii ale mamei. Îți ajunge, bunico?

– Ți-a spus Sașa despre toate acestea sau le-ai scos din geanta în care îți porți ustensilele de cosmetică?

– Le-am stabilit cu el. Sașa nu glumește.

– Mergi pe mâna lui, în cazul de față, și eu aș merge. Pentru Ina și-ar vinde și sufletul. El a iubit-o, păcat însă de noi și de tinerețea ei.

– Dumnezeu așa a vrut, bunico. Să fie împreună.

– Aș, Cel de Sus nu îngăduie abnormalitățile.

– Ha, ha, ce-s alea, bunico?

– Anormalități, pe înțelesul tău.

– Și de ce nu le zici așa? Îți este mai ușor să le dai conotații de dicționar.

– Astea sunt injuriile mele la adresa domnului Sașa. Când spun ceva la adresa lui, trebuie să sune un pic mai altfel, mai greu de înghițit. Am să-ți spun într-o zi cum se cheamă incapacitatea omului de a înghiți.

– Spune-mi acum, bunico, de ce să-mi spui „într-o zi”?

– Afagie se numește, să-l întrebi pe Sașa, să vezi, el știe…

– Nu mă duc la el, bunico, să-l examinez. Oricum Sașa cunoaște limba română de la „a” la „zet”. Doar nu vrei să spui că tu ai învățat noțiunile astea la tejgheaua unde vindeai adidași chinezești contrafăcuți. Le-ai găsit prin cărți, ori le iei din dicționar și le arunci așa să pari un pic intelectuală.

– Lasă tu prostiile. Știu eu destule, nu e nevoie să mă uit prin cărți.

– Aș zice să păstrezi cuvintele acestea grele pentru ziua când îți vei bea cafeaua cu Sașa. Ar fi interesant să vă duelați într-un limbaj pur academic.

– N-o să trăiesc până atunci.

– Ba o să trăiești, bunico. O vom găsi pe mama și vom sărbători evenimentul. M-aș bucura și pentru Sașa. Găsirea mamei ar fi pentru el ceva nemaipomenit.

– Cum l-ai găsit pe Sașa? E bătrân? Trăiește pe picior mare ori e un amărât singuratic.

– Sașa este un om de o demnitate ireproșabilă. Este bătrân, dar nu în sensul de „hodorog”, cum ai vrea tu să auzi. Sașa are o vârstă respectabilă, se apropie de 87 de ani. Nu știu ce înțelegi prin noțiunea de trai pe picior

mare! Este un om respectabil, are tot ce-i trebuie, primește o pensie de la stat, este remunerat de câteva edituri la care colaborează, scrie cărți care se vând în librăriile din țară, ce-i mai trebuie la vârsta lui, bunico. Are prieteni, are discipoli, bunico, nu este singur și nici pe departe un amărât.

– L-ai îndrăgit, după cum văd.

– Și tu l-ai îndrăgi, dacă ai judeca lucrurile corect. Vrei sau nu vrei, Sașa a făcut parte din familia noastră, este amicul sau prietenul mamei. Ai citit jurnalul mamei. Ea îl numește templul ei de închinăciune.

– O fi pentru ea.

– Da, bunico. „Ea” este fiica ta și mai este și mama mea. Vezi cum se leagă lucrurile, absolut normal.

– O fi pentru tine. Doar nu vrei să cred că dacă Sașa era templul Inei, era și al meu. Ferească Dumnezeu!

– Nu până acolo am vrut să ajung. Sașa este un om, bunico. Unul bun și de credință. Vara asta o să fiu cam toată în preajma sa.

– Să nu pierzi timpul degeaba. Cere-i lui Sașa să urgenteze lucrurile. Lăsând gluma la o parte, nu știu câte zile mai am de trăit. Aș vrea să o văd pe Ina, mi se rupe sufletul de ea. S-a rătăcit de noi. Nu e bine când îți părăsești părinții. Bunicul tău a murit de dorul ei. Era sfâșiat de durere. N-a suportat aventura ei cu Sașa.

– Dumnezeu le orânduiește pe toate, bunico.

– Așa o fi, cum zici tu, mai zise bătrâna Matilda și începu să lăcrimeze. Își întoarse căruțul în partea opusă. Tăcu. Se aud doar suspinele sale înfundate. Alexandra nu mai zise nici ea nimic. În gândul său își ordona planul pentru seara care își făcea simțită prezența. „Am să ies puțin, își zise ea, mai stau de vorbă cu fetele, după care mă mai uit pe jurnalul mamei. Cu cât o să aflu mai multe,

cu atât mă voi prezenta mai pregătită în fața lui Sașa. Nu mi-a vorbit despre el. Toată discuția s-a purtat în legătură cu mama. Sașa este un bătrân cu prea mult bun simț. Lumea asta nu e pentru el. Prea multă răutate pe oriunde te învârți, mulți oameni fără caracter. Răutatea și prostia sunt dominante”.

Alexandra făcu doi-trei pași în direcția Matildei, prin deschizătura ușii o zări în dormitor. Sta liniștită în căruciorul ei. Nu îndrăznea s-o cheme pe Alexandra s-o ajute, ori medita ca de obicei, gândindu-se cât de agilă și zveltă era odată și cât de neputincioasă se află acum, la bătrânețe. Neputința îi măcina liniștea, o transforma într-o ființă inertă. Depindea de ceilalți, era dependentă de ei. În special de Alexandra avea obligația să-i respecte toate dorințele și chiar hachițele, altfel oricând aceasta îi putea întoarce spatele. „Ce m-aș face fără ajutorul ei? Aș muri înțepenită în cărucior sau, și mai rău, nu ar avea cine să mă ridice din pat și să mă ajute să urc în drăcia asta cu roți de care nu pot să mă despart”. Tresări auzind pașii Alexandrei.

– Ies puțin, bunico. Mă văd cu prietenii și vin.

– Să nu stai mult, Alexandra. Mi-e urât singură.

– Nu stau mult, bunico. Mă întorc imediat. Îmi este și foame, mai am de citit câte ceva…

– Bine, bine, du-te, mai zise bătrâna suspinând. Matilda își împinse căruciorul în bucătărie. „Trebuie să pregătesc ceva de mâncare. Până vine Alexandra, n-am altceva mai bun de făcut”, își zise ea.

*

Bătrânul Sașa deschise televizorul. Întotdeauna asculta știrile de seară. Astăzi se simte prins într-o horă în care nu este sigur că îl vor ține pașii. Fiica Inei își

caută mama. „Doamne, cum le orânduiești Tu, de îmi dai de lucru la anii ăștia… Fata trebuie ajutată. Pe unde o umbla ștrengărița aia de maică-sa? Se vede treaba că n-au ajuns-o încă bătrânețile. E timpul său să zburde, la vârsta ei cam toți am făcut la fel”. Gândul îi fu întrerupt de o crainică blondă ce încerca să spună ceva, dar nu reușea din cauza râsului. Închise televizorul și se așeză lângă telefonul lui fix. „Fratele meu, generalul, are multe cunoștințe, chiar dacă e pensionar, poliția lui n-a uitat de el, îl voi suna și vom mai vedea”. Formă numărul și așteptă. Vocea generalului se auzi imediat de la celălalt capăt al firului, parcă venind de la câțiva metri.

– Da, frate-meu, eu sunt. Te salut cu tot respectul.

– Salută, ai pe cine saluta, sunt fratele mai mare, nu?

– Așa este, Sașa, tu ești cel mare și cel puternic. Tu ești acela care ne bătea când eram mici, oricât îmi uneam eu forțele cu soru-mea, Ica, nu te puteam învinge.

– Alea se întâmplau în veacul trecut, frate-meu.

– Da, așa-i răspunse fratele lui Sașa.

– Te-am sunat într-o problemă. Caut o persoană, nu atât eu cât familia respectivei persoane.

– Ce s-a întâmplat, despre cine vorbești?

– Ina este dispărută de acasă.

– Parcă nu mai erai cu ea.

– Nu mai sunt cu ea de multă vreme. M-a căutat acasă fiica ei. Ea mă roagă să o ajut să-și găsească mama.

– Fata e cu… tine? E fiica ta?

– Nu. Nu-l știu pe tatăl ei. Nici fata nu-l știe.

– Mă rog, asta n-are prea mare importanță.

– Și cum ziceam. Ina este dispărută de acasă. O căutăm.

– Te ajut cu cea mai mare plăcere. De mâine dimineață voi pune în mișcare tot Ministerul de Interne.

– Te mai ascultă ăia pe acolo?

– Nu neapărat. Am rămas prieteni, cu cei mari mai ales. Fata e mare? Seamănă cu maică-sa?

– E leită, zici că-i Ina. O mai ții minte pe Ina?

– Cum să nu. Am jucat cu ea în horă la nuntă la nepotu', nu îți aduci aminte? Numai tu n-ai vrut să joci. Am jucat și cu ea și cu nora ta. Tu veniseși cu amândouă la Ica, la nunta lui fiu-său.

– E multă vreme de atunci. Ina avea douăzeci și unu de ani.

– O știu. Era splendidă. Nici o femeie de acolo nu era așa de frumoasă. Ultima oară am văzut-o când ați venit la noi acasă. Nu ții minte? Am fost împreună la Izvorani, scriați voi o carte. Ne-a dus fiul meu cu mașina. Tu și Ina ați rămas acolo, cu problemele voastre.

– N-am uitat, frate-meu. Vremurile acelea s-au dus însă. Nu mai știu cât de frumoasă o fi acum Ina. Nu frumusețea ei mă interesează. Fata, Alexandra, fiica ei, este tare amărâtă. Locuiește cu bunica ei, aceasta e și ea bolnavă.

– Ea cu ce se ocupă?

– E studentă la drept. Anul doi de acum. A terminat anul întâi luna trecută. Învață bine. E o fată minunată.

– Vine pe la tine, sunteți în relații bune?

– Acum a venit prima dată.

– Știai că Ina are o fată?

– Da, mi-o arătase pe stradă, nu ne-am întâlnit însă niciodată. Abia dacă o mai cunosc. Fata a crescut.

– Și Ina? Ce s-a întâmplat cu ea? Știu că v-ați despărțit, nu știu ce a făcut după aceea.

– Nu cunosc prea multe despre ea. A venit o vreme pe la mine, pe urmă a rărit-o, mai apoi n-am mai văzut-o. Mi-a scris, m-a sunat până în urmă cu vreo doi ani, cred, după aceea, liniște și uitare.

– O căutăm, frate-meu. Ține-mă și tu la curent cu demersurile tale, iar eu îi voi pune în mișcare pe cei de pe aici.

– Pe la Ica ai mai fost?

– Mă duc des pe la ea. Trec și pe la casa noastră ori de câte ori ajung acolo. S-a părăginit de tot.

– Casa? E casă bătrânească. Nu ne născusem noi când partea de la drum se construise. Eu o știu doar pe cealaltă dinspre grădină, când se lucra la ea eram copil.

– N-ai venit nici să împărțim pământul.

– Mie nu-mi trebuie pământ frate-meu, de el am fugit.

– Îl muncește soră-mea, l-a dat la asociație, se descurcă.

– Bine frate-meu, să mă suni și să-mi spui cum merge treaba cu poliția și cu ai tăi.

– Te sun, Sașa, te sun și sper să o găsim, răspunse generalul.

Bătrânul Sașa închise telefonul după ce îi ură fratelui său de sănătate. În graba căutărilor sale uită să-l întrebe de ai lui. Și Ica, și Sașa îi spuneau Nene. Copiii săi erau de vârste apropiate cu ai lui Sașa. Fiica lui Nene era mai mare ca a lui Sașa cu doar trei săptămâni. La băieți lucrurile se inversau. Fiul lui Sașa era mai mare decât al lui Nene cu aproape un an de zile. Amândoi aveau câte un fiu și o fiică. Despre nepoți, niciunul dintre ei nu îi cunoștea pe ai celuilalt. Depărtarea dintre ei își spusese cuvântul. Se vedeau rar. Nici la telefon nu se prea căutau. După revoluția pământului, survenită prin anii ’90 ai veacului trecut, Nene și Ica se agitau să-și reîntregească proprietățile, să le redobândească pe cele ale părinților. Erau tare preocupați întru revenirea la starea moșierească. Sașa n-a participat la acțiunile lor. El spunea mereu „mie nu-mi trebuie nimic. N-am ce face cu pământul, nu mă interesează acțiunile date de stat”.

Sașa își vedea de familie și de scris. Atât învățase el: să scrie și să-și aibă grijă de copii și de nevastă. La moartea soției sale era bătrân și cu inima dată în grija cardiologilor. Singur și bătrân a ales să-și aducă acasă o nevastă de nici douăzeci de ani. „C-a s-o crească”, ziceau vecinii lui; „putea să-i fie nepoată”, „Sașa a dat în mintea copiilor”, ziceau alții. Sașa n-a ascultat „parigoriile” lor, care semănau mai mult a înțepături decât a mângâieri.

Sașa își umplu pipa cu tutun, trase câteva fumuri cu sete și se ridică de pe scaun își simte oasele înțepenite. Se gândi la Ina și la Alexandra. Semănau ca două picături de apă. „Pe unde o umbla prostuța asta de Ina? Ce s-o fi întâmplat cu ea de a ajuns să fie căutată?” se întrebă bătrânul. Deschise o agendă cu numerele de telefon lăsată de Ina în dulapul ei. Nu răscolise niciodată prin lucrurile Inei. Cele care au fost așezate de ea au rămas nemișcate de la locul lor. Doar cele ce erau lăsate pe oriunde le adunase și le pusese în același dulap în care ea își ținea „lucrurile femeiești”, considerate de el intime și ca atare de neatins în lipsa stăpânei lor. Mai trase câteva fumuri din pipă și ieși pentru câteva minute la scara blocului. „Să mai treacă timpul, își zise el, cine știe când vine fata aia. Tineretul de azi nu mai e ca pe vremea mea”.

*

Alexandra nu zăbovi prea mult pe afară. Se întoarse repede în dormitor. Își spălă mâinile și intră în bucătărie. Se simțea obosită și flămândă.

– Mi-e foame, bunico.

– Stai la masă. Te servesc ca pe ultima prințesă a acestui neam.

– Al cui neam, bunico, se făcu a nu pricepe Alexandra.
– Știi tu al cui, al lui Mănescu, scumpo.
– Și de ce aș fi eu ultima? Nu pricep.
– Așa îmi dau mie cărțile.
– Crezi în prostii, bunico.
– N-am în ce crede, decât în ce văd și simt.
– Simți tu că ți se stinge neamul.
– N-am vrut să spun asta.
– Atunci ce, bunico, ce ai vrut să zici?
– Ești ultima prințesă pe care o mai prind eu.
– Care va să zică, vrei să-ți faci bagajele.
– Cu atâtea boli în cârcă, n-o mai duc mult.
– Ai s-o duci, bunico. Fără tine mor de foame.
– Se întoarce Ina.
– Mai e până atunci. Cine știe cum o duce-o și ea, poate că ea așteaptă ceva de la mine.
– Cu tinerețea ta n-ai voie să te plângi.
– La ce mă ajută?
– Te ajută să-ți câștigi existența, să trăiești decent.
– Cum, bunico? Fără sprijinul vostru?
– Dacă n-am fi fost noi ce făceai?
– Doar nu mă aflam orfană la colț de drum.
– Nu erai orfană, dar puteai fi, Doamne ferește.
– Mă rog mereu la Dumnezeu, îmi fac cruce…
– Să faci crucile mari, râse bătrâna.
– De ce, bunico?
– Să-ți ierte păcatele.
– Cât de rea ești! Păcatul meu constă în faptul că te iubesc prea mult, bunico, răspunse iritată Alexandra.
– Iartă-mă, se rugă Matilda. Vezi cât de neroadă pot fi uneori? Încă o dată, te rog, iartă-mă!
– De câte ori te-am iertat, de atâtea ori ai uitat. Ești o recidivistă, bunico!

– Bravo, bravo, avocata bunicii, începi deja să folosești termeni juridici în discuțiile casnice. Asta e de bine, Alexandra. Din neamul Măneștilor doar maică-ta jongla cu „celeritatea”, „legitima apărare”, „raptusul”.

– M-ai dat gata, bunico, de raptus n-am auzit, ori n-am învățat până acum.

– Ai trecut de dreptul roman, trebuia să știi mai mult.

– De unde le știi, bunico?

– Din cărțile Inei. Când a venit de la Sașa avea o căruță de cărți. Din ele am învățat și de la ea mai știu câte ceva.

– Explică-mi ce înseamnă raptus.

– Clipa de nebunie în care ajunge cel ce omoară. El, ca simplu om, nu are intenția să ucidă. Îl întărâtă o clipă, îi întunecă mințile, în acel moment de raptus ucide, sfâșie, devine fiară.

– O să te iau avocatul meu, știi că se poartă. Pe mulți îi auzi, doctorul meu, avocatul meu, preotul meu.

– Onorariul meu e mare. Nu cred că e de nasul tău.

– Vai, bunico, pretinzi onorarii nepoatei tale!

– Brânza a fost întotdeauna pe bani.

– La voi acolo, la munte, unde ai copilărit cu oile și cu câinii, la stână. Pe la noi pe aici, pe la oraș, e altfel.

– Știu, întotdeauna aici o primești gratis. I-am văzut pe ciobanii din piață cum se reped să-ți dea produsul pe degeaba.

– Ești o femeie imposibilă. Îmi mănânci zilele.

– Ai nopțile la dispoziție. Sunt destul de lungi.

– Bunico, ești adorabilă. Pui cinci euro în palma mea dreaptă și îți spun ce fac mâine, cu cine mă întâlnesc.

– Te duci la Sașa. Eu îți spun asta pe gratis. Mănânci la el și, probabil, mâine-noapte rămâi la el.

– Nu ești sigură.

– Știința mea predispune, cel care dispune este omul.

– Rămân sau nu la Sașa?

– Da, rămâi mâine la el. Cel puțin de dragul lenjeriei Inei. Te vei îmbrăca în pijamalele ei, îl vei întreba pe Sașa cum vin pe trupul tău de felină tânără și vei dormi.

– Am să vin repede, bunico. Nu te las eu singură.

– Bine, bine, știu eu cât de repede te întorci. Mergi tu de te culcă și lasă-mă. Sunt supărată, foarte supărată.

– Pe mine, bunico?

– Nu. Pe viață, pe mine, pe Gică al meu fiindcă m-a lăsat și s-a dus, pe lume în general.

– Știu că îți este greu, bunico. Sunt cu tine, n-ai de ce te teme. Nu te las eu singură. Voi avea grijă de tine, bunico, mă auzi? Sunt eu mică și prostuță, dar tu ești inima mea.

Matilda Mănescu se simți cuprinsă de mijloc. Se lăsă moale în brațele Alexandrei. Tăcu. Fata o așeză pe pat, îi mângâie fața și trase o cuvertură peste ea. „Pari o mogâldeață fără formă”, se auzi vocea Alexandrei. Nu primi niciun răspuns. Matilda nu auzise fraza în întregime. Întotdeauna tăcea când vorbele cuiva „nu-i pătrundeau bine în auz”, cum zicea ea, scuzându-se de lipsa răspunsului. Alexandra stătu câteva minute la căpătâiul bătrânei. Tăcură amândouă. Matilda stătea cu ochii deschiși pironiți în tavan. Liniștea din jurul ei îi așeza gândurile, îi punea ordine în toată ființa ei zbuciumată. Boala năprasnică abătută peste ea îi frânsese elanul. Își amintește de drumurile pe care le bătea zi și noapte cu Gică al ei. Comerțul lor cel de toate zilele îi adusese bani mulți. Pierduse la capitolul sănătate și mai ales la cel de familie. Frigul, umezeala, nesomnul, așteptările prin marile angrouri bucureștene îi zdruncinaseră sănătatea până la imobilizarea în căruciorul cu rotile. Lipsa de acasă însă lăsase libertate deplină Inei și Anei, cele două fiice

ale lor, pentru care punea ban pe ban întru înzestrarea lor de mai târziu. Ina a apucat pe drumul trasat de un bătrân scriitor din urbea lor, iar cea mică, „Ani a noastră” nu nimerise spre locul convenabil Matildei. „De ce am strâns atâția bani? La ce mi-au folosit?” se întreba ea. Nu găsește răspunsul potrivit. Nu vrea nici să recunoască rapacitatea, avariția și dorința aproape nebunească de a strânge bani.

– Culcă-te, Alexandra, zise ea, este târziu, culcă-te și tu.

– Bine, bunico. Mă duc în camera mea. Somn ușor, bunico!

– Noapte bună, Alexandra. Noapte bună, mamă!

Alexandra Mănescu ieși tiptil din camera bătrânei. Nu la somn se gândea ea. „Voi răsfoi jurnalul mamei, orice informație îmi va fi de folos. Mâine mă duc la Sașa. Mai trebuie să știu și eu câte ceva despre mama”.

*

Alexandra Mănescu strânse în brațe jurnalul mamei sale și închise ochii. „Peste ce minuni voi mai da printre însemnările mamei? Prea multe date n-am găsit despre viața ei. Sunt lucruri intime pe care n-aș avea dreptul să le citesc. În fapt, ea își arată în fiecare frază iubirea față de Sașa, și, totuși, voi merge mai departe”, rosti ea cu glas tare, deschizând jurnalul acolo unde rămăsese data trecută.

„Sâmbătă, 10 iulie, scria Ina, mă simt minunat. Sunt nevasta lui Sașa, am gospodărit ceva prin casă, am pregătit masa de prânz. După amiază am fost cu Sașa în oraș. În centru, lumea forfotește în jurul artezienelor. M-am bucurat ca un copil. Sunt fericită. Și Sașa al meu este fericit cu mine”.

Alexandra trecu mai departe, sărind peste detaliile inserate cu minuțiozitate de mama ei, la vremea când iubirea o sfâșia mai tare decât durerea.

„Duminică 11 iulie. Liniștea este deplină în sufletul meu. Împreună cu Sașa am fost la râu. Ne-am îmbăiat. La întoarcere Sașa a cules de pe câmp și mi-a dăruit cele mai frumoase flori pe care le-am primit în viața mea. Îl iubesc pe Sașa cu toată ființa mea. Nu îmi pot imagina viața fără el”.

„Luni, 12 iulie… Suntem la ziar. Sașa a scris cam mult astăzi. Din cauza sucului rece are puțină febră. L-am doftoricit cu aspirină. Acasă i-am pus comprese și l-am lăsat să se odihnească în pat, la răcoare. Deși febril, lui Sașa îi arde de glume, îmi spune că aș putea fi prima femeie văduvă în timp de pace, la vârsta de 20 de ani. Vrea să spună că el moare dintr-o amărâtă de febră. Sașa al meu nu va muri prea curând. Nu-l voi lăsa să moară”.

„Luni 19 iulie. Am plecat din redacție. Cineva ne-a spus că mama, bunica și sora mea vin pornite pe scandal. Ne-am strecurat din clădirea redacției și ne-am afundat într-o cârciumă. Sașa a băut cafea și a fumat. Eu am luat cu mine o sticlă mare de suc. N-am poftă de nimic. În final am ajuns acasă. Am dormit până seara. Sașa este un om extraordinar. Știe să treacă peste toate momentele grele. Am scos telefonul din priză și ne-am oprit celularele. Este cea mai bună metodă de a opri sudalmele dinspre cei nemulțumiți de alegerea mea. Viața mea este frumoasă. N-am împlinit încă 20 de ani. Abia la toamnă voi afla ce „cadouri” îmi vor face mama, bunica și Ani”.

„27 iulie. Sunt singură acasă. Sașa este la redacție. Toate telefoanele noastre sunt în funcțiune. Nu mai sună însă niciunul. N-am încheiat armistițiul de pace cu ai mei,

dar nu mă mai caută nimeni. M-au uitat chiar și prietenele mele cele mai bune. Au primit lecții și atenționări de la părinți: „Să nu faci ca a lui Mănescu”, „Ai văzut ce a făcut a Matildei?”, „Dacă faci ca Ina, ești considerată dezmoștenită!”. Îl am pe Sașa. El nu mă părăsește. Este iubitul meu, bărbatul meu. Nu mă voi despărți de el niciodată. Fără iubirea lui aș muri.”

„Până aici n-am descoperit nimic”, își zise Alexandra, parcă supărată pe însemnările mamei sale, din care nu reușea să afle nimic din ce o interesa pe ea. „Nici tu nume, nici tu adresă, nici tu nimic” își mai zise ea. „Mama n-a vrut să transpară nimic, probabil scria doar pentru ea, cu intenția ca la o dată anume să distrugă respectivul jurnal, altfel ar fi inserat și ceva indicii pentru „posteritate” cum se spune. La fiecare frază vorbește de Sașa și de iubirea lor. Parcă prea multă iubire. Unde ești mamă? De ce te ascunzi de noi?”.

„Vineri 6 august. Conferință de presă cu comisarul european pe economie”. „Acasă am respectat sărbătoarea religioasă „Schimbarea la Față”. Am gătit și am făcut pizza pentru Sașa. Bărbatul meu este un pofticios când vine vorba despre pizza”.

„21 august. Sașa e bolnăvior. Inima lui dă semne de oboseală. Am stat toată ziua în pat lângă el. Spre seară și-a revenit. Sașa este un om puternic”.

Alexandra dă filă după filă. Jurnalul mamei sale nu este un ghid. Își dădu seama că Ina n-a fost interesată de cei ce vor citi după ea. Femeia se mângâia cu amintirile ei, avea nevoie de aduceri aminte. Își însemna bucuriile pentru tristețile de mai târziu. „Mergem mai departe” își zise în gând Alexandra, trecând peste câteva zeci de file din jurnal.

„8 iulie. Se împlinește azi un an de când sunt împreună cu Sașa. Îl iubesc la fel și mă rog la Dumnezeu să nu mă

părăsească niciodată. Voi muri fără el. Doamne ajută-mă să fiu mereu cu Sașa al meu”.

„8 iulie. Au trecut doi ani de când sunt acasă la Sașa. Împreună cu el sunt în al nouălea cer. Sașa mă iubește. I-am cumpărat o pipă nouă. Sașa mi-a dăruit flori. Ce minunat este Sașa al meu”.

„8 ianuarie…, doi ani și jumătate de căsnicie. Suntem doi oameni maturi, cu experiență de viață. Sașa scrie întruna de parcă ar veni sfârșitul lumii. Am grijă de sănătatea lui și de pipa lui. Sunt nevasta lui, iubita lui, amanta lui și bucătăreasa lui. Iar el, Sașa este tot ce am mai scump pe lume. Doamne, îl iubesc și despre viața noastră doar Tu știi. Nebunia noastră, frumoasă, Tu ne-ai dat-o. N-ar fi nimeni capabil de așa ceva. Dragostea lui Sașa mă răscolește până în străfunduri. Trăiesc iubirea ca pe împărtășania dată de Dumnezeu”.

„Joi 1 martie. Azi am primit răsfățul lui Sașa. Mi-a dat un mărțișor. În restul zilei am fost împreună acasă. Toată ziua de astăzi mi-a fost dăruită mie. Iubitul meu Sașa mi-a servit cafeaua la pat. Sunt prințesa lui! Nu există femeie mai fericită ca mine. „Te-ai făcut mare”, mi-a zis Sașa privindu-mă așa cum mă știe doar el. M-am rușinat și l-am prins în brațe. A tăcut. Am tăcut amândoi. Doar noi știm de ce”.

„2 iunie, se împlinesc azi 3 ani de la începutul idilei noastre. Ce frumos, ce sublim este totul…”.

„Duminică 8 iulie, sunt 3 ani de fericire împreună cu Sașa, la el acasă. Idila noastră, care începuse la 2 iunie, după ziua copilului, s-a aprins ca vâlvătaia și, doar la o lună m-am mutat la Sașa. E drept că și cu ajutorul mamei, al Faraoanei, cum o numea Sașa. Bătaia ei primită în Grădina publică, n-a făcut altceva decât să nea unească mai tare. Ne iubeam pe furiș ca doi hoți. De atunci, de la acel 8 iulie, trăiesc cu adevărat. Iubirea lui Sașa mă ține

în viață. Dă-ne Doamne putere să trăim la aceeași intensitate. Viața e frumoasă! Eram o copilă neștiutoare, cum zicea mama. Astăzi sunt o femeie împlinită. Am terminat facultatea, mi-am luat licența, am o diplomă de jurist. Din punctul de vedere al profesiei am de acum o calificare. Pe lângă aceasta am un bărbat pe care îl iubesc din tot sufletul meu. Sașa este un om deosebit. A fost parte la toate împlinirile mele. Ceilalți din familia mea au stat deoparte. M-au pedepsit, zic ei, pentru faptul de a mă fi împreunat cu Sașa. Le spun tuturor că am trăit cum numai în povești se trăiește. Sașa este un zeu pământean. Este și va fi Dumnezeul meu. Știu că frumosul și binele nu durează la infinit. Îmi este groază de ziua în care ne vom despărți. Presiunile dinspre ai mei sunt diabolice. De la amenințări cu moartea la adresa lui Sașa, până la promisiunile materiale în ce mă privește, vor zdruncina temelia a ceea ce a fost până acum iubirea mea și a lui Sașa. Încercăm să oprim ofensiva lor cu dragostea noastră. Doamne, ai grijă de mine și de Sașa!”

„Luni 16 iulie. Sașa este foarte bolnav. L-a mușcat o viespe de obrazul drept. Sărăcuțul de el a suportat injecția intravenos, la dispensar. Doctorul de familie a spus că nu este grav. „nu vă îngrijorați, a zis el, riscul de șoc anafilactic a trecut”. Doamne, ce sperietură am tras. Nimeni să nu fie în pielea mea astăzi. Sunt tare îngrijorată. De trei-patru zile încoace, toată țara fierbe sub codul roșu de caniculă instituit de meteorologi. Pentru Sașa mai ales, mă rog să fie bine”.

„Miercuri 29 august. Sașa nu este în apele lui. Se supără din orice. Până la urmă i-a trecut. Am dormit liniștiți”.

– Nu prea am ce afla despre mama, zise Alexandra cu glas tare, în jurnalul său sunt trecute doar momentele ei bune sau mai puțin bune. Mai citesc puțin și mă culc,

mâine sper să mă întâlnesc din nou cu domnul Sașa.

În camera alăturată se aude sforăitul Matildei. Pentru a o șicana, Alexandra bătu în perete strigându-i:

– Întoarce-te pe partea cealaltă, bunico!

Bătrâna Matilda nu răspunse. Somnul ei venea greu. Boala nu-i lăsa prea multă liniște. Când adormea câte puțin, doar sforăitul îi mai semnala trăirea și prezența între cei vii. Alexandra închise jurnalul. „Nu mai citesc nimic, îmi ajunge. Din jurnalul mamei nu cred că voi afla vreodată o pistă despre ea. Cărările mamei nu le știe nimeni”. Alexandra stinse lumina, după ce se asigură că ferestrele erau închise. Adormi repede. Din camera bătrânei Matilda se auzea sforăitul ei prelung.

*

Bătrânul Sașa se ridică sprinten din pat. Telefonul lui de pe masă suna îndrăcit. Ridică receptorul în grabă.

– Alo, alo, se auzi în receptor, de la poliția județeană vă sun! Sunt împuternicit de domnul chestor să vă anunț că s-au făcut demersurile necesare. Toate inspectoratele județene au fost informate de dispariția Inei Mănescu. Domnule Brătășanu, vă vom aduce la cunoștință cercetările poliției și vă rugăm ca și dumneavoastră să ne puneți în temă cu veștile despre ea. Orice amănunt pentru noi contează.

– Da domnule ofițer, vă mulțumesc. Țineți-mă la curent. Fiica dispărutei este foarte îngrijorată de dispariția acesteia. Pe lângă ea și bătrâna Matilda, mama Inei, este mai mult decât disperată. Știți cum sunt părinții când este vorba despre neajunsurile copiilor lor.

– Știu domnule Brătășanu. Fiecare avem copii și părinți. Vă mulțumim pentru înțelegere.

– Respectele mele, domnule ofițer. Aștept vești noi.

– Cu siguranță le veți avea. Am onoarea să vă salut!

Bătrânul Sașa închise telefonul. „Mă gândesc, își zise el, dacă nu era bine să-i arăt Alexandrei scrisorile mamei sale și jurnalul rămase în sertarul de la comoda în care își ținea mărunțișurile ei de femeie și „jurnalul de bord" cum își numea ea fiecare agendă în care își nota orice amănunt din viața de cuplu. E posibil ca prin hârțoagele acelea uitate de timp să afle câte ceva legat de relațiile sale, de prietenii necunoscuți mie, de planurile ei de viitor. Nu i-am deschis niciodată scrisorile, în jurnalul său mă uitam uneori când îl lăsa pe masă ori pe pat. Îi plăcea să stea în mijlocul patului și să scrie." „Așa am învățat de la tine, Sașa. Să stau „în vârful patului", să mănânc, să scriu, să mă simt răsfățată și iubită, zicea ori de câte ori o priveam lungită în pat ori ghemuită ca un copil între perne. Ce tânără era pe atunci! Doamne cât de tânără era! Parcă nici eu nu eram atât de bătrân ca acum. Cum s-a dus vremea! Despărțirea noastră am înțeles-o, dar ce ai avut femeie cu părinții și fiica ta de i-ai părăsit? Și încotro ai pornit-o de nu îți dă nimeni de urmă?", mai întrebă bătrânul Sașa. Îi părea rău de suferințele celor două femei. Alexandra crescuse la bunici. O iubea totuși pe Ina. De multe ori plângea de mila ei. Alteori, de dorul mamei sale sta ore întregi pe gânduri. Durerea ei n-ar fi fost atât de profundă dacă nu ar vedea cum bunica ei se topește pe picioare. Matilda își iubise fiica. Se mândrise cu ea. O ținea de mână prin oraș la vremea când Ina era școlăriță. Mai târziu, fiica ei devenise studentă. Era mândria familiei, eroina neamului Mănescu. Nimeni din neamul lor n-ajunsese la vreo facultate. Ina însă a întors lucrurile la 180 grade, apucând-o pe o cale pe care nu și-ar fi închipuit-o niciodată. Fiica ei, mândria neamului

și-a legat viața de un scriitor de vârsta bunicilor săi. „Mai bine se lega singură la stâlpul infamiei”, zicea deseori Matilda. Ina nu ținuse seama de aprecierile mamei sale, nici de ale tatălui său și nici de injuriile bunicii din partea tatălui. Ea alesese drumul spre casa lui Sașa. Deși în vârstă, omul de litere, cum i se spunea prin târg scriitorului și jurnalistului Sașa Brătășanu, n-a avut vreo reținere la a se îndrăgosti ca un adolescent de copila de până atunci, studentă la Drept în orașul lor din nordul Olteniei. Au trăit amândoi o poveste de dragoste doar de ei știută. Descoperiți de Matilda și-au dat pe față legătura lor ascunsă. În familia Matildei și a lui Gică Mănescu s-a declanșat lupta pentru putere. Matilda luase frâiele și nimeni și nimic nu o mai putea opri din războiul ei cu perechea nelegiuită și blestemată pe care cei doi o formau fără să le pese de nimeni. Când războiul părea câștigat de Matilda, fiica ei Ina s-a rupt de neam și de familie mutându-se cu Sașa acasă la el. Cam aceasta era povestea Inei și a lui Sașa vehiculată prin oraș și prin redacțiile ziarelor locale, la care Sașa scria, cunoscut fiind ca un om de mare probitate profesională. Bătrânul Sașa își amintește povestea și se întreabă: „De ce, Ina? De ce ai plecat de lângă ai tăi?”. Nu are curajul să întrebe de ce fosta lui „prințesă” îl lăsase și pe el singur și cu amintirile amândurora. Acum așteaptă răspunsul autorităților și veștile de pe toate fronturile, de pe unde a apelat cerând sprijinul tuturor. Sașa n-a cunoscut dușmănia. N-a urât-o pe Ina. Pe Matilda a adus-o în discuție de câteva ori și a lăsat-o în grija uitării. A aflat că Matilda e bolnavă. Îi pare rău de ea. El n-a ținut ranchiună, deși câte i-au auzit urechile dinspre Matilda ar fi avut toate motivele s-o trimită la origini. N-a făcut-o. Și-a văzut de ale lui și de scrisul lui fără de care n-ar fi putut trăi.

„Nici Alexandra nu mai vine, se îngrijoră el, mă așteptam să bată la ușă de cu noapte. Ce-o fi cu ea?”. Se vede că lumea nu trăiește ca pe vremea mea. Doamne ce tumult era în viața mea și ce intensitate aveau trăirile mele! Îmi vine greu să cred că mă voi adapta la veșnicia tăcută și liniștită de dincolo de Styx. Dar va fi vreo lume pe acolo sau nu va fi niciuna? Nici la vârsta pensionării n-aveam liniște. Un nou început mi-l insuflase Ina, cu tinerețea ei, cu neliniștea din sângele ei. Ce vremuri, vorba latinului „O, tempora”. Am început să mă gândesc la lumea umbrelor. Se vede că anii mi se numără deja de la capătul sfârșitului. Îmi ajung atâția. Multă lume se întreabă cum fac bătrânii de stau liniștiți așteptându-și clipa cea de pe urmă. La 80 de ani, la 85, la 90 de ani ei știu că moartea lor este iminentă. Și tac. Și stau liniștiți și docili și blânzi! „Așa este, le-aș răspunde, zice Sașa, așa este, adevăr grăiți voi, dar adevăr este că noi bătrânii așteptăm trecerea ca pe suprema izbăvire”.

Bătrânul Sașa privește pe fereastră. O așteaptă pe Alexandra. Cu ani în urmă o aștepta pe mama ei. Și ea venea, mai rar, dar venea. Și copiii lui îl mai căutau; mai rar dar mai veneau pe la el. De la un timp încoace nu l-a mai vizitat nimeni. În locul celei ce îi făcuse statuie în vârful patului, în locul prințesei sale, o aștepta acum pe fiica acesteia, pe Alexandra. Ce rotițe mai funcționau în logica bătrânului trecut de 85 de ani, doar el știa.

*

Alexandra Mănescu se ridică leneșă din pat. Se uită la ceas. „E prea de dimineață, își zise, nu merg de acum la Sașa. Ce-ar fi să mă uit puțin prin jurnalul mamei?” Deschise la întâmplare agenda masivă legată în coperți groase.

„Duminică 25 iulie. Este o zi de stat acasă. Nu ne mai deranjează nimeni, nici de sunat nu ne mai sună cineva – suntem uitați de toată lumea. Așa se întâmplă când ginerele are peste 60 de ani, iar mireasa 20”.

Alexandra trecu mai departe. În jurnalul mamei sale erau redate în amănunt toate preocupările și evenimentele la care participau cei doi. „Aș vrea ceva de care să mă leg. Caut un fir să mă ducă spre mama”, își zise ea, dând cu repeziciune pagină după pagină. Într-un târziu auzi glasul Matildei. O striga de parcă intraseră turcii peste ea. Alexandra închise jurnalul. „Mă las păgubașă. Mama n-a lăsat niciun itinerariu spre ea, ori spre prietenii ei”, zise în gândul său Alexandra. Într-un suflet alergă în camera bătrânei.

– De ce strigi așa de tare, bunico? Dau tătarii?

– Nu, nepoată, ce să facă ăia cu mine? Tătarilor tăi de mine le arde? Vor avea și ei problemele lor, probabil că nu și-au încheiat nici azi migrația începută cu vreo mie de ani în urmă, parcă așa scria în istorie…

– Bunico, mă amețești cu prostiile. Te întrebam de ce strigi așa de tare. Povestea cu tătarii era doar așa…ca desert.

– N-ai ales bine. Altfel stăteau lucrurile dacă făceai referire la turci. Ăștia da cavaleri.

– Vrei să spui că nu ți-ar displace un turcalete maroniu?

– Ce deșteaptă ești. Nu te-ai născut înaintea lui Newton, altfel tu erai cea cu predicția sfârșitului lumii.

– „Newton” ăsta a prezis așa ceva?

– Da, mă mir cum n-ai aflat. Se vorbește peste tot.

– La cafeneaua unde mă duc eu seara nu zice nimeni nimic de sfârșitul lumii și nici de Newton.

– Să schimbi locul. Să cauți alta.

– Una mai scumpă? Să înțeleg că îmi dublezi diurna?

– Nu. Rămâi cu cât îți dau eu, nu mai mult.

– Ziceai de sfârșitul lumii, când vine?

– La anul 2060 după Hristos și la anul 7568 de la facerea lumii.

– Cu doi euro îți ghicesc eu mai bine ca domnul Newton. Să știi, bunico, eu n-am crezut în bazaconii din astea până acum, vrei să le cred acum, la 20 de ani? Râde lumea de mine.

– Nu e nevoie să spui lumii.

– Bine, bunico. O să țin minte.

– Să ții bine minte. La anul 2060 va fi sfârșitul lumii!

– Sigur, bunico. Îmi voi tatua numărul pe glezna piciorului. Mă înțeleg cu tine ca și cu turcii.

– Ai ce ai cu popoarele migratoare, mai știi vreun neam de ăsta de du-te – vino?

– Da. Goți, huni, gepizi, avari, slavi, bulgari, unguri, pecenegi, cumani și …

– Gata, îmi ajung câteva neamuri.

– Ne înrudim cu toți ăștia, bunico, sau neamul nostru, al lui Mănescu, vine din altă spiță?

– Ești o catârcă la fel ca mă-ta!

– Mulțumesc frumos, bunico. O singură întrebare mai am la tine: cum se numește mama catârcii?

– Matilda Mănescu se numește, nerușinato!

– Sărut-mana, bunico, să-mi dai bani de drum. După ce mănânc mă duc la Sașa.

– Bine. N-am să uit. Nici pe domnul Sașa nu-l uit, l-am pus în pomelnic. Acum îl citesc mai rar, cu vreo douăzeci de ani în urmă îl pomeneam de multe ori pe zi, în special seara și dimineața.

– Îți era tare drag, bănuiesc.

– Adevărat. El mi-a distrus familia.

– Asta știu. Tot el ți-a adus și falimentul?

– Ești o nerecunoscătoare. Lasă-mă și pe mine să-mi vărs focul pe cineva.

– Uite, trec telalii pe drum, cu zdrențe vechi de vânzare, pomenește-i și pe ei un pic. Strigă ăștia de nu te poți odihni toată ziua.

– N-am nimic cu ei. Mănâncă o pâine, au copii… Cu Sașa e altceva.

– Într-adevăr, cu el este altă istorie de neam.

– Te duci la el…

– După ce mănânc ceva. E gata mâncarea?

– Nici nu te sculaseși tu când eu trebăluiam prin bucătărie. Am ceva bun pentru tine.

– Stabilisem să nu te mai chinuiești singură să cobori și să urci în cărucior. Să mă chemi să te ajut.

– Învăț să fiu singură. După ce pleci tu la școală sau la prietenii tăi nu pot sta toată ziua în el. Mă dor oasele, înțepenesc acolo. O să ai copii, bărbat, nu o să stai legată de o babă beteagă.

– Cu bărbat ori fără, nu te voi părăsi, bunico. Cineva trebuie să-ți aibă grija, cum ai avut și tu de noi.

– Faci și tu ca mamă-ta.

– Niciodată, bunico.

– Găsește-ți și tu un Sașa pe undeva.

– Îl voi lua cu mine, bunico, îl voi aduce acasă.

– Să te ferească Dumnezeu! Și pe mine să mă ferească.

– De ce, bunico?

– Altă apocalipsă ne trebuie nouă?

– Sașa a fost Apocalipsa după Ioan sau după Matei?

– După Ioan.

– Credeam că după Matei Basarab!

– Ești o nerușinată. Mănâncă și du-te. Te așteaptă domnul scriitor Sașa Brătășanu!

– Nu-ți șade bine vorbind în dodii.

– Nici ție nu ți se potrivește postura de pamfletară.

– Bine, bunico. Batem palma. Ne împăcăm, o luăm de la capăt și tot așa cum facem noi două de când ne știm. Am zis bine? Ce spui?

– Du-te unde ai treabă. Să nu întârzii. Nu pot sta singură acasă. Chiar am nevoie de tine.

– Sărut mâna, bunico. Am să te sun. Să nu pui întârzierea mea pe seama lui Sașa.

– Bine, du-te.

– Sărut mâna, bunico, mai zise Alexandra închizând ușa în urma ei. Coborî scările în fugă.

Bătrâna Matilda oftă. „O să mă găsești moartă într-o zi. Nu mai am mult de trăit. Durerile mele și bolile s-au înmulțit ca dobânzile săracilor la datoriile istorice". Își trase căruciorul lângă pat. Cu sforțarea omului scurtat de picioare reuși să coboare după un timp. În fapt, coborâșul ei era doar până la nivelul patului. Rareori se încumeta să se dea jos pe podea. N-avea atâta curaj. Când se întâmpla să atingă podeaua își asuma riscul să rămână acolo pentru multă vreme. Uneori reușea să se ridice în pat și de acolo în cărucior, alteori n-avea norocul acesta, rămânând „la sol", cum zicea ea, până când venea cineva s-o ridice. Nu prea apela la vecini. Totdeauna o aștepta pe Alexandra. Vecinii se obișnuiseră cu strigătele ei. Veneau deseori când rămânea singură acasă, o ajutau și în bucătărie și la spălatul rufelor. Nu spăla niciodată manual. Nici când era sănătoasă nu spăla rufele la mână. „Mi-am luat mașină de spălat modernă, să spele ea", zicea Matilda. Avea, ce-i drept, multe lucruri de valoare în casă. O viață de om muncise să aibă. „N-am cerut la nimeni nimic, nu vreau de la nimeni nimic", zicea ea, mai ales când se porneau supărările ei multe și de neoprit.

Matilda se lungi în pat. Luă o carte în mână și începu să o răsfoiască. Nu-i șade gândul la citit. Se teme de drumurile ce aveau să urmeze pentru Alexandra. Se teme de bolile ei care-i ciuntesc timpul în fiecare zi câte puțin. Se teme că Ina a murit pe undeva, fie de mâna vreunui criminal, fie de vreo boală cumplită. „Altfel, ar fi dat ea un semn de viață în atâtea luni de când este dispărută”, zice bătrâna, trăgându-și căruciorul mai aproape. „Mă mut în cărucior, mai zise ea, nu pot sta în pat”.

*

Bătrânul Sașa o așteaptă pe Alexandra. În ceștile pline și aburinde, cafeaua pregătită de el răspândește în jur o mireasmă plăcută, îmbietoare. Nu vrea să-și înceapă micul dejun fără Alexandra. O rugase să vină mai de dimineață, fiind foarte cald afară. În jurul prânzului era deja caniculă. Telefonul lui vibră de câteva ori. Recunoscu numărul fratelui său.

– Da, frate-meu. Zi măi, generale. Ce vești îmi dai?

– Am vorbit cu cei de la Interne. Notează dacă nu poți înregistra cu memoria ta matusalemică.

– Nu mă fierbe, spune ce ai de spus.

– Ina Mănescu, fosta ta… nevastă sau ce ți-a fost, s-a aflat până anul trecut la o mănăstire din nordul Moldovei, la Agapia. De acolo a fost văzută la Neamț.

– La Neamț unde?

– La Mănăstirea Neamț, lângă Vânători. Ți-am zis să-ți notezi. În septembrie anul trecut a fost văzută la Humulești, la Casa Memorială a lui Ion Creangă. De acolo a plecat cu mașina personală la Mănăstirea Neamț, dincolo de Vânători.

– Să înțeleg că Ina e sănătoasă, bine-mersi.

– Da, măi Sașa. Nu te îngrijora.

– Spune mai departe, frate-meu.

– Nu prea mai am multe de spus. Ina era singură, nu ducea bagaje după ea, ceea ce înseamnă că era cazată pe undeva și vizita mănăstirile și celelalte obiective turistice.

– Și altceva?

– Ține-te bine! Ina a stat șase luni la Sucevița, cunoscută fiind ca maica Aspasia.

– E prea mult pentru înțelegerea mea.

– Nu trebuie să credem totul. Oamenii spun și ce le trec pe la urechi. Important este că prezența ei a fost semnalată sigur în câteva locuri. Nu este exclus ca multe din cele relatate de binevoitori să fie adevărate. Oamenii de la Interne au văzut-o sigur. A trecut prin filtrele poliției rutiere de mai multe ori. I s-au controlat actele de identitate și permisul de conducere, asta însemnând că a trecut pe acolo. Și încă ceva. N-a fost înregistrată pe nicăieri de atunci în vreun accident de circulație. Toate accidentele sunt strict fișate. Nu se admit abaterile de la lege.

– Da, frate-meu, e bine că pot da Alexandrei o rază de speranță. E destul de mult pentru o zi de încercări.

– Te voi ține la curent, tu sună-mă pentru tot ce afli, fie și zvonuri ce nu se pot certifica.

– Cu siguranță te voi suna. Spune-mi și mie ce mai faci, ce fac ai tăi?

– Ai mei sunt bine. Am fost pe la Ica. Și ei sunt bine.

– A trecut și Alexandra pe la Ica. A stat o noapte acolo. De la soru-mea a luat adresa și numărul meu de telefon. Noi locuim în același oraș, dar ea nu știa nimic de mine. Nici bunica ei n-a lămurit-o pe unde să dea de mine.

– Cu deplasările tale prin toată lumea era firesc să nu știe de tine. Te prind eu foarte rar, dar biata fată,

chiar că n-avea de unde să te ia. Alexandra asta e a ta? Parcă te-am mai întrebat, nu-mi aduc aminte…

– Nu, nu este cu mine. E fiica Inei cu un alt bărbat. Nu-l cunosc pe tatăl Alexandrei.

– Să nu te superi. Și Ica m-a întrebat dacă știu că e sau nu fiica ta.

– Nu, nu este Nene. Nu este fiica mea. Mi-ar fi plăcut să fie. La bătrânețea mea îmi putea fi de sprijin.

– Ai tăi nu te ajută?

– N-am nevoie de ajutor. Nu mă înțelege greșit.

– Nu măi, Sașa. Nu te supăra. Te întreb și eu.

– Ai mei nu pot sta cu mine. Sunt cu familiile lor, cu problemele lor. Nu-i pot ține lângă mine. Asta mică, Alexandra, la vârsta ei mai poate fi ținută pe lângă casă, cel puțin până termină facultatea. Ar fi vorba de câțiva ani. Nici eu nu cred că o mai duc atât.

– Tu prinzi suta, frate-meu. Mai ai timp să-ți iei cu tine încă vreo două puștoaice ca Ina. Îmi aduc aminte de ea. Am jucat cu ea în horă la nunta lui nepotu', nu știi?

– Cum să nu știu. Parcă a fost ieri.

– Era nemaipomenită! Era frumoasă, elegantă, nu era niciuna ca ea în toată nunta aia de acolo.

– Tinerețea ei o făcea frumoasă.

– Tu ai lucrat cu ea în departamentul acela european care se ocupa cu integrarea etniilor defavorizate.

– Nu. Eu mi-am văzut de presa scrisă și de cărțile mele. Ina nu mai era cu mine când lucra ca angajată a Bruxelless-ului.

Plecase de la mine. Născuse. Trecea pe la mine când venea în țară și îi vizita pe ai ei. De când a murit tatăl său a venit rar și pe acasă pe la maică-sa.

Și pe la mine tot rar a venit. Mă suna când și când la telefon. Mi-a spus că are o fetiță. Mi-a și arătat-o într-un

timp când treceam prin dreptul lor. Alexandra e mare acum. Am recunoscut-o fiindcă este leit maică-sa. Cum era Ina atunci, așa este ea acum. Întâlnind-o n-ai să zici că nu e Ina.

– Bine, frate-meu. Te țin la curent. Sună-mă și tu.

– Am să te sun. O aștept pe Alexandra să văd ce mai zice și ea.

Sașa căzu pe gânduri. „De ce Ina? De ce i-ai lăsat pe toți, de ce îi faci să te caute? Eu ți-am greșit, dar și ceilalți care te plâng ca pe o moartă?”, zise el oftând.

*

Alexandra Mănescu se strecură tiptil prin ușa lăsată întredeschisă. Crezând că bătrânul Sașa este în pat, încercă să nu-l deranjeze prea mult.

– Te-am văzut de la fereastră, zise el.

– Bună dimineața, domnule Sașa.

– Bună dimineața. Ai dormit bine? Ești sănătoasă? Ce face Matilda?

– Sunt bine, am dormit excelent. În ce o privește pe bunica, ea nu se simte prea bine. Boala ei nu se tratează, nici nu se vindecă. E soarta ei cruntă…

– Dumnezeu să o ajute să treacă peste necazuri.

– Nu-i purtați pică.

– Nu. N-am urât-o niciodată. La urma urmelor, ea Matilda era mama Inei și soacra mea. Noțiunea de soacră pune-o în ghilimele, dacă vrei, este puțin forțată. Cum însă oamenii trăiesc în concubinaje uneori toată viața, se poate spune și soacră unei femei aflată în situația Matildei.

– În sat la bunica sunt foarte multe perechi care n-au acte de căsătorie. Au și copii. La unele dintre acestea,

unul dintre soți este cu mult mai în vârstă decât celălalt. Lumea cunoaște relații de toate felurile.

– Așa este, oftă bătrânul. Știi ceva, dacă toate sunt bune și în ce te privește și cu „Faraoana” ar fi bine să trecem la ale noastre.

– Am găsit titulatura asta de „faraoana” în jurnalul mamei. Era atât de aprigă, de autoritară?

– Era. Postura a ținut-o foarte puțin, vreo câteva minute cât s-a războit cu mama ta în Grădina publică.

– Și-a arătat vitejia? Avea ceva de faraoană în ea?

– Nu. A fost primul cuvânt ce mi-a ieșit în public după „bătălia de la Jiu”. În rest, doar fumul isprăvii a durat ceva timp, după care s-a așternut liniștea.

– Să înțeleg că ați căzut la pace.

– Aș. Am intrat în războiul de 20 de ani. Faraoana s-a ținut tare. Noi, însă ne-am văzut de ale noastre.

– Ați regretat vreodată relația cu mama?

– Nu. Categoric nu. Ina a fost o femeie minunată, pentru mine a fost și a rămas femeia iubită, adorată chiar. Era bibeloul meu de toate zilele.

– Credeți că o vom găsi?

– Da, am convingerea asta. Si nu o spun doar așa pentru a te liniști pe tine. Mama ta trăiește și sper că e bine pe acolo pe unde umblă acum.

– Ați aflat ceva despre ea…

– Da, m-a sunat frate-meu, generalul. De la el am aflat câte ceva. Oamenii lor i-au semnalat prezența pe la mănăstirile din Moldova.

– Acum de curând?

– Nu. În urmă cu câteva luni. Este totuși un semnal bun. În timp este localizată. Este posibil să fi fost integrată în corpul de maici al unei mănăstiri. Se spune că ar fi purtat numele de Aspasia, la Agapia. Vor fi și zvonuri,

dar sunt și multe date reale. A fost înregistrată în trafic conducând mașina. I-au fost verificate actele. În concluzie veștile nu sunt rele. Mai așteptăm și altele. Suntem abia la început.

– N-am găsit niciun semn în jurnalul său. Nu vorbește decât de dragostea ei pentru dumneavoastră.

– Să încerci altceva.

– Ce anume. Ce să încerc?

– Citește jurnalul mamei tale, de la despărțirea noastră încolo. Sau chiar de la sfârșitul acestuia spre înapoi.

– M-am gândit la lucrul acesta. M-am temut de faptul că voi pierde șirul și ordinea evenimentelor.

– Dragostea n–are vreo ordine anume.

– E în dezordine, ziceți?

– Nu. Are alte coordonate. Când te prinde cu adevărat ori te înalță la cer, ori te bagă în pământ.

– În ce etapă ați ajuns?

– La ultima!

– Așa de mult doare?

– Ucide! Durerile acestea n-au suportabilitate.

– Nici timpul nu le estompează?

– Din contră. Cu cât timpul trece, cu atât deznădejdea crește, se amplifică, îți urlă în interior.

– Până când?

– La nesfârșit, până la ultima suflare.

– Și merită?

– Desigur. Altfel n-am mai iubi. Nu am avea pentru ce trăi.

– Nu te-a încercat niciodată?

– Încă nu. Sper să mă păsuiască măcar până îmi termin studiile. Încep să mă tem de un astfel de sentiment

– N-ai de ce. Nu e nimic mai plăcut.

– Decât ce? Decât chinurile iubirii? Asta e masochism. Nu-mi place. Nu-mi doresc așa ceva.

– Dragostea nu este doar chin și durere. E tot ce poate fi mai frumos în viața unui om.

– Voi vedea ce e și cu dragostea. Am timp destul. Mă bucur de veștile bune despre mama.

– Să nu uiți să încerci să citești ultimele date din jurnalul Inei. Pe acolo e posibil să aflăm câte ceva. Te poți uita și prin scrisorile ei. Le poți lua cu tine.

– Nu le-ați citit?

– Erau intimitățile Inei. Îi erau adresate. Nu mi-am băgat nasul niciodată în corespondența ei.

– E posibil să fi primit scrisorile și de la alți bărbați.

– Se prea poate. Cine știe. Eu o aveam pe ea. Nu mă interesa ce se discută în afara mea. Ina era a mea cu trup și suflet. Nici zeii nu puteau să mi-o smulgă. Noi ne iubeam. Și atât. Ina nu se despărțea de trupul meu cum nu se despărțea creanga de copac.

– Crengile se rup de multe ori de trunchi.

– Se pierd, atunci. Nu există excepții. Femeile care iubesc cu adevărat își urmează iubirea până la capătul lumii. Ina era îndrăgostită. Se afla în siajul meu. Nu ieșea nicăieri fără mine. Acasă nu ne vizita nimeni. Prietenii de până atunci nu ne mai frecventau. Nimeni nu vroia să aibă de-a face cu doi oameni ca noi. Peste noi se așezase ciuma iubirii, contagioasă, hidoasă, dizgrațioasă.

– Nu cred că toată lumea vedea lucrurile așa cum ziceți.

– Categoric nu. În tabăra respectivă se aflau, însă, ai noștri. Ai ei și ai mei! Nu ajungeau atâția? Crezi că erau puțini și neînsemnați? Ei alcătuiau esența! Trebuia să alegi între ei și relația aceea „ciudată”. Noi am ales.

– Ați renunțat la ei.

– N-am făcut asta. Doar că nu ne-am pierdut unul de altul. Ai noștri puteau să mai aștepte.

– Pe unde ar umbla mama? Bănuiți cumva?

– Nu știu. Îmi închipui însă. Ina e în țară. Și bănuiesc ceva. E posibil să rămână cel puțin până la toamnă.

– La ce vă referiți?

– Se împlinesc 20 de ani de când a plecat de la mine. Legământul ei a fost atunci să ne serbăm ziua de naștere împreună. Dacă nu cumva a uitat.

– Ziua de naștere a cui?

– A noastră. A amândurora.

– Sunteți născuți în aceeași zi…

– Nu, suntem născuți la 13 zile distanță, dar în aceeași zodie, a balanței. Pricepi?

– Să fiu sinceră, nu.

– Ne serbăm ziua de naștere amândoi la ziua unuia. Ai idee la a cui zi sărbătoream evenimentul comun?

– La ziua ei. Știu. Ea era născută la…

– Te grăbești. La ziua mea! Acum calculează în plus treisprezece zile de la aniversarea ei și vei afla și data la care a venit pe lume cel din fața ta.

– Am înțeles. Aveați o singură zi aniversară. Ce frumos! Cine a avut ideea?

– Ina. Ea le orânduia pe toate în viața noastră comună.

– Credeți că va veni aici de ziua dumneavoastră?

– Este posibil. Dar există și varianta terenului neutru. Și, de ce nu, la voi acasă! După atâția ani nici Faraoana nu ar mai da cu biciul.

– Doamne, ce aproape suntem de mama! Ziua dumneavoastră, după calculele mele, se comemorează istoric.

– Așa este. Eu și cu Ina aniversam Națiunea Română, comemorarea Holocaustului! Ziua mea de naștere coincide cu deportarea evreilor și a țiganilor în Transnistria. Nu pot spune că nu-mi leg și eu existența de ceva.

– Glumiți. Cărțile dumneavoastră, lucrările de specialitate, jurnalistică, monografiile vă vor purta numele mai departe. Holocaustul a fost o etapă nefastă din istoria multor popoare. Din nefericire s-a întâmplat și la noi. Îmi permiteți o glumă?

– Bineînțeles. Și mai multe. Ne mai înveselim puțin.

– Cu privire la… Holocaust.

– Spune, nu mă supăr. Ce-i cu acesta?

– Considerând că ați uita să vă aniversați ziua de naștere, vă reamintesc cei care comemorează Holocaustul!

– Da. Ai dreptate. Trebuie doar să-mi amintesc că eu am de sărbătorit o dată cu ei. La vârsta mea nu te mai interesează nici una nici alta.

– Anul acesta ar trebui să fie o zi mare. Vă întâlniți cu mama.

– Dumnezeu știe. Mi-ar plăcea să vină. Cel puțin pentru tine ar însemna fericirea deplină. Îmi dau seama prin ce treci. Nu e ușor de suportat.

– Aș împărți bucuria cu dumneavoastră.

– Să trăim până atunci. Să nu ne bucurăm prea devreme. Au trecut prea mulți ani de la angajamentele Inei. Era foarte tânără. Viața se vedea altfel. Viitorul nu putea fi decât roz pentru vârsta ei. Timpul îl schimbă pe om.

– Mama vă iubea.

– Cine știe dacă acum nu are o familie, copii, bărbat, socrii.

– De când nu v-ați văzut?

– De câtiva ani. M-a sunat însă la telefon. Nu mi-a vorbit de vreo relație anume. Cine știe? E posibil să-mi fi ascuns lucrul acesta.

– Să vă fi mințit?

– Prin omisiune. Nu era obligată să-mi spună dacă era căsătorită sau nu.

– Vă avertiza măcar. Să nu o căutați cumva.

– Exclus. Convenția era să nu o sun niciodată.

– Conveniserăți amândoi să nu o sunați!

– Inițiativa îmi aparține. Știa de ea și credea în mine. Niciodată nu aș fi făcut altfel. Doar ea îmi jurase că mă caută oriunde și oricând.

– A venit de multe ori după ce v-ați despărțit?

– Da, nu țin minte de câte ori.

– Erați ca și înainte?

– La ce te referi?

– La relația de cuplu…

– Un an, un an și ceva, lucrurile au fost la fel.

– Și pe urmă?

– N-a mai fost nimic. Venea și atât. Îmi spusese că are pe cineva. Născuse. Era a altuia. Pe urmă a renunțat să mai vină.

– Erați supărat pe ea?

– Nu. N-aveam dreptul să mă supăr.

– Mama ar fi dorit să mai aveți o relație?

– Probabil că da. Nu puteam să suport situația duală creată. Niciodată n-am iubit nevasta sau prietena altuia. În cazul nostru, îmi era imposibil.

– De ce? Nu era femeia pe care o iubeați? Se schimbase ceva?

– Intri în amănunte. E greu de explicat.

– Sunt o femeie de 20 de ani. Mă străduiesc să înțeleg. Cel puțin cât lăsați să se înțeleagă.

– Insiști. Ce să-și spun… în cuplu există anumite intimități și sunt extrem de personale. Când femeia se duce la altul sau la alții, cu siguranță repetă lucrurile de acasă, intimitatea ei de cuplu se întinează, o murdărește ea, femeia.

– Nu prea știu eu ce înseamnă, dar bănuiesc.

– Este simplu. Ce face cu bărbatul ei, acasă la ei, pune în practică și cu ceilalți. O atare situație, eu cel puțin, n-aș îngădui niciodată. N-am vrut să mi-o imaginez pe Ina în momentele acelea. N-am putut. Ina era a altuia. Îmi mărturisise ea. Ce să fac? Să o împart cu altul? Imposibil. Așa că, m-am resemnat. A rămas amintirea mea, iubirea mea, fosta mea și etcetera.

– După ultimul cuvânt al frazei înțeleg că subiectul s-a epuizat. Să trecem la altceva, nu?

– Cum crezi tu. Nu mi-ai vorbit de tine. Cum stai cu școala, cu prietenii, cu vecinii, ce faci în timpul liber? Ce citești ca să-ți spun cine ești? Glumesc.

– La modul general sunt bine. Doar problema legată de dispariția mamei mă frământă. Prieteni îmi sunt toți colegii de la facultate, citesc, în general cursurile, fiindcă nu vreau sincope la examene. În timpul liber ies cu fetele la un suc. Nu prea am timp liber cât aș vrea eu. Bunica este bolnavă și singurul ei sprijin sunt eu. Cam atât despre mine. Vă așteptați la mai mult.

– Nu. E suficient pentru o tânără de 20 de ani. Este timpul să mâncăm ceva. La mine se găsesc alimente cu duiumul. Mâncare gătită nu prea. Vine o doamnă din când în când și mai gătește câte ceva. Mănânc în oraș de obicei. Ca invitată a mea ai posibilitatea să alegi: gătești ceva sau mâncăm în oraș. Bătrânul Sașa își permite o masă la un restaurant bun. Și nu numai una.

– Aș vrea să mâncăm acasă. Mă uit să văd ce aveți în cămară și în frigider.

– Cum vrei tu.

Alexandra trecu în bucătărie, se minună de ordinea pe care o găsi. Deschise frigiderul și își dădu seama că avea din ce găti zece prânzuri și nu unul, așa cum îi

ceruse Sașa. Din ușă îi strigă:

– Doriți ceva anume sau gătesc ce cred eu…

– Orice. Caută să-ți placă și ție. Eu n-am pretenții.

– Mama ce gătea pentru dumneavoastră?

– Multe. Rămâne între mine și ea ce mâncam la prânz.

– V-am supărat. Din politețe întrebam.

– Nu mă supăr pe tine. Nici dacă arunci totul pe fereastră și nici dacă nu-ți iese rețeta gastronomică.

– Sunteți prea bun cu mine.

Sașa nu mai răspunse. Își văzu de însemnările sale la care consemna de câteva minute. Alexandra tăcu și ea. Pregăti ceva de mâncare și îl chemă pe bătrân în bucătărie. Mâncară amândoi în tăcere. După un timp Sașa se ridică de la masă. Nu mică îi fu mirarea Alexandrei când îl auzi spunând. „Sărut mâna pentru masă”. Se fâstâci puțin, i se înroșiră obrajii, reuși să spună doar: „sărut mâna și eu”.

*

Rămasă singură în bucătărie, Alexandra puse repede ordine în vesela de pe masă. Sașa plecase în biblioteca lui. Prin ușa ce despărțea bucătăria de holul mare se auzea abia deslușit Boleroul de Ravel. Trăgea cu sete din pipa lui și asculta muzică. Era siesta sa după mesele principale ale zilei. Alexandra trecu tiptil pe lângă Sașa, pătrunzând în dormitor. „Până se odihnește Sașa, am să cotrobăi puțin prin scrisorile mamei”, își zise ea. Trase câteva sertare de la o comodă, trezindu-se în față cu sute de scrisori și bilețele de tot felul. Rămase încremenită când văzu scrisorile venite de pe oriunde pe adresa mamei sale. Bătrânul nu le deschisese. „Sașa e un monument de om”, se trezi vorbind Alexandra. Deschise la întâmplare câteva

scrisori. Nu găsi nimic interesant. Firme, asociații, instituții europene erau expeditoarele acestora. Se tratau probleme de serviciu și nimic mai mult. Biletele împachetate sau legate cu fir roșu, erau toate scrise de Ina și adresate lui Sașa. În toate prevalau declarațiile de dragoste. „Mama era subjugată de dragoste. Nu vorbește pe nicăieri de bunica, de prieteni, de bunicul care îi era tată. Nimic. Mama iubea și atât". „Iubitul meu Sașa, fără tine aș trage muntele peste trupul meu să mă acopere de vie". „Bunul meu Sașa, ești tot ce am! Să nu mă părăsești niciodată", „Ce m-aș face fără iubirea ta, Sașa al meu?", „Să mă trezești când vii, oricât de târziu ar fi. Ți-am umplut pipa cu tutun și am făcut o prăjitură extra". Alexandra închise sertarele unul câte unul. Peste tot erau doar scrisori oficiale și bilețele de dragoste. „Mai bine că Sașa nu le-a deschis, probabil că bilețelele adresate lui erau aruncate acolo după ce le citise". Scrisorile însă erau numeroase. Toate închise. Majoritatea aveau ștampilele unor instituții. Nici Alexandra n-avu răbdare să le deschidă pe toate. Își dădu seama că e pierdere de vreme. Trecu pe lângă Sașa și se postă în dreptul ferestrei. Privi afară. Căldura nemiloasă lăsase străzile pustii. „Nu știu ce să fac. Să dau o fugă până acasă ori să rămân la Sașa până mâine? Mi-e milă de bunica. Singură se descurcă greu". Într-un târziu și Sașa se ridică din fotoliul său. Se așeză lângă Alexandra.

– Te plictisești, după cum observ.

– Nu, mă gândeam la bunica. Este singură.

– O poți vedea. Mai mult de o oră nu faci până la ea. Îți chem un taxi sau mergi cu troleibuzul ori troleul. Doar căldura de afară trebuie să o suporți.

– Nu plec acum. Probabil mai târziu.

– E bine să stai pe lângă ea. Cât se poate. Aici, la mine, vii când vrei. O să-ți las o cheie de la intrare. Ești

binevenită la orice oră. Când nu sunt acasă ai libertatea deplină să folosești telefonul, internetul și toate celelalte. Eu mai plec încoace și încolo.

– Plecați azi sau mâine?

– Nu. Doar dacă sunt chemat pe undeva. Am niște colaborări, câteva cărți în lucru. Aș vrea să stau pe acasă. Cel puțin până aflăm câte ceva despre Ina. Am telefonat peste tot. Aștept vești de pe oriunde. Ina poate fi peste tot și pe nicăieri. Nu știe nimeni sigur pe unde se află. O vom găsi însă. Important e ca ea să vrea să se lase găsită.

– Credeți că fuge de noi?

– Nu. Ina nu ar proceda așa cu fiica și mama ei. Vă știe singure. Cunoaște situația Matildei.

– Așa cred și eu. Nu ar avea de ce se ascunde.

– E prinsă în anumite proiecte. Este de luat în considerare și varianta activității monahale.

– Să fie la vreo mănăstire?

– Nu este exclus. Vom afla.

– Mă rog la Dumnezeu să reușim.

– Și eu îl rog pe Dumnezeu să ne ajute.

– Mă gândesc să nu fie cumva bolnavă…

– Te referi la insinuările Matildei, cum că ar suferi cu psihicul.

– Uneori mă cutremur de spaimă. Bunica este tare alarmistă.

– Matilda nu e cum zici. Nu alarmistă este ea. Se străduiește să pară convingătoare. A ales să meargă pe varianta asta pentru a-și motiva neputința în fața Inei. Încearcă să adoarmă lumea cu ideea că fiica sa a fost împinsă de nebunie în patul bătrânului Sașa. Altfel, crede ea, Ina nu era capabilă de o asemenea ispravă, ținând cont, bineînțeles de educația primită în familie. A acreditat ideea respectivă chiar din clipa în care Ina s-a mutat la

mine. Nebunia Inei se regăsește doar în mintea bolnavă a Matildei.

– Așa de rea poate fi bunica?

– Mai mult decât atât. Matilda nu ia în seamă consecințele unor asemenea afirmații. Grave, extrem de grave.

– La ce vă referiți.

– La viitorul celor din familia voastră; la tine, la urmașii tăi și chiar la Ina care nu și-a încheiat rostul pe lumea asta.

– Credeți că am fi atinși cu toții de blamul societății.

– Evident. Cine ar judeca altfel. Dintr-o nebună se vor naște la nesfârșit generații întregi de schizofrenici. Asta este concepția lumii în care trăim. Cine ar vrea să aibă de-a face cu familia unei nebune? Cine ar dori să se însoare cu fiica unei femei smintite?

– Mă îngroziți prin ce îmi spuneți.

– Nu eu sunt cel vinovat de asemenea grozăvii. Bunica ta are obligația să înceteze cu blasfemiile. Să nu uite că toate acestea se vor răsfrânge, mai devreme sau mai târziu, asupra voastră, a celor din neamul Mănescu.

– Aveți dreptate. Lumea este așa cum este.

– Ina n-a fost și nu este bolnavă psihic. Este o femeie ce și-a permis să sfideze anumite cutume induse de bătrânii unor vremuri caduce. Ina a iubit un bărbat mai în vârstă. N-a comis crime, nici rapturi teritoriale, nu și-a ucis părinții sau copiii, nu s-a destrăbălat. A fost un om normal din toate punctele de vedere. Legătura ei sentimentală nu are conotații sociale negative. S-a prevalat de dreptul ei de ființă liberă, neîncorsetată în tiparele unor oameni ca Matilda. Nici o faptă de acest fel nu este condamnabilă.

– O voi trage de urechi pe bunica. Îi voi zice câteva.

– Să nu te cerți cu ea. Mai ales în această perioadă. Ar crede că eu te-am ațâțat împotriva sa.

– Aveți dreptate.

– Ina a lucrat ani mulți alături de comisari europeni. A scris cărți, a colaborat la reviste de specialitate, a participat la colocvii internaționale. Este o personalitate recunoscută în mediile scriitoricești. Matilda ar fi trebuit să-și revizuiască vocabularul și să mai umble pe la biserică. Dumnezeu îi iartă pe toți. Are și ea șansa ei la iertare.

– Nu prea o aveți la inimă.

– S-a comportat execrabil cu Ina.

– Doar pentru ea o judecați în termenii aceștia duri?

– N-am pentru cine altcineva. Murdăriile pe care mi le-a aruncat în față le-am spălat cu înțelepciunea dată de anii mei mulți și cu credința mea în dragostea acelei copile neatinsă de vreun păcat al lumii.

– Domnule Sașa, fac o cafea și vă pun tutun în pipă… zise Alexandra, observând furia bătrânului la adresa Matildei.

– M-am înfierbântat puțin. Ar fi bună o pipă cu tutun lângă o cafea tare. Cheamă-mă când sunt gata.

Între cei doi se așternu tăcerea. Alexandra se strecură pe lângă omul de lângă ea, intrând în bucătărie. Sașa învârtea butoanele unui aparat trecând de la Ravel la Verdi. Atmosfera se destinse repede. Muzica din „Aida” și aburii cafelei îl îmblânziră pe Sașa.

Alexandra îi așeză în față ceașca aburindă, lângă aceasta puse pipa umplută cu tutunul aromat. Sașa își aprinse pipa, trase în piept fumul gros și înecăcios. Gudronul fumului îl calmă imediat.

– Mă aprind repede. Pentru Ina. Pentru ea mă aprind.

– Ați iubit-o pe mama. Și totuși, nu ați avut puterea să o opriți lângă dumneavoastră.

– Adevărat grăiești. Să lăsăm trecutul. Ne presează prezentul.

– Încrederea pe care mi-o dați îmi este de mare ajutor.

– Pe Ina o vom găsi. Trăiește și o vei vedea în curând.

– Ce bine ar fi. M-am gândit, trec pe la bunica și nu mai vin înapoi deseară. Mă uit pe jurnalul mamei și revin mâine. Până atunci, vă las să vă odihniți.

– Cum vrei tu. Să vii cât de dimineață poți.

*

Matilda Mănescu auzi pași pe scară. „E Alexandra, o cunosc după mers”, își zise ea. Strânse la repezeală cărțile de pe masă. Obișnuia să-și omoare singurătatea ghicind în cărți. „Pentru familie, dau de ai mei”, zicea ea când venea vorba de ghicitul în cărți.

– Sărut mâna, bunico. Am venit.

– Doar nu era să se însoare Sașa cu tine, răspunse acră Matilda bătând șaua înspre Sașa.

– De unde știi? Am și legalizat actele. Mâine facem nunta, la anul vom avea un copil, apoi încă unul, și încă doi, până la bătrânețe ne vom iubi și vom aduce pe lume o căruță de copii.

– Până la a cui bătrânețe, a ta sau a lui?

– A amândurora, bunico!

– Ei…bravo, să vă fie de bine!

– Mulțumesc frumos, bunico.

– Să te grăbești puțin, până nu îmbătrânește ginerică.

– Ce caustică ești, bunico

– Dacă te referi la soda caustică, să știi că e dulce.

– Nu mai vorbeai prostii acum, în situația ta de degustătoare proverbială!

– Nu ești proastă. Semeni un pic cu maică-ta.

– S-o lași în pace pe mama.
– Nu se poate! Te-a angajat ca avocată?
– Denigrând-o pe ea arunci cu noroi în noi toți.
– Astea nu sunt scoase din căpșorul tău ăla mic.
– Poate că da, poate că nu.
– Moș Sașa îți spune povești de adormit copiii.
– Sunt trează, bunico, mă vezi tu adormită.
– Spune-mi ce face Sașa. Mor de dorul lui.
– Sașa nu te vrea moartă.
– Știu. El vrea să trăiesc mult, să pătimesc.
– Nu cred. Sașa se roagă pentru binele tuturor.
– La adresa mea, a trimis vreo înjurătură?
– Nu, bunico, ți-o aduceam în caz că mă ruga.
– Lasă prostiile. Tu ai replică în toate. Spune-mi ce știi de Ina. Sunt speranțe să aflăm ceva despre ea, ori îți pierzi vremea degeaba pe la Sașa pe acasă.
– Lucrurile merg spre bine, așa le văd eu.
– Povestește-mi. Detaliază. Vreau noutăți.
– Sașa a vorbit la telefon cu frate-său, care a fost general de poliție. A vorbit la Ministerul de Interne, a mai contactat niște prieteni stabiliți la Roma.
– Și? Rezultate, ceva?
– Puține, dar sunt.
– De pildă…
– Mama trăiește, cu siguranță este în viață. A fost văzută în traficul rutier conducând mașina. A lucrat în câteva instituții pe unde este bine cunoscută.
– Nu e puțin. E bine. Și cărțile mele dau bine.
– Ce zic, la modul concret, damele tale de pică?
– Ce îmi spui și tu. Ina trăiește, este sănătoasă.
– De maica Aspasia ți-au zis vreodată?
– Cine să îmi zică, ce-i cu Aspasia asta.
– Te întrebam pe tine, atotștiutoarea, nici atâta nu-ți

arată slinoasele alea de cărți!

– Ești dusă rău cu pluta.

– Pe Jiu nu circulă altfel de vaporașe.

– Știu. Spune-mi ceva despre maica respectivă.

– Ar putea fi mama. Sunt informații că a fost văzută la o mănăstire din Moldova, în haine de călugăriță.

– Cine i-a dat numele de Aspasia?

– Probabil cei de la mănăstire. Nu știu cum se dau numele la călugări.

– Este posibil. Cât era de zănatecă, se putea dedubla în orice.

– Aici e vorba de ceva serios, bunico, nu de dedublare.

– Știu și eu…o fi dacă zici tu. Lucrurile stau bine. Înțeleg că nu sunt vești proaste despre ea.

– Nu, bunico, nu sunt.

– Doamne, de aș mai trăi să o văd măcar o dată. Înțelegi tu, Alexandra, înțelegi ce minune ar fi pentru mine?

– Uneori pari o cobră veninoasă. Nu ești așa de mlădie precum respectiva reptilă, în rest ai veninul la fel de ucigător. Ești teribil de rea uneori.

– Lasă prostiile. V-am iubit pe toți cu egală măsură.

– Dacă ne mai iubești, să nu mai strigi în gura mare că mama e nebună. Fiica ei cum ar putea fi?

– Te duci prea departe cu afirmațiile. Am zis și eu așa, la atâtea necazuri, trebuia să zic și eu ceva, să fi tăcut ca proasta ori ca mutul în păpușoi. Asta ai fi vrut tu.

– Nu vreau să taci. Tăcerea ta ar fi egală cu moartea.

– Mă bucur. Ai înțeles cum stau lucrurile?

– Să nu-i mai spui mamei nebună. Este mama mea, fiica ta, este o femeie în toată firea. Greșelile sale, multe sau puține, și le plătește singură, în caz că nu le-a plătit deja.

– Mă așteptam să zici și de Sașa ceva. Ina a fost iubita lui.

– Despre Sașa am numai cuvinte de laudă.

– Te-a îmbrobodit și pe tine, ca pe maică-ta.

– Sașa este un intelectual rasat. Discuția asta eșuează din start. Este un om integru, despre a cărui morală n-avem căderea să vorbim. Suntem departe de el.

– L-am iertat, de ce îl mai lauzi. Nu mai este nevoie.

– Te-ai iertat și pe tine, bunico? Să fi lăsat pe alții să se pronunțe. E bine că l-ai absolvit de păcate. În viziunea ta avea multe de dus în cârcă.

– Păcatele lui au fost multe și grele. Îl iert de dragul tău.

– Pe cuvânt de onoare?

– Pe cuvânt. Îl iert. Cum am iertat-o pe Ina, îl iert și pe el. Dumnezeu o să ne judece pe toți. Nu pot fi judecătorul nimănui. Sașa a fost, totuși, omul din viața Inei.

– Vorbești serios, bunico, sau râzi de mine.

– Dumnezeu îmi este martor. L-am iertat pe Sașa zise Matilda lăcrimând.

*

„Zicea bine Sașa. Jurnalul mamei trebuie continuat de la despărțirea de el. Până acolo lucrurile sunt cunoscute și de el, la fel ca și de celelalte pendinte de mama”, gândi Alexandra, așezându-și fotoliul lângă fereastră. Scrisul mamei sale ordonat, îi atrase atenția că aceasta era o femeie echilibrată și nu una care nu știe ce face.

„13 septembrie. Am plecat de la Sașa. La despărțire, doar eu am plâns. El stătea în ușă; nemișcat, sobru, impunător”.

„Doar tu decizi, mi-a zis el. Alege calea spre ceea ce

crezi că este bine pentru tine. Pentru fericirea ta, drumul nu poate fi ales decât de tine”, zicea Sașa abia legând vorbele. Era tulburat. Despărțirea noastră nu figura în programul anului în curs.

„După patru ani mă reîntorc în casa părinților mei. Primirea în casa lor a fost una rece, distantă. Sora mea Ani a ieșit din casă val-vârtej. Întorcând doar capul spre mine a zis: „nu știam că mai vii, ți-am purtat toate hainele”. Atât a zis Ani. Pentru ea era ca și când mă întorceam din mormânt”.

„Joi 13 septembrie, seara. Mi-am despachetat lucrurile. Privindu-mi bagajul nu pot să nu remarc faptul că și eu sunt un fel de bagaj, mutat de la Sașa în casa părinților mei. L-am sunat pe Sașa. Nu mă împac cu ideea plecării de la el. M-am pripit. Sașa al meu mă îmbărbătează: „în caz că nu îți este bine, poți veni înapoi oricând dorești. Pentru tine ușa și inima mea îți vor fi întotdeauna deschise”, parcă văd un altfel de sfârșit…”.

„26 septembrie. Este ziua mea. L-am sunat pe Sașa. Mi-a urat „La mulți ani”. Am convenit, la despărțire, să nu mă sune el, pentru a nu-mi supăra familia. Sașa se ține de cuvânt. Viața mea e pustie”.

„Duminică, 30 septembrie. L-am sunat pe Sașa. Am plâns la telefon. Mesajul meu către el „de când am plecat de lângă tine, plâng în toate zilele”.”

„2 octombrie. Mă sting fără tine, ca o lampă fără petrol”.

„3 octombrie. Presimt că am să mor. Am vorbit cu Sașa la telefon. Nu știu ce am să fac cu viața mea”.

„Luni 8 octombrie. Sunt la Sașa acasă. Suntem ca în vremurile noastre bune. Sașa al meu nu m-a uitat”.

„Marți 9 octombrie. Este ziua lui Sașa. Am sărbătorit la el. Toată ziua am stat închiși în casă. Ziua lui Sașa înseamnă ziua noastră. În ultimii patru ani ne-am serbat

ziua de naștere la 9 octombrie. Lordul Sașa este, a fost și va fi întotdeauna omul meu”.

„Miercuri 10 octombrie. Sărbătoresc cu Sașa ziua de ieri. Vom sărbători și mâine. Aniversarea noastră a ținut de fiecare dată câte trei zile”.

„Luni 15 octombrie. La ora 12:00 am ajuns la Sașa acasă. Mă simt fericită și iubită. Sașa rămâne Sașa al meu”.

„Miercuri 31 octombrie. Trăiesc clipe supreme. Sașa m-a ținut toată ziua în brațe. Sunt la el acasă și nu aș mai pleca niciodată. Fără iubirea lui m-aș ofili”.

„Luni 12 noiembrie. Sașa al meu mi-a amintit azi cât de fericiți putem fi. Și azi am fost ca la începuturile noastre. La el acasă mă simt ca în Rai. Am depănat amintiri, n-am uitat să fim soț și soție, și nu vom uita niciodată”.

„Vineri 16 noiembrie. Sunt cu Sașa la el acasă. Mă îngrozesc că ai mei ar putea afla. Ne iubim ca la început. Nu putem trăi unul fără altul. Nu pot să-l las singur pe Sașa. Doamne, nu pot trăi fără Sașa al meu!”

„Marți 20 noiembrie. Sunt bolnavă și înfrigurată. M-am încălzit la Sașa acasă, de câteva zile plouă prostește. Sașa știe să mă revigoreze. Împreună cu el și în brațele sale nu pot muri niciodată. Și Sașa crede la fel”.

„7 decembrie. L-am ținut pe Sașa 30 de minute la telefon. Sașa al meu nu se supără. I-am spus că voi pleca în Europa Occidentală, într-o misiune UNICEF”.

„18 aprilie. A venit primăvara. În Grecia este foarte cald. Pe la ora 21:00 l-am sunat pe Sașa. Circa 20 de minute am vorbit cu el: despre noi, despre sănătatea lui care mă îngrijorează, despre ai mei. Respir greu fără Sașa al meu. Ori pe unde mă duc nu este mai bine ca în brațele lui Sașa”.

„Duminică 20 aprilie. Telefonul îmi este tovarăș pe Acropole. L-am sunat pe Sașa și am vorbit despre multe

și despre toate. Fără Sașa mă simt ca o pribeagă prin lume. Sașa nu se plânge. Știu doar că inima lui plânge. Viața noastră de cuplu nu poate fi uitată. Iubirea noastră a fost una dumnezeiască. Doar noi o știm cum a fost. Mă bucur că Sașa se simte bine din punct de vedere medical".

„Joi 5 iunie. L-am sunat pe Sașa. N-am ajuns încă în țară. Sașa este bine. Mă bucur pentru el. A glumit cu mine. Mi-a spus că încearcă să pună o altă femeie în locul meu. Am râs. Eu știu că Sașa nu va face așa ceva. Doamne, dă-i sănătate lui Sașa al meu".

„Vineri 6 iunie. Nu sunt mulțumită de viața mea. I-am spus și lui Sașa la telefon. „nici eu nu sunt mulțumit de a mea", mi-a răspuns Sașa. Mi se pare puțin rece. Sașa rămâne Sașa al meu indiferent dacă vom mai fi sau nu împreună".

„Duminică 8 iunie. Sașa mi-a ascultat o jumătate de oră năzbâtiile mele prin lumea largă. Mă bucur că este sănătos. A fost bolnăvior într-o vreme. M-am temut pentru viața lui".

„Joi 12 iunie. Sașa pare supărat. L-am sunat la telefon azi. Mi s-a părut morăcănos. Are și el dreptate. Vorba lui: „ori sunt cu tine, ori mă lași liber". Înțeleg eu cam unde bate el cu dorința sa de libertate".

„Sâmbătă 12 iulie. Ca niciodată, Sașa nu mi-a răspuns la telefon. Fie că e bolnav, fie nu stă pe acasă. Pe căldura asta și-o fi găsit vreun adăpost. Sigur este la casa lui de la țară. Acolo are răcoare și apă rece. De ce nu îmi răspunde? Sașa al meu, de ce nu răspunzi?"

„Luni 14 iulie. După mai multe tentative l-am prins pe Sașa la telefon. Pare supărat. Numește relația noastră „la fără frecvență". Are mare dreptate. Sașa al meu știe ce spune. Iubirea noastră este ca învățământul la distanță. Poate nu este așa sau poate este. Foștii colegi

de facultate care frecventează I.D.-ul se considerau egali cu noi cei „De la zi”. Sașa al meu nu poate trăi nici la fără frecvență, nici la I.D. este firesc. Și pentru mine lucrurile sunt la fel. N-am însă nicio rezolvare pentru iubirea noastră. Să mă ierți, Sașa al meu. Sunt vinovată până la Dumnezeu”.

„Vineri 8 august. Am reușit astăzi performanța de a vorbi de mai multe ori cu Sașa la telefon. M-am plâns lui de păcăleala primită de la ai mei. Sașa n-a zis nimic. Părea a zice „nu ți-am spus eu?”. Mă doare adevărul. Adevărul doare uneori mai tare decât minciuna. Sașa al meu nu m-a mințit niciodată. De ce nu mă pot ridica la înălțimea lui? De ce, Sașa al meu?”

„Sâmbătă 23 august. Două ore am stat la taifas cu Sașa. Norocul meu se numește telefon. Aparatul acesta fantastic mă ține în priză cu lumea. Sașa este bine. Este cam singurel. Nu se plânge, dar îl simt. Sașa al meu mă „simte rece și departe”. Sașa al meu, nu sunt rece”.

„26 septembrie. Mă simt bătrână și mincinoasă. Mă apasă unele lucruri. Sașa a început să priceapă că între noi lucrurile nu mai stau ca la început. L-am sunat pe Sașa. Am discutat mult. Sașa îmi vorbește îndeosebi despre preocupările sale literare. Eu încerc să-l readuc spre trecut. De ce Sașa? De ce te-ai răcit? Ce știi tu despre mine? Mă bănuiești de infidelitate, Sașa al meu? E ziua mea, hai să fim veseli. Sunt departe de tine. Eu te iubesc, Sașa al meu. Și te voi iubi mereu”.

„Duminică 2 noiembrie. Vorbesc la telefon cu Sașa. Nu prea se leagă dialogul între noi. De ce, Sașa al meu?”

„Duminică 14 decembrie. Mi-am schimbat locul de muncă. I-am comunicat aceasta la telefon lui Sașa. Nici nu se bucură, nici nu se întristează. Sașa al meu s-a răcit binișor. Îl simt. Sașa nu vrea să-mi spună care-i

sunt durerile. Ceva nu mai merge între noi. De ce Sașa al meu? De ce nu mai suntem noi doi?"

„Miercuri 17 decembrie. Sașa este într-o zi bună. Mi-a mărturisit. I-am răspuns că mă bucur. L-am sunat și mi-a răspuns din prima. Îți mulțumesc frumos, Sașa al meu. Rămâi în inima mea pentru totdeauna".

„Duminică 28 decembrie. Am greșit grav față de Sașa. Nu îi voi spune ce grozăvie am comis. L-am sunat și am vorbit. Sașa e bine. Eu nu! I-am solicitat o întâlnire. A venit. Sunt pentru câteva ore în țară și acasă. L-am văzut pe Sașa al meu. Nu s-a schimbat. Discuțiile dintre noi au fost scurte și la obiect. Mă simt rușinată. N-am putut să-i spun lui Sașa greșeala mea, capitală față de el. Să mă ierți, Sașa al meu. Ne-am luat la revedere. Păcatul este al meu, mai ales că ne aflam în fața unei biserici. Intenționam să-i spun totul. Nu i-am spus nimic. Iartă-mă, Sașa al meu. Sunt o ființă rătăcită prin lume. Te chemasem în dreptul bisericii. Vroiam să mă spovedesc ție. Tu ai venit la reîntâlnirea noastră. Pe gerul acela cumplit te-am chemat și tu ai venit. În spatele bisericii te-am sărutat. Erai rece, Sașa. De ce Sașa erai așa de rece? Mă bănuiai? Nu am avut puterea să-ți spun. Am un copil, Sașa! Am o fetiță care e cu altul. I-am pus numele pe care-l plănuisem pentru copilul nostru. M-am rătăcit într-o noapte, într-o cameră de hotel, la Roma. Mă trimisese UNICEF-ul acolo. Nu Sașa, nu să fac copii mă trimisese, ci în slujba copiilor năpăstuiți. Mă voi călugări, Sașa. Doar mânăstirea mă va izbăvi de păcate. Sunt 15 luni de când am plecat din casa ta. E o veșnicie, Sașa. M-am rătăcit pe drum, Sașa. Nu la „Roma" trebuia să ajung. O să-mi spui că dictonul rămâne valabil. Știu că „toate drumurile duc la Roma", cărările mele speram să nu ajungă până acolo. Îți voi spune altădată. Timpul este

înainte. Iartă-mă, Sașa. Pe ea o cheamă Alexandra. Am depus-o în cuibul Faraoanei. Tot zicea ea că n-o să-i dăruiesc moștenitori. Știi ce a zis mama? Că «tot ce e de la Dumnezeu crește». Nu sunt convinsă că păcatul rătăcirii mele vine de la El. Ai grijă de tine, Sașa. Îți mulțumesc pentru dragostea ta."

– Doamne, zise cu glas tare Alexandra, încep să cred că mama este tot mai aproape de mine. Vorbește de călugărie și mânăstire. Dar astea erau acum 17-18 ani, dacă nu mai mult. E posibil să fi rămas atâta vreme departe de lume? Nu cred. Sașa spune că a vorbit cu ea în urmă cu doi-trei ani. Nu afla el dacă este sau nu la vreo mânăstire? Nici bunica nu mi-a vorbit de așa ceva. Mama n-a dispărut de-o veșnicie. Oricum, renaște speranța în mine. Voi discuta cu Sașa. Până atunci dau o tură prin camera Faraoanei. Frumos apelativ. Îi lipsește doar piramida!

*

Alexandra se dădu jos din pat. Pare veselă și sprintenă. Își aranjă părul în oglindă și își drese glasul.

– Bună dimineața, bunico. Vin de pe frontul din camera cealaltă și îmi este o foame de lup.

– Credeam că ești rănită, zise Matilda, după care răspunse amabil la salutul Alexandrei. După un somn bun este nevoie de o mâncare la fel. Doar tu ești cea mai bună bucătăreasă din lume. Bineînțeles, după maică-ta.

– Era așa de bună în bucătărie?

Îmi permiți o glumă, ca între noi femeile?

– Din partea ta, orice bunico.

– După cum zice Sașa, nu numai în bucătărie era bună.

– Ești o scorpie, bunico. Stai cuminte să te așez în trăsura ta fermecată. Știi ce mă gândesc uneori?

– Nu pot citi gândurile răufăcătorilor. Cu siguranță te gândești doar la rele.

– Nu. Ziceam să-ți dau drumul pe scări cu scaun cu tot. Din șocurile alea, ale săritului din treaptă în treaptă, ți-ar fi ieșit toate răutățile din tine.

– Muream. Ce făceai fără mine?

– Mă duceam la mânăstire.

– Ce să faci tu într-un lăcaș sfânt? Nu e de tine.

– Mă închinam să ți se ierte păcatele.

– Mai știu eu una care a luat drumul călugăriei.

– Mama. Așa-i?

– Maică-ta. Sfânta de maică-ta. A dat și ea o tură pe la mânăstire.

– A stat mult acolo?

– Cine o ști? S-a dus. A plecat. Iar s-a dus și tot așa. Femeie nestatornică.

– Să fie tot pe la vreo mânăstire, oare…

– Nu cred. Ar mai fi trecut pe acasă.

– A mai fost văzută pe undeva în haine de mânăstire.

– Le poate îmbrăca oricând, n-o oprește nimeni.

– Nu știi ce vorbești.

– Ba da. N-ai văzut câte sunt pe stradă? Uele cer bani pentru mănăstiri. Tu crezi că toate sunt călugărițe cu acte în regulă? Te înșeli, fetițo.

– Duci în derizoriu tot ce e mai pur, bunico.

– Aș. Sunt și ele femei, au trebuințele lor.

– Mama n-ar putea face așa ceva.

– Nu mă refer la ea. Ziceam doar că ea se poate îmbrăca în straie de mănăstire și, la fel de bine se poate și dezbrăca de acestea oricând.

– Asta crezi tu, bunico? După tine mănăstirea este ca

acasă. Schimbi treningul cu minijupa și gata.

– La mănăstire au acum internet, televizor.

– Nici o legătură nu văd între una și alta.

– Bine. Hai să mâncăm. La Sașa te mai duci azi?

– După ce înfulec ceva.

– Numai lupii înfulecă.

– Hai, lasă-mă. Bunico ești tare la cărturărie.

– Credeai că numai Sașa are carte multă, așa-i?

– Nu vorbeam de el.

– Știu, încercai să te dai la mine.

– Iar tu te dai la Sașa. Faci ce faci și-l aduci în discuție. Ce ai zice dacă ți-ar face o declarație de dragoste?

– Am refuzat eu bărbați grei. Pe Sașa nu l-aș primi nici pe la scara blocului.

– El nu vine la scară. Îți cântă serenade pe la fereastră.

– Să-i spui să nu vină că îi arunc cu ceva în cap.

– Vai, bunico! Ești lipsită total de maniere.

– Lasă-mă așa cum sunt eu. Mănâncă și taci.

– Mănânc bunico. Știi poezia aia a lui Labiș, „Mănânc și plâng”? Cam în situația asta sunt eu.

– Poezia se numea altfel. Ce zici tu era doar o expresie.

– Știu. Ai plâns vreodată când mâncai?

– De zeci de ori sau de sute de ori.

– Aveai motive ori așa îți venea?

– Doar nebunii plâng degeaba. Și copiii mici.

– Nu asta am vrut să spun. O iei mereu pe alături.

– Când vrei să treci mai departe o iei și cum zici tu.

– Totdeauna adevărul este de partea ta, bunico.

– Ai nevoie de ceva bani, bănuiesc. Începi să mă măgulești.

– Sigur. Nu pot călători pe gratis cu troleul.

– Pleci la Sașa.

– Imediat ce strâng masa. Trebuie să mă duc.

– Te reîntorci deseară, cred că nu dormi la Sașa.

– O să văd, bunico. Apă ai la robinet, mâncare este. Frigiderul e plin cu de toate.

– Mâncarea și apa nu lipsesc nimănui. E vorba de tine. Ce mă fac eu fără tine, fără sprijinul tău. Aici e aici.

– Nu mori tu din atâta.

– Sper să nu dau ortul popii până nu o văd pe Ina.

– O să vină într-o zi. O găsim noi. Nu e pierdută.

– Bine ar fi. Mi se cam termină zilele.

– Și Sașa vorbește de moarte.

– De a lui sau de a mea?

– Numai și numai de moartea sa vorbește, bunico.

– Știam eu cât egoism duce în el.

– Oricum aș da-o, cu tine nu ajung nicăieri.

– Fără dialog murim, fetițo. Asta înseamnă comunicare.

– Las-o baltă, bunico.

– Cum vrei tu. Îmi pasă mai puțin de tine.

– Ce spui tu, bunico. Să vezi după ce ies pe ușă cum mă suni și mă rogi să vin înapoi. Te știu eu.

– Să nu mai mergi pe cartea asta. Nu mai e câștigătoare.

– Pe cărțile tale nu merg niciodată. Sunt mincinoase.

– În viață nu e bine să joci pe o singură carte.

– Da, aceasta este o vorbă de duh.

– Una peste alta, eu te rog să nu întârzii mult. Refuză invitația lui Sașa de a rămâne peste noapte la el.

– Te temi de el, după cum văd.

– Nu, prostuțo. La capitolul ăsta, Sașa este un om, nu o haimana oarecare. Pentru el ești ca și fiica lui.

– Crezi, bunico. Sașa ar putea să mă considere a lui?

– Atâta vreme cât Ina este în inima lui, tu vei fi fiica lui. Sașa așa judecă lucrurile.

– O mai iubește pe mama și după ce a făcut ea?

– Sașa nu poate iubi o altă femeie. În afară de Ina niciuna nu i-a frânt inima. A mai încercat el. Știu eu.

– Prea multe știi tu, bunico.

– Du-te fără grijă. Nu uita însă că bunica ta, Matilda, te așteaptă aici. Nu mănânc și nu beau fără tine.

– Mă înduioșezi, bunico.

– Ai învoire de la mine. Du-te. Să vii repede.

*

– Bună dimineața domnule Sașa. Ce faceți…

– Bună dimineața, Alexandra, răspunse bătrânul Sașa întrerupându-și gândurile duse aiurea. Te-ai trezit devreme azi. Ziua bună începe de dimineață, așa se zice.

– Ce se mai aude despre mama? Mai știți ceva?

– Prea multe nu știu. Urma să mă sune frate-meu. Nu m-a sunat. Nici de la poliție nu mi s-a comunicat nimic. Probabil că astăzi. Aștept și eu cum aștepți și tu.

– Am mai citit câte ceva în jurnalul mamei.

– Intră direct în subiect. Nu te sfii. Sunt ca și părintele tău.

– Într-o zi de sfârșit de decembrie v-a dat o întâlnire în fața bisericii. A vrut să vă spună că avea o fetiță, pe mine. N-a avut curajul…

– Știam de tine înainte de a-mi spune Ina. Orașul nostru este mic. Lumea află repede, mai ales cancanurile.

– Zice că a fost prima oară când v-a simțit rece.

– Era un ger năprasnic afară. Pe la ora 19:00 nu putea fi altfel. Orașul împodobit de sărbătorile acelei ierni era tot o feerie de gheață.

– Nu la gerul iernii se referea ea în jurnal. Scria despre răceala din interiorul dumneavoastră.

– Mă trădase. N-am putut trece peste aceasta.

– O femeie singură, umblând prin lume, e de așteptat să calce strâmb.

– N-am condamnat-o. Avea obligația morală să-mi spună. În situația dată putea veni acasă la mine! Cum crezi că aș fi primit-o sub plapuma mea aflând de asemenea comportament?

– Nu vă spunea. Astfel de adevăruri nu se prea rostesc.

– Fapta ar fi fost și mai gravă. Eu știam deja. Noi ne-am iubit, am fost trup și suflet.

– Până la o vreme. Despărțirea lasă loc libertății.

– Nu ne împiedică nimeni să ne mărturisim păcatul.

– Ați fi primit-o înapoi, după câte înțeleg.

– Era posibil. Știi cum e cu adevărul rostit.

– Știu. Nu cred că păcatul și-l acoperea prin ascunderea adevărului. Poate era vorba de teama față de reacția dumneavoastră. N-avea curajul răspunderii.

– Ina m-a trădat. M-am simțit murdărit. Câteva luni după aceea nu i-am răspuns nici la telefon. Eram înfrânt, umilit, bătut, rănit, înșelat.

– Știu că v-ați împăcat până la urmă.

– Împăcare de conveniență. Venea la mine, dormea, citea, vorbeam și atât. În restul timpului mă suna.

– Împăcarea aceasta n-a reușit să vă mai apropie în niciun fel? Să deveniți un cuplu?

– Înțeleg întrebarea ta. Răspunsul meu îl știi deja. Eram doi străini, amici, care lăsau impresia că împart un pat și se iubesc. Eu și Ina nu mai împărțeam nimic. A rămas în amintirea mea. Și atât. Din respect pentru femeia care mi-a fost iubită, amantă, nevastă, concubină și femeie în casă, am iertat-o. Oricât m-am străduit s-o mai primesc în viața mea intimă, a fost imposibil. Inima mea s-a împietrit. În ziua aceea am adus în casă o altă femeie, dar asta este o altă poveste.

– Mi-aș dori să vă ascult.

– Femeia în cauză era mai tânără cu doi ani decât

mama ta. Era studentă în anul întâi și era la fel de frumoasă.

– Înțeleg. Vroiați să o înlocuiți pe mama.

– Într-adevăr. Am încercat să umplu golul lăsat de Ina.

– N-o iubeați, sunt sigură de asta, pe femeia respectivă…

– Nu. Nu o iubeam. N-aveam nimic pentru ea, nici măcar dorința de a-mi fi femeie. Sufletul meu se ofilise.

– Circulă o butadă, v-o supun întrebării: „ce avea Ina, mama mea, și nu avea cealaltă?”

– Ciudată întrebare. O regăseam prin reclame, suna cam așa: „ce are ea și eu n-am?”. Fizic vorbind sau fizionomic, ce avea una, avea cu siguranță și cealaltă. Nu se putea altfel. Și, totuși diferența dintre ele era ca de la cer la pământ. Ina era caldă și liniștită. Iubea, își adora omul de lângă ea. Ina ardea pe rugul iubirii. Știa să fie copil, dar și amantă. Știa să mă supună, dar și să-mi spele picioarele ca unui sfânt. Ina își învățase rolul de femeie în patul meu, în intimitatea noastră eram doar noi doi.

– Până aici o așez și pe cealaltă pe același palier cu mama.

– Greșești. Mama ta nu are concurență. De n-ai fi fiica ei, ți-aș detalia ca unei jurnaliste de cancan. Tu ești fiica ei și nu se cuvine să mă destăinui ție în amănunt.

– Să înțeleg că ați povestit în media momentele delicate din viața dumneavoastră?

– Nu, copila mea. Niciodată. Așa vine vorba. Ție, ca fiica unei femei din viața mea, nu îmi îngăduie pudoarea să-ți vorbesc de niște momente ce ne-au aparținut doar nouă, în întunericul sau la lumina din casa noastră. Vreau să-ți spun că unui străin îți este îngăduit orice. Poți să-i vorbești în orice grai și fără ocolișuri. Unei copile pe care

o respecți ca pe odrasla proprie, nu-i poți detalia intimitățile. A bon entendeur, salut! Cum ar zice francezul.

– Nu știu să traduc.

– Bunului ascultător, salut. Sau „cine are urechi de auzit, să audă". Vezi tu, soarta ne adunase din vremuri diferite, ne-a pus față în față și … n-a fost doar atât. Eu și mama ta am jucat niște roluri într-o piesă umană. La anii la care ne găsim doar ea se mai gândește la rolurile noastre. Eu știu doar atât că, rolurile principale din respectiva piesă au fost jucate de noi doi. Ție îți spun sub cuvânt de onoare că, piesa jucată n-a fost o comedie. Eu am scris sfârșitul piesei. Ina încearcă să se mai agațe de rolul său. Nici lumea din jurul nostru nu mai face critica la piesa jucată acum 20 de ani. Sunt două decenii de când am tras cortina. Acta est fabula – piesa a fost jucată.

– Domnule Sașa, suferiți, sunt sigură.

– De 20 de ani încoace încerc să mă vindec. N-a fost posibil. Am călătorit, am scris, am participat la bairamuri, m-am întâlnit cu femei frumoase. Nimic din toate acestea n-a fost în asentimentul inimii mele. Nici măcar după trei infarcturi n-a devenit mai îngăduitoare. În concluzie, în locul ei n-am reușit să pun nimic. Sunt un bătrân în prag de ramolisment.

– Să nu spuneți niciodată, niciodată.

– Ești prea bună cu mine.

– O s-o găsim. Și poate că…

– Am venit prea devreme, a venit prea târziu.

– E motto-ul din jurnalul ei.

– Este scris peste tot, prin toate bilețelele ei. Se temea de trecerea anilor. Cu cât se adunau anii peste noi cu atât creșteau îngrijorările ei. Din pomul bătrân roadele se termină repede. Știi de ce?

– Nu. Vorbele dumneavoastră au mai multe înțelesuri.

– Fiindcă sunt din ce în ce mai puține. Pomul bătrân își împuținează în fiecare an fructele, până când se usucă.

– Mama se temea să nu îmbătrâniți.

– Nu bătrânețea o speria, ci scadența. Era sigură că aceasta se apropie și era ireversibilă. Ar fi vrut să avem timp pentru dragostea noastră. Timpul o presa pe ea, doar timpul. Ne rămăsese prea puțin. Apoi, s-a întâmplat să plece. S-a lăsat amăgită. I-au sunat în urechi deșertăciunile părinților săi. Și-a luat lumea în cap devenind clar pentru oricine că era pierdută. Ina nu era capabilă de un nou început. Trăia ca în „Satirele” lui Horațiu. Era sclava redată libertății totale. Și ce să facă o ființă plăpândă cu atâta libertate? A pus-o în slujba primului angajator interesat. De aici încolo pentru fiecare caz de acest gen începe declinul.

– Este și un declin material? Trăia prost?

– Nu neapărat. Rătăcirea, declinul sufletesc nu sunt întotdeauna în concordanță cu ceea ce se cheamă lipsa mijloacelor de trai. Lăsând viața personală deoparte, norocul nu mai are obiect, chiar dacă toarnă peste tine căruțe de bani. Te poate sufoca și atât. Starea de belșug nu ține loc de iubire. Sufletul rămas gol nu se umple cu giuvaieruri și nici cu smaralde, oricât de multe ar fi acestea. Ina își pierduse locul și rostul. Își pierduse omul. Se rupsese de lanțul trofic. Și ea… căuta să pună ceva în loc. S-a întâmplat să aibă norocul în tine. A pierdut în plan sentimental, dar a câștigat o comoară neprețuită. Un copil este pentru orice părinte împlinirea deplină.

– Mama m-a părăsit. Nu cred că mă iubea.

– Greșești. Te iubește. S-a revoltat doar pentru o perioadă de timp. Va trăi sub impulsul revoltei încă mult timp.

– Revoltată pe mine, nu cred să fie.

– Pe ea însăși e revoltată. Simte că undeva a greșit și nu își iartă greșeala. Se va reîntoarce sufletește la cei dragi. Doar timpul o mai ține departe și distanța.

– A ales o cale de neînțeles.

– E ca la vechile corăbii. Parcurgeau mările și oceanele. La o vreme se rătăceau. Ambardau. Adică se îndepărtau brusc și se abăteau de la ruta stabilită. Ce le mâna în largul necunoscut al apelor? Nimic mai simplu: curenții marini sau vântul. Nu era nimic supranatural, cum credeau marinarii. Oamenii suferă și ei din când în când de această ambardee. În interiorul lor se produc anumite rătăciri. În urma unor șocuri puternice recurg la lucruri mai puțin controlate de rațiune.

– O logică scăpată de sub control, completă Alexandra. În cazul acesta, omul mai este stăpân pe actele sale?

– Logica nu se deteriorează. Omul este stăpân pe sine. Doar deciziile lui sunt puțin diferite. Devine mai curajos, își asumă riscul de a încerca și altceva, nu are nimic în comun cu acea agriotimie, cum numesc doctorii tendința patologică ce duce la comiterea actelor necugetate, de nebunie, chiar.

– O putem numi o nebunie frumoasă?

– Da. Este comportarea elevului de a se răscula împotriva dirigintei pentru nota mică la purtare. Depășește măsura. Pentru elevii din clasă devine eroul anului, pentru dascălii din cancelarie este exmatriculatul clasei.

– Ați exmatriculat-o pe mama! N-a avut notă de trecere la purtate!

– Nu eu, faptele sale. Ina n-a rămas repetentă. Este o diferență notabilă. Mama ta a trecut clasa. Micile poticniri au fost înregistrate chiar și la savanții lumii.

– Domnule Sașa, ce ziceți, ar fi bine să plec acasă? Se face noapte. Biata mea bunică mă așteaptă. Se

îngrijorează când întârzii prea mult.

– Poți pleca oricând. Afară s-a răcorit puțin. Privește pe fereastră. Vezi cum s-au animat străzile? Toți oamenii ăștia agitați, în urmă cu o oră-două erau amorțiți prin case sau pe sub umbrare.

– Vor fi și printre ei destui rătăciți.

– Și mulți care îi caută. Așa este viața.

– Ne căutăm unii pe alții.

– În cele mai multe cazuri reușim să ne regăsim.

– Mulțumesc frumos, domnule Sașa. Voi veni mâine din nou. Mi se pare că mi-am găsit și a doua casă.

– Consideră-te acasă. Și vino când poftești.

– La revedere, domnule Sașa, mai zise Alexandra ieșind în grabă.

*

– Știi să intri pe furiș în casa omului, zise Matilda, auzind pași dincolo de ușa dormitorului său.

– Nu sunt o hoață, bunico, răspunse Alexandra apropiindu-se de ea. O cuprinse pe după gât cu duioșia ei cunoscută de Matilda.

– Nu mai dai pe acasă. Te-ai angajat la Sașa. Nu te muți acolo cu statul major?

– În statul meu major te afli și tu, bunico. Ar însemna să te iau cu mine. Parcă și văd noua familie a lui Sașa: Matilda, Alexandra și el. Ce frumos!

– Gluma poate fi serioasă. Pentru mine Sașa este singurul dușman. Bagheta mea magică îl poate preface în prieten.

– Bunico, scorpiile n-au baghete magice. Acestea sunt apanajul zânelor, ele au darul să înfăptuiască minuni.

– Omul se mai schimbă. M-am gândit mult. În locul lui putea fi oricine. Încerc să trag cu buretele.

– Ești formidabilă, bunico. De necrezut. Unde să scriu? Reîntregim familia. Doamne ce-mi aud urechile!

– Reîntregirea are cu totul alte conotații, schimbă termenul.

– Lasă-mă să mă gândesc.

– Ai tot timpul la dispoziție.

– Mă tem să nu te răzgândești.

– Decizia mea unilaterală, am bătut-o deja în cuie. Toată noaptea trecută și ziua de azi m-am gândit doar la clipa împăcării.

– Ți se fac semne, cred, Doamne ferește!

– Abia sunt la jumătatea vieții.

– Ai dreptate. Împărțind numărul 130 la doi, cam așa dă. Nici o mireasă nu-și dă în vileag vârsta exactă.

– Nesuferito. Vezi că nu sunt mireasa ta și nici nu am anii care îți ies ție la împărțire.

– Iartă-mă, bunico, sunt emoționată, parcă îl și văd pe Sașa călcându-ți pragul cu buchetul de mixăndrii în brațe. Pe cine să invoc: zeii sau pe Țepeș Vodă?

– Și zeii, și pe ăla cu țeapa. Tu chiar ai avea nevoie de una.

– Spuneam eu că ești o scorpie. N-am greșit.

– Bunica ta e zâna cea bună.

– Bine, iartă-mă. Sunt o proastă mică.

– În neamul Māneștilor n-a fost niciun prost până acum.

– Nu-i bai, sunt eu prima.

– Interzic prostia în neamul nostru.

– Prin edict, lege sau ordonanță de urgență…

– Lasă comentariile. Mă sugrumă o întrebare.

– Dă-i drumul, nu o lăsa să te gâtuie.

– De ce ziceai că-mi aduce Sașa mixăndrii? Mie îmi plac trandafirii galbeni, cum îi plăceau și Inei.

– Sașa îi dăruia mamei flori de pe câmp. Am citit în jurnalul ei. Mama era încântată de gest.

– Eu nu-l voi trimite să bată câmpii după flori. Le poate cumpăra de la florăria din colț.

– Acolo se vând și coroane…

– Ești macabră. Pleacă din ochii mei!

– Bunico! Nu mi-o lua în nume de rău. Dacă Sașa nimerește și îți cumpără o coroană de flori? Zise râzând Alexandra. O luă repede înspre ușă. Matilda îi aruncase deja cu o pernă în cap. Trecu pragul în hohote.

– Ești nebună ca mă-ta! Auzi ea strigătul Matildei. Alexandra reveni după câteva minute ca și când nu se întâmplase nimic. Pe un ton grav zise:

– Bunico, te lași propulsată până în bucătărie? Te așteaptă acolo cafeaua, țigara și jurnalul tău preferat.

– Merg întotdeauna pe autopropulsie. N-am nevoie de cei care îmi aduc coroane, răspunse Matilda bosumflată. Alexandra o sărută pe frunte. Tăcu vinovată.

– Mai zi ceva, se auzi glasul Matildei. Ți-au rămas vorbele-n gât?

– Iartă-mă bunico. Nu sunt eu nepoata ta mică și proastă?

– Nu știu dacă-mi ești nepoată. Cu restul sunt de acord.

– Bravo, bunico!

– Mă mulțumesc cu urechile pe care le am.

– Vorbești în dodii.

– Bravo se zice la măgar. Vezi că nu sunt măgărița ta.

– Te duci prea departe, bunico. Măgarul a făcut parte dintr-o companie sacră. A dus-o în spate pe Maica Domnului, pe Fecioara Maria.

– Și eu te car de multă vreme în spinare. Nici nu te-am întrebat dacă ești fecioară.

– Du-mă la medic și convinge-te. Sunt, bunico.

– Știu că ești. Ești neroadă până la Dumnezeu.

– Schimbăm vorba?

– Cum vrei tu.

– Te împaci cu Sașa?

– Da, mi-e dor de el. Am greșit față de el.

– Tu ai greșit față de toată lumea.

– Să mă judece fiecare după codul lui civil sau penal.

– Ți-l aduc pe Sașa să-l vezi?

– Oricând. E binevenit.

– Bunico, ești un înger. Nu știu dacă îngerii sunt bătrâni, așa ca tine. Dar semeni la inimă cu ei.

– Parcă ziceai că sunt o scorpie veninoasă.

– Câte nu zice omul la supărare, vorba ta.

Tăcură amândouă. În sinea sa Alexandra se gândea la o lume întoarsă pe dos. „Bunica era în stare să-l ucidă pe Sașa până mai ieri, acum mă vrea solia ei de pace către acesta. Doar mama credea în lucrurile întoarse cu susul în jos. Mă bucură inițiativa bunicii. Sașa a iubit-o pe mama. Ea era nebună după el. De ce să fie judecați pentru asta? E dreptul fiecărui om să-și decidă soarta".

Bătrâna Matilda Mănescu se gândește și ea la împăcarea cu Sașa. „Nu știu dacă nu cumva m-am grăbit. Sașa trebuia să-mi ceară iertare. Să fi venit și să-mi spună că a greșit. N-a venit. Și, totuși, inteligența cedează, știu eu dintotdeauna. Pot pune ideea mea pe seama inteligenței. Ar fi de tot râsul-plânsul ca Sașa să refuze împăcarea. Abia atunci m-aș simți doborâtă. Până atunci mai este".

Își împinse căruciorul până la fereastră. Alexandra pricepu că i se face invitația de a-i sta alături. Se rezemă de pervazul ferestrei privind în stradă. Umbrele nopții se amestecau cu iluminatul neoanelor.

– Să mă ierți, Alexandra, se auzi glasul Matildei.

– Și tu să mă ierți, bunico.

– Îl vreau pe Sașa. Îmi vreau familia alături. Și pe Ina o vreau lângă mine. I-am iertat pe toți.

– Vom fi cu toții în jurul tău cât de curând. Îți promit că îți voi aduce lângă tine pe toți rătăciții pe care vânturile vieții i-au împrăștiat în lumea largă.

Cele două femei tăcură. Se treziră amândouă plângând.

– Să mă ierți Alexandra, mai zise încă o dată Matilda.

– Și tu să mă ierți, bunico, răspunse în același mod Alexandra.

– Am trecut prin lume cu plânsul, zise suspinând bătrâna. Alții s-au distrat, au cântat, s-au prins în horele veseliei.

– Fiecare cu soarta lui, bunico.

– Da. Fiecare după scăldătoarea sa. Fiecare cu prostia lui. Ina s-a rătăcit. Toată viața ei a fost o rătăcită.

– Ne rătăcim toți la un moment sau altul.

– Toată viața mi-am slujit familia.

– N-ai ce să-ți reproșezi, nu tu duci păcatele celorlalți.

– Da, fiecare pe propria răspundere. Ce va zice Sașa când va auzi de propunerea mea? Se va cruci probabil. După blestemele mele, pacea nu prea ar avea loc.

– Sașa este un om înțelegător.

– I-am zis multe.

– A mai văzut el femei dezlănțuite.

– O fi văzut în filme ori în patul lui.

– Nu ți-ai pus poalele în cap în fața lui.

– Puțin a lipsit.

– De câte ori ai stat de vorbă cu el?

– Niciodată. La propriu n-am vorbit.

– Vai, bunico! Cum a fost posibil…

– Din ziua când l-am găsit cu Ina în Grădina Publică n-am mai vorbit cu el.

– Acolo, despre ce i-ai vorbit?

– L-am înjurat ca la ușa cortului.

– Cu siguranță ține minte monologul.

– Eram tare supărată. Eram turbată de furie.

– Sașa ce zicea?

– Se ținea de mână cu maică-ta. Tăcea ca prostul.

– O iubea pe mama. Nu din prostie tăcea. Nu voia să te supere.

– Știu. Acum înțeleg mai bine.

– Sunt mulți ani de atunci.

– A trecut o veșnicie. Să mi-l aduci pe Sașa.

– Bunico, ți-i voi aduce într-o bună zi pe amândoi.

*

Bătrâna Matilda tresări. Cineva bătea în ușă.

– De la poliție suntem, se auzi glasul de dincolo.

– Vă deschid imediat, zise bătrâna, împingându-și spre ușă fotoliul său rulant.

– Putem discuta despre fiica dumneavoastră, pe care ați dat-o dispărută? Sunt date noi.

– Intrați în casă.

– Știți, rolul nostru nu este de a deranja oamenii acasă. De regulă îi chemăm la secție. Fiind vorba de un caz special, arătă agentul spre căruciorul Matildei, ne-am luat îngăduința să venim noi.

– Luați loc. Vă ascult.

– Ina Mănescu, fiica dumneavoastră, trăiește. În urmă cu ceva timp a trecut granița în Rusia.

– Știam ceva. Îmi spusese Alexandra, nepoata mea.

– Mă rog, fiind tânără are sursele ei. Noi, poliția, vă informăm oficial. Comandantul mi-a dat câteva hârtii în care puteți urmări traseul dispărutei. Oamenii noștri vor ajunge la destinație odată cu ea. Bănuim încotro se îndreaptă. Așteptați doar corespondența noastră sau pe trimișii inspectoratului. Datele care vin din afara noastră nu sunt întotdeauna credibile.

– Da, domnule agent.

– Nu vă lăsați intoxicată cu tot felul de știri. Oamenii vorbesc. Uneori nu sunt în temă cu ceea ce afirmă. Stați liniștită. Fiica dumneavoastră e majoră și sigur se simte bine. Probabil are și ea supărările ei.

– Are destule necazuri. Știu eu ce e cu ea.

– Și noi știm câte ceva despre ea.

– De unde aveți informații, tot „din afara dumneavoastră?"

– Nu doamnă. De la surse credibile.

– Anume?

– Domnul Sașa, de pildă. A fost la noi. A dat declarații.

– Nu știam că a fost chemat la poliție.

– A fost, doamnă. A fost invitat la noi. E vreme multă de atunci. Sașa a fost prietenul ficei dumneavoastră.

– Mă rog. Nici el nu știe prea multe despre ea.

– Noi adunăm fir cu fir. Ca furnicile. Punem cap la cap toate informațiile, le sintetizăm, apoi punem în mișcare oamenii de specialitate. Ina Mănescu nu este primul caz rezolvat de noi. O să vedeți. Fata a lucrat, a călătorit, s-a perindat și pe la câteva mănăstiri. Să nu vă surprindă când veți auzi că maica Aspasia de la Agapia, la recomandarea mitropolitului Moldovei a călătorit la Vatican cu misiune arhierească și în alte părți ale Europei. Maica Aspasia ar putea fi Ina Mănescu, fiica dumneavoastră. Ce ziceți?

– Știrile acestea mi le-a adus la cunoștință și nepoata mea, Alexandra. Poate nu așa în detaliu.

– Să o angajați la noi, la poliție.

– Are ea de lucru.

– Cu ce se ocupă, dacă nu sunt prea insistent.

– E studentă. A trecut în anul al doilea de Drept.

– Frumos. Tinerii de azi au posibilități. Știu ce vor.

Matilda Mănescu nu mai zise nimic. Îl zeflemisise un pic pe bătrânul polițist, în dorința ca acesta să fie mai

slobod la gură. Informațiile sale le confirmau pe cele aduse de Alexandra de la Sașa și de la fratele lui. Le întăreau în exactitatea lor. Polițistul se retrase repede.era doar mesagerul știrilor. Nu-l împuternicise nimeni să-și dea cu părerea sau să se întindă la taclale cu bătrânele cartierului. Matilda închise ușa. Se uită în camera Alexandrei și în bucătărie. „Fata asta n-are stare, prea umblă de colo până colo. Pe unde o fi acum?" se întrebă ea. Se simțea bine cu ea alături. Alexandra pleca și venea când avea chef. Nu da raportul Matildei. De cele mai multe ori, când ieșea, o vedea pe Matilda moțăind în scaunul ei. N-o deranja. Trecea pe lângă ea, se strecura în vârful picioarelor și pleca. Era mai tot timpul pe la facultate, la bibliotecă sau la „un suc" cu studenții ei. Bătrâna o aștepta cu masa pusă și cu cărțile deschise. „Îți spun exact pe unde ai umblat, îi zicea Matilda, cărțile mele știu tot". Alexandra râdea. Niciodată n-a luat în seamă vorbele Matildei cu privire la cărțile de ghicit. Bătrâna formă numărul de celular al nepoatei sale. Așteptă puțin. Auzi vocea Alexandrei: „Da, bunico. Nu aud, parcă ești într-un tunel înfundat", „Să-i ia dracu' pe ăștia cu telefonia lor mobilă cu tot. Se aude în receptor ca de la șatra ălora de își zic rromi".

– Pe unde ești, Alexandra?

– Cu fetele, bunico.

– Băieții nu vă plac? Ori sunteți d-alea…

– Ne plac băieții, bunico. Lor nu le place de noi.

– Știam eu că nu vă bagă nimeni în seamă.

– Eu, nu prea mă omor să fiu băgată în seamă.

– Așa zicea și mamă-ta și a făcut-o lată.

– Tu ai încredere în mine, bunico?

– Mai mult decât am în mine.

– Mă bucur că ești realistă. De ce mă sunași?

– Să știu de tine.

– Nu întârzii mult. Tu știi că sunt fată cuminte.

– Bine, pui, te aștept acasă.

– Sărut mâna, bunico.

Matilda își întoarse cărucțul la 180 de grade. Intră în bucătărie. „O cafea tare mi-ar da putere” își zise ea, „prea arăt ca o bleagă. M-am moleșit de tot”.

Sorbi din ceașca de cafea. Aburii fierbinți îi gâdilară nările. „Fără țigară, cafeaua e un vax oarecare” își continuă ea dialogul cu sine. De foarte multe ori vorbea singură prin casă. Când era surprinsă de Alexandra, tăcea brusc. La întrebările nepoatei îi răspundea sec: „Ce vrei, vorbesc și ei cu „eul” meu. Ori n-ai vrea să vorbesc cu oalele și polonicele din bucătărie”. Alexandra scotea un hohot de râs și i se agăța de gât. „Ești formidabilă, bunico, îi zicea ea, nimeni nu te întrece”. Matilda își lăsa rușinată privirea în jos. „Parcă nu-i așa de tare cafeaua asta, zise ea, punând peste zațul din ceașcă încă o linguriță de pudră maronie”. „Acum da” se minună ea. Își puse apoi mâna la gură. Alexandra ajunsese deja în holul de la bucătărie.

*

– Bunico, am ajuns.

– În sfârșit. Bine că ai venit.

– N-am stat mult.

– Cine te întreabă cât stai? Eu nu.

– Îți sunt indiferentă.

– Vorbești să n-adormi.

– Poate. Uneori mă ia somnul, așa din senin.

– Lasă pălăvrăgeala.

– La ordinele tale, bunico.

– Te duci acasă la Sașa!

– Mă duc acasă la Sașa.

– Nu îmi plac papagalițele.

– Mulțumesc. Nu știam cum se numește consoarta papagalului.

– Acum știi. Să bagi bine în cap.

– Am înțeles, bunico.

– Te duci la Sașa!

– Ai mai spus asta.

– Pentru un cap sec ca al tău contează mai puțin.

– La subiect. Treci la subiect.

– Îl cauți pe Sașa!

– Nu s-a pierdut, ori mă înșel, o fi după mama.

– Lasă prostiile. Îi vorbești de discuția noastră.

– Care din ele? Au fost mai multe.

– Cea în care îl chemam la iertare.

– Parcă la ordin îl chemaseși.

– Nu dau ordine nimănui.

– Să revenim. Mă duc la Sașa…

– Îi spui că vreau să ne împăcăm. A durat prea mult vrăjmășia dintre noi. Suntem amândoi bătrâni. Nu știm ce se întâmplă cu noi. De ce să murim în război. N-are rost.

– Bunico, se întâmplă ceva cu tine.

– Vreau să semnez armistițiul cu Sașa.

– Dacă nu e de acord?

– Mai dau de la mine.

– Ce mai lași de la tine, bunico?

– Orice. Nu doresc decât pacea între noi toți.

– Bunico, asta înseamnă mintea cea de pe urmă.

– Pentru toți vine o vreme.

– Ți-a sosit vremea, bunico?

– Ai vrea tu! Bagă în cap ce îți spun.

– Am notat tot!

– Ei bine. Îl rogi în numele meu, dacă e nevoie.

– Sașa nu așteaptă așa ceva.

– Poate că nu.

– Îți va săruta mâna. El a tras cu buretele.

– Peste istorie nu se face tabula rasa.

– Depinde de urmași.

– Urmașii suntem noi, deocamdată. Alexandra, te duci la el – îi vorbești frumos. Îl chemi la noi acasă. Explică-i situația mea precară. Spune-i tot ce vrei tu. Convinge-l că am nevoie de el.

– Am înțeles. Știu ce să-i spun.

– Te duci acum.

– Nu sunt anunțată.

– Dă-i telefon, anunță-te.

– Da, bunico. Îl sun și vorbesc cu el pe drum.

– Masa de deseară o pregătesc eu.

– Pa, bunico. Hasta la vista! Așa se zice în telenovela ta? Pa. Mă așteaptă Sașa.

– Fă pași, lasă-mă în pace cu prostiile tale.

– De ce atâta grabă, bunico?

– Fiindcă sunt olteancă, d-aia!

– Te referi la bancul ăla cu ardeleanul ce nu se grăbea să se culce cu nevasta. Știu.

– Bine că știi, du-te!

Alexandra ieși. Matilda se pregătea deja să-i arunce cu o pernă în cap.

Matilda se întoarse la pat. Lăsă perna din mână și își aprinse țigara. „Fie ce-o fi. Trebuia să fac asta odată și odată, dar mai bine mai târziu decât niciodată”, se îmbărbătă ea.

*

Bătrânul Sașa duse telefonul la ureche. Cineva se mai gândise și la el. De obicei nu prea era asaltat de telefoane.

– Domnule Sașa, iertați-mă, sunt eu, Alexandra. Aș dori să discutăm ceva. Mă puteți primi? Măcar pentru zece minute.

– Ești binevenită. Parcă ți-am dat și o cheie.

– Nu de spațiu am nevoie.

– Aha. Înțeleg. Vrei neapărat să stăm de vorbă. Sunt acasă și îți stau la dispoziție.

– Vă mulțumesc. Într-o jumătate de oră sunt la dumneavoastră.

– Te aștept.

Alexandra închise telefonul. „Sașa este un om de excepție, altul îmi închidea telefonul în nas. Bătrânii au întotdeauna câte un motiv de supărare”, gândi ea. La rândul său, Sașa crezu că Alexandra a aflat ceva despre Ina, ori și-a uitat ceva la el de care are nevoie urgentă. Altfel ar fi venit fără să se anunțe. „Nici ora nu e chiar potrivită pentru vizite, probabil de aceea nu îndrăznea Alexandra să vină. Cine știe. O să-mi spună ea”, își zise bătrânul. Gândurile i se întrerupseră brusc. Din vechiul său aparat de radio se transmiteau știrile. Era ora la care își bea cafeaua și își savura tutunul din pipă, știrile de la radio îl țineau în legătură cu lumea, zicea el. „Ce m-aș face eu fără să știu cum a dormit lumea azi-noapte?” se întreba de fiecare dată când crainica își da drumul la vocea ei tabagică pe aceeași lungime de undă pe care se anunțau și războaiele și cancanurile.

– Sărut mâna, domnule Sașa, se auzi glasul Alexandrei.

– Sărut mâna și eu. Ești în grabă mare.

– Bunica, ea se grăbește.

– E bolnavă, îmi pare rău pentru ea.

– Nu-i cântați prohodul. Faraoana este bine mersi.

– M-am liniștit. Ia loc.

– Mulțumesc. Bunica vrea pace…

– Ești mesagerul păcii, carevasăzică.

– Domnule Sașa, bunica a îngropat securea războiului, dorește să se împace cu dumneavoastră.

– Putea să-mi dea un telefon și îi trimiteam capitularea on line. Ori capitulează ea?

– Faraoana își cere iertare, domnule Sașa!

– Nu văd steagul alb. Se cuvenea să-l aduci, să-l porți cu tine.

– Îl duc în inimă, domnule Sașa.

– S-ar fi încheiat multe războaie cu tine.

– Mulțumesc, domnule Sașa.

– În cazul ăsta nu trebuie nici măcar să semnez undeva.

– Bunica așteaptă o strângere de mână. Atât.

– O va avea. Pacea este cea mai bună dovadă de înțelepciune. Matilda și-a dat seama. Era și timpul.

– Ce să-i spun bunicii?

– Sașa a iertat-o. Programează-mi o oră la ea. Ne vom întâlni, vom bate palma parafând pacea după războiul de un sfert de veac. Atât a trecut din acea vară, când mama ta se muta la mine cu arme și bagaje. Mai bine zis, bătută și cu hainele rupte. Faraoana învinsese în câteva minute: poc, poc! și gata. Iat-o cerând pacea. „Vae victis!"

– Cine sunt învinșii, domnule Sașa?

– Eu, mama ta și Matilda.

– Învingătorii?

– Toți cei care au asistat la spectacolul nostru.

– Nu vă vedeți în postura de câștigător.

– Sunt cel care a pierdut tot.

– Mama?

– Din prada de război te-a primit pe tine.

– Bunica?

– O învingătoare fără glorie, pe ultimul drum.

– Bunicul?

– Căzut pe frontul de luptă! Și-a câștigat dreptul să aibă un loc de mormânt și o cruce la cap.

– Mergem la bunica?

– Trage-ți răsuflarea.

– Am înțeles. Pregătesc pipa și cafeaua.

– Ești o copilă inteligentă.

– Mulțumesc, domnule Sașa.

– Eu îți mulțumesc.

Bătrânul Sașa căzu pe gânduri. Își bău cafeaua până la zațul zgrunțuros și își trase în piept fumul degajat de toată încărcătura de tutun din pipă. Alexandra se întrebă neștiutoare „cum va fi întâlnirea dintre ei?”.

*

Bătrânul Sașa și Alexandra Mănescu pășiră pragul florăriei din piața mare a orașului. Împreună ieșiră repede și se îndreptară spre locuința Matildei Mănescu. Sașa ducea în mâini un buchet cu 24 de trandafiri. Alexandra avea o misiune mai ușoară. Ea ducea un singur trandafir roșu. Sașa comandase 25 de trandafiri, dintre care unul era roșu, ceilalți albi. El era purtătorul trandafirilor albi. Îi explicase Alexandrei că doar 24 de trandafiri trebuiau să cumpere, fiindcă atâția ani se împlineau de la bătălia din Grădina publică și implicit de la mutarea Inei acasă la el.

Cumpăraseră 25 de trandafiri să nu fie cu soț, „tradiția, explică el Alexandrei; se zice că doar la morți se duc florile cu soț”. Tânăra studentă tăcuse. Se gândea doar la întâlnirea Sașei cu Matilda. Un taxi îi lăsă după câteva minute în fața blocului unde locuia Matilda. Urcară scările. La apartamentul bătrânei găsiră ușa deschisă. Pășiră în casă. Alexandra îl luă de braț pe Sașa. Îi zise Matildei:

– Bunico, dânsul e Sașa. Ți l-am adus.

Matilda se fâstâci. La intrarea celor doi era gata să strige. Pentru o clipă, pe Alexandra o asemuise cu Ina. În fața sa apăruse imaginea celor doi de acum aproape un sfert de veac. Își reveni. Murmură ca pentru sine: „așa arătau Sașa și Ina pe atunci”.

– Bună ziua, doamnă Matilda, zise Sașa cu o voce oficială, de parcă venise să-i ceară mâna fiicei sale.

– Bună ziua, domnule Sașa, răspunse Matilda. Mi-ai adus trandafiri. Mulțumesc.

– Îi cumpărasem acum 24 de ani, glumi Sașa. Nu ați vrut să-i primiți.

– Observ că nu s-au ofilit, răspunse bătrâna.

Dialogul dintre ei se leagă greu.

– Vă invit în sufragerie, la o cafea, interveni Alexandra.

Toți trei se îndreptară în direcția arătată de ea, mai întâi Alexandra, urmată de Matilda în căruciorul său rulant și în urma lor bătrânul Sașa.

– Sunt mulți ani de când nu v-ați văzut, zise Alexandra.

– Foarte mulți, răspunse Sașa.

– Într-adevăr, se pronunță și Matilda.

– Și minunea s-a produs, încercă o remarcă Alexandra.

– Nu este o minune. Trebuia să se întâmple, zise Matilda.

Sașa tăcu. Privește la trupul Matildei ghemuit în căruciorul cu rotile. „Mi-e milă de ea. Îi spuneam

„Faraoana”, părea vitează pe atunci, în stare să mute lumea din loc. Ce biată ființă. A stricat viața celor din jurul său”.

– Foarte târziu, se trezi Sașa vorbind parcă pentru el.

– Domnule Sașa, interveni Matilda. Știu că sunt vinovată. Încerc să mai repar ceea ce se mai poate.

– Fiica dumneavoastră avea un motto. „De ce-ai venit așa devreme, de ce-am venit așa târziu”. Îl aplica la situația ei și a mea. Se poate plia foarte bine și la condiția noastră actuală: eu sunt cel care a venit prea devreme și dumneavoastră sunteți cea care a întârziat. Eu n-am venit s-o cer de nevastă pe Ina. Răspund invitației dumneavoastră întru pacea tuturor. Am așteptat năframa albă în vârful bățului în cei patru ani cât Ina se afla la mine. După aceea, n-am mai așteptat nimic. Nici pe ea nu am mai așteptat-o. O pierdusem. Nu caut vinovați. Istoria a fost scrisă. V-am iertat.

– Domnule Sașa, ajutați-mă s-o găsesc.

– Sunt alături de dumneavoastră și de Alexandra.

– Am unele indicii, pe care nu le știți.

– Puneți-le pe masă.

– Poftiți, zise Matilda, așezând în fața lui Sașa câteva file din jurnalul Inei.

– Da, sunt ale ei. Le-ați luat…

– Nu vroiam să afle cei de la poliție. Și nici Alexandra.

– Ce scrie acolo?, întrebă Alexandra.

– O să citești acolo, arată Matilda spre foile de agendă din fața lui Sașa.

– Nu poți să-mi spui?, insistă fata.

– Citește și vezi.

Alexandra întinse mâna spre foile din jurnal, se uită spre Sașa întrebând:

– Îmi dați voie, domnule Sașa?

– Te rog, zise acesta. Poți să citești cu glas tare.

Alexandra luă hârtiile acelea cu mâna tremurândă.

„4 februarie. Sunt aproape patru ani de când n-am vorbit cu Sașa, citi Alexandra din însemnările mamei sale, cu siguranță nu m-a iertat. Sunt vinovată. N-am dat vina pe nimeni. Sașa rămâne eroul meu. Mi-am dorit să nu mor până nu voi dormi cel puțin o noapte în „Casa fără Adresă”. Mi-am dorit o noapte cu Sașa acolo. Atâta să fi fost, o noapte. Răul de Sașa nu m-a dus niciodată acolo. L-am iertat. Jurământul nostru a rămas însă. Acestea nu se prescriu. Doar moartea le poate anula. Sper să trăiesc să ajung acolo. Nu peste multă vreme se vor împlini 20 de ani de la plecarea mea din casa lui Sașa”. „La 20 de ani, de ziua noastră, ne vom întâlni acolo, indiferent de starea noastră familială, ori de distanțele la care ne vom afla”.

Alexandra se opri din citit. Sașa își rezemase capul de masă, iar Matilda asista nepăsătoare ca la o scenă de teatru. Ea citise de zeci de ori, de sute de ori acele rânduri, de neînțeles pentru ea. În gândul său își zise: „Doar nu credeți voi că Matilda e proastă. Dacă mă puteam descurca singură, o aduceam demult acasă. Sașa, numai Sașa cunoaște tâlcul „Casei fără Adresă”. El singur este în măsură s-o găsească. Au întâlnire acolo. N-am vrut să știe lumea de stabilimentul lor. Nici poliția n-am vrut să știe. Sașa îmi va aduce fiica înapoi. Mai sunt doar două luni până la ziua Inei. Aceea este cu siguranță ziua lor”, își mai zise Matilda, după care îi făcu semn Alexandrei;

– Citește mai departe.

Sașa își ridică mâna spre Alexandra, arătându-i că e destul. Nu zise nimic. Își lua pipa și începu s-o răsucească în mâini.

– N-aveți țigări, domnule Sașa, îl întrebă Matilda?

– Ba da, am tutun, îngână bătrânul.

Alexandra îl luă pe Sașa de mână trăgându-l după ea.

– Să mergem în bucătărie, domnule Sașa, îl invită ea, poate trag și eu două-trei fumuri…

– Să tragi și tu, interveni Matilda, așa făcea și maică-ta, până când nu mai putea să scape de fumat.

– Lasă bunico, eu dau fumul pe nas de când eram la grădiniță, ce știi tu!

Matilda râse. Își mișcă din loc căruciorul ajungându-i din urmă.

Alexandra puse repede de cafea. Erau tăcuți toți trei de parcă primiseră vestea vreunei îngropăciuni. Matilda era foarte atentă la Sașa. Doar el știa unde se află „Casa cu pricina" și doar el avea întâlnire cu Ina în locuința respectivă. Ar fi dat orice să știe. S-ar fi dus și ar fi așteptat-o acolo. N-are habar pe unde se află aceasta și nici nu realizează de ce n-a dus-o Sașa niciodată acolo. „Aceasta e întrebarea", gândi ea. Din jurnalul Inei reiese că au umblat ca orbii peste tot. Doar în biserică nu s-au iubit, după câte scrie fie-mea în jurnalul său. De ce nu s-au iubit și acolo? De ce n-au dormit acolo? „Mi-am dorit o noapte cu Sașa, răul nu m-a dus niciodată acolo", scrie Ina.

– De ce, domnule Sașa, întrebă Matilda, de ce nu ați dus-o niciodată pe Ina la casa aceea despre care vorbește în jurnal?

– N-am avut timp.

– Ați colindat lumea, cu ea și fără ea.

– Aveți dreptate.

– Și atunci?

– Atunci ce?

– De ce nu ați ajuns împreună acolo? Vă duceați singur? Aveați pe cineva care locuia…

– Nu doamnă Matilda. N-aveam pe nimeni. Casa aceea este la capătul lumii.

– Mă speriați. Îmi vorbiți ca unei copile.

– Vă respect prea mult. Nu mi-aș îngădui. Citește mai departe, Alexandra, te rog.

„De ziua noastră voi fi acolo. Și dacă răul de Sașa nu va veni, mă voi reîntoarce la mănăstire. Probabil că acolo îmi este destinat să-mi trăiesc ultimele zile”.

– De ajuns, Alexandra, zise Sașa. Ajunge atât.

– Lămuriți lucrurile, domnule Sașa.

– Sunt clare, doamnă. Ca lumina zilei sunt de clare.

– Pentru dumneavoastră, eu nu înțeleg nimic.

– E o poveste întreagă privind casa de care vorbește Ina.

– O fi vreuna din poveștile lui Ispirescu.

– Nu se glumește cu astfel de lucruri.

– Mă înspăimântați, domnule Sașa.

– Ascultați-mă puțin. Casa aceea există undeva în Siberia orientală. A fost a tatălui meu, prizonierul de război Voicu Brătășanu. A locuit acolo deportat de sovietici după ce a căzut prizonier la Sevastopol. Dintre ai mei doar eu am ajuns până acolo. Eram student la Moscova și de acolo cu „Transsiberianul”, în vreo două săptămâni eram transportat la Viliuisk, la vreo 600 de km dincolo de Iakuțk. Mai aveam un pic și ajungeam la Marea Laptev, adică la Oceanul Arctic.

– Tatăl dumneavoastră, prizonierul, a murit acolo?

– Nu. A venit acasă. A fost eliberat. A murit acasă, în România. Pe vremea când era deportat și-a construit o colibă în zona aceea a Siberiei. Fiecare prizonier se adăpostea cum putea. Asta era situația lor, a celor luați prizonieri.

– Cum de ați nimerit casa?

– Am sute de fotografii. Tata și-a însemnat totul. A stat 10 ani în Siberia.

– Ina cum poate ajunge acolo?

– Cu „Transsiberianul”, trenul care străbate toată Siberia.

– Este oraș, sat, ce este acolo?

– Ultima așezare Viliuisk, un orășel de prerie. De acolo spre ocean sunt doar colibe ale vânătorilor. Foarte mulți dintre aceștia sunt români, rămași din timpul prizonieratului. Nu s-au mai întors acasă. Au familii, cresc animale, vânează, trăiesc.

– Casa tatălui dumneavoastră e mare?

– O căsuță modestă, jumătate în pământ și jumătate deasupra. Se poate locui în ea dacă n-ai ceva mai bun. E un adăpost care te ferește de ploaie, de animale sălbatice și de zăpadă. Iarna ninge în Siberia cât în zece ierni de pe la noi. Sunt viscole cum nu se văd în România.

– Inei i-ați spus toate astea?

– Da. Ina știe toate acestea.

– Insista totuși s-o duceți acolo.

– Pentru ea era o lecție de istorie.

– Domnule Sașa, mă iertați, era nebunie, nu istorie.

– Ina era tânără. Visa ca orice femeie de vârsta ei.

– De când nu ați mai vorbit cu Ina?

– Să fie vreo 3-4 ani.

– Doamne, ce îmi aud urechile. Credeți că va ajunge acolo, așa cum scrie în jurnal?

– Cu siguranță. Nu poate fi oprită. Doar dacă ar fi bolnavă sau arestată pe undeva.

– Înseamnă că o să vă pregătiți de drum?

– Nu încă. Îmi va scrie, mă sună, telegrafiază, îmi dă

ea un semn. Altfel știe că nu mă voi baza pe angajamentul luat acum aproape 20 de ani. Are timp.

– Mai sunt doar două luni până atunci.

– Timp suficient să înconjurăm lumea, doamnă Matilda. Ar mai fi o șansă să nu merg până acolo.

– Agățați-vă de ea.

– Mă gândesc, dar cine știe, când va lua legătura cu mine s-o conving să vină acasă.

– Slabe speranțe, domnule Sașa. Ina nu se întoarce niciodată din drum. Părerea mea este că trebuie să vă pregătiți de „Transsiberian", să vă luați bilete mai din timp.

– Mai vedem, doamnă Matilda.

– Domnule Sașa, de unde atâta nebunie la doi oameni considerați de toată lumea întregi la minte?

– Din iubire, bunico, răspunse neîntrebată Alexandra.

– Tu să taci, nu pe tine te-am întrebat.

– Am tăcut, bunico, mai zise Alexandra plecând capul.

Sașa își aprinse din nou pipa. Se întoarse spre Matilda.

– Nu eram nebuni. Ne iubeam și-atât.

– O spuneți ca un copil la furat de corcodușe.

– Ce să vă spun? Ați citit jurnalul Inei. Ea spune tot.

– L-am citit, domnule Sașa, din el îmi vin întrebările. La vârsta ei, eu nu eram în stare nici să gândesc la ceea ce scrie fiica mea în jurnalul său.

– Erau alte vremuri pe atunci.

– Eram mai primitivi?

– Nu. N-am spus lucrul acesta.

– Vă mai întreb o dată: cum a fost posibil?

– Simplu, doamnă Matilda. Ne-am văzut, am stat de vorbă și… cam atât.

– Nu detaliați, așa-i?

– După cum observați, noi ne-am iubit unul pe celălalt. Atât.

– Mulțumesc domnule Sașa.

Bătrânul nu mai zise nimic. O prinse pe Alexandra de mână și o întrebă în șoaptă la ureche:

– Tu ai înțeles?

– Da, domnule Sașa. Într-o zi voi fi în măsură să o lămuresc și pe bunica. Acum mă gândesc la cum vom ajunge la mama.

– Nu m-ai întrebat dacă te iau cu mine.

– Mă voi ține după dumneavoastră. Nu e nevoie să mă băgați în seamă.

– Nu fi îngrijorată. Ar trebui să te întreb eu dacă mă iei cu tine. Nu te uiți la cât sunt de bătrân?

– Domnule Sașa, vom fi amândoi până la capătul lumii. De unde și când ne luăm bilete de drum?

– Stai liniștită. Mă ocup eu de toate.

– Domnule Sașa, interveni Matilda. Să-mi dați voie să plătesc eu toată cheltuiala.

– Plătiți pentru Alexandra, dacă aveți bani.

– Vă plătesc pe amândoi, domnule Sașa. Îmi vreau fiica înapoi. Și dacă nu voi avea zile până atunci, să-i cereți iertare din partea mea. Am iubit-o, domnule Sașa. Ce atitudine trebuia să am când am văzut-o cu dumneavoastră și auzeam pe cei din jur că trăiți amândoi? Erați de o vârstă cu bunicii ei, domnule Sașa. Acum vă înțeleg. Atunci n-am putut. Ina avea nouăsprezece ani când venea la dumneavoastră acasă. N-avea 20 de ani împliniți când deja locuiați împreună. Iertați-mă, domnule Sașa.

– V-am înțeles dintotdeauna, doamnă, fiți liniștită.

– Domnule Sașa, trăiesc ca într-un film științifico-fantastic. Nu-mi vine să cred în povestea aceasta a mamei. Sunt prea mică să înțeleg. Vă spun însă, cu toată sinceritatea mea că, nici prin filme n-am auzit astfel de lucruri. Pare imposibil.

– Viața oamenilor este mult mai complicată decât crezi. Noi amândoi, eu și mama ta, nu aveam nimic ieșit din comun. Eram doi oameni normali. Singurul lucru de care se întreba lumea consta în diferența de vârstă dintre noi. Pentru unii era imposibil de înțeles. Mama ta n-a trăit sentimentul vârstei. Din jurnalul ei poți înțelege și ce nu înțelegeau alții. Despre o asemenea situație eu m-am abținut cât am putut. N-am vorbit cu nimeni. Astfel de lucruri nu sunt ca bătutul tobei prin târg.

– Știu, domnule Sașa.

– Acuma știi, mai târziu vei înțelege.

– Mama v-a sunat în ultimul timp?

– Nu. Habar nu am pe unde hălăduiește.

– Doar de i-ar fi bine.

– Cu siguranță e bine, altfel se retrăgea pe undeva. Aflam. Avea o adresă stabilă. Afla poliția.

– Mă îngrozesc la gândul că nu va veni la întâlnire.

– Este posibil. Ina a fost întotdeauna imprevizibilă.

– Credeți că vă dă de știre mai atunci, aproape de ziua dumneavoastră, de ziua amândurora, cum o numiți?

– Inima îmi spune că da.

– Logica ce vă zice?

– Nu operează când e vorba de Ina.

– Ziceți că fiind așa de departe, este bine să ne pregătim de pe acum?

– Este timp destul. Ne punem în mișcare la semnalul ei. Până atunci ne aranjăm lucrurile personale. E bine să avem cam tot ce ne trebuie.

– Mai cumpărăm și pe drum, dacă va fi nevoie.

– Întotdeauna ești mai sigur pe ce ai în traistă.

– Aveți dreptate. Voi încerca să nu uit nimic.

*

Vizita făcută Matildei i se păru puțin deplasată bătrânului Sașa. „Putea să-mi dea un telefon. Matilda a îmbătrânit și ea. Nu cred că are atâta bunăvoință pe cât încearcă să arate. Bănuiesc tertipurile ei. N-a fost lămurită în „detaliu” despre locul întâlnirii mele cu Ina. Altfel nu o văd aplecându-se spre concordia cu dușmanul de moarte. Este bine totuși. Alexandra are dezlegarea pentru voiajul siberian și chiar banii necesari acestuia”. Bătrânul Sașa își aprinse pipa și trase cu sete fumul în piept. Drumul până în Siberia orientală i se pare imposibil de străbătut. Se angajase în urmă cu douăzeci de ani să-și vadă iubita în locul acela al nimănui, în întinderea aceea fără de sfârșit, ce se pierdea la o margine de pământ, înecându-se în nesfârșita apă înghețată a Oceanului Arctic. Acum, după atâta amar de vreme, ar da toată agoniseala lui pentru a fi scutit de o asemenea aventură. Își dăduse cuvântul. Ina de atunci, însă, era bibeloul lui pe care îl arăta lumii ca pe o medalie olimpică. Ina de astăzi înseamnă femeia care l-a trădat, l-a lăsat singur la țărmul unei lumi reci și aproape impasibilă la înțelegerea sentimentelor sale. Se trezi vorbind singur: „Voiajul ăsta e ca o chemare spre Styx, voi reuși să-l trec sau nu?”. Își aduse aminte că trebuia să telefoneze comandantului de poliție în legătură cu pașaportul, dacă mai era valabil sau nu pentru spațiul Comunității Independente pe unde avea să treacă. Alexandra se angajase să-și rezolve singură problemele cu viza. La poliție se așteaptă ca la agheasma de la Bobotează. Românii își iau lumea în cap spre occidentul european. Doar pe acolo se mai face agricultură, industrie, turism. Gările, aeroporturile, vămile

sunt înțesate de oameni. Se migrează în masă de foame, mizerie socială, lipsuri de tot felul. România trăiește ca în vremurile de război. Transfugilor de atunci li se spun muncitori în străinătate, căpșunari, traficanți de mărfuri contrafăcute și de carne vie. Cu atâta balamuc în trafic trebuie să fi blindat de acte și de vize și să ai buzunarele pline pentru toți șpăgarii de pretutindeni. Discuția cu polițistul de serviciu îl încredință pe Sașa că putea sta liniștit. Actele sale erau în regulă. „Trebuia să mă aștept, drumurile spre Siberia nu sunt bătute prea des, două-trei pașapoarte înspre partea aceea de lume se completează repede”, își zise bătrânul. Se simte obosit. Singurătatea pune stăpânire pe liniștea lui sufletească. De o vreme încoace îl vizitează Alexandra. Cu ea mai schimbă o vorbă, mai uită de supărări. Cu pregătirile de plecare, nici ea nu vine ca înainte. Se lasă așteptată câte o oră-două. Își puse în ordine hârțoagele de pe masă. Așteaptă ca într-o gară un tren despre care nu știe nimic. Gândurile i se risipiră. Telefonul suna ca la alarmă. Îi pusese tonul de maxim pentru a-l auzi din toată locuința.

– Să trăiești, frate-meu, se auzi vocea generalului Nene.

– Bună ziua. Chiar mă gândeam la tine.

– Vreau să te anunț că este sigur. Ina se află în Rusia. A călătorit pe ruta București, Iași, Chișinău, Kiev, Moscova. Ieri dimineață a sosit la Moscova cu trenul de la Kiev.

– Sunt sigur că tot cu trenul își va continua călătoria.

– Tu de unde știi?

– Am eu indiciile mele.

– Ascult. Ce știi tu și eu cu ai mei nu știm.

– Ina se îndreaptă spre Iakuția.

– Nu fi copil, ce caută acolo?

– Știi și tu ce caută.

– Nu mă lăsa să mor prost.

– Casa în care a stat tata în prizonierat!

– Ce casă, frate-meu, tu ziceai de o colibă în câmp.

– Coliba aia. Acolo se duce.

– Nu văd legătura…

– I-am povestit deseori despre prizonieratul lui tata, despre anii petrecuți acolo.

– E clar. I-ai spus și despre călătoria ta la Viliuisk.

– Ne-am legat cu jurământ să ne întâlnim acolo, după douăzeci de ani. Anul ăsta se fac două decenii de atunci.

– Erai un nebun îndrăgostit, frate-meu. Te-ai vindecat măcar?

– Nu știu. Boala este declarată incurabilă.

– Am înțeles. Te duci în Siberia!

– Așa am decis.

– E blestemul tău. Probabil îți este scris să mori pe unde tata se lupta să trăiască.

– Mă voi duce. Mă trage ața.

– Te trage prostia, frate-meu.

– Fără prostie nu se poate trăi. Alții ucid, fură.

– O iei și pe aia mică la plimbare? Pe Alexandra?

– Da. Singur nu mă încumet.

– Într-o lună de zile, până ajungi în Iakuția, te poți îndrăgosti și de ea. Îți închipui că e mă-sa!

– Ai văzut vreun film prost în ultima vreme?

– Am văzut multe. Vrei să fiu sincer cu tine?

– Te rog. De mințit mă minte oricine.

– Eu glumesc. Dar să știi că s-au întâmplat din astea.

– Sunt un bătrân octogenar.

– Iartă-mă, frate-meu. Din tonul tău îți simt supărarea.

– Nu mă supăr pe tine.

– Să nu mi-o iei în nume de rău. Sunt printre cei care

te-au înțeles întotdeauna. Te înțelegeam și când refuzai să mergi cu vaca la păscut. Mai ții minte? Tu nu voiai, iar mama găsea soluția de criză. Mă trimitea pe mine.

– Eram copii. Tu știi că pământul și vacile nu erau de mine.

– Știu frate-meu. Știu. Să mă ții la curent. Alexandra este la tine acum?

– Nu. E la ei acasă. Cu bunică-sa.

– Aș fi vrut să vorbesc și eu cu ea.

– O rog să te sune când o veni.

– Am să-i spun cum se păstrează carnea de ren în Siberia și care e cea mai bună mâncare de la iakuțieni.

– Din povestirile tatei.

– N-am uitat nimic.

– Nici eu n-am uitat. Așa ceva nu se uită.

– Spune-mi dacă știi ziua când trebuie să fii la destinație.

– De ziua mea.

– Îmi permiți o glumă?

– Alta? Ce îți mai trece prin scăfârlie?

– Să nu uitați să comemorați și Holocaustul!

– Mulțumesc. E bine să ții minte ziua de naștere a unui frate mai mare.

– Nu tu ești de vină. Cei care s-au găsit să-i deporteze pe țigani și pe evrei chiar în ziua în care te-ai născut tu.

– Sau poate cei ce s-au gândit să le dea o zi de aducere aminte. Sper ca eu să nu comemorez nimic în ziua aceea și nici în altă zi.

– Te duci repede cu gândul la ce e mai rău.

– Sunt foarte bătrân, frate-meu.

– Nici eu nu sunt prea departe de anii tăi.

– Spune-le oamenilor să-și reducă eforturile, să n-o mai caute.

– Cred că era bine să fie contactată Ina.

– Nu are rost.

– Mă gândeam la varianta de a se întoarce în țară. Efortul celor care o caută e foarte mare. Ți-ar fi fost și ție mai ușor. E posibil să nu raționeze aspectul legat de vârsta ta.

– Mă pedepsește.

– Voi v-ați iubit. N-avea cum să uite.

– Iubirea se transformă în ură câteodată.

– Rezervă-ți dreptul de a nu te duce.

– Nu sunt capabil de o astfel de culpă.

– O iubești, bătrâne. Tot sărit din minți ai rămas.

– La bătrânețe trăiești din amintiri.

– Și la tinerețe tot așa trăiai.

– Soarta mea. N-am putut s-o schimb.

– Te și văd prin Siberia căutându-ți iubita!

– Voi căuta coliba.

– Știu eu ce cauți. Te și văd cum plecai de acasă la peste 80 de ani să revezi casa în care a stat tata pe vremea războiului. Haida de!

– Ești rău.

– Sunt înțelegător. Te susțin. Îți urez drum bun. Ai grijă că nici telefoanele n-au semnal în Siberia.

– Îți mulțumesc de grijă, generale!

– Lasă-mă pe mine.

– Cum vrei tu.

Convorbirea celor doi se întrerupse. Sașa își scoase ochelarii. Se uită în oglindă. „Îmbătrânesc pe zi ce trece, unde vor fi anii mei de tinerețe?” se întrebă el.

*

Abia a plecat Sașa, că Alexandra sări de gâtul Matildei.

– Așa-i bunico? Este ce spun?

– Dacă îmi spui la ce te referi, mă pronunț.

– De Sașa ziceam. Nu-i așa că e drăguț?

– Pentru tine și pentru Ina. Mie nu-mi place.

– Nu ziceam să-ți placă. Așa, ca om.

– O fi. Nu mă pricep eu la estetică.

– Faci filosofia esteticii, după cum remarc.

– A celei de profunzime, nu de suprafață.

– Constatarea ta este foarte importantă, care este, mă rog?

– Pe deasupra, Sașa dă bine.

– Interiorul văzut de tine, arată…

– Fără un contur anume.

– Îmi place sinceritatea ta. Mă bucur pentru el. Cel puțin nu are parte de blestemele de acum ceva timp.

– L-am iertat.

– Îl vezi bătrân și că n-ar mai atenta la fiica ta.

– Te înșeli. Dacă o cere de nevastă, i-o dau.

– Nu pot să cred.

– Fără Sașa umblă pribeagă, fără niciun rost. Cu el ar sta pe lângă mine.

– Vorbești ca o negustoreasă.

– Viața noastră e supusă deseori la negoț.

– Devii gravă. Nu-mi placi.

– Îmbătrânesc. Mă tem să mor singură.

– Sunt lângă tine.

– Mi-ar fi plăcut să fie și Ina.

– O să o găsim. Plecăm după ea.

– Ați fixat ziua?

– Nu. Sașa zice să așteptăm semnalul mamei. Înțelegerea dintre ei are și clauza respectivă, cred.

– Ți-a spus Sașa?

– Cred eu că așa ar trebui să fie. Ținând cont de distanță și de vârsta lui Sașa. Nu contezi pe o vorbă spusă acum 20 de ani. Unul dintre ei putea să moară, celălalt ar trebui să-l plângă, nu să-l caute la capătul lumii. Nu este drept.

– Așa zici tu…

– Mai este ceva.

– Să auzim. Văd că te duce mintea.

– Fără o înștiințare anume, unul dintre ei ar putea invoca uitarea. Este omenește să uiți, și dacă tot m-ai interpelat, mai văd ceva în bobii mei.

– Credeam că în cărțile mele. Să auzim.

– Mama s-a aflat în ultimul an în China.

– Aici pierd firul.

– Mi-au spus cei de la poliție.

– Nu văd legătura.

– Mama a trecut prin toată țara pentru a atrage atenția că se îndreaptă spre Siberia. Ruta pe care a ales-o nu ți se pare bătătoare la ochi?

– Nu. Fiindcă nu știu pe unde ar fi putut să ajungă.

– Din China mergea direct în Rusia, fie pe la Vladivostok, fie pe la Marea Ohotsk care se învecinează cu Iakuția rusească.

– Ce deșteaptă ești!

– Toată lumea știe, bunico: Rusia este vecină cu China, mama avea atâta minte să nu înconjoare Asia și Europa pentru a ajunge în Rusia orientală.

– Să-i spui și lui Sașa.

– El știe de zece ori mai mult decât mine.

– Să te vadă cât ești de inteligentă.

– N-am pretenția că sunt cum zici.

– Poate nu se pricepe la geografie ca tine.

– Are două doctorate.

– De unul știu.

– Anume, de care știi?

– La femei tinere. Se pricepe îngrozitor de tare.

– L-ai studiat bine.

– El a studiat-o pe maică-ta. Ai grijă să nu dai și tu

doctoratul cu el.

– Mi-ar plăcea, bunico. Cu un profesor ca el, chiar și tu ai pune-o de-o licență!

– Mă tem că nu vrea.

– Ai grăit un adevăr cât roata carului. De aia te iubesc eu, bunico, fiindcă spui și câte un adevăr, nu numai tâmpenii.

– Dacă te gândești la bani, nu e nevoie să mă scarpini pe spinare. Îți dau orice sumă. Și pentru Sașa îți dau. Să o aduceți pe Ina acasă. Voi muri fără ea.

– Ai toată încrederea. Și pe Sașa ți-l voi aduce înapoi!

*

– Domnule Sașa, sunt gata de voiaj, rosti îmbujorată Alexandra. Mama nu m-a luat cu ea niciodată. A fost peste tot în lume. Mi-a venit rândul să plec și eu, sunt la dispoziția dumneavoastră.

– Vezi ce bine e să ai cheia de la intrare? Nici nu te-am auzit când ai intrat. Cad uneori pe gânduri. Mă duc și mă întorc prin anii care s-au dus.

– Călătoriile acestea sunt frumoase. Vă împrospătează…

– Nu toate. Am și amintiri urâte.

– Când vreți să vă deschideți inima, voi fi numai ochi și urechi.

– Bunătatea ta îmi mângâie inima. Nu mai vreau să mă destăinui. Sunt opt decenii de viață. Dumnezeu a făcut pământul în șapte zile. Oamenii și-ar fi dorit și de la mine câte ceva. Așa s-ar fi cuvenit.

– Ați scris, i-ați școlit pe unii.

– Prea puțin pentru o viață de om. Nu este cazul să mă plâng. Mă răsfăț cu amintirile mele când sunt singur.

– De mama vă amintiți des?

– În fiecare zi. De când a plecat am luat-o ca etalon în toate. N-am putut trăi fără amintirea ei.

– De pildă?

– Când mănânc ceva, mâncarea nu este la fel de bună ca aceea gătită de ea. Când dorm, când aprind focul, când pun mașina de spălat în funcție, când pun carnea la cuptor, ori aprind focul în căsuța mea de la țară…îmi este frig fără ea. Sunt bolnav și nu este să-mi aducă pastilele. Ina era responsabilă de toate acestea. Era femeia mea. Nu mânca, nu dormea fără mine. Mă veghea când eram bolnav, anunța medicul. Și toate astea fără vreo simbrie.

– Vă iubea.

– Este adevărat. Ne-am despărțit prea repede.

– După patru ani, știu din jurnalul mamei.

– Doar atât a fost.

– Nu ați încercat să luați o altă femeie cu dumneavoastră?

– Ba da. Aveam pe cineva. N-a putut s-o înlocuiască pe Ina. Mama ta era o ființă pe care nu puteai s-o înlocuiești. Nu-i găseai perechea. Povestea noastră au cunoscut-o toți de pe aici. N-are rost să o reiau.

– Sunteți convins că mama vă anunță de intenția ei de a vă întâlni?

– Stă în mintea oricui. Doar ea știe adresa mea și numărul de telefon. Când una din părți „deține controlul" are obligații față de cel neajutorat. În cazul meu, sunt un bătrân docil, înțelegător, dar nu pot porni la un asemenea drum fără chemare. Ea este cea care a plecat.

– Știam că ați întrerupt relația de comun acord.

– N-am fost înțeles bine. Ea pleca acasă întru aplanarea conflictului între mine și ai ei și, în vederea obținerii unor foloase materiale care i se cuveneau de

drept. Nu ne-am certat. Cel puțin, după constatarea stării de fiasco total, avea obligația să-mi spună că mai revine sau nu. A plecat de acasă de la părinții săi și n-a mai venit. Le-a adus un copil, l-a pus în poala Matildei și atât. În ce mă privește, am așteptat-o. A venit. Era însă prea târziu. N-am mai reușit să dăm de capătul rupt al verigii care ne unise. Ina a plecat iarăși, a venit și iar a plecat, până într-o zi când n-a mai venit deloc. Îmi scria, îmi telefona de pe oriunde. Într-o vreme venea foarte des. Răceala din mine, orgoliul meu le-a luat ca pe o respingere de facto.

– N-a mai venit.

– Nu. Continua să mă sune. Îmi spunea pe unde se află. Îmi trimitea scrisori. La scrisori nu i-am răspuns niciodată. La telefon am vorbit ori de câte ori m-a sunat. Câteva sute de scrisori trimise pe numele ei au rămas închise. Nu le-am citit. Nici ea nu s-a interesat de acestea. Când erai mai mică, mă lua să te văd. Te-am văzut la grădiniță, la școală în clasele mici. Mai pe urmă, ai voștri și-au schimbat locuința. Nu te-am mai văzut. După un timp nu te mai cunoșteam. Crescusei. N-a mai venit nici ea. Din toată povestea noastră n-au rămas decât amintirile.

– Cel puțin sunt din cele plăcute.

– Adevărat.

– Vă e dor de mama?

– Sigur. Aș vrea s-o văd.

– Mă bucur să vă știu în relații bune.

– Găsesc firesc să fie așa.

– Mi-o amintesc pe mama doar din fotografii.

– Te-ai uitat pe cele de aici?

– Foarte puțin. Am răsfoit în principal scrisorile și jurnalul ei. Multe dintre scrisori impuneau răspunsuri imediate. Nu le-ați deschis.

– Aparțineau Inei.

– Puteați să le returnați.

– Ar fi fost o soluție. Am lăsat lucrurile așa cum erau.

– Am descoperit și lucruri pe care nu le-am înțeles.

– Fiecare ne ascundem câte ceva. Nu suntem întru totul la dispoziția celorlalți.

– Vă referiți la cele care țin de intimitate.

– Și acelea, dar și altele.

– Vă înțeleg.

– Ina avea viața ei, era angajata unor instituții. Corespondența sa avea prin ea însăși anumite reguli de păstrare a secretului. Desigilarea, însușirea, distrugerea acestora se pedepsește.

– Teama de repercusiuni v-a reținut de la desfacerea corespondenței mamei?

– În principal, nu. Mă hotărâsem să nu mă amestec în niciun fel în lucrurile sale. Devenisem două părți distincte. Refuzam să fiu parte la problemele ei.

– O urați.

– Se poate spune și așa. Nu este cea mai potrivită exprimare, dar nu este nici departe de adevăr. Eram indiferent la tot ce ținea de Ina.

– Răzbunarea își spunea cuvântul.

– Era și o doză de răzbunare. Am fost mințit, trădat. La momentul respectiv voiam să fiu lăsat în pace.

– Mama insista.

– Nu numai atât. Presa lucrurile, le forța spre revenirea la starea de dinainte.

– Nu vă convenea.

– Sub nicio formă. Viața noastră de cuplu o trecusem deja la capitolul istorie a trecutului.

– Numai dumneavoastră, ea nu.

– Găseam că e suficient atât.

– Acum, ce vă zice inima?

– Am iertat-o. Să nu uităm însă că doar vârsta iartă.

– În ce vă privește. Nu toată lumea judecă la fel.

– M-am referit doar la mine.

– Vedeți și o altă soluție, înțeleg, dacă ați fi fost mai tânăr...

– Nu mă îndoiesc. Mii de cupluri o iau de la început după ce au constatat că despărțirea este mai rea decât conviețuirea împreună. Pentru toate acestea factorul principal este timpul. Oamenii aceia nu sunt presați de timp. Doar dacă aș lua lucrurile după o matematică absurdă, aș putea să mă păcălesc singur.

– Vorbiți ca bunica.

– Uneori, când încerc să nu observ că din partea rămasă de trăit mai este foarte puțin.

– Cum e cu matematica absurdă?

– Calculează și tu: când Ina avea 20 de ani, eu aveam 60. Matematica arată că eu aveam de trei ori vârsta ei. După trecerea a două decenii, ea are 40 de ani, iar eu 80. Ce înseamnă asta? Că nu mai am de trei ori vârsta Inei, ci doar de două ori. Să nu uităm însă, că diferență de ani dintre noi rămâne neschimbată.

– Nu marșați pe calcule amăgitoare.

– Vezi bine că nu.

– Vă citesc două rânduri din însemnările mamei. „Miercuri 10 octombrie … este a treia zi consecutivă în care merg la Sașa. Sunt plouată, friguroasă, înghețată de ploaia de afară. Sunt zgribulită ca o pasăre care n-a prins zborul spre țările calde.”

– Pe vremea aceea eram despărțiți. Plecase la părinți în speranța dobândirii unor drepturi materiale. Mă vizita pe furiș de ai ei.

– Mai suportați o frază?

– Firește.

– „Nu mă tem de ai mei, scria mama, voi veni la Sașa și din lanțuri, și din cătușe, și dintre zidurile închisorii părinților mei.” Să mai citesc?

– Continuă, chiar te rog.

„Mi se fac oferte tentante. Toate acestea însă au o condiționare cumplită și revoltător de cinică: „desparte-te definitiv de Sașa, uită-l și să nu te mai vezi cu el niciodată.” Le-am răspuns că între noi n-a fost o simplă conviețuire. A fost ceva ce nu poate înțelege un muritor de rând, a fost o poveste: povestea mea și a lui Sașa.”

– Și încă un rând, domnule Sașa, se rugă Alexandra, observând că bătrânul intenționează să se ridice de pe scaun.

– Citește. Că văd că îți place!

„Luni 14 iulie, după mai multe tentative am reușit să-l prind pe Sașa la telefon. Mai încercasem și sâmbătă. Este tare supărat pe mine. I-am vorbit o jumătate de oră. El n-a zis decât atât: «nu-mi plac relațiile fără frecvență». Sunt zdrobită.”

– Ne iubeam încă la momentul respectiv. Se mai putea salva câte ceva.

– Nu cântăriți vinovăția. Este lucrul pe care l-am observat de la început.

– Balanța atârnă într-o singură parte.

– Tentațiile au fost mari, scrie mama.

– Nu valorau cât iubirea noastră.

– Ați stat prea mult despărțiți. De ce nu ați insistat să se reîntoarcă mai repede?

– Planurile diabolice ale „Faraoanei” aveau în substrat amânarea lucrurilor, tragerea de timp, în speranța formării de goluri între mine și mama ta.

– I-au reușit până la urmă.

– Cu ajutorul Inei.

– Am perceput altfel situația

– Nu era chiar așa, cum îți închipui tu, Ina s-a vrut înșelată, cel puțin într-o bună parte. A fost impresia mea pe care n-am abandonat-o.

– Nu pot să cred.

– Fiecare devine subiectiv când e vorba de ai lui.

– În jurnalul său n-am simțit decât durerea ei și strigătul ei de iubire către „Sașa al meu”.

– Până la o vreme.

– Apropos de durere. Să vă citesc ceva.

– Te ascult. Mergem apoi să tragem un fum, zise Sașa arătând spre pipa lui goală de la masă.

– Imediat. Ascultați. „Duminică 30 august… Am vorbit 35 de minute la telefon cu Sașa. M-am plâns lui de durerea dintelui. Sașa al meu m-a luat în râs răspunzându-mi foarte degajat: „cât de cenușiu ar fi totul dacă nu ne-ar durea măcar câte un dinte!” Nu mă supăr pe el. Când i-am spus că trebuie să merg la dentist și că o să mă doară, răul de Sașa a zis: „Să vezi tu cât o să te doară când vei naște un copil.” Auzi la el. Sașa al meu vorbește de parcă el ar fi născut vreo doi-trei. Am închis că mă durea rău.”

– Ina consemna totul, chiar și mărunțișurile.

– Erau lucruri importante, când te doare ceva…

– O râzgâiasem. Făcea din toate o dramă. Răsfățul de care se bucura era unul neobișnuit.

– Îmi dau seama. Era bibeloul casei.

– Mai mult decât atât.

– Vă umplu pipa, sări Alexandra înaintea lui Sașa.

– Uite vezi, așa proceda și ea. Ne răsfățam unul pe altul.

– Vă era bine.

– Ne simțeam excelent.

– Poate că și aceasta a accentuat durerea.

– Da. Legând lucrurile, drama lua proporții. Dintr-o istorie a izbânzilor te trezești la marginea lumii înfrânt și dezamăgit. Pierzi totul. Pământul se scufundă sub tine. O zi-două te amăgești, ba chiar te revolți hotărât să pui altceva în loc. Iluzii de moment. Barca s-a dus deja la fund. Nu mai există șanse de salvare. Locul Inei n-a mai putut fi luat de nimeni, chiar dacă a stat vacant douăzeci de ani. Tragem un fum?, întreabă Sașa. Simt nevoia.

– Da. Pipa e plină, o aprind imediat.

Alexandra Mănescu și bătrânul Sașa se privesc de parcă nu s-au văzut niciodată.

– Mi-ar fi plăcut să fii tatăl meu.

– Te grăbești. Vei descoperi un tată mai bun. Ina nu-și permitea să dea fiicei sale un tată oarecare.

– Vă gândiți serios că aș putea fi odrasla unui om cu mult mai bun decât dumneavoastră… glumiți, nu?

– Nu. Folosind un vocabular mai puțin academic, ea nu s-ar fi încurcat cu un oarecine.

– Secretul acesta nu l-a făcut public până acum.

– Are motivele ei.

– Dar el, acela, omul care a fost cu mama parte la zămislirea mea, de ce nu m-a căutat niciodată?

– Este posibil să nu știe. Pentru el a fost o simplă relație din care a rămas cu amintirea unei femei frumoase ce i s-a dăruit într-o noapte, într-un hotel oarecare. Nu i-a spus nimeni de existența ta.

– Mama nu se ascundea de el. S-a dăruit lui tam-nesam și gata? Așa ca o viețuitoare sălbatică rătăcită prin lumea necuvântătoarelor? Asta insinuați?

– Nu chiar așa. S-au întâlnit, au dansat, s-au plimbat, după care au făcut dragoste. E de ajuns. Fiecare s-a dus

apoi la treburile lui.

– Și peste nu știu câte luni, mama s-a trezit cu pântecul umflat. Nu cred în lucruri din astea. Domnule Sașa, vă citez: „Ina nu era o femeie de maternitate, care să stea pe pragul casei și să dea naștere la copii.”

– Avea dreptul să cunoască pe cineva. Eu nu cunosc detaliile, dar în viață cam așa se întâmplă.

– Încerc să nu mă afund în lucruri neclare.

– Bine faci. Ne oprim cu discuția aici. Ne pregătim de drum.

*

– Bunico, Sașa a zis să ne pregătim de drum.

– Era și timpul.

– Mama fost văzută sigur în Rusia. Drumurile ei duc spre casa lui Sașa din Siberia.

– Casa aceea e o covercă oarecare, într-un pustiu uitat de timp. Chiar el a spus.

– Nu-i pot spune cum zici tu, n-am văzut-o, sună însă urât. E o locuință modestă unde au stat omeni.

– Rămâne ca tine. Poți să-i zici hotel de 5 stele.

– Am bagajele gata. Așteptăm un mesaj de la mama.

– Sașa se urnește greu, după câte observ.

– E de înțeles. Nu te duci câteva mii de kilometri fără să ai siguranța că acolo te va aștepta cineva.

– Nu prea crede el în cuvântul Inei, cam asta este treaba.

– Cuvântul mamei l-a avut acum 20 de ani.

– Și? Rămâne cuvânt, la oamenii serioși.

– Îți place să divaghezi.

– Deloc.

– Hai să mâncăm ceva și să-ți arăt ce mi-am pus în bagaje. O să te minunezi.

Matilda Mănescu o urmă pe Alexandra în bucătărie. În hol își lovi căruciorul de gențile fetei. Nu se putu abține să nu remarce sarcastică, așa cum îi stătea în obicei:

– Cam așa arată bagajul unui voiaj de nuntă.

– N-am rochie de mireasă.

– Îți dau bani să cumperi una.

– Chiar am nevoie de bani mulți.

– Îi vei avea. Astăzi, peste o oră. Să nu uiți să cumperi și pentru maică-ta o rochie de mireasă.

– Glumești, așa este?

– Nu. Mi-ar plăcea să o știu mireasă în palatul acela al lui Sașa din taigaua rusească!

– Pe mine nu mă vrei mireasă?

– Cum să nu. Închipuie-ți bucuria unei bătrâne în cărucior, pe peronul gării, așteptând un tren dinspre celălalt capăt al lumii. Și, din acel tren coborând două mirese agățate de brațele unui mire aproape nonagenar. Ar fi imaginea celui mai mare eveniment văzut vreodată în târgul nostru.

– Mintea ți-a luat-o razna rău de tot, bunico.

– Prostii de-ale tale. Zi că nu ți-ar plăcea.

– Nu văd nimic ieșit din comun. O poză pentru fotoreporteri și jurnalele lor diurne. Atât.

– Bunica ta are posibilitatea să facă reală întâmplarea aceasta ce ți se pare de poveste.

– Pentru mama și pentru tine, bunico, mă pot îmbrăca și în straie de abatesă și-mi pot pune pe cap un iașmac de turcoaică, așa cum vezi doar pe la Istanbul.

– Vino să te pup. Tu ești singura care mă lași să înșir toate neroziile din lume, ba ești chiar și de acord cu ele.

– Eu nu le cataloghez ca nerozii.

– Dar cum, iubito, cum le vezi tu?

– Ca și imaginații ale unui om normal. Sau ca ale unui scriitor.

– Nu-mi place asta cu scriitorul. Mă pui alături de Sașa. Nu vreau o astfel de postură.

– Atunci, te așez lângă vizionari, bunico, tot îți place ție să vorbești de Newton, Copernic, Lomonosov.

– Lomonosov nu-mi place.

– Mănâncă ce ți-am pus în farfurie. O să-ți placă.

– Da. Acum văd eu unde mă așezi tu: lângă ăia cu capul în nori și lângă mâncăi.

– Dacă vrei tu bunico, n-am nimic împotrivă.

– Să nu uiți ceva. Sașa te poate chema dintr-o clipă în alta. Verifică încă o dată dacă ai pus totul.

– De zece ori m-am uitat.

– Bine. Să nu uiți de mine.

– Ce-ai zice să te pun în bagaj?

– Dacă aș ști că bagajul îl duce Sașa, n-aș mai sta pe gânduri.

– Te car eu bunico.

– Renunț la calitatea de bagaj cărat în spate de cea mai adorabilă nepoată din lume.

– Știi să joci teatru, bunico.

– Nu-mi mai atribui și rolul de comediantă

– O cabotină mică, merge totuși, te pliezi pe rol.

– Gata cu glumele. Ajunge. Mi-ai mâncat zilele.

– Habar n-aveam, bunico, de ce m-am îngrășat, zilele tale erau de vină. Prea multe proteine ai pus în ele.

– Să nu uiți. Pune-ți baterii noi la telefoane. Să iei cu tine toți banii pe care i-am pus în sertar. Să nu stai nicio clipă flămândă.

– Toate acestea le știam.

– Și încă ceva.

– Ascult. Sunt cu urechile pâlnie către tine.

– Să nu te îndrăgostești de niciun moșulete. Dragostea ăstora e ca și ciuma. Nu mai ai scăpare de ea.

– Prosti de ale tale bunico.

– Avem un exemplu în familie.

– Nu sunt de acord cu latinescul „ab ono disce omnes”.

– Am lipsit de la oră când s-a predat butada asta. L-ai citat pe Sașa, după câte văd, e bun de profesor.

– L-am citat pe un latin, un strămoș de al tău.

– Ce ar fi zis Decebal? Și el era tot de-ai mei, de sub munte.

– Ți-ar fi tradus „butada”, după unul îi poți judeca pe toți. Cum te exprimai tu cu exemplul nostru din familie.

– Era mai simplu dacă te exprimai mai românește.

– Știi ceva bunico? Sașa m-a învățat câte ceva în rusește.

– Nu vorbi! Zi-mi și mie ceva.

– Să-mi spui în ce dialect dorești. Siberienii folosesc vreo zece. Din acestea am învățat câte ceva.

– Nu aveau loc în capul tău atâtea.

– Bine, bunico, nici eu nu ți-am zis că le am în cap, le-am pus în bagaj, e bine?

– E foarte bine. Să ai grijă să nu pierzi bagajul, ar fi păcat de dialectele tale siberiene. Și de învățăturile lui Sașa ar fi păcat.

*

– Domnule Sașa, sunt gata de drum.

– Știu! Am mai vorbit despre asta.

– Mai durează mult până plecăm? Mi-am pierdut răbdarea. Nu mai am stare.

– Suntem pe picior de plecare. Citește!

Alexandra Mănescu prinse de un colț hârtia pe care i-o întinse Sașa.

– E o telegramă! exclamă ea.

– Poartă semnătura Inei.

– Așa-i, e de la mama!
– Citește!
– Vă e adresată dumneavoastră.
– Și ce dacă. Faci parte din familie de-acum.

„Sașa al meu. Sunt în drum spre Casa fără Adresă. În câteva zile ajung. Sunt deja la Irkuțk. La 26 septembrie voi fi acolo. Sunt dispusă să rămân până la ziua noastră. Această telegramă îți aduce mesajul pe care l-am propus împreună acum douăzeci de ani. Atenție: Sașa al meu, S.O.S. Casa fără Adresă, de ziua noastră a amândurora”.

Ina Mănescu, Irkuțk, 15 septembrie.

– Domnule Sașa, este adevărată telegrama aceasta? întreabă Alexandra cu glasul aproape pierdut.
– Cât se poate de reală. Îți aduci bagajele aici, te odihnești câteva ore și… gata. La noapte cu expresul care vine dinspre Cluj, vom pleca la drum. Eu dau o tură pe la redacție, îmi iau la revedere de la ai mei și vizez biletele la gară. Ne-m înțeles?
– Da, domnule Sașa.
Alexandra ieși în grabă. Cu primul autobuz ajunse acasă. Abia își mai putea trage sufletul când dădu buzna în casă peste Matilda.
Se rezemă de pat și nu putu scoate niciun cuvânt.
Bătrâna Matilda se duse până lângă ea șoptindu-i la ureche. La început fata nu înțelese nimic, apoi auzi:
– Spune, nepoată, dau turcii?
Alexandra nu răspunse. Abia mai sufla. Matilda insistă cu întrebările ei din totdeauna:
– Vin peste noi? Ori vin ăștia de la impozite?
Alexandra își puse mâna la piept și zise:
– Bunico, plecăm în Siberia!

– Tu și cu cine?

– Eu și cu Sașa, mai ai întrebări neroade?

– Doar una. Când plecați?

– La noapte, cu expresul de București.

– Să nu uiți ceva. Drumul e lung.

– Bunico, nu-mi vine să cred, plec la mama.

– Pe tine nu te-a chemat.

– La mama mă duc și nechemată. Îi voi face o surpriză.

– Trenul este abia pe la două noaptea.

– Mă odihnesc puțin la Sașa. Plecăm de la el cu un taxi.

– Ce faci până la ora două?

– Dorm bunico. De când voiam eu să îmbrac pijamalele și halatul mamei!

– I-a cumpărat Sașa pijamale!

– Mă omori, bunico, le-o fi cumpărat ea. Avea salariu, lucra, ești o femeie imposibilă.

– Lasă că știu. Făceam doar așa o introducere. Îmi reproșa că i-am rupt hainele de pe ea și a fost nevoită să plece aproape goală la Sașa.

– Și tu ce i-ai zis?

– Nimic. Îi ziceam că bătrânului așa îi place, mai dezbrăcată puțin.

– Nu îți dădea la palmă?

– Știa că glumesc. Așa ne-am îmbătat amarul, cu gluma.

– Eu știu când ești rea și când nu.

– E firesc. Conviețuim pe același areal de vreo două decenii. Să-i spui Inei că am iubit-o și o iubesc. Am iertat-o. Să-i duci iertarea mea, Alexandra.

– Da, bunico. Voi duce cu mine iertarea tuturor.

*

Alexandra Mănescu făcu loc bagajelor într-un taxi și se întoarse în grabă acasă la Sașa. Bătu în ușă de câteva ori. Își dădu seama că bătrânul nu venise încă. Scoase cheia din geantă și deschise. Își aduse aminte de ce zisese Sașa: „E bine să ai o cheie de la intrare”. Își așeză bagajele pe unde crezu că nu încurcă locul. Duse o ceașcă la gură pe fundul căreia mai licăreau câteva picături de cafea. „Să fac ceva de mâncare, gândi ea, trebuie să mâncăm ceva când vine Sașa”.

Cotrobăi prin frigider, apoi prin cămară. „Fac eu ceva, își zise, nu trebuie să am emoții. Sașa n-o să-mi reproșeze stângăciile mele”. Se uită la ceas. Era vreme multă până se înnopta. Făcu ordine prin bucătărie, pregăti ceva de mâncare și se așeză la masă. Zări pipa bătrânului, goală și mirosind de la o poștă a nicotină. O umplu cu tutun, apoi așeză chibritul lângă ea și ceașca pentru cafea. Își aduse aminte de pijamalele Inei, ardea de nerăbdare să le îmbrace. Și acasă făcea la fel. Se îmbrăca întotdeauna cu ce se găsea. Hainele Matildei le îmbrăca ori de câte ori vroia să-i facă în ciudă bătrânei. Nici bunicul ei, Gică, nu scăpase de mâna „hoțomanei”, cum o numea el. Alexandra trăgea cu urechea când el zicea deseori „hoțomana asta mică, iar mi-a furat halatul, ori pijamaua”. Abia își mai aduce aminte. Era foarte mică. Uneori crede că nici nu l-a cunoscut pe bunicul ei, ci doar bunica i-a zis mereu ce fapte săvârșea el, când trăia. I se întipărise în minte și rămăsese acolo ca o fotografie într-o ramă veche.

Acum se plimbă prin casa lui Sașa. Caută lucrurile mamei sale nu numai să se îmbrace cu ele, dar să ducă

ceva cu ea în Siberia aceea de la capătul lumii. Scoase dintr-un dulap o pereche de pijamale, câteva bluze și un halat. Le probă rând pe rând în fața oglinzii. Halatul îi ajunge până la podea. „Era mai înaltă mama decât mine”, zise ea, cu glas tare. În spatele său bătrânul Sașa se uita la ea aproape prostit.

– Nu-mi vine să cred, ești leită Ina!

– Iertați-mă, nu v-am observat.

– Fiindcă te uitai doar pe lângă tine, deși aveai oglinda în față. Ia privește!

Alexandra își văzu chipul în oglindă. În spatele său bătrânul Sașa rămăsese încremenit. După atâția ani, chipul celei ce-i fusese „poezie și femeie” apărea în oglindă, exact ca în urmă cu aproape un sfert de veac.

– Ești așa cum era ea, când s-a mutat la mine.

– E mult de atunci.

– Douăzeci și patru de ani împliniți.

– Nu figuram pe nicăieri la vremea aceea.

– Adevărat. Poate doar în planurile Inei.

– Domnule Sașa am emoții mari.

– Sunt firești. Ți-aduci aminte de Ina?

– Mai mult din poze. Știu că venea și pleca, iar venea și pleca. O văd ca prin ceață.

– Ți-a ținut Matilda imaginea ei prin tot ce spunea despre ea. Și prin fotografiile ce le ținea sub cap.

– E adevărat. Dar să știi un lucru, când m-am privit în oglindă, în hainele sale, am văzut-o pe ea. De aceea eram turmentată adineauri.

– Asta înseamnă că dacă o vezi undeva în mulțime, o recunoști imediat…

– Sunt sigură. I-am văzut chipul.

– Uite, vezi, așa trăim toți din amintiri. Tu o vezi din unghiul copilului ce-și așteaptă mama, eu o văd din

postura celui rămas singur, așteptând o nălucă plecată spre nicăieri și spre oriunde. Nu trăim în lumi paralele, deși drumurile noastre nu se întâlnesc niciodată.

– Domnule Sașa, îmi este tare dor de mama.

– O vei vedea în curând. Consideră-te deja pe drumul siberiilor fără sfârșit. Într-acolo mergem.

*

Așezați comod într-un compartiment de clasa întâia, Sașa și Alexandra se privesc unul pe altul. Într-un târziu, după ce trenul se puse în mișcare, Alexandra zise, așa ca să intre în vorbă:

– Cred că n-am uitat nimic, domnule Sașa.

– Mai completăm pe drum.

– Mă gândeam la acte.

– Sunt toate în regulă. Din călătoriile acestea lungi am făcut aproape o profesie. Nu mi-a scăpat nici acum vreo hârtie neștampilată sau neridicată de la ghișeele birocraților noștri de toate zilele. Norocul cu asistenții mei, se duc pe la ușile lor, așteaptă pe la ghișee.

– Sunteți întotdeauna însoțit de câteva persoane, în special femei, vă invidiază bunica.

– Matilda are toanele ei.

– Nu mai este supărată pe dumneavoastră.

– Norocul său. I-am redat liniștea.

– A fost foarte revoltată, oripilată chiar.

– Știu. Greșeala noastră, a mea și a Inei, i-a adus boala și falimentul, spunea deseori.

– Mă surprinde că a uitat.

– Se preface. Faraoana are ținere de minte. A îmbătrânit și ea, a rămas cam singură și e destul de bolnavă. Ca mamă, ea a acționat instinctual.

– Avea sau nu dreptate?

– Ina era majoră.

– Atât!

– Am spus totul. Ina nu avea nevoie de paza Matildei sau de mentori întru direcționarea sentimentelor…

– Domnule Sașa, eu am fost întotdeauna de partea dumneavoastră. Supărările mele au fost pricinuite de comportamentul mamei. N-am înțeles de ce m-a abandonat. De ce n-a mai vrut să știe de mine.

– E prea dur termenul privind abandonul. Ina te-a lăsat acasă, în familie. Erai cu părinții ei.

– N-a venit să mă vadă ani în șir. Când a mai trecut pe acasă îmi era străină. Uneori nu o mai cunoșteam.

– Au fost momentele ei de rătăcire. Doar ea știe de ce. Mamele își lasă pruncii doar în situații disperate.

– N-am găsit niciun semn, prin notițele ei, de așa ceva.

– A știut să trăiască în interiorul său. A dorit să nu împartă cu nimeni necazurile proprii.

– Am o întrebare, sper să nu vă supăr: peste tot își strigă iubirea, își cheamă omul, pe nicăieri însă nu își strigă copilul, este drept?

– Răspunsul meu îl știi. Nu este drept. Dar cine suntem noi să o judecăm? Și cu ce argumente? Important este ca noi ceilalți să-i putem înțelege, să-i absolvim de vina respectivă, pe toți cei care, într-un fel sau altul, se abat uneori de la cărarea pe care o considerăm dreaptă.

– Încerc să scot de la dumneavoastră măcar un cuvânt de acuză la adresa mamei.

– Ina a fost femeie, nevastă, prietenă, a fost poezia mea.

– Ați absolvit-o de toate păcatele doar pentru că rima „poeziei” v-a sunat bine în auz?

– Vrei să fii rea. Noi, bărbații, n-avem dreptul să întinăm femeia ca ființă. La modul general vorbesc.

– Vorbiți de femei ca de sfintele calendare. Care ar fi atuul lor principal?

– Să nu uiți niciodată că toți bărbații din lumea aceasta sunt fiii femeilor, sunt copiii voștri, ai tuturor acelora ce v-ați născut femei. Îți ajunge sper pledoaria!

– Mulțumesc, domnule Sașa. Îmi rezerv totuși dreptul de a nu mă închina la toate „moaștele” sexului feminin ce au bântuit lumea de la Eva încoace.

– Ești tânără, zise bătrânul Sașa, ai tot timpul să te apleci spre cunoașterea femeii.

– Mă zbat să o cunosc mai întâi pe mama.

– Te referi la faptul că s-a înstrăinat de voi, așa este. Ai dreptul, și chiar datoria, să știi trecutul mamei tale. Un singur drept nu ți-l dă însă nimeni, acela de a-ți judeca părinții. Să nu îți judeci mama.

– Dacă nu era „poezia” dumneavoastră, gândeați tot astfel?

– Fără îndoială. Mama rămâne mamă, indiferent de cine îi sunt fiii, iubiții din viața sa și oricât ar fi greșit față de cineva, mama este însăși perenitatea și perpetuarea rasei umane de la începuturi și până azi.

– Nu vă conving de vinovăția mamei.

– Ina și-ar fi dat seama de greșelile ei. În ce mă privește, nu sunt în măsură să ridic piatra.

– Domnule Sașa, o vreau pe mama. Cu toate păcatele sale, o vreau. Sper că nu m-a uitat.

– O vei avea. În 7-8 zile ajungem la ea.

– Așa de târziu?

– Transsiberianul face multe manevre prin gări.

– O să învăț și termenul acesta.

– E așa de simplu… Când trenul ajunge în stațiile mai importante i se atașează sau i se desprinde un număr oarecare de vagoane de marfă. Unele vagoane rămân pentru alte rute, altora li se dau noi destinații. Este un

du-te vino de zeci de minute, ori chiar de ore întregi. În stațiile considerate noduri de cale ferată trenurile pot aștepta multe ore la rând sosirea altor garnituri, din care preiau vagoane pentru destinația proprie.

– Vă referiți la trenurile mixte.

– Toate trenurile care traversează Siberia au în compunere atât vagoane de călători cât și de marfă.

– Încet, încet, mă deprind cu mersul pe calea ferată.

– Să-ți faci un calendar.

– Țin minte tot. Îmi voi nota întâlnirea cu mama. N-am trăit până acum momente din acestea sensibile.

– E frumos să-ți întâlnești mama.

– Vă este dor de ea?

– Aș fi ingrat să spun că nu.

– Ați iertat-o.

– Nu mai am timp să mă cert cu cineva și nici să rămân în stare de beligeranță cu inamicii.

– Mama nu v-a fost inamic.

– Nu. Niciodată. Mă refeream așa la viață.

– Ați mai putea continua împreună cu mama?

– Când?

– În viitorul apropiat sau mai îndepărtat?

– Ca amici, prieteni, sigur.

– Mă refeream la o relație de cuplu.

– Vremea „relațiilor ciudate” a trecut pentru mine. Și nu numai atât. Este posibil ca Ina să aibă pe cineva. Nu m-aș mira să fie căsătorită, să fie mamă de copii. Sunt ani mulți de când nu ne-am întâlnit.

– Nu sunt sigură că își lasă copiii și bărbatul pentru a împlini un angajament luat în urmă cu 20 de ani.

– Am mai văzut cazuri.

– Sper ca mama să nu facă parte dintre acestea.

– Nu ne deranjează cu nimic. Tu rămâi fiica sa, iar eu

un prieten de tinerețe.

– Un pic de gelozie vă încearcă totuși, simt în vocea dumneavoastră. De ce afișați atâta indiferență?

– Fiecare bărbat are o doză de gelozie. Mă refer la cea care îi stă bine. Nu-mi este străin sentimentul dar nici nu-mi înfierbântă creierii.

– O mai iubiți?

– Nu vrei să schimbăm subiectul?

– Ba da, o mai iubiți?

– Consideră că ți-am răspuns.

– Prin ce anume.

– Prin faptul că ne aflăm în drum spre ea.

– Aș putea să vă zic tată?

– Nu te împiedică nimeni. M-aș simți prea bătrân însă. Spune-mi Sașa. Tutuiește-mă dacă vrei. Consideră că suntem colegi de clasă la o școală elementară.

– Îmi cereți să dau în mintea copiilor.

– Și pentru mine solicit același statut.

– Sunteți un om deosebit.

– Mulțumesc!

– O înțeleg bine pe mama, la capitolul „templul iubirii”.

– Era frumos. Ne-am iubit. Aveam lumea noastră .

– Să cred că toate sunt trecătoare pe lumea aceasta?

– Da! Viața noastră așa ne-a fost dată.

– Condiționată de faptul să nu atingă veșnicia…

– Exact. E bine să ne bucurăm de ofertele acestea. Bucură-te de tinerețe, de viață. Bucură-te de faptul că într-o zi îți vei vedea mama și te vei reîntoarce cu bine acasă. Și roagă-te de sănătatea tuturor. Într-o societate cu oameni sănătoși te vei păstra sigur sănătoasă. Și pentru bunica ta să te rogi. Ea te-a crescut.

– Suntem pe un drum lung. Dumneavoastră l-ați străbătut cândva singur sau împreună cu prietenii?

Povestiți-mi ceva despre drumul în viață. De ce a fost nevoie să ajungeți în Siberia, ținutul acesta care sperie numai și când este pronunțat? De unde ați plecat pentru a ajunge la această cumplită destinație?

– O viață de om o vrei spusă pe un drum pe care îl parcurgi în zece zile. Îmi ceri prea mult. Viața mea și cărările ei încoace, spre Siberia, nu încap în rucsacul unei călătorii. Cere-mi altceva.

– Sintetizați. Nu mă leg de amănunte, cât doriți dumneavoastră. Spuneți-mi ceva din timpul studenției.

– Mai bine întreabă-mă cum am ajuns student, sau cum am trecut prin liceu, dacă tot vrei să-mi pui memoria la încercare. Știi că erau grădinițe pe vremea mea? Nu vrei să-ți spun ceva despre educatoarea mea?

– V-ați supărat, iertați-mă!

– Glumești. Am fost copil de grădiniță, și elev am fost și student am fost, dar uită-te tu ce a rămas din mine. În carcasa epavei din fața ta nu se mai găsește nimic, nici copilăria, nici tinerețea și nici nimic altceva.

– Nu cred că vă putea goli cineva. Sunteți un om în vârstă și dacă e să vă contrazic, în ceea ce numiți epavă, eu găsesc toată înțelepciunea lumii și toată iubirea pentru mama. Îmi este de ajuns. Spuneți-mi ceva despre dumneavoastră.

– Nu prea sunt un povestitor pe care să-l asculți.

– De citit nu am avut timp să vă citesc. Știu câte ceva despre cărțile pe care le-ați scris și despre oamenii care v-au stat alături în ultimii ani. Și cam atât. Din jurnalul mamei am învățat că sunteți un templu de iubire și de înțelegere. Și mai mult decât atât sunteți „Sașa al ei”. Îmi este suficient.

– Mă provoci.

– N-am a pierde nimic.

– Timpul îl pierzi. De ce vrei să-ți pierzi timpul? Viața mea este una deloc importantă. S-ar fi potrivit să-ți spun câte ceva despre mine mai încolo, după ce treceam de Moscova.

– N-am ieșit nici din țară.

– Câmpia Română, unde m-am născut și am crescut, este o imensitate de pământ arabil. Când vom ajunge pe la Irkuțk, să privești pe geam. Ai să vezi stepa aceea care n-are niciunde vreun sfârșit. O să-ți spun că doar meleagul meu seamănă izbitor, ca întindere, cu Siberia. Și vântul Câmpiei Române seamănă cu crivățul dinspre stepa kalmucă. De spaima pământului acela am plecat de acasă, împins de crivățul de-acolo am purces în lumea largă.

– Sunteți un bun povestitor.

– Aș vrea să vorbim. Să nu mă lași să bat la nesfârșit câmpii, fie ei de-ai noștri, fie de-ai altora.

– Vă voi întrerupe, am multe de întrebat.

– În câmpia aceea românească ai mei aveau pământ agricol, pământ suficient să îngroape toți morții neamului nostru de la Decebal încoace, căzuți în lupte de tot felul, răscoale și războaie mondiale, evident căzuți pentru pământ. Pământul acela m-a alungat de acasă. La 14 ani m-am dus. Pentru unii eram mort, pentru alții fugit. Până în clasa a șaptea pășteam boii de lanț printre lanurile de porumb, pe drumeagurile acelea înverzite de doar un metru și jumătate lărgime. Și boii erau întotdeauna câte doi și fiecare dintre ei se lupta pentru existență. Pășteau și se apărau de muște cu cozile, cu capetele, cu coarnele. Cu toate acele mișcări furioase îmi smulgeau mâinile din umeri, fiindcă n-aveam voie să dau drumul lanțurilor din mână, altfel boii s-ar fi afundat în lanurile de porumb. Și toate acele lovituri de coadă îmi crăpau obrajii și bărbia

și urechile și tot scalpul de pe capul meu de copil. Să-mi spui când adormi.

– Nu domnule Sașa, nu dorm. Până la Irkuțk mai este.

– Ai învățat lecția. Ai examenul asigurat. Și ce ziceam? Da, de spaima boilor și a pământului am plecat cât de departe am putut eu. Tata n-ar fi acceptat ca pământul nostru să rămână pârloagă, iar eu, bun de muncă, să stau ca trântorul la școală. Ca atare, dus am fost. Așa am învățat unsprezece clase, liceul, departe de casă, departe de frați, dar scăpat de pământ, și de boi, și de vaca noastră care trebuia păscută zilnic. De la liceu n-a fost prea mult până la facultate. Dacă ghicești ce profil îmbrățișasem te decorez până ajungem în țara cazacilor.

– Filologie-istorie.

– N-ai ghicit.

– Istorie-geografie.

– Nu. Eram student la drept, până în anul al treilea.

– Se făceau doar trei ani?, intervine Alexandra.

Bătrânul Sașa se uită lung la ea și spuse aproape răstit:

– Nu. Se făceau patru!

– Și? Ce s-a întâmplat?

– Am fost dat afară!

– Indisciplină, corigență, ce altceva?

– Ești departe… Din cauza pământului m-au dat afară!

– Care pământ? Nu știu ce spuneți.

– Pământul tatei. El fiind încadrat la chiaburi, eu, fiul său, eram considerat de „origine nesănătoasă”, așa erau numiți toți cei ai căror părinți aveau pământ mult, unelte agricole și vite de muncă. La toți ne era interzisă școlarizarea într-o facultate.

– Ce-ați făcut până la urmă?

– M-am reîntors la pământul și boii de la plugul nostru, până într-o zi când am schimbat munca de pe ogor cu

cea din uzină. Am îmbrăcat salopeta, m-am dezis de neamul chiaburilor și prin bunăvoința uzinei, al cărei angajat eram, am fost trimis la Moscova.

– Extraordinar! Nu v-a părăsit norocul.

– Și încă ce noroc. La Moscova am dat diferența și am devenit student în anul trei la Industria Grea. Aici îmi îngădui, te rog, să mă opresc.

– Facem o pauză, mâncăm ceva și îmi povestiți de drumul spre Iakuția și cum ați străbătut Siberia.

– Misiune ușoară. În câteva fraze o să-ți spun totul.

– Vă mulțumesc domnule Sașa.

– Ți-am zis să mă tutuiești, mă vreau și eu un pic mai tânăr.

– Sunt o biată ființă pe lângă dumneavoastră.

– Vrei să spui că eu sunt ditamai elefantul?

– Departe de mine gândul.

– De ce? Sună interesant. Știi povestea omului căruia nevasta îi zicea pui?

– Nu, nu o știu.

– Nevasta i-a zis pui până la o vreme. Când a crezut ea de cuviință i-a spus bou. Întrebată de ce femeia a răspuns cu toată sinceritatea: fiindcă un pui e prea ieftin, față de un bou.

– Ciudată comparație. Nu prea mâncați, nici nu se cunoaște că ați servit masa.

– Am băut o tărie. Coniacul ăsta îți taie pofta de mâncare. Poți încerca, avem destul.

– Nu vreau. N-am băut niciodată.

– Mai dezmorțește oasele, chiar și limba.

– Nu le simt amorțite. Sunt doar nerăbdătoare s-o văd pe mama. Mă tem să nu fi îmbătrânit.

– Are patruzeci și ceva de ani. E în puterea tinereții.

– Anii nu spun întotdeauna vârsta omului.

– Mint și ei de multe ori. E vorba de condiția fizică a fiecăruia. Necazurile, munca necontrolată, abuzurile de tutun și alcool, stresul își pun amprenta pe chipul omului. Nu este cazul Inei. Ea a fost întotdeauna cumpătată și nu s-a lăsat dusă de valurile nesăbuinței. Niciodată nu se angrena în anturaje de proastă factură. Ina face parte din categoria femeilor gingașe. Nici nu ar fi rezistat unor abateri spre destrăbălare și spre viața de noapte. Educația ei era de salon.

– Nu mințea bunica. Tot așa îmi vorbea și ea despre mama. Doar când se necăjea mai arunca și câte o sudalmă din aia grețoasă de-ți venea să fugi.

– Toți părinții mai spun și câte o „erezie” la adresa propriilor copii. Nu din răutate. Le este necaz că el, copilul lor, crescut așa și așa, dă cu bățul în baltă când le este lumea mai dragă.

– Bunica zicea multe despre mama.

– Să le treci la diverse. Să nu-i iei în nume de rău.

– Orice ar zice bunica, n-o condamn. Ne înțepăm din vorbe, dar nu ne certăm. Când cred că devin mai dură cu ea o iau în brațe, o așez pe pat și se lasă mângâiată ca un copil. Ne împăcăm și o luăm iarăși de la început. De mama însă mi-a fost tare dor. Aproape că nu-mi vine să cred că mergem la ea.

– Vom și ajunge acolo. Cât de curând. Într-o zi, două…

– Așa de repede?

– Călătorim de atâta timp, suntem aproape de Moscova. Am întârziat puțin la graniță. Ăștia mai schimbă și acum boghiurile la tren. Ecartamentul de linie ferată este mai mare ca la noi și ca în occidentul european.

– Ni se spunea la geografie despre Rusia, dar mi-a intrat pe o ureche și mi-a ieșit pe cealaltă. Rămăseserăți la Moscova. Erați student acolo.

– Te grăbești?

– Ați zis că ne apropiem de Moscova.

– Am făcut studenția acolo. Universitatea de aici avea peste 500:000 de studenți. Toate rasele pământului se găseau la Universitate în calitate de studenți, printre ei și eu, Sașa Brătășanu, cel care fugise cândva de acasă de frica pământului și de spaima boilor. La prima excursie organizată spre Iakuția am plecat cu trenul de la Moscova la Sevastopol. Cei peste 9000 de km i-am străbătut în două săptămâni.

– Ce mâncați? De unde beați apă?

– Trenul ducea cu el de toate, vagoane cu alimente, cisterne cu apă. Avea vagoane cantină. Se alimenta de oriunde. Lumea trăia, mânca, își făcea baie și pe acolo. Aveam cu noi două vagoane cu dușuri. Am ales excursia cu Sevastopolul pentru faptul că acolo căzuse prizonier tatăl meu, Voicu Brătășanu. În luptele de la Sevastopol a fost luat prizonier și dus în Siberia. Eram, cum se spune, pe urmele sale. Timp de două săptămâni am călătorit cu trenul. Stam prin gări ore întregi. Transsiberianul făcea manevre prin stații, se pornea la drum și iar lăsa sau lua alte vagoane până la capăt de linie. La Sevastopol am rămas două zile. Am remarcat, în toată excursia mea de acolo, o placă uriașă la intrarea în oraș pe care scria în rusește: „Aici timp de 63 de zile eroicul popor sovietic și armata au înfruntat și învins inamicul german și aliații săi”. Mi-am adus aminte de aliații inamicului german. Printre ei se aflase și tatăl meu. A fost singura dată când am plâns. Și știi de ce? Pentru că tata „inamicul sovieticilor” fusese înfrânt acolo la Sevastopol. De acolo a început adevărata lui tragedie. A fost dus în Siberia. Mai întâi la Ocnele din Nercinsk, mai apoi la Iakuțk și ultima destinație la Viliuisk, încă vreo 600 de kilometri

mai spre Oceanul Arctic. Cele câteva colibe ce formau un sătuc se aflau pe malul drept al râului Viliul, un afluent oarecare al fluviului Lena. Fluviul respectiv se varsă în Marea Laptev, apă comună cu a oceanului Arctic. Mai reziști? Îți mai spun?

– Eram o neroadă dacă vă întrerupeam. Eu deja am ajuns la „Casa fără adresă”, coliba în care ați stat dumneavoastră și tatăl domniei voastre, fiecare, bineînțeles la vremea lui.

– Bravos. Ai obținut nota maximă la lecția de istorie. Cu ajutorul oamenilor de pe acolo, am descoperit coliba în care stătuse tata pe tot timpul celor 10 ani de prizonierat. Am găsit caiete cu însemnările sale. Cruci ale celor morți, inscripționate de tata, fotografii. Am stat de vorbă cu câțiva români de-ai noștri, rămași pe acolo. Unii dintre ei erau din categoria marilor mutilați de război. Și-au găsit câte o femeie, s-au căsătorit, au rămas pentru totdeauna acolo. Despre coliba de la Viliuisk vorbeam deseori cu mama ta. Ina mă implora s-o duc acolo: „doar o zi să stăm în Casa fără Adresă”, așa îi ziceam colibei, „să ne iubim ca într-o lecție pătimașă de istorie”.

N-am reușit să ajungem niciodată acolo. Nici singur n-am călătorit vreodată la Viliuisk. De la excursia aceea studențească, astăzi este pentru prima oară când mai calc aceste meleaguri. Desigur este ultima dată. Să nu mă întrebi de ce, fiindcă am să-ți răspund: „Sunt în criză de timp”. Inei i-am povestit de foarte multe ori despre călătoria respectivă. Era entuziasmată. Mă întreba mereu: „Când mergem acolo? Când mă duci în Siberia? Când o să fim amândoi în casa noastră fără adresă”. Nu i-am promis vreo excursie în Siberia. Ne-am dat cuvântul că ne vom regăsi la „Casa Noastră” după douăzeci de ani de la ruptura mariajului nostru neoficial. Am greșit sau

nu, vor spune oasele mele care vor rezista sau vor ceda efortului unei asemenea călătorii.

– Sunteți cu mine.

– Într-adevăr, recunosc, nu sunt singur.

– Ne vom întâlni cu mama, apoi ne întoarcem acasă.

– Îmi dai curaj.

– Aveți și dumneavoastră destul.

– Aveam odată, pe vremuri.

Alexandra tăcu. Privește pe fereastră câmpia fără de sfârșit, tăiată în două de trenul în care se aflau. Nicio țipenie de om nu se zărește pe nicăieri. Tânăra studentă și-a pierdut răbdarea. Trece de la fereastră la locul de pe banchetă și invers. Uneori se mai uită pe jurnalul mamei sale și îl întreabă pe bătrân despre lucruri pe care acesta abia și le mai amintește.

– Vă citesc ceva domnule Sașa.

– Citește. Comentăm pe urmă.

– Despre mama… Din jurnalul ei.

– Te ascult, zise bătrânul.

– „Miercuri 27 mai… La prima oră a dimineții l-am sunat pe Sașa. Sunt la Geneva, trimisă de instituție. Era în pat, spunea el, avea vocea stinsă. Mi-a răspuns pe un ton și într-un limbaj de parcă eram ucigașa lui: „cu fiecare telefon pe care mi-l dai, îmi zgârii câte un pumn de țărână de pe lespedea așezată peste mine. Încerci să mă dezgropi, dar e zadarnic. Am murit de foarte multă vreme atât pentru tine cât și pentru ceilalți. Nu vreau să mai scurmi prin cenușa unui trecut pe care nu-l mai doresc înviat. Nu mai am timp și nici putere să mă mai întorc înapoi.”

– Erați supărat rău, zise Alexandra.

Bătrânul Sașa se făcu a nu auzi. Își rezemase capul în palme și se gândea la cine știe ce „din istoria veacului

pe care îl parcurge", cum obișnuia să răspundă atunci când era surprins de vreo întrebare.

– Mama vă supărase, își reluă întrebările Alexandra. Bătrânul Sașa își eliberă capul din palme. Răspunse:

– Îi sugerasem să se căsătorească. Eram despărțiți de multă vreme. Între noi nu mai era nimic. Vocea ei nu mai pătrundea prin zidurile ce mă înconjurau. Pur si simplu simțeam nevoia să fiu eliberat.

– Vă apăsau amintirile ei? E groaznic ce aud.

– Amintirile rămăseseră. Ți-am spus. Era etalonul la care făceam trimitere întotdeauna. Ina plecase însă din sufletul meu. Mă golise de substanță. Glasul ei de la mii de kilometri nu-l mai percepeam ca altădată. Îmi trezea neliniști, mă durea. Era durerea ce nu încetează niciodată. Nu poți trăi astfel. Ea, Ina, femeia mea din altă viață, continua să-mi spună la nesfârșit „Sașa al meu, totul este iubire, un nou început, vom fi la fel, rămâi templul meu în care îmi spun rugăciunea zilnică" și multe altele. Îi repetam cu toată convingerea că nu iubirea este constanta lumii, ci moartea. Fiindcă moartea, chiar și ca proces biologic, era singura capabilă să curme suferința și să așeze timpul peste toate uitările și peste toate vremile.

– Sufereați, domnule Sașa?

– Nu. Nu eu. Sufletul meu era zdruncinat. Mă simțeam ca o lespede de piatră peste care timpul așterne straturi de licheni și de pământ. Din când în când, Ina da la o parte această pătură a timpului lăsând să se vadă identitatea a ceva ce devenise istorie.

– Vă temeați de reînvierea trecutului, așa percep eu.

– Trecutul îl îngropasem, piesa fusese jucată. Mă repet: eu scrisesem de mult sfârșitul acesteia.

– Nu o țin prea bine minte. Cum arăta mama la corp, avea dimensiunile acelea cu 90, 90 cum se dă la televizor,

era un fel de top model?

– Nu trupul ei îmi lipsește.

– Cred că nu asta am vrut să știu.

– Pentru mine se încadra în formele matematicii, ale logicii, nu știu dacă trupește era construită inginerește.

– Domnule Sașa ar trebui să formulez mai cu grijă întrebările. Nu prea am tactul necesar.

– Chestionează-mă cum îți vine, cum crezi de cuviință, întrebările tale nu mă supără, mă tulbură, atât.

– Încerc să aflu în ce aș putea măsura iubirea de care vorbiți amândoi.

– Să nu cauți niciodată dimensiunile respectivului simțământ. N-o să le afli.

– Ce există dincolo de iubire, domnule Sașa?

– Nimic, sau dacă vrei, golul în care încape tot pământul.

– Neantul?

– Numește-l cum dorești.

– Domnule Sașa se face noapte. Încă una din cele foarte multe de când am plecat de acasă.

– Am observat că dormi bine.

– Într-adevăr nu mă simt rău, sunt doar puțin nerăbdătoare.

– Simți chemarea spre inima mamei tale, fără să vrei ești ca o plantă ce se îndreaptă spre lumină, este o tendință naturală. Mai luam câte o notă proastă la școală când uitam de tropism.

– Așa se cheamă fenomenul?

– Da! Unele noțiuni ce-mi scădeau notele le-am ținut minte, au devenit truisme, banalități sau cum ar zice profesoara de română „un adevăr evident ce nu merită să-l mai evidențiezi și tu, elev Sașa Brătășanu”.

– Le țineți minte pe toate.

– Unele da, altele nu. Îmi plăcea istoria.

– Ați ales Dreptul.

– În viață o iei pe șosea și nimerești pe calea ferată.

– Mama a făcut Dreptul, eu încerc să-l urmez. Suntem primele din neamul nostru.

– Știu. Matilda tuna și fulgera la adresa Inei „juristă, avocată, singura din neamul Măneștilor care a terminat Dreptul și ajunge să umble la braț cu un bătrân mâncat de molii".

– Eu am înțeles-o pe bunica.

– Și eu. Nu m-am dorit niciodată în pielea ei sau în postura ei, să folosesc un cuvânt ceva mai literar.

– Fac ce fac și iarăși mă gândesc la mama.

– Lucru firesc. Este chiar foarte bine.

– V-ați certat vreodată cu ea?

– De multe ori.

– Era nesuferită, rea?

– Nu, niciodată. Ne certam pe noțiunile de Drept.

– De pildă?

– Noțiuni simple.

– Dați-mi un exemplu.

– În procesele penale, Ina susținea expertul ca a fi de importanță primordială. În ce mă privește mergeam pe mâna martorului.

– Cine avea dreptate?

– După câte știu, eu eram acela cu dreptatea. Îi explicam că expertul este doar un auxiliar al justiției, pe când martorul este cel care a văzut fapta. Expertul constată, măsoară, aplică tehnica, martorul este cheia adevărului.

– N-am învățat încă.

– Ai vreme destulă. Îi spuneam Inei că judecătorul nu poate aplica o sentință mai mare de cinci ani de detenție,

dacă inculpatul nu beneficiază de apărător.

– Vinovatul poate nu-și permite un avocat. Scapă de pedeapsă? Nu-l mai judecă?

– Mâna legii e lungă. Nu scapă, i se asigură un avocat din oficiu, plătit de stat.

– Și dacă judecătorul uită ori se face că uită și-i aplică inculpatului o pedeapsă de 7, 8 sau 9 ani?

– Sentința este lovită de nulitate absolută. Nu-mi place să facem Dreptul în tren. Spune-mi ceva despre tine.

– Ce să spun domnule Sașa?

– Orice. Cum te împaci cu fetele, cu băieții, cu internetul, cu biblioteca?

– Într-un cuvânt, bine!

– Asta ca să-mi tai macaroana. Bine, tac, nu te mai întreb nimic.

– Mă puteți întreba, nu prea știu ce să răspund. Nu cred că vă mulțumiți cu răspunsuri de „da” sau „nu” ca la detectorul de minciuni.

Nu, mai bine culca-te, mâine dimineață mai vorbim. Abia am trecut de Irkuțk. Parcă în ultimele ore n-a mai făcut manevre prin gări.

– Cred că n-au mai fost stații, domnule Sașa. N-am văzut nicio lumină pe nicăieri.

– Se poate. Distanțele dintre gări sunt, într-adevăr, imense.

– Mi-e dor de mama, domnule Sașa.

– Culcă-te, dormi puțin, liniștește-te.

– Mă îndemnați să uit de dorul mamei.

– Pentru liniștea ta.

– Noapte bună, domnule Sașa!

– Mulțumesc, și ție la fel.

– Pot să vă trezesc dacă nu mă ia somnul?

– Îți stau la dispoziție la orice oră.

– Mi-e dor de mama, domnule Sașa.

– Și mie, dar ce putem face? Mai așteptăm.

– Credeți că o vom găsi în pustietatea aceea?

– Cu siguranță, eu n-am uitat locul.

– Sunteți ca vulpea care se întoarce la locul faptei?

– Nu așa de șiret.

– Locurile acelea au mai fost arate, semănate, împădurite poate. Trăiesc oameni pe colo.

– Și peste o mie de ani vor fi la fel. Oamenii sunt departe. Cei care se abat pe acolo sunt vânătorii, fugarii și din ăștia ca noi, veniți în căutarea timpului pierdut.

– Doar asta căutăm noi?

– Așa vine vorba. Ne căutăm amintirile.

– Mama nu este doar o amintire pentru mine.

– Aș zice că Ina e mai puțin de atât.

– La figurat, da.

– Metaforele noastre, în general, sunt la modul respectiv. Ina a fost o femeie curajoasă. Nu multe ar fi străbătut pustia sovietică de la un capăt la altul pentru o frază spusă la tinerețe, în fața unui om încă de pe atunci bătrân.

– Bătrânul acela era bărbatul ei. Era Templul ei. Cine are dreptul să o împiedice să se închine încă o dată la sanctuarul ei de tinerețe? Cine, domnule Sașa?

– Nimeni domnișoară. Timpul lucrează însă pentru toată lumea. Să luăm aminte la istorie.

– Putem invoca și literatura. Am citit despre iubirile lui Petrarca, Alexandru II țarul Rusiei, fiindcă tot suntem pe teritoriul său, iubiri ce n-au fost uitate.

– Mergem prea departe. Era vorba că dormi.

– Da, acum o oră. Mi-a trecut somnul.

– M-a cuprins pe mine, avem aceleași drepturi.

– Știți să mă expediați.

– Glumesc. Te ascult.

– Mă duc la fereastră.

– N-ai să vezi nimic, întunericul e ca smoala.

– Poate văd vreo gară, vreun om.

– Sunt oameni în tren, destui să te îmbete cu vorbe slavone și vodcă. De aici încolo, până la ocean ai să auzi cel puțin 10-12 dialecte slavone. Dacă știi limba lui Pușkin și a lui Dostoievski, îi înțelegi și pe cei de pe aici.

– Am citit Anna Karenina.

– În rusă?

– Nu domnule Sașa, în limba noastră!

– Iartă-mă, întrebarea mea a venit prea pripită, nu este însă la întâmplare. La noi, în România, limba rusă se învață în școli. Bătrânii, bărbații mai ales, au călătorit în Rusia, au luptat pe fronturile din URSS, știu limba lui Gorki și a lui Esenin foarte bine.

– Da, cei mai în vârstă. Am făcut engleza, franceza și puțină germană. Nu mă descurc decât în engleză.

– Ți-a plăcut Shakespeare?

– N-aș spune. Am văzut câteva piese la televizor. Engleza o aveam materie de bază, iar profa insista să știm tot ce ne preda. Nu admitea delăsarea.

– Ce mai vezi pe fereastră? Se vede Rusia de la geam?

– Nimic. Doar niște copaci pe lângă linia ferată.

– Sunt plantați anume, pentru a proteja linia de înzăpeziri. Iarna sunt viscole puternice pe aici.

– Domnule Sașa, mi-e dor de mama, sări Alexandra de la fereastră. Mi-e dor de mama, domnule Sașa!

– Culcă-te, poate o visezi. Așa fac toți copiii.

– Noapte bună, domnule Sașa. Mă culc, dacă ziceți.

– Mi-ai mai spus, mulțumesc.

Alexandra închise ochii. Multă vreme auzi zgomotul roților de tren. Într-un târziu nu mai auzi nimic. Adormi.

Bătrânul Sașa o mai întrebă câte ceva fără să primească răspuns. Spre ziua adormi și el. În ultima vreme nu prea dormise.

*

Matilda Mănescu stă în fața oglinzii. De câteva minute își privește chipul. Plânge. Cu dosul palmei își șterge din când în când lacrimile prelinse pe obraji. Singurătatea îi măcina liniștea. În sufrageria ei, încărcată cu tot felul de lucruri casnice, se auzi telefonul. Își îndreptă căruciorul într-acolo și își drese glasul.

– Alo, se auzi în receptor, de la poliție suntem. Vă informăm că fiica dumneavoastră a fost văzută în apropierea localității Iakuțk, vorbim de Ina Mănescu dată dispărută.

– Parcă și zilele trecute mi-ați zis că se află acolo.

– Nu doamnă, ultima dată când am vorbit, Ina Mănescu se afla la Irkuțk, ceva mai încoace cu câteva sute de kilometri. Ce știm este că dumneaei nu staționează, merge mai departe. Dacă vă țineți tare o să vă spun că în urma Inei, la distanță de o zi, două cu Transsiberianul, călătoresc Alexandra, nepoata dumneavoastră și Sașa Brătășanu. Împreună, doamnă Mănescu!

– Mulțumesc, domnule agent! Mulțumesc, zise Matilda, grăbindu-se să-l expedieze pe cel de la telefon. Cu voce tare se porni pe comentarii. „Nerozii ăștia de la poliție mă cred o proastă bătrână. Eu știu de Sașa și Alexandra, dar nu era să le spun lor. Ei descoperiseră America în estul rusesc. Halal poliție. Așteptându-i pe ei făceam o treabă de tot râsul. Bine că Alexandra a pus șaua pe cal, și-a luat ghidul cu ea și a plecat după Ina. Altfel, poliția lucrează după zvonuri. Oricum, știu că Ina se îndreaptă

spre coliba moșului Sașa și mai știu că moș Sașa împreună cu Alexandra sunt pe urmele ei și se duc la aceeași adresă. Apropos de adresă, aceasta nu există la propriu. De aici îi zicea fie-mea „Casa fără Adresă”. Îmi închipui eu ce este cu această casă din mijlocul Siberiei. Vreo cocioabă în care se adăpostesc cei rătăciți și probabil vânătorii întârziați pe câmp”.

Bătrâna Matilda vorbi multă vreme singură. După un timp își aduse aminte de cărțile ei de ghicit. „Ia să dau eu un pic în cărțile mele, astea știu de zece ori mai mult decât poliția. Blegii de ei îmi spun lucruri știute de mine cu zeci de zile înainte”. Întinse pe masă așii și damele ei de pică, apoi valeții de ghindă, personajele ei de bază. Cu acestea trăise în ultimii ani, îi spuneau pe unde umblă Ina, ce face Alexandra la școală și toate celelalte. „Mai întâi să încerc s-o prind pe Alexandra la telefon. De când a plecat cu Sașa am fost mereu „în afara ariei de semnal”, cum îmi zic roboții de la telefonia mobilă.” Matilda Mănescu primi același mesaj: „abonatul nu se află în zona de acoperire…” Se lăsă păgubașă. Strânse cărțile în pachet, le lovi de câteva ori de masă, cum văzuse ea la împătimiții jocurilor de noroc, apoi le împrăștie alegând la întâmplare câteva dintre acestea. Le studie cu atenție, le puse deoparte și zise: „dau bine. Ina este în drum spre colibă, Alexandra este și ea într-acolo. O să aștept vești de la ea. Sunt aproape. Nu m-am gândit încă ce voi face dacă nebuna de Ina va încerca să plece cu hodorogul ăla de Sașa. Și el și ea sunt în stare de orice. Pe ea o înțeleg, este tânără, are nevoie de un bărbat. Sașa nu mai e pentru ea. Săracul de el abia își mai târăște galoșii, e mai bătrân ca mama! Ina a rămas tot cum o știu; zănatică, neascultătoare, pusă pe năzbâtii. De pe urma ei am tras ponoase multe. Am ajuns în căruciorul cu rotile

și din cauza ei. Am bătut țara în lung și-n lat cu comerțul meu, să strâng pentru fete. Am dormit prin vămi și prin mașină să aduc aur de la turci și haine din Italia. Am strâns ban pe ban. Ina m-a pricopsit cu Sașa al ei. Ana mi-a dat bătăi de cap cu al ei. Niciodată n-a vrut s-o facă mireasă, nici la altar n-a dus-o și nici la starea civilă. Pentru ce m-am omorât atâta? Bietul Gică o fi putrezit pe acolo pe unde este. Măcar am reușit să-i fac un cavou ca lumea. Bine că și eu o să am parte de confortul de acolo" își mai zise Matilda, întorcând încă o dată cărțile de pe masă.

*

Bătrânul Sașa se trezi. Se întinse puțin, apoi se rezemă de fereastră. Alexandra îl privea pe furiș. Parcă nu se îndura să se ridice de pe canapeaua pe care dormise câteva ore bune. Trenul își vedea de drumul său, continuând să taie în două Siberia pustie și arsă de soarele unei veri ce lăsase locul toamnei. Bătrânul Sașa se așeză lângă Alexandra. După câteva minute îi zise:

– Îmi vorbeai de iubirea țarului Alexandru al doilea…

– Da, sări Alexandra de la locul ei, iubirea lui cu Katia.

– O iubire nelegiuită.

– De ce?

– Katia Dolgoruki, născută Mihailovna, a fost mai întâi metresa țareviciului Alexandru, apoi nevasta lui, căsătoria dintre ei fiind considerată morganatică. Înainte de ea, țarul mai avusese multe femei. Cu una dintre ele, soție până la urmă, a avut cinci copii.

– Știu povestea. M-a impresionat iubirea dintre ei.

– Ecaterina Alexandrovna a fost ultima iubire a țarului. Acesta era numele ei după căsătorie. Țarul a fost asasinat, ea a mai trăit după el încă 56 de ani.

– S-au iubit câțiva ani buni. Iubirea lor a făcut obiectul unor cărți și filme bine primite de public.

– Doar 15 ani a durat relația lor.

– Constat că dumneavoastră țineți mai mult la partea istorică.

– E adevărat. În profesia mea era de înțeles, pentru vârsta ta de asemenea. Eu am studiat viața Romanovilor la școală, tu ai remarcat-o din cărțile de literatură.

– Așa este, domnule Sașa. Despre Petrarca și Laura ce ziceți, la iubirea lor, mă refer.

– O iubire platonică. S-au văzut o singură dată. Petrarca a scris vreo 360 de sonete influențând serios curentul Renașterii ca și Michelangelo, Leonardo da Vinci. Laura a murit de ciumă, Petrarca a trăit multă vreme alături de soția sa și de copii lor. O relație ciudată, nu ți se pare?

– Știu doar ce zicea Petrarca, atunci când Laura se urâțise și se plângea de bătrânețe: „Ce contează anii? Iubesc și voi iubi mereu. Dacă odată cu trecerea timpului arcul are mai puțină forță, el reușește întotdeauna să rănească inima”.

– Pe poet l-am înțeles, zise Sașa, nu l-am prea iubit pe Țar. La moartea lui l-aș fi plâns mai degrabă pe asasinul său care a fost spânzurat.

– V-a păcălit și pe dumneavoastră istoria.

– Pe cine a mai înșelat?

– Pe mulți dintre aceia care au aprofundat-o stricto facto. Eu am luat din aceasta lucrurile frumoase. Fiind bărbat v-ați oprit mai mult asupra războaielor. Noi, femeile, am vrut din totdeauna o altfel de istorie.

– Una a iubirii, a concordiei depline.

– Un răspuns de nota zece.

– Ce ne-am fi făcut cu atâta iubire?

– Ne-am fi înmulțit și am fi trăit în pace.

– Până când?

– Până la sfârșitul lumii.

– La echilibrul social, natural te-ai gândit?

– Cum adică?

Războaiele mențin echilibrul și ele, vreau să zic, oamenii mai trebuie să și moară, pentru a face loc altora.

– Mă retrag, domnule Sașa, trec la năframa albă.

– Ești prea blândă. Încerc să-ți alung gândurile, vreau să umplu un timp al nimănui. Și eu mă plictisesc, aș vrea să se termine drumul spre Siberia. În sufletul meu apar urme ale trecutului, se răscolește cenușa unui timp. O credeam stinsă demult, dar în străfundurile sale scânteia tinde să se reaprindă. Și cum s-ar mai reaprinde la anii ăștia pe care Îi car în spinare? Pricepi utopia?

– Sunt simțăminte firești, domnule Sașa. Suntem vii, și ca atare, simțim, trăim, ne bucurăm. Sufletul nu îmbătrânește domnule Sașa, și nici nu moare.

– Ești bună cu mine. Să ai grijă să mă aduci înapoi acasă. Aș vrea să mor pe căpătâiul meu.

– Vom veni împreună, domnule Sașa, noi doi și mama!

Bătrânul zâmbi înțelegător. Între ei se așternu tăcerea. Se auzeau zgomotele roților pe șinele de oțel. În compartimentul de clasă oamenii se pregăteau să coboare. La Iakuțk, lumea aceasta de mineri, pescari, vânători și turiști se împărțea în alte destinații. Trenurile muncitorești îi transportau spre alte gări. Siberia industrializată în anii de după război se populase cu milioane de oameni. Mineritul rămăsese totuși singura preocupare ce ținea în viață un ținut acoperit de tundră, adică tufișuri, arbuști de toate felurile, unii mai mici decât alții, mei păsăresc. În limba rusă, toate acestea la un loc, se numesc Tundra.

– Domnule Sașa, mi-e dor de mama, se auzi ca un plânset de copil vocea Alexandrei.

– Până diseară suntem acasă! Schimbăm trenul și atât.

– Acasă la noi? În Casa fără Adresă?

– Acolo. Urmează să vedem dacă Ina este „acasă”. Plecată cu mult înaintea noastră, ar fi trebuit să fi ajuns de cel puțin trei, patru zile.

– O fi avut mâncare la ea?

– Se găsește pe aici de cumpărat.

– Sunt magazine alimentare?

– Nu chiar. Se găsește pâine, mei, orz…

– Să nu-mi spuneți că oamenii se hrănesc cu mei și orz.

– Foarte mulți, da. În special băștinașii. Să nu te mire dacă Ina te va întâmpina cu o gabersupă aromată și cu o porție de cașă ca la mama Rusia acasă, în Siberia orientală.

– Ce e gabersupa, domnule Sașa?

– Supa de orz. Ciorbă din boabe de orz sălbatic.

– Bănuiam, după denumirea care se termină cu s-u-p-a. Dar cașa?

– Fiertură de mei. Mei păsăresc, sălbatic.

– Bine că ne-am luat merinde de acasă.

– Găsim și pe aici. Pe toate câmpiile acestea din fața noastră se vânează reni, porci mistreți, iepuri. Pâinea se aduce de la Irkuțk, Viliuisk, Iakuțk.

– Cunoașteți localitățile de pe aici?

– Nu foarte bine, dar cât de cât. Bucură-te că am ajuns.

– Mi-am pierdut definitiv răbdarea. Cât stăm aici? Nici măcar nu e o gară ca lumea.

– Tragem un fum de pipă, cât așteptăm trenul muncitoresc.

– Mă faceți responsabilă cu încărcatul pipei și batem

palma. Parcă o văd pe mama cu pipa și tutunul.

– Se specializase. Trăgea și ea câte un fum.

– Știu. Am citit despre multe în jurnalele ei. De obicei folosea exprimarea decentă, putea citi oricine. Literatură curată, domnule Sașa. Nu aveați de ce vă rușina dacă citeați în fața copiilor sau nepoților. Dați-mi pipa să o umplu cu tutun.

– După ea căutam.

– E la locul ei, n-o căutați în altă parte.

– Ești grijulie. Ina era la fel. Semeni cu ea.

– Era mai frumoasă decât mine? Mă refer la perioada în care erați amândoi.

– Cum ești tu acum, așa era ea atunci.

– Ați copiat răspunsul. V-am mai întrebat o dată și răspunsul dumneavoastră a fost același.

– La o întrebare nu există două răspunsuri. Voiai să mă prinzi cu minciuna? Ina era frumoasă. Fiica sa, Alexandra, pe care am avut privilegiul să o cunosc și să călătoresc împreună cu ea vreo 10.000 de kilometri, este la fel de frumoasă.

– Vă mulțumesc de compliment.

– Meritul este al tău.

– Stăm pe o bancă? Pipa este în stare de aprindere.

– Dă-i foc, simte-te bine.

– Stați lângă mine, domnule Sașa.

– Nu plec nicăieri.

– Să-mi dați și mie, după ce vă faceți plinul.

– Să nu tragi fumul în piept.

– Mă răsfăț puțin.

– Ești liberă. Poți să și zburzi, de aici până la Oceanul Arctic, nu mai este decât o palmă de loc și câteva mii de hectare de tundră.

– Nu vreau să mă pierd, domnule Sașa.

– Atunci vino cu mine, zise bătrânul arătând spre garnitura de tren ce se formase pe una dintre linii.

*

– Altă distracție cu trenul acesta, domnule Sașa.
– Într-adevăr, vagoanele sunt din scândură, băncile la fel, ferestrele mici și dintr-o bucată.
– Au avut grijă să scrie dedesubtul lor, citesc: „Ne zacrivaeth iz ocna”
– Mă lași să traduc?
– Vă rog chiar.
– Nu vă aplecați în afară, pe fereastră.
– Sper să nu ne prindă noaptea în hardughia asta.
– În două ore ajungem la destinație.
– Și gata, suntem acasă la mama?
– Încă vreo două ore pe jos și vom sosi la mama acasă.
– Ați inversat termenul.
– Așa vom fi primiți și tot astfel ne vom simți ca „la mama acasă”.
– Având în vedere modul general de exprimare vă dau încă o dată dreptate.
– O profesoară ca tine îmi dădea numai premiul întâi.
– Îl meritați cu prisosință.
– Sunt curios să văd ce premiu îi acorzi Inei pentru masa de diseară.
– Gata, ura, am înțeles. Diseară cinăm acasă!
– La mama acasă. La Ina.
– Parcă nu știu ce e cu mine.
– Relaxează-te. În câteva ore ajungem.
– Domnule Sașa, știți ceva?
– Dacă îmi spui.
– Eu nu m-am îmbăiat de când am plecat de acasă.

– În Transsiberian erau dușuri, primitive, dar erau.

– I-am văzut pe mineri cum treceau cu maieurile scoase și se întorceau ca de la scalda în Jiu.

– Sunt tot ca ai noștri. La Motru, la Rovinari, la Albeni sunt aceeași muncitori ca și pe aici.

– Știți ce am observat la cei de pe aici?

– Sunt toți blonzi, sau ce?

– Culoarea lor nu se prea cunoștea nici când se întorceau de la duș. Toți aveau câte o sticlă, două, pe care scria Stolicinaia.

– Este ceaiul lor de toatezilele și de toate nopțile. Fără vodcă, rusul nu știe să vorbească.

– N-am înțeles o iotă din ce vorbeau.

– Muzica lor, cred că ai înțeles-o.

– Cazaciocul și U te bia rastodițea Katiușa!

– Să le cânți Inei. Dacă erai mai atentă, învățai și ceva din limba lor.

– Am învățat, fiți fără grijă. Treceau pe hol, prin dreptul nostru, arătându-și goliciunea unul altuia și-i ziceau și numele.

– Mineri. Oameni fără prea multă școală.

– Am învățat că la pâine îi ziceau hleb, la apă voda, cu „voda” asta nu sunt prea sigură. Unul a luat în gură lichid dintr-o sticlă și l-a scuipat jos urlând de ciudă, probabil că îi dăduseră apă în loc de vodcă.

– E posibil. Cu apa ai înțeles bine, așa îi spune pe rusește.

– Erau totuși civilizați, nu intrau în discuții cu pasagerii, doar între ei se îmbrânceau și își adresau cuvinte care nu erau primite cu plăcere. Evident, porcării de ale lor. Viața lor mi se pare însă de-a dreptul primitivă.

– Pe coclaurile Siberiei, nu poate fi altfel.

– Ne-am luat cu vorba, să nu uităm să coborâm.

– Este capăt de linie.

– Coboară toată lumea, ajungem acasă, ha, ha, ha, se pomeni râzând și bătând din palme Alexandra.

– Un bob zăbavă, cum ar zice bunică-ta Matilda.

– Ea le are cu cărțile, nu cu bobii.

– Așa-i, ea e sigură de ce-i arată cărțile.

– Prostii de ale ei, domnule Sașa. Îi place să le înșiruie pe masă și să vorbească singură. Nu cred nimic din ce zice ea. Fabulează.

– Eu îți dau dreptate. Nu cred nici eu în nimicuri din acestea. Matilda își omoară timpul. Are o preocupare.

– În sensul acesta, da. Ce să facă altceva?

– Ne pregătim de coborâre, schimbă vorba Sașa.

– Gata, am ajuns! strigă Alexandra.

La ușile vagoanelor se strânseseră deja grupuri de călători. Se grăbeau la coborâre. Urmau să meargă pe jos sau în vreo căruță mulți kilometri spre cătunele lor muncitorești. La lăsarea întunericului nu se prea circula prin zonele lor de domiciliu. Nopțile erau întunecoase. Vremea începea să se răcească. Toamna venise cam de timpuriu peste întinderile siberiene.

Locomotiva scrâșni din roți, făcând ca vagoanele din spate să se izbească puternic unele de altele.

– Gata! strigă Alexandra, coborâm. Am ajuns!

Doar bătrânul Sașa o asculta și se bucura de veselia ei. Ceilalți călători coborâră în liniște, îndreptându-se fiecare în direcția unde aveau de mers.

– Plătim o căruță, zise bătrânul Sașa, văd acolo oameni care se tocmesc la preț. Călătoria cu căruța nu e scumpă, dar oamenii sunt foarte săraci, de aceea preferă să meargă pe jos câțiva kilometri.

– Mergem cu căruța, domnule Sașa. N-am mers niciodată cu un asemenea vehicul. Ca în povești!

– O să fie cu ceva zdruncinări. Drumurile sunt de câmpie, cu hârtoape multe.

– Nu contează, domnule Sașa. Mergem la mama. Ce o făcea ea acum? Ne-o aștepta?

– E posibil. O fi aflat de noi sau se așteaptă ca doar eu să ajung la ea. Cine îi putea spune de tine?

– Cei care ne anunțau de itinerariul mamei, cine știe dacă nu ne-au urmărit și pe noi.

– Ei primiseră instrucțiuni doar s-o urmărească, o monitorizau, cum ziceau cei de la poliție.

– În cazul că nu știe de mine, mama va avea o mare surpriză. Să-și vadă fata în Siberia! Ați mai auzit de asemenea lucruri, domnule Sașa?

– Sincer, nu. Pe lumea asta sunt destule întâmplări de care nu auzim. Încă una în plus, ce mai contează.

*

Drumurile siberiene sunt niște poteci mai largi prin tufișurile și poienile ce se întind cât vezi cu ochii. Într-o căruță trasă de un cal slăbănog, bătrânul Sașa împreună cu Alexandra se îndreptau spre coliba în care sperau să o găsească pe Ina. Sașa parcursese traseul în tinerețe, în dorința sa de a cunoaște locurile pe unde tatăl său trăise un deceniu, ca prizonier de război. Acum, bătrân fiind, altul e scopul plimbării sale la Viliuisk. Nu regretă faptul de a fi venit până aici. I se pare totuși hazlie întâmplarea. Dintr-o toană a Inei se angajase să bată Siberia în lungul ei, pentru o întâlnire mai mult de povestit nepoților. „La ce îmi ajută deplasarea asta până aici?”, se întrebă bătrânul, aruncat când în sus, când în lateral de hurducăturile la care era supus. „Sunt prea bătrân, postura de excursionist nu mă mai prinde. Nu sunt sigur

nici dacă Ina a venit aici sau nu. Mi-a fost milă de Alexandra. Fata asta merita să-și vadă mama. Poate o vom găsi. De ce să nu facem o bucurie pentru un copil?” se întrebă el. Alexandra se ține strâns cu o mână de brațul lui Sașa, cu cealaltă de scândura care ține loc de perete căruței. Calul aleargă câteva sute de metri, apoi se oprește și iar pornește. În depărtare nu se zărește decât cerul care a coborât aproape până la pământ. Înserarea se apropie. Bate vântul stepei, neobosit bate de zile și nopți în șir. În Siberia vântul e stăpânul cerului și al pământului. Omul care mână calul stă pe o scândură pusă de-a curmezișul căruței. Se freacă la ochi și înjură. Se aud cuvinte scrâșnite printre dinții săi mâncați de tutun: „Siberskaia bifoimate…”. din când în când lovește nemilos în mârțoaga ce trage căruța după ea.

– Mai este mult, domnule Sașa? întrebă Alexandra.

– Un pic. Câțiva kilometri.

– Nu mai pot, scânci ea ca un copil trezit din somn.

– Puțină răbdare. Ne apropiem.

Alexandra nu mai zise nimic. Încercă să bea apă dintr-o sticlă. Îi fu imposibil. Căruța sare peste gropi și bolovani ca pe arătură. Privind la ea, bătrânul Sașa, cuprins de milă îi zise:

– Când o opri căruța și îi arătă spre sticla cu apă.

Alexandra înțelese. Lăsă sticla pe podeaua căruței. Se gândește acasă la bunica sa, dar vede în fața ochilor pe aceea ce-i dăduse viață și o aruncase în brațele bătrânei, să-i aibă grija. „Ce o făcea mama?”, se întrebă ea ținându-se strâns de oblonul căruței. Observă că Sașa îi face semn căruțașului să o ia la dreapta, îi șopti și ceva la ureche. Înțelese că se tocmeau la preț, văzându-l cum scoate din buzunar câteva hârtii care nu semănau deloc cu banii văzuți de ea pe acasă.

– Sunt ruble rusești, zise Sașa. Pe aici nu poți plăti în altă monedă.

– De unde le aveți? întrebă Alexandra.

– Le-am cumpărat de acasă, de la o agenție.

– Cum de v-ați gândit la banii rusești?

– Ce copilă ești! Nu puteam călători atâtea mii de kilometri fără bani. Avem cât ne trebuie. Ne ajung și pentru întors acasă.

– Domnule Sașa, vă admir. Mă rog la Dumnezeu să fiți tatăl meu.

– Și dacă nu sunt?

– Rămâneți Sașa al meu, cum zice mama la fiecare frază de jurnal.

– Mulțumesc. Ești o copilă formidabilă. Nu contează dacă biologic îți sunt tată sau nu. Între noi stă o femeie, ne-a fost și ne este iubită amândurora.

– Așa este, domnule Sașa, între noi stă mama, dar nu să ne despartă, ci să ne adune la un loc. Ar fi minunat. Mi-e tare dor de mama, domnule Sașa!

Bătrânul Sașa nu mai răspunse. Ar trage un fum din pipa lui. Călătoria aceasta lungă cât un trimestru l-a obosit. Îi plăcea liniștea sa de acasă. Avea prieteni, se simțea bine cu ei. Era răsfățatul tinerelor sale colaboratoare. Mulți îl invidiau. Acasă la el venea des și rămânea pentru multe zile Adina, asistenta sa de toate zilele. Erau văzuți împreună peste tot. Unii spuneau că este prietena lui, alții se pronunțau de felul: „îl ajută în munca lui de scriitor, e prea bătrân pentru ea”. De la plecarea Inei bătrânul încercase să pună ceva în locul ei. „Mi-e greu fără ea, zicea el, Ina nu era doar femeia mea, era mai mult de atât”. Ina îi fusese parteneră de viață mai bine de patru ani. Plecase într-o zi și dusă a fost. Vecinii lui Sașa asistaseră la plecarea Inei. Se

îmbrățișaseră, își luaseră la revedere ca doi prieteni. A mai fost văzută multă vreme pe la Sașa. Într-un final, n-a mai văzut-o nimeni. Ba chiar a fost dată dispărută. După atâta amar de vreme, Sașa o caută la marginea extremă a Siberiei. Alexandra se ridică de pe scândura pe care stătuse câteva ore bune. Îi zise lui Sașa:

– Mă dor toate oasele. Nu mai pot.

– Uite, zise bătrânul, la turnul acela ce se vede în fața noastră, coborâm.

– Acolo e mama?

– Nu. Este un fel de castel de apă. Se trage apa din pământ, se urcă în bazinul acela de sus și prin cădere liberă ajunge la o pompă. De acolo, cei de prin preajmă își iau apă de băut, de spălat.

– Am ajuns, deci.

– Suntem pe moșia noastră!

– Domnule Sașa, nu pot să cred.

Bătrânul îl bătu pe umăr pe căruțaș, după ce mai înainte îi înmânase câteva ruble.

– Spasiva, dobre vecer, zise căruțașul.

– Cu plăcere, bună seara, răspunse bătrânul Sașa, uitându-se după căruța care își continua drumul, parcă spre capătul lumii.

Rămași singuri într-un pustiu fără de sfârșit, Sașa și Alexandra se priviră în ochi.

– Suntem la capătul pământului, zise bătrânul.

– Văd. Încotro o luăm?

– Pe cărăruia aceia ce duce spre râu, arătă Sașa poteca ce se pierdea între tufele de pe margini.

– Mergem la mama?

– Am ajuns. Iată castelul în care sper s-o găsim pe împărăteasa Ina Mănescu.

– Nu văd nimic, domnule Sașa.

– E o colibă acolo, vezi? Aceea este ceea ce am numit eu și mama ta „Casa fără Adresă”. Acolo trebuie să fie mama noastră, a amândurora.

– În pustietatea asta, mama să fie aici?

– Este legământul său să-și vadă pe Sașa al ei după douăzeci de ani.

– Nu numai să-l vadă, voia mama.

– Ești rea cu mine. Nici n-avem camere separate.

– Mă culc afară, domnule Sașa. Vă mai amintiți ce scria în jurnalul său: „măcar o noapte să mă iubesc cu Sașa al meu; în casa noastră de acolo”.

– Sunt prea mulți ani de atunci.

– Bine, domnule Sașa.

– O luăm pe aici și ajungem lângă râu, pe acolo este intrarea în casă.

– Cum se cheamă gârla asta, domnule Sașa?

– Viliul. Să ții minte.

– Mi-o trebui vreodată să știu?

– Ca amintire. Ai fost aici.

– O luați ca pe o lecție de istorie.

– E o lecție. Nu știu dacă de istorie, dar e o lecție.

– Suntem la marginea lumii, domnule Sașa.

– Te contrazic. Suntem acasă la noi, Alexandra!

– Domnule Sașa, îmi este dor de mama…

– Cu siguranță e acasă. Poate ne și așteaptă.

*

Bătrânul Sașa își lăsă din mână bagajul voluminos. În urma lui, la câțiva metri, Alexandra se lupta cu o valiză pe care mai mult o târa. Ajunse în dreptul bătrânului și se opri. Își rezemă bagajul de cel al lui Sașa și zise:

– Cât de lungă poate fi Siberia asta?

– Prin lume se spune că n-are sfârșit.

– Noi i-am dat de capăt, domnule Sașa.

Bătrânul tăcu. În fața sa, căsuța aceea de pământ și lemn apărea ca din alte timpuri. Se simți dintr-odată tânăr. Pentru câteva clipe îl inundară amintirile. Își reveni repede. Alexandra privea pe un ochi de geam în încăperea în care domnea întunericul. Se înserase de-a binelea. Doar vântul Siberiei vuia în văzduh, neobosit. Sașa se apropie și el de ușă. Apăsă clanța și intră.

– Ce curajos sunteți, domnule Sașa!

– Suntem acasă la noi, Alexandra.

Cineva din încăpere auzi zgomotul făcut de cei doi. Se strânsese într-un colț al patului și aștepta. Își astupase apoi urechile să nu mai audă. Teama îi cuprinsese întreaga ființă.

– E cineva, aici? Strigă Sașa pe întuneric.

– Ești aici, mamă? se auzi și întrebarea Alexandrei.

Din întunericul acela de nepătruns, ca o nălucă nevăzută, ființa aceea ce stătuse ghemuită și inertă se destinse ca un arc și se repezi spre cei doi.

– Sașa, strigă ea. Cu cine ești, Sașa al meu?

– Cu fiica ta, cu Alexandra sunt!

– N-avem lumină aici, zise femeia căutând-o pe întuneric pe copila ce-i zisese mamă.

Sașa scăpără o brichetă. Coliba se lumină pentru câteva clipe. Sașa văzu pe un perete un tablou mare cu chipurile amândurora. Tabloul era flancat în ambele părți de două rochii. Prima, pe care întârzie cu privirea, era una albă, strălucitor de albă, „e rochia ei de mireasă pe care o visa mereu”, își zise Sașa. „Dar cealaltă de ce e neagră? Ce gânduri avea Ina?” se mai întrebă el. Nu cumva!…nu, nu, Ina e în toate mințile, nu se putea gândi la ce e mai rău.

Alexandra rămase țintuită în mijlocul încăperii.

– Mamă, strigă ea, tu ești?

– Eu sunt, copila mea, răspunse aceasta trăgând-o lângă ea. Nu îți pot vedea fața, dar se luminează acum. Aici se face lumină pe la 11-12 noaptea.

Cei trei se strânseră unul lângă altul.

– Sașa al meu, cum m-ai găsit, Sașa al meu? întrebă plângând femeia, sugrumată de emoții.

– Am fost doi, nu ne-a fost greu…

– Pe ea de unde o cunoști?

– O știu de când era mică. Tu mi-ai arătat-o.

– Ai ținut-o minte.

– E fiica ta, Ina, nu puteam s-o uit. N-aveam dreptul.

– Mama ce face? Știți ceva de ea?

Bătrânul Sașa nu răspunse, aștepta ca Alexandra să-i spună ceva despre ea. Fata însă se ghemuise între cei doi și nu mai avea putere să vorbească. O găsise pe mama ei și îi era de-ajuns.

– Ce face mama? Să înțeleg că are probleme, ori a murit?

– Stai liniștită, mamă, răspunse Alexandra, bunica nu moare. Și-a luat angajamentul să trăiască cel puțin până te-o vedea acasă.

– Am văzut două rochii atârnate pe perete, zise Sașa ca pentru sine, culorile lor reprezintă ceva anume?

– Da, Sașa al meu, cea albă este rochia mea de mireasă, iar cealaltă este costumația de la mănăstire. Dacă voi pleca împreună cu voi, mă voi îmbrăca în alb, aceasta însemnând revenirea la relația noastră „ciudată” de acum douăzeci de ani…

Ina Mănescu tăcu. Simți mângâierile Alexandrei pe față.

– Și cealaltă, reveni Sașa cu întrebarea.

– O voi îmbrăca în cazul că voi deveni iarăși maica Aspasia. Și nu voi merge acasă, ci la mănăstire!

– Locul tău este cu noi, mamă!

– Întreabă-l pe Sașa al meu.

– Sașa al nostru te vrea lângă el, mamă. Vom merge acasă și ne-om vedea de viața noastră.

– Toți trei?

– Toți patru, interveni Sașa, pe Matilda ai uitat-o?

– V-ați împăcat! Doamne, ce aud, v-ați împăcat! Faraoana te-a iertat! Sașa, sunt fericită!

– Și eu, zise bătrânul.

– Și eu, se auzi glasul Alexandrei.

– Mâine e ziua mea, Sașa!

– Știu, o vom sărbători aici. Și vom pleca apoi. Ne vom întoarce acasă.

– Și ziua noastră, cum rămâne cu ea?

– O vom sărbători în țară, cu Matilda. Până la 9 octombrie sunt aproape două săptămâni. Ne prinde iarna. Eu știu cum este iarna pe aici.

– Cum vrei tu, Sașa al meu.

– Plecăm acasă la bunica, strigă Alexandra. Abia aștept să treacă de miezul nopții să sărbătorim ziua mamei. Avem șampanie, mamă, știai?

– Și eu am ceva pentru voi.

– Vodcă?

– Da, Alexandra, pe aici vodca e la mare cinste.

– Avem și prăjituri și pizza, mai zise Alexandra.

– Am pregătit și eu cașă și gabersupă.

– Nu mă surprinde meniul tău. Sașa m-a pus în temă cu fierturile de mei și orz.

– Am și ceva de la mănăstire.

– Mai vii de acasă. Ce ai bun de acolo?

– Vin sfințit și mâncare de ciuperci conservată.

– Ura, Sașa al nostru, suntem salvați de la foame!

– Stai liniștită, răspunse bătrânul, nici tu, nici Ina și nici subsemnatul nu vom răbda. M-am îngrijit eu de toate.

*

Pe cerul Siberiei orientale se ivește soarele. Lumina blândă a dimineții îi găsi pe cei trei strânși unul lângă altul. Bătrânul Sașa se trezi primul. Puse o haină peste Ina și ieși din încăpere. „Asta mică a simțit frigul, s-a îmbrăcat de aseară”, zise el, nopțile sunt foarte friguroase aici. Își aprinse pipa. Gândurile îl duc departe. Spre țară. „Vom pleca imediat, nu are rost să mai rămânem aici”. Furișată în spatele său, Alexandra îi întrerupse gândurile.

– Bună dimineața, domnule Sașa.

– Bună, Alexandra. Te-ai sculat și tu?

– Și eu și mama. Îmi este frig.

– Mie îmi este foame.

– Mâncăm. Pregătim ceva și gata. Mamă… strigă ea, lui Sașa îi e foame.

– Puteți veni la masă, răspunse Ina.

– Să termine Sașa cu pipa.

– Nu-l mai lăsa să fumeze.

– Cum adică mamă? Să-l opresc?

– Da. Ce ți se pare așa greu.

– Cum să fac, învață-mă tu.

– Îi iei pipa și gata. Așa, ca unui copil ștrengar.

– Ina se pricepe mai bine. Cheam-o pe ea, zise bătrânul.

– Vino tu, mamă, strigă fata.

Ina nu răspunse. Veni lângă ei cuprinzându-i de după umeri. După câteva momente le zise:

– Cu sau fără pipă, veniți la masă.

Se așezară cu toții în dreptul unei lavițe. Pe aceasta

Ina așezase șampania, pâinea și carnea friptă, pregătită de ea cu o zi înainte. Dintr-o sacoșă adusă de Sașa și de Alexandra puse pe masă prăjituri și pizza. Nu uită nici de bucatele autohtone: cașa, gabersupa și vodca.

– Să bem în sănătatea noastră, zise bătrânul Sașa ridicând unul dintre paharele pline cu șampanie.

– Să bem pentru noi toți, zise Ina.

– Să bem pentru regăsirea noastră, a tuturor! Ură Alexandra ciocnindu-și paharul de al mamei sale și de al lui Sașa.

– Nu suntem niște străini așezați la aceeași masă, rosti bătrânul Sașa, ca o observație la momentul aniversar. Se pare că ne cunoaștem de-o viață.

– La mulți ani, mamă! La mulți ani, Sașa al nostru, zise Alexandra, ridicându-se de la masă.

– La mulți ani, Ina! repetă și bătrânul urarea.

– Vă mulțumesc din suflet. Iată-ne împreună.

– La „Casa fără Adresă” mai zise Sașa.

– Să bem! strigă Alexandra.

Nu primi răspuns. Se mulțumi să ridice paharul de șampanie și să-și umezească buzele. De vodcă nu se atinse niciunul. Nici fierturile Inei n-avură trecere la mesenii veniți mai pe urmă. Râseră de cașa și de gabersupa siberienilor.

– Dumnezeu să ne ajute să ajungem acasă, zise Sașa. Să nu ne prindă iarna pe aici.

– Ne odihnim astăzi și la noapte. Mâine plecăm spre casă.

– Așa repede, mamă? întrebă Alexandra.

– Dacă nu plecăm mâine, abia peste o săptămână vine elicopterul la Fort.

– Nu știu despre ce vorbești, eu cu Sașa am venit cu trenul.

– Până la Iakuțk și eu am venit cu Transsiberianul, de acolo am luat elicopterul de coastă al armatei ruse, care face naveta între Marea Ohoțk și fortul de aici.

– Fortul este populat de cineva?, întrebă Sașa.

– Da, e o garnizoană militară, se preocupă de paza coastelor arctice. E un fel de frontieră a rușilor.

– Pe vremea când am fost eu aici era pustiu, își aminti bătrânul Sașa. Fusese o închisoare țaristă în urmă cu vreo sută și cinzeci de ani, poate 200 de ani.

– Mergem cu elicopterul, mamă. Până unde?întrebă Alexandra.

– De aici până la Iakuțk.

– Ce bine, scăpăm și de căruță și de trenulețul ăla amărât.

– Scăpăm, dacă vreți și de Transsiberian, interveni Sașa, de acolo luăm avionul până la Moscova.

– Suntem tari, nu-i așa mamă?

– Eu știam mai demult.

– De pe vremea când te iubeai cu Sașa? Ți-am citit jurnalul.

– Nu scrie de niciun avion acolo.

– Lasă, nu schimba vorba. Acum poți să-mi zici. Sunt majoră. Îl iubeai așa de tare pe Sașa?

– N-am mințit niciodată.

– Am înțeles, mulțumesc!

– Să-ți fie de bine.

– Crezi că ai putea să-mi povestești într-una din zile…

– Ai citit jurnalul.

– Era scris la cald.

– Vrei să spui că eram înfierbântată. Nu, eram normală.

– Nu am spus prostia asta, mă refeream la datele scrise chiar la momentul petrecerii lor.

– Nu s-au răcit niciodată, sunt la fel ca și atunci.

– Sașa te iubea la fel de mult?

– Întreabă-l pe el.

– Îmi este rușine.

– E ca și tatăl tău.

– Să înțeleg că nu este tatăl meu.

– Ai înțeles bine.

– Ascultă domnul Sașa la noi.

– Lasă-l să asculte.

– Cine este tata?

– Un ofițer de armată, francez.

– Cum l-ai cunoscut?

– La o recepție, la ambasada Franței.

– Ați avut o relație stabilă…a durat mult?

– De o noapte. Mai bine zis, de două ore.

– Te-ai grăbit să rămâi gravidă.

– Așa este, chiar dacă o spui ironic. Am trăit patru ani cu Sașa. N-am rămas niciodată însărcinată. Era cumplit, fiindcă am trăit cu impresia că nu pot rămâne.

– Sașa era în vârstă, puteai să înțelegi că el era vinovatul.

– Avea copii. Și ei aveau copii. Nu exista precedentul.

– De ce n-ai încercat cu inseminarea „in vitro” sau cum i se spune. Sașa ar fi înțeles dorința ta de a avea copii.

– Am încercat. Aici a început păcatul meu.

– Nu era unul capital.

– Era mai mult decât atât. Am considerat fapta ca o înșelăciune murdară. Bine că nu s-a întâmplat. N-a mers. Altfel aș fi murit de rușine.

– Rușine de ce? Era ca și copilul vostru.

– Din eprubetă! Nu aș mai fi putut trăi lângă Sașa.

– Și ai ales să…

– Da, am ales să, cum zici tu. Plecasem de la Sașa.

Apoi m-am întors și iar am plecat.

– Până când … ai dat de ăsta, de francez.

– Exact cum spui.

– Și ai făcut dragoste cu el.

– Da.

– Și?

– Și nimic. Te-am născut. Te-am pus în brațele mamei.

– Ce a zis bunica?

– Nu pot să reproduc. Îți pot spune însă că până atunci îmi strigase toate răutățile din lume.

– Cum ar fi?

– Că Sașa e un hodorog bătrân și nu voi avea niciodată copii cu el. Că eu sunt și voi fi o infertilă.

– Asta cu infertilitatea e grozavă. Bunica are multe goange în căpșorul ei ăla gol.

– Nu-i zicea chiar așa. Folosea un termen de la ea de la țară. Când nu-i fătau oile, le trecea la categoria sterpe.

– Vai, ce îmi aud urechile!

– Ai vrut să auzi.

– A ascultat și domnul Sașa.

– Să audă și el. De ce ne-am feri unul de altul? Istoria a fost scrisă.

– Lui Sașa îi place istoria.

– Așa este, răspunse bătrânul, după ce ascultase povestea Inei. Pentru el nu era ceva nou. Știa că Ina îl înșelase imediat ce a plecat de la el. Nu cunoștea naționalitatea insului și nici pe el. „Dar ce contează?” zise el.

– Să-i urăm Inei, la mulți ani, e ziua ei. Ne-a spus o poveste frumoasă. Orice ar fi și orice ar fi fost, nu mai contează. Suntem împreună. Ne-am regăsit după douăzeci de ani, cu un câștig inestimabil: Alexandra. Ce dacă are un tată francez? Important este că mama este

româncă!zise bătrânul Sașa amuzat de situație;

– Domnule Sașa, nu sunteți supărat pe mama, așa-i?

– Adevărat grăiești.

– Mamă, tu ai ceva să-i reproșezi domnului Sașa?

– Nu.

– Rămâneți împreună?

– Da, răspunse Ina.

– Subscriu, întări Sașa spusele Inei.

– Ca atare, regăsindu-ne noi după atâta amar de vreme, într-un ținut ca acesta uitat de Dumnezeu, ar fi cazul să ne bem șampania și să o luăm din loc. Nicăieri nu este mai bine ca acasă, zise Alexandra. Își ciocni paharul cu al lui Sașa, apoi cu al mamei sale. În gândul său își zise: „Doamne, nu numai noi copiii facem prostii, dar și oamenii în toată firea”. Aluzia era cu adresă spre mama ei și spre bătrânul Sașa, pe care îl considerase încă de la început, când îl cunoscuse, ca tată al ei.

– Mergem acasă, zise Sașa.

– Mergem acasă, răspunse Alexandra.

– Mergem acasă, zise și Ina.

Se îmbrățișară toți trei. Alexandra privea fix în ochii Inei.

– De ce plângi, mamă?întrebă ea.

– Nu plâng. Îmi este bine.

– Și ție, tată Sașa, îți este bine?se adresă ea bătrânului.

– Și mie, răspunse el. M-aș simți și mai bine dacă una dintre voi mi-ar umple pipa cu tutun.

– Eu, strigă Alexandra.

– Eu, zise și Ina.

– Bine, răspunse bătrânul Sașa. O umplem împreună și o fumăm împreună.

– Ha, ha, râse Alexandra. Fumăm pipa păcii. Ce frumos!

– Rămâne între noi, zise Sașa.

– Sărut mâna, tată Sașa.

– Sărut mâna eu, vouă.

– Să înțeleg că după toasturi urmează împachetarea, zise Ina.

– Da, mamă, ne facem bagajele și plecăm. La ce oră vine elicopterul?

– N-are o oră anume, de obicei până la prânz, așa ziceau militarii care au coborât la Fort.

– Mă gândesc că odată, când voi fi eu bătrână, așa cum e Sașa, voi scrie toată povestea asta.

– Ce este de scris?întrebă Ina.

– Chiar și faptul că merg cu elicopterul, am călătorit cu Transsiberianul și cu trenul muncitoresc al cărbunarilor și cu căruța moșului acela fără dinți. Ți se pare puțin?

– Nu, zise Ina, parcă dezamăgită. Se aștepta ca Alexandra să-i spună despre iubirea dintre ea și Sașa. Fata ocolise subiectul parcă într-adins. Reveni după câteva clipe și spuse:

– Poate și despre voi doi voi scrie cândva.

Sașa și Ina tăcură ca doi copii vinovați. Fiecare încercă să-și facă de lucru. Sașa închise toate valizele și le legă cu câte un șnur, „de siguranță”, zise el, în timp ce Ina strângea mâncarea de pe masă. „Să avem pe drum” își zise ea. „Nu trebuie aruncat nimic până nu avem altceva mai bun”.

Alexandra nu prea știe ce să facă. Se uită în zare că doar, doar va zări elicopterul. Aici, în Siberia nu știe încotro este apusul și încotro răsăritul. I se pare că stă pe un munte înalt și totul se învârte în jurul său. Ca un bondar uriaș, elicopterul așteptat își făcu simțită prezența. Alexandra își astupă urechile și strigă:

– Ura! Plecăm acasă.

Sașa și Ina pufniră în râs.

*

Cu privirea spre câmpia necuprinsă a Siberiei, Alexandra ridică mâna în semn de salut. Câțiva militari aflați în elicopter râseră.

– Am plecat spre casă, tată Sașa.

– Mulțumesc. Merg și eu cu tine.

– O luăm și pe mama, glumi ea arătând spre Ina.

– De ce te-ai pitit acolo, Ina? întrebă Sașa.

– Nu pot privi de la înălțime. Mi se face rău.

– Stai cu spatele la geam.

– Așa o să fac.

– Eu n-am fost niciodată cu elicopterul, domnule Sașa, zise Alexandra, e rușine?

Bătrânul Sașa nu răspunse.

– V-am întrebat ceva, îl înghionti ea pe bătrân.

– Nu știam că vorbești cu mine, mă învățasem cu formula aceea de „tata Sașa”.

– Iertați-mă! O să vă zic și așa și așa, până mă voi obișnui. Nu mi-o luați în nume de rău.

– Tu ai ales să mă strigi așa.

– Îmi fac „mea culpa”.

– E bine primit, râse Sașa.

– Îți place cu elicopterul, tată Sașa?

– Mulțumesc de întrebare. Îmi place acasă.

– Mergem acasă. Ne vom întâlni și cu bunica.

– Să ai grijă de ea, este foarte bolnavă.

– Știu că e bolnavă. Eu am întotdeauna grijă de ea. Bunica m-a crescut. M-a dat la școală, îmi dă bani de facultate, de cărți.

– Este o femeie bună. Cu voi a fost bună, vreau să

zic.

– Cu dumneavoastră n-a fost.

– Trecutul a rămas în urmă. Eu l-am lăsat acolo.

– O fi uitat și bunica?

– Cred că da. Ne-a condamnat destul.

– Mama vă iubește, știți?

– Am citit în jurnalul ei.

– Silentio stampa? Am înțeles. Trec la alt capitol!

– La care?

– La viața voastră de cuplu. Ce poveste frumoasă!

– Eu am spus totul. Dacă Ina are ceva de adăugat, du-te la ea. Ca între femei, puteți intra în detaliile unui trecut căruia i-am pus punct.

– O luați de la capăt, știu eu sigur.

– Până atunci nu mai am nimic de adăugat.

– Mă mut lângă mama, e mai puțină lume acolo, arătă fata spre militarii ce n-o scăpau din vedere, ori s-au îndrăgostit de mine, ori m-au luat drept inamic, mai zise ea ridicându-se de pe scaun. Se așeză lângă Ina.

– Nu prea ești în apele tale. De ce, mamă?

– Răul de înălțime. Îmi voi reveni la coborâre.

– Doar atât?

– Nimic mai mult. Sunt cea mai fericită femeie din lume.

– La capitolul ăsta și eu ocup un loc fruntaș, mi-am regăsit mama, l-am cunoscut pe Sașa. Mi-ar plăcea să rămâneți împreună. Ar fi nemaipomenit: eu, tu, Sașa și bunica.

– Așa o să fie. Vom fi împreună.

– După douăzeci de ani de despărțire!

– Soarta noastră a vrut să fie astfel.

Alexandra o prinse pe după umeri. Ina se lăsă moale în brațele fiicei sale. Doar Sașa sta îngândurat pe scaunul său din spatele pilotului. Privea întinderea nesfârșită din

fața sa. Sufletul său trăia mâhnirea unui adio ireversibil. La vârsta lui, nimeni nu s-ar mai încumeta să străbată câteva mii de kilometri, indiferent de cine s-ar afla la capătul drumului. „Vine o vreme când nu se mai poate, gândi el, vine un timp care nu-mi mai aparține.”

Pilotul elicopterului le făcu semn să se pregătească de coborâre. Misiunea sa nu-i îngăduia întârzieri, cel puțin în cazul în care civilii nu intrau în preocupările lui. Comandantul Fortului făcuse diligențele să-i urce la bord până la Iakuțk. Cei trei se conformaseră ca la comandă.

– De aici luăm avionul, zise Sașa la urechea Inei.

*

– De ce ne grăbim atât de tare, domnule Sașa?

– Prindem avionul de Moscova și mâine, poimâine suntem acasă.

– Nu sunteți sigur.

– Așa este.

– V-am văzut cu o hârtie în mână, țineți un jurnal de călătorie?

– Este o telegramă. Când ajungem la Moscova o expediem acasă.

– La bunica!

– Da, la ea, la Matilda.

– Îmi arătați ce ați scris?

– Poftim, citește.

Alexandra luă bucata de hârtie din mâna lui Sașa. Citi cu voce tare. Ina era numai ochi și urechi.

– Suntem la Moscova, venim acasă. Alexandra, Ina și Sașa. Plecăm de aici cu primul avion.

– Am crezut că o expediați de aici.

– N-avem timp. Avionul este tras deja la îmbarcare.

La Moscova, va fi timp destul. O expediem de acolo.

Cei trei se îndreptară spre avion. Par obosiți. Drumul lor spre casă este încă destul de lung. Avionul cursă de la Iakuțk la Moscova n-avea întârziere, cum se întâmplă des la cam toate companiile. Se așezară pe locurile lor și așteptară.

La decolare, Alexandra strigă către Sașa:

– Avionul ăsta îmi scoate măruntaiele din mine. De ce, Sașa, zdruncină așa? Parcă aș fi în căruța moșului acela de la Viliuisk.

– Avioane vechi, vezi tu…

– Mai bine mergeam cu trenul.

– Făceam o săptămână.

– Și ce dacă. M-am simțit bine când am venit încoace.

– De la București încolo luăm trenul.

– Este cale lungă până la București.

– Cât să tragi un pui de somn și să pui de-o nuntă.

– Mama este cam tristă.

– Este obosită.

– Zice că nu suportă înălțimea. Ea, însă, a călătorit prin toată Europa. Doar între două avioane s-a aflat la sol. N-ați citit în jurnalul ei?

– Nu mi-am băgat nasul în lucrurile sale. Răul de avion îl ai și când ești obișnuit cu mersul acestuia. Are sensibilitate.

– Vorbiți ca un doctor.

– Am fost patru ani doctorul ei.

– Glumiți, nu-i așa?

– Desigur.

– Se plângea de ceva?

– Femeie răsfățată. Pentru niște mângâieri sau masaje la locul cu pricina își găsea punctele lovite de durere.

– Îmi place, povestiți-mi.

– E lângă tine, întreab-o pe unde o durea.

– Zi, mamă, pe unde te masa Sașa să-ți treacă de durere, hai spune.

– Pe spinare, răspunse Ina râzând.

– Te mânca spinarea sau chiar te durea?

– Și una și alta, lasă-mă în pace, porcoaso!

– Ce ziceți de ea, domnule Sașa?

– N-are chef de glume.

– Dumneavoastră aveți.

– Am încercat, nu vezi că nu merge?

– Până la Moscova avem destul timp.

– De acord cu tine.

– Povestiți-mi ceva.

– Ai vreo preferință, anume?

– Nu. Spuneți-mi orice.

– Mai bine culcă-te.

– Nu vreau să dorm. Spuneți-mi ceva din seara când ați rămas singuri în colibă.

– Te gândești doar la prostii. Sunt un om bătrân.

– Pe cuvânt că nu la așa ceva m-am gândit. Ce zicea mama? Se simțea vinovată? Plângea?

– Un singur cuvânt știa în momentul acela.

– Care, domnule Sașa?

– „Iartă-mă!"

– Și atât?

– A mai și completat de câteva ori.

– Fiți un pic mai clar.

– „Iartă-mă, Sașa al meu!"

– Vai, ce frumos!

– Ar fi fost de excepție, să fi fost acum douăzeci de ani.

– V-a dezamăgit, vreți să spuneți.

– Nu. Și-a urmat drumul.

– Drumul ei îl stabilise când v-ați mutat împreună.

– A luat-o pe altul. Prea repede, așa este.

– I-ați reproșat?

– Nu. Nici acum și nici altădată.

– Îmi place să stăm de vorbă. Acum am ocazia. Acasă o să vă acapareze mama.

– Și Matilda, glumi Sașa.

– Ea, mai puțin. Mama însă se va muta cu dumneavoastră.

– De unde știi?

– Bănuiesc.

– Mi-ar plăcea să se mute la mine. Sunt bătrân. Aș avea mare nevoie de ea.

– Vă spun eu că se mută din prima, domnule Sașa.

– Știi tu?

– Sigur, este ca mine, cum zic eu.

– Ai ascultat radio Moscova? Sau Erevanul?

– Glumiți, nu știu o boabă rusește.

– Ești intuitivă, prezicătoare, clarvăzătoare.

– Nu domnule Sașa, știu să citesc.

– În stele?

– Nu, în jurnalul mamei. Lăsați-o să adoarmă și vă arăt în jurnalul ei.

– Și-a notat întâlnirea de la colibă.

– Da, dar n-a scris nimic de… jenă, altfel nu vă întrebam.

– Ești o hoață notorie. O hoață mică, iartă-mă!

– Am douăzeci de ani, domnule Sașa.

– Aha, am priceput, o hoață cu experiență, zici.

– Dacă vreți… Domnule Sașa, tot ce știu despre dumneavoastră și despre mama, am aflat din jurnalul ei. Bunica mi l-a înmânat ca pe o comoară. A fost pentru mine mult mai mult. Mama duce cu ea pretutindeni un caiet de însemnări. Are cu ea unul, liliputan ca dimensiuni, dar plin cu înscrisuri. De tot felul. L-am răsfoit doar.

– Nu e prea corect.

– Spuneți-mi tot, absolut tot și nu vă mai întreb, și nici nu voi răscoli prin jurnalele voastre de bord. E bine așa?

– În ce mă privește, ți-am spus tot.

– Mama nu. A ocolit multe.

– Probabil are unele lucruri doar pentru ea.

– Să nu mai lase înscrisurile „doar pentru ea” pe mâna copiilor! Așa se spune, nu? Să le țină sub cheie.

– Am să-i transmit.

– Să nu uitați, domnule Sașa.

Bătrânul nu mai răspunse. Își legă centura de siguranță, făcându-i semn Alexandrei că ar fi timpul și pentru ea.

– Aterizăm, Sașa al nostru?

– Nu noi. Avionul, râse acesta.

– Mulțumesc. E de nota patru?

– Pentru tine e de trecere. Aș putea să te las eu corijentă? Tocmai eu, Alexandra?

– Îi dau un ghiont mamei?

– Da, sub coaste.

– De ce tocmai acolo?

– E o poveste lungă.

– Nu-mi spuneți despre ce e vorba?

– Coborâm. Altădată, da.

– Mulțumesc Sașa al nostru.

– Trezește-o pe Ina.

– Nu pot să-i dau la coaste!

– Te dai bine pe lângă ea.

– E mama! Mama care s-a rătăcit și am găsit-o.

– Bine, lasă că o trezesc eu.

– Tot cu un ghiont în coaste?

– Nu. Am eu metodele mele.

– O să le aflu din jurnalul mamei.

– Bine. Hai, Ina, hai acasă. Ina, zise Sașa întinzându-i mâna celei care ascultase toată vorbăria dintre fiica sa și „Sașa al ei”. Ina se ridică. Toți trei tăcură. Pe scara avionului Alexandra ridică mâna cum făceau pe vremuri conducătorii statelor comuniste când erau chemați la Kremlin. Sașa nu își putu suprima râsul. Ina se uita la el și nu știa de ce râde. Doar Alexandra își lăsă mâna în jos și zise:

– Iartă-mă Sașa al nostru. Mi-a fost dor de Moscova. Am salutat orașul, aeroportul, universitatea și pe studentul Sașa Brătășanu. Am greșit?

– Mulțumesc. N-ai greșit.

– Îmi ascundeți ceva, întrebă Ina.

– I-am povestit despre studenția mea, atât.

– Trebuia să-mi dau seama. Sunt răvășită rău.

– O să-ți treacă, îi strigă Alexandra, călcând pentru prima dată pe un aeroport moscovit. Să iau o piatră în gură, Sașa? Nu așa se zice?

– Consideră că am luat eu destule în anii cât am stat aici. Și încă ce pietre!

Alexandra se îndreptă spre punctul de ieșire. Sașa și Ina se țineau de mână, în urma ei.

– Nu cred că rămânem mult aici, zise Ina.

– Puțin, foarte puțin. Suntem în grafic.

– Să nu uiți de telegramă.

– Cât vizați voi pașapoartele, eu pun telegrama.

– Ar fi frumos să ajungem înaintea acesteia.

– N-am fi noi primii în astfel de situații.

– Poate mâncăm și ceva.

– Să văd la informații ce timp avem.

– Bine Sașa, zise Ina, apucând-o de braț pe Alexandra.

– Am înțeles, spuse Alexandra. Îl așteptăm pe Sașa.

*

– Sunt al dumneavoastră, se adresă Sașa Alexandrei și Inei. Avem avion imediat spre București.

– Nu vizăm pașapoartele?, se interesă Ina.

– Mă ocup eu. Imediat. Puțină răbdare.

– Ina nu mai zise nimic, îi înmână pașapoartele și se așeză lângă Alexandra.

– Mi-e foame, mamă.

– Așa ziceai și când erai mică.

– N-am uitat să cer de mâncare, vezi, atâta știu.

– Lasă. Asta a fost viața noastră de până acum.

– Alexandra o privi rușinată. Nu făcuse nicio aluzie la faptul că alteia îi ceruse mâncare și nu mamei sale, așa cum ar fi fost de bună cuviință. „La urma urmei, își zise ea în gând, bunica mi-a dat mâncare. Ei i-am cerut, nu mamei”.

Tăcură amândouă. Bătrânul Sașa se întoarse repede.

– Mergem acasă, zise el, avem actele vizate.

– Telegrama ai pus-o?

– Da, Ina. Nu puteam să uit de Faraoana noastră.

În pas grăbit urcară în avionul de București.

– Eu aș mânca ceva, se rugă Alexandra.

– Mâncăm imediat, răspunse Ina.

Sașa dădu din cap. Aprobase parcă o cerere de angajare cum făcea pe vremea când era la serviciu.

– Mănânc, zise Alexandra.

– Mâncăm toți trei, așa am stabilit, glumi Ina.

– Dacă vreți mâncați și voi, eu m-am referit la mine.

– Ești egoistă.

– Deloc. Mănânc, apoi cu gândul la patria mea voi dormi până la București.

– Ce patrioată are mama!

– Semăn cu franțuzul ăla care ziceai că mi-e tată.

– N-ai de unde să-l știi.

– L-am auzit cântând *Marseillaise*, așa se cheamă imnul lui, dacă nu știai. Întreabă-l pe Sașa.

– Am să îl întreb când voi decide eu.

– O să vă explic eu la amândouă, într-o zi, glumi Sașa. Acum avem nevoie de un pui de somn. Odihniți-vă.

Cele două femei se rezemară de scaunele în care erau așezate și închiseră ochii. Bătrânul Sașa rămase cu gândurile sale. Se gândește acasă. Are multe probleme. Câteva cărți în lucru le-a lăsat împrăștiate prin toată casa. Pe la editură n-a mai trecut de o lună de zile. Este mulțumit că a dat de urmele Inei. Și nu numai atât. A reușit s-o întoarcă din drumul rătăcirii sale. Ina îi vorbise de mănăstire. „Ina trebuie să-și vadă de familia ei. Este încă tânără. Are o fiică și o mamă care au nevoie de sprijinul său. Mănăstirea nu e de ea. Dacă are păcate și le poate șterge prin credința din ea și prin comportamentul social. S-a grăbit să plece. Matilda și-a băgat coada, intoxicând-o cu oferte de doi bani", își zise bătrânul. Se rezemă de spătarul scaunului și privi o vreme spre plafonul avionului. Adormi în cele din urmă. Noaptea de afară se grăbea spre ziuă. De undeva, dintr-un aparat de radio se auzea muzică. Cineva fredona o melodie veche. Majoritatea călătorilor dormeau. Timpul trecea mai repede pentru toată lumea. Se lumina de ziuă. Din același aparat sau de undeva din apropierea acestuia se auzi anunțul de aterizare, cu clasicul „puneți-vă centurile de siguranță". Alexandra se ridică de pe scaun, apoi se trânti repede înapoi, își legă centura. Îl prinse de mână pe Sașa. Zise încet:

– Îi dai una la coaste? Mama nu s-a trezit încă.

– Mi-e milă de ea. O trezesc totuși.
– Ai și o altă metodă?
– O strâng de nas.
– Vreau și eu, Sașa al nostru!
– Închide ochii.

Alexandra n-așteptă să i se mai zică o dată. Tăcu și închise ochii ca la comandă. Sașa le prinse pe amândouă de nas și le mișcă în direcții diferite. Râseră amândouă. Avionul se lipi domol de pista betonată. Oameni și bagaje sosiseră deodată la București. Pe cer apărea soarele. Era o dimineață liniștită de toamnă.

*

– Într-o jumătate de oră plecăm, zise bătrânul Sașa. Eu trag o pipă de tutun și beau o cafea. Trenul ăsta are de toate. Stăm la vagonul restaurant și apoi ne facem siesta pe locurile noastre. Am zis bine?

Alexandra și Ina îl urmară la restaurant. Trenul se pusese în mișcare de câteva minute.

– Mi-e dor de acasă, domnule Sașa.
– Pe la Moscova îmi ziceai tata Sașa.
– Știu, la Iakuțk vă spuneam Sașa al nostru. N-am uitat. Vi se potrivesc toate apelativele frumoase din lumea asta.
– Sărut mâna, Alexandra.
– Sărut mâna, Sașa al nostru.
– Ziceai ceva de acasă.
– Îmi este dor de bunica.
– Diseară suntem la ea.
– Dormim acasă la noi, zise și Ina.
– Doamne, am străbătut o jumătate de lume!
– Dar nu degeaba, nu vezi ce comoară am luat de acolo?

– Ești mare, tată Sașa. Fără tine rămâneam orfană.

– Dumnezeu este mare. Nu ne lasă să murim singuri.

Alexandra luă pipa lui Sașa. Îndesă un ghemotoc de tutun mărunțit în caucul acela afumat de gudron și aprinse bricheta. Trase de câteva ori și aruncă fumul spre cei doi. Sașa și Ina râseră. Alexandra era o copilă care își făcea de lucru cu orice. Era veselă. Drumul până dincolo de Siberia o distrase. Doar gândurile de la începutul călătoriei o scurmau, precum carii când își fac drum prin lemnul pădurii. Mai târziu, dorul de mama ei a îndârjit-o. A uitat de foame și de somn. Și de apa de la baie a uitat. „Parcă am fi pe front” îi zisese lui Sașa când se grăbeau să ajungă dintr-un loc în altul. Bătrânul era călit. Ducea multe decenii în spinare. Își amintește clipa când Ina îl ținea în brațe acasă la el, în urmă cu douăzeci de ani, și zicea printre lacrimi: „mă jur, Sașa al meu, că voi fi acolo, la „Casa fără Adresă”, de ziua noastră, ori de pe unde aș fi, voi veni. Să nu uiți, peste douăzeci de ani voi fi acolo. Să vii Sașa al meu. Altfel vei afla despre mine că am murit la una dintre mănăstirile Moldovei”.

– Da, se pomeni vorbind singur Sașa.

– Ce anume, Sașa al meu, întrebă Ina.

– E bine, zise el. Diseară suntem acasă.

– Acasă la noi, Sașa.

– Da, Ina, după o viață de om.

– Așa ne-o fi fost scris.

Alexandra se uită în altă parte. Asculta pe furiș. Nu îndrăznea să intervină. Se ridică de pe scaun și plecă. Se lungi pe bancheta din compartiment încercând să-și pună ordine în gânduri: „mai sunt câteva zile și merg la facultate, haine am, bani avem, sunt însă cam singură, fetele mele m-au uitat. Mai bine zis, eu le-am uitat pe ele. Am străbătut Siberia de la un capăt la altul. Nimeni din neamul meu n-a

ajuns până acolo. Ba, mint, își reproșă ea, mama a semnat condica înaintea mea. Ea a dormit mai multe nopți în casa lui Sașa. Doamne, ce mi-a fost dat să văd. O căsuță din bârne și pământ. În jur nu se vedea nici țipenie de om. Cum o fi nimerit mama singură? Îi voi povesti bunicii. Iar o să-mi spună că sunt cea mai cea. Mi-e dor de răutățile ei, mi-e milă de ea. Mă rog la Dumnezeu s-o țină în viață", își zise Alexandra. Pe bancheta din fața sa stăteau ghemuiți unul în altul Ina și Sașa. Nu-i văzuse când veniseră. Vorbeau în șoaptă crezând că Alexandra doarme.

– Nu mai șușotiți că știu de voi, zise ea.

– Știi păcatele tale. Vorbeam încet crezând că dormi.

– Nici eu n-am zis altceva, ha, ha.

– Ar fi bine să ne pregătim bagajele. În câteva minute coborâm. S-a sfârșit cu călătoria noastră.

– Parcă îți pare rău, mamă.

– Nu. Abia aștept s-o văd pe mama.

– Și eu, rosti Sașa.

– Și eu o vreau pe bunica, strigă Alexandra.

În linie, unul câte unul, coborâră. Vremea este liniștită.

– Suntem acasă, acasă, acasă, mai zise Alexandra. Strigătul i se opri ca tăiat de fulger. La scara vagonului, bătrâna Matilda își ștergea ochii de lacrimi. În căruciorul ei aștepta liniștită să-și reîntregească familia.

– Bunico, strigă Alexandra!

– Mamă, ce faci mamă?, întrebă Ina.

Amândouă o prinseră de după gât. Bătrâna plânge.

– Dați-vă puțin la o parte să-l văd și pe Sașa.

Bătrânul se apropie până lângă căruciorul Matildei.

– Sărut mâna, mamă Matilda, zise el.

– Să trăiești, Sașa al nostru, răspunse femeia plângând. După câteva secunde se șterse la ochi și zise:

– Să-mi spui pe nume, fără „mamă".

– Așa am să-ți zic, răspunse Sașa.

– Cum de ai știut că venim astăzi, bunico?

– Simplu, nepoată, după telegrama voastră. Ce era așa de greu?

– Gogoașa asta o înghit, dar ia spune, cine ți-a zis că suntem în primul vagon?, insistă Alexandra.

– Femeile din neamul nostru n-au călătorit decât în primul vagon. Să știi și tu!

– Și când nu încăpeau toate în primul vagon, ce făceau, bunico?

– O să-ți spun când vom fi doar noi două!

– Mulțumesc, bunico. Ești cea mai înțeleaptă din neamul nostru. Mergem acasă?

– Da, zise Matilda, mergem cu toții la noi acasă.

– Să înțeleg că merge și domnul Sașa la noi?

– Am zis, mergem cu toții la noi acasă, repetă Matilda. Sașa face parte din familia noastră!

– Sașa al meu, zise Ina, o conducem pe mama și ne întoarcem acasă la noi.

– Da, Ina, zise bătrânul, ne întoarcem acasă, după douăzeci de ani! De ce-ai venit așa târziu?

– Tu ai venit prea devreme, Sașa al meu.

SFÂRȘIT